

gemeente

Oosterhout

Jaarstukken 2015

Gemeente Oosterhout

20

Programma's

90

Paragrafen

150

**Jaarrekening
(financieel)**

Colofon

Jaarverslag en jaarrekening 2015
Gemeente Oosterhout

Samenstelling
Gemeente Oosterhout
Postbus 10150
4900 GB Oosterhout

Inlichtingen
Tel: (0162) 489911
Fax: (0162) 423174
E-mail: stadhuis@oosterhout.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
Leeswijzer	6
2. Samenstelling College van Burgemeester & Wethouders	8
3. Financiële positie 2015	11
3.1. Overzicht van baten en lasten	11
3.2. Gewijzigde begroting 2015	13
3.3. Incidentele voor- en nadelen	14
3.4. Reserves en voorzieningen	14
3.5. Verloop vrije reserve	15
4. Programmaverantwoording	19
Programma 1 Verbindend bestuur	25
Programma 2 Sociaal domein	35
Programma 3 Werkgelegenheid & economie	49
Programma 4 De levendige gemeente	59
Programma 5 Ruimte & ontwikkeling	69
Programma 6 Middelen	81
5. Paragrafen	89
5.1 Lokale heffingen	90
5.2 Weerstandsvermogen & risicobeheersing	95
5.3 Onderhoud kapitaalgoederen	116
5.4 Treasury	128
5.5 Bedrijfsvoering	131
5.6 Verbonden partijen	133
5.7 Grondbeleid	138
5.8 Subsidies	142
5.9 EMU-saldo	144
5.10 Klachtenafhandeling	146
6. Jaarrekening (Financieel)	150
6.1. Inleiding	150
6.2. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	150
6.3. Overzicht van baten en lasten	154
6.4. Grondexploitaties	179
6.5. Investerings	186
6.7. Toelichting op de balans	193
6.8. (Begrotings) Rechtmatigheid en SiSa	218
6.9. Overzichten SiSa	225
6.10. Publicatie Wet Normering Topinkomens	229
6.11. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	230
Bijlagen	246
Bijlage 1 Kerngegevens	233
Bijlage 2 Personeelssterkte en – lasten 2015	235
Bijlage 3 Overzicht investeringen	236
Bijlage 4 Investerings 2015: restantkredieten	239
Bijlage 5 Overzicht reserves & voorzieningen	243
Bijlage 6 Afkortingenlijst	244
Bijlage 7 Overzicht begrotingswijzingen 2015	247
Bijlage 8 Kaderstellende beleidsnota's	250
Bijlage 9 Staat van gewaarborgde geldleningen	254

1. Inleiding

In het jaarverslag van de gemeente Oosterhout legt het college van B&W verantwoording af over het gevoerde beleid in het afgelopen jaar. Deze verslaglegging over de gemeentelijke prestaties en bestedingen in het jaar 2015 is een uitwerking van de beleidsvoornemens die het gemeentebestuur zich ten doel heeft gesteld in de programmabegroting 2015. Het jaarverslag is daarmee een afronding van de cyclus Coalitieakkoord, Perspectiefnota, Begroting en concernrapportages.

Opbouw

Conform wettelijke voorschriften is de opbouw van de jaarstukken gelijk aan die van de programmabegroting. Dit komt de vergelijkbaarheid tussen beide documenten ten goede. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag (programma's, paragrafen), de jaarrekening en bijbehorende controleverklaring, het voorgestelde raadsbesluit en de bijlagen.

In het jaarverslag vindt u een verantwoording per programma, alsmede een uiteenzetting over programmaoverstijgende zaken in de (verplichte) paragrafen. Bij de programma's wordt de mate van realisering ten opzichte van de begroting aangegeven. Hierbij zijn de drie "W's" de leidraad:

- Wat wilden we bereiken? Wat hebben we bereikt?
- Wat zouden we daarvoor doen? Wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat ging het kosten? Wat heeft het gekost?

Ook is aandacht besteed aan lopende projecten en de investeringsplanning.

De jaarrekening heeft een meer financiële insteek. Daarin wordt ingegaan op de balans en wordt de rekening van baten en lasten op programmaniveau aangegeven.

Als verplichte bijlage is de Verantwoordingsinformatie SISA specifieke uitkeringen opgenomen. Ten aanzien van deze specifieke uitkeringen (in 2015: 6 voor Oosterhout) is het principe van single information single audit (sisa) toegepast. Dit houdt in dat er geen afzonderlijke accountantscontroles op deze onderdelen plaatsvinden, maar de controle bij de jaarrekening plaatsvindt.

Positief resultaat

Het financiële resultaat van het jaar 2015 bedraagt € 7,1 miljoen positief. De opbouw van dit resultaat wordt in de jaarrekening nader toegelicht.

Oosterhout, april 2015

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN OOSTERHOUT

Leeswijzer

De jaarstukken van de gemeente Oosterhout bevatten een aantal verplichte elementen. Met ingang van de begroting 2015 is een nieuwe opzet van de begroting en de jaarstukken geïntroduceerd. Deze jaarrekening is opgesteld conform deze opzet.

Samenstelling college

Het tweede hoofdstuk geeft de samenstelling van het college en de bijbehorende portefeuilleverdeling aan.

Financiële positie 2015

In hoofdstuk 3 is op hoofdlijnen het financiële beeld voortkomend uit de jaarrekening geschetst. Ook wordt op basis van dit beeld een doorkijk gegeven naar de toekomstige financiële positie.

Programmaverantwoording

In hoofdstuk 4 zijn de programma's beschreven. Per programma wordt ingegaan op de vraag 'Wat willen we bereiken'. Vervolgens wordt verantwoording afgelegd over de geleverde resultaten (Wat hebben we ervoor gedaan?) en over metingen (indicatoren). Tot slot wordt per programma het financiële resultaat in beeld gebracht.

Paragrafen

De paragrafen geven gebundeld informatie over thema's, die anders te gefragmenteerd aan de orde zouden komen. Deze informatie wordt voor zowel bestuurders als toezichthouders van belang geacht om de financiële positie van de gemeente te kunnen beoordelen. Een achttal paragrafen is voorgeschreven door het BBV, namelijk Lokale heffingen, Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Onderhoud kapitaalgoederen, Treasury (financiering), Bedrijfsvoering, Verbonden partijen, Grondbeleid en het EMU saldo. De paragrafen Subsidieverlening en Klachtenafhandeling zijn aanvullend opgenomen.

Jaarrekening

In hoofdstuk 6 is het financiële deel van de jaarverantwoording opgenomen met de toelichting van de afwijkingen per programma, de investeringen, de balans en bijzondere onderwerpen zoals de algemene uitkering. Ook cijfermatige onderdelen welke door de programma's heenlopen worden hier centraal toegelicht in plaats van in de programma's zelf.

Bijlagen

In de bijlagen is een aantal cijfermatige overzichten opgenomen.

2. Samenstelling College van Burgemeester & Wethouders

mr. drs. S.W. Th. Huisman, Burgemeester

Portefeuille:

- Algemene bestuurlijke en strategische coördinatie
- Overige wettelijke taken
- Integrale veiligheid (incl. openbare orde, brandweerbzorg)
- Externe veiligheid
- Kabinet en representatie
- Juridische zaken
- Handhaving
- Regionale samenwerking

drs. M. Janse-Witte, Wethouder

Portefeuille:

- Woonomgeving (incl. beheer en onderhoud, buurtbeheer en speelvoorzieningen)
- Afval, water en riolering
- Transitie AWBZ
- Maatschappelijke Zorg (WMO, welzijn en volksgezondheid)
- Sport

R.P. van der Helm, Wethouder

Portefeuille:

- Middelen (financiën, personeel en organisatie, ICT, facilitaire zaken)
- Grondzaken
- Nutsbedrijven
- Cultuur
- Onderwijs
- Transitie jeugdzorg
- Jeugdbeleid

mr. M.P.C. Willemsen, Wethouder

Portefeuille:

- Stedelijke ontwikkeling en ruimtelijke ordening (incl. archeologie en monumenten)
- Wonen
- Economische zaken (incl. agrarische zaken)
- Toerisme en Recreatie
- Detailhandel en middenstand
- Horeca
- Evenementenbeleid

M.P. Vissers, Wethouder

Portefeuille:

- Communicatie
- Thema verbindend bestuur
- Dienstverlening
- Natuur en milieu
- Participatiewet
- Sociale zekerheid (incl. inburgering)
- Verkeer en mobiliteit

Financiële positie 2015

11	Overzicht baten en lasten
12	Gewijzigde begroting 2015
14	Incidentele voor- en nadelen
14	Reserves en voorzieningen
15	Verloop vrije reserve

3. Financiële positie 2015

Het resultaat van de jaarrekening is bepaald op basis van het door de gemeenteraad vastgestelde beleid en met inachtneming van de kaders, die in het meerjarenbeleidplan (perspectiefnota) en de begroting zijn vastgesteld. Voor zover besluitvorming over toevoeging c.q. onttrekking aan reserves al heeft plaatsgevonden is deze eveneens in de exploitatie verwerkt, echter wel zichtbaar gemaakt via een apart programma.

3.1. Overzicht van baten en lasten

De jaarrekening 2015 sluit met een **positief saldo van € 7,1 miljoen**. In overeenstemming met het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) is het resultaat afzonderlijk vermeld op de balans. In de onderstaande tabel zijn de rekeningcijfers vergeleken met de begroting 2015 na wijzigingen.

Bedragen * € 1.000

Exploitatie	Rekening 2015	Begroting 2015 na wijzigingen	Verschil	V/ N
Lasten	155.941	163.259	-7.318	V
Baten	166.468	161.775	-4.693	V
Totaal saldo van baten en lasten	-10.527	1.484	-12.011	V
Storting in reserves	21.460	3.072	18.388	N
Onttrekking aan reserves	18.051	4.659	-13.392	V
Resultaat	-7.118	-103	-7.015	V

Samengevat bestaat het jaarrekeningsaldo uit een aantal mee- en tegenvallers. Onderstaand zijn de grootste afwijkingen weergegeven.

Bedragen * € 1.000

Belangrijke financiële voordelen	Bedrag
Transitie AWBZ	-1.943
Beleidsontwikkeling WMO	-286
Individuele voorzieningen	-676
Reintegratie	-107
WSW	-472
Bijzondere bijstand/ minimabeleid	-134
Schuldhelpverlening	-231
Transitie Jeugdzorg	-2.719
Leerlingenvervoer	-115
Sportparken	-140
Beheer gronden en gebouwen	-245
Automatisering	-139
Onvoorzien	-155
Stelposten	-141
Algemene baten en lasten	-389
Personele kosten	-244
Doorberekende personele kosten	-298
Kapitaallasten	-868
Totaal grote voordelen	9.302

Belangrijke financiële nadelen	Bedrag
Huishoudelijke verzorging	1.002
Inkomensregelingen	236
Kwijtschelding	105
Zwembaden	101
Bouwvergunningen	144
Tractie	184
Onroerend Zaakbelasting	349
Algemene uitkering	308
Totaal grote nadelen	2.429

Overige kleine voor- en nadelen verklaren een voordelig verschil van € 245.000.

Zowel bij de stortingen als de onttrekkingen op de reserves is een veel hoger bedrag dan begroot zichtbaar. Voor een bedrag van € 11.601.061 wordt dit veroorzaakt door de mutaties tussen de reserves onderling (bijvoorbeeld en voornamelijk de overheveling van de investeringskosten in de Bussel vanuit de bestemmingsreserve Santrijn naar de reserve investeringsprojecten). Tot op heden werden deze verschuivingen niet in de exploitatie opgenomen. De vorige accountant was van mening dat dit ook niet per sé nodig is. De huidige accountant is op grond van de wetgeving van mening dat dit wel moet. Wij kiezen er daarom voor om deze onderlinge mutaties op de reserves ook via de exploitatie te laten lopen. Omdat deze echter dus ook niet begroot waren in 2015, levert dit een verschil op.

Naast deze voor- en nadelen zijn vooral de volgende posten nog relevant:

- Bij de afvalinzameling was er sprake van een tekort van € 543.000. Dit bedrag is onttrokken uit de egalisatievoorziening reiniging. Voor een toelichting hierop wordt verwezen naar paragraaf 6.3.1.
- Met betrekking tot rioolbeheer is een bedrag van € 471.000 onttrokken uit de egalisatievoorziening riolering. Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 6.3.1.
- Binnen het product parkeren is er sprake van een positief saldo van € 278.000 welke in het parkeerfonds is gestort.

Voor de toelichtingen op de financiële voor- en nadelen wordt verwezen naar paragraaf 6.3.

Resultaat van de drie transities

Het jaar 2015 laat zich kenmerken als een echt transitiejaar. De inzet was er vooral op gericht om de zorg aan onze inwoners te kunnen continueren. Voor zover bekend, is het ook gelukt die zorgcontinuïteit te kunnen waarborgen. Het proces van transformatie bleek lastiger, onder andere omdat processen (her)ingericht moesten worden en omdat de sturings- en monitoringsinformatie pas halverwege 2015 enigszins op gang begon te komen.

De uitvoering van de drie transities in 2015 wordt financieel en beleidsmatig verantwoord in het programma sociaal domein. Dit programma kent in totaal over 2015 een positief resultaat van € 5,8 miljoen. Hiervan komt € 5,2 voor rekening van de transities. Het resterende bedrag van € 0,6 kent met name zijn oorsprong in de “oude” Wmo, waar de – buitengewoon moeilijk te voorspellen - uitgaven voor grootschalige woningaanpassingen achter bleven bij de prognoses.

Het voordeel binnen het sociaal domein laat zich als volgt verder toelichten:

1. Jeugdzorg. Een voordeel van € 2.719.000. Dit voordeel is verspreid over een aantal posten. Door een lager beroep op de persoonsgebonden budgetten (PGB's) ontstaat een voordeel van € 755.000. De specialistische jeugdzorg, die regionaal wordt ingekocht, kent een onderschrijding van € 720.000. In de vrij-toegankelijke zorg, die lokaal wordt vormgegeven, resteert een overschot van € 526.000. De kosten die in 2015 zijn gemaakt voor jeugdzorg, betreffen voornamelijk de kosten van directe zorg en toeleiding. Er is dus in het vorig jaar nog nauwelijks ingezet op de preventie en transformatie. Hier ligt voor de komende jaren nog een aanzienlijke opgave. Daarnaast moet nog worden opgemerkt dat de gemeente Oosterhout in 2016 met € 1,9 miljoen op jeugd wordt gekort en dat deze korting verder oploopt tot € 2,5 miljoen. Deze korting en de kosten die we de komende jaren voor de transformatie zullen moeten maken, betekenen dat aan het voordeel in de jeugdzorg over 2015 geen vergaande consequenties kunnen verbinden. Het gaat hier om een incidenteel overschot. Enerzijds vanwege een teruggang in de financiering vanuit het Rijk, anderzijds vanwege transformatie die nog gestalte moet krijgen.
2. Awbz: € 1.943.000 voordelig. Ook hieraan ligt een aantal factoren ten grondslag. Allereerst is er ook bij de Awbz een voordeel op de PGB's, van € 250.000. Ook bevat het budget over 2015 een aantal incidentele inkomsten die we vanaf 2016 niet meer ontvangen: de Huishoudelijke Hulp Toelage (€ 250.000) en de gelden vanuit de Wet Tegemoetkoming Chronisch zieken en Gehandicapten (WTCG, € 717.000). Daarnaast wordt het voordeel verklaard door de lagere kosten van begeleiding. De verwachting is evenwel dat ook dit een incidenteel voordeel zal blijken te zijn. In de toekomst zullen de kosten van begeleiding (fors) toenemen, onder andere omdat het rijk maatregelen neemt om een beroep op de intramurale gezondheidszorg terug te dringen. Dit betekent dat mensen met een zorgbehoefte veel meer dan nu het geval is, langer thuis zullen blijven en een groter beroep zullen doen op maatschappelijke begeleiding. Wij zullen daarom ook binnen de Wmo extra inzetten op de (door)ontwikkeling van collectieve voorzieningen waarop mensen zonder indicatie een beroep kunnen doen. Binnen de Awbz is deze transitie weliswaar al ingezet, maar ook hier geldt dat in de komende jaren hierop extra geïnvesteerd zal moeten worden.
3. Participatie: € 579.000 voordelig. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat het overschot uit 2014 als eerste is ingezet in 2015. Omdat dit eenmalig geld is, werkt dit uiteraard niet structureel door. Daarnaast is er in 2015 nog een terugbetaling ontvangen van de WAVA over het jaar 2014. Ook dit is eenmalig en heeft geen structureel karakter.

Voor een uitgebreide toelichting op de onderschrijdingen op deze budgetten wordt verwezen naar paragraaf 6.3.1. van de jaarrekening. Overigens is het algemene beeld dat meer gemeenten over het jaar 2015 geld hebben overgehouden op de transities; met name op het gebied van de jeugdzorg en de AWBZ.

Het is goed om te beseffen dat er de komende jaren nog omvangrijke budgetkortingen op de drie transities aan zitten te komen. Was het budget voor deze drie taken in 2015 nog € 27,7 miljoen, loopt dit budget op basis van de huidige berichten de komende jaren terug naar € 23,5 miljoen. Een korting van € 4,2 miljoen dus. In combinatie met de noodzaak om te investeren in transformatie binnen de zorg, is het te verwachten dat het resultaat op de transities incidenteel van aard zijn. Voor de verdere inhoud, natuurlijk ook voor de beleidsmatige realisatie, wordt verwezen naar het programma sociaal domein in het bijgevoegde jaarverslag 2015.

3.2. Gewijzigde begroting 2015

De programmabegroting 2015, zoals deze in november 2014 is vastgesteld door de gemeenteraad, sloot met een positief saldo van € 103.000. Per saldo zijn alle begrotingswijzigingen neutraal geweest. Op programmaniveau zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd:

Bedragen * € 1.000

Programma		Vastgestelde begroting	Wijzigingen	Gewijzigde begroting
1	Verbinden bestuur	4.928	113	5.041
2	Sociaal domein	52.897	-1.211	51.686
3	Werkgelegenheid & economie	686	0	686
4	De levendige gemeente	15.720	382	16.102
5	Ruimte & ontwikkeling	24.671	137	24.808
6	Middelen	-97.905	1.066	-96.839
Saldo van baten en lasten		997	487	1.484
Storting in reserves		3.072	0	3.072
Onttrekking aan reserves		4.172	487	4.659
Resultaat		-103	0	-103

Voor een nadere toelichting van de wijzigingen wordt verwezen naar bijlage 7.

3.3. Incidentele voor- en nadelen

Om een goed beeld te geven van het structurele karakter van het rekeningresultaat, is onderstaand een analyse gemaakt van de incidentele voor- en nadelen. Hierbij zijn alleen de grotere incidentele posten (in principe > € 100.000) betrokken om op hoofdlijnen een goed beeld te geven. Door het rekeningresultaat te corrigeren voor incidentele voor- en nadelen ontstaat een zogenaamd resultaat uit de reguliere bedrijfsvoering.

Door deze met name eenmalige voordelen ontstaat een té positief beeld van de jaarrekening. Het totale resultaat over 2015 bedraagt € 7,1 miljoen positief. Incidentele voordelen waren er voor een bedrag van € 9,3 miljoen en incidentele nadelen voor een bedrag van € 2,3 miljoen. Wanneer deze posten worden onttrokken uit het rekeningresultaat ontstaat er een voordelig resultaat uit reguliere bedrijfsvoering van € 126.000.

Dit geeft overigens géén beeld van de structurele doorwerking richting de begroting 2016, aangezien in de begroting 2016 reeds met een groot aantal nadelen rekening is gehouden.

Bedragen * € 1.000

Totaal rekeningresultaat 2015			
Incidentele voordelen	-8.658	-	V
Incidentele nadelen	2.324	+	N
Overige 'kleinere' voor- en nadelen	-658	-	V
Rekeningresultaat uit reguliere bedrijfsvoering	-126		V

3.4 Reserves en voorzieningen

De reservepositie geeft het volgende beeld:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Ultimo 2015	Ultimo 2014
- Algemene reserves (kernreserves)	60.626	55.925
- Reserves grondexploitatie	25.421	20.040
- Bestemmingsreserves	16.642	24.183

- Reserve investeringsprojecten	38.798	30.619
- Voorzieningen	1.318	2.472
- Exploitatiesaldo	7.118	7.311
Totaal	149.923	140.550

De reservepositie (incl. resultaat 2015) van de gemeente is in totaliteit gestegen met zo'n € 9,3 miljoen gestegen. De vrije reserve is per saldo met € 4,6 miljoen gestegen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de toevoeging van het rekeningresultaat 2014 (€ 5,1 miljoen).

De algemene bedrijfsreserve (ABR) van de grondexploitatie is met ruim € 5 miljoen gestegen in verband met de vrijval van de voorziening grondexploitatie, welke is toegevoegd aan de ABR (raadsbesluit BI.0150540).

De bestemmingsreserves zijn per saldo gedaald; dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de reserve Santrijn, waaruit in 2015 bijna € 10,9 miljoen is onttrokken. De reserve investeringsprojecten (van waaruit kapitaallasten worden gedekt) is verhoogd als gevolg van uitgevoerde investeringen die uit reserves zijn gedekt. Aan deze reserve is per saldo bijna € 8,2 miljoen toegevoegd, voornamelijk vanuit de reserve Santrijn. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de balans, onderdeel reserves en voorzieningen.

3.5 Verloop vrije reserve

De vrije reserve wordt in principe gevoed vanuit de winsten van de diverse grondexploitaties/ grondverkoop en gerealiseerde jaarrekeningresultaten. Daarnaast is in het verleden een aanzienlijk bedrag in de reserve gestort vanwege de verkoop van het leveringsbedrijf van Intergas en de herkapitalisatie (herfinanciering) van Intergas.

Een belangrijk kader voor de vrije reserve is dat investeringen alleen voor dekking vanuit reserves in aanmerking komen indien wordt voldaan aan de volgende criteria:

- de kapitaallasten van de investering worden niet in de kostprijs of in een tarief verdisconteerd;
- de investering kent een lange afschrijftermijn en komt in principe niet in aanmerking om op termijn te worden vervangen.
- De vrije reserve kan en mag niet negatief worden;
- Bij tekorten binnen de vrije reserve is het geen optie om extra geldleningen af te sluiten, aangezien het hier gaat om een dekkingsprobleem (geen financieringsprobleem).

In onderstaande tabel zijn de verwachte onttrekkingen in meerjarenperspectief van de vrije reserve weergegeven. De beginstand bedraagt € 19,8 miljoen.

Vervolgens zijn van dit bedrag alle uitgaven gehaald, waartoe de gemeenteraad reeds besloten heeft, maar waarvan de uitvoering nog loopt. Hieraan is toegevoegd een overzicht met claims van investeringen ten laste van de vrije reserve.

De conclusie hieruit is dat er een totale claim ligt op de vrije reserve ter hoogte van circa € 14,7 miljoen.

Stand per 1-1-2015*	19.878
----------------------------	---------------

Bedrag * € 1.000	Werkelijk 2015	Jaar 2016	Jaar 2017	Jaar 2018 e.v.
Uitgaven reeds besloten	1.320	93	420	2.640
Leefbaarheid wijkprojecten	19			
Activiteitencentra	73	239		

Uitvoeringskosten inburgering				
Onderhoud stadhuis	8		320	
Investerings dienstverlening		-1.800		
Slotjes Midden			100	2.640
Zwembadvoorzieningen	205	706		
Investerings TSC	41	50		
Sportcomplex De Contreie	66	190		
De Contreie Ecozone	23			
Businesscase 60+		-635		
Brandweerkazerne slotjesveld	75	238		
Pannenhoef		25		
Huisvesting B.O.C.K.	20			
Boekwaarde de Blikken	60			
Brandweerkazerne Dorst	280			
Revitalisering Weststad	1	171		
De Bussel	250			
Oostquartier				
Sportaccommodaties	99			
Opstellen sportaccommodatiebeleid		30		
Filmhuis	25			
Re-integratie		337		
Vrachtwagenparkeren Weststad		270		
VTH taken		50		
BIZ binnenstad	30			
Subsidie Mienushal	10			
Activiteitsubsidies	22			
Parkeerplaats Brakestein		65		
Busstation Leijzenhoek	13	57		
Nog te voteren	0	1.180	2.650	6.350
Digitale overheid		250	250	
Verduurzaming & onderhoud stadhuis				3.500
Verbindend bestuur		50		
IHP			2.400	
Brandweerkazerne Den Hout		250		
Fietspad Dorst		150		1.350
Sportaccommodatiebeleid		335		
Planontwikkeling Arkendonk		20		
Onderzoek fietspad Raamsdonksveer		25		
De Contreie Ecozone				1.500
Actualisatie mobiliteitsplan		100		
Totaal	1.320	1.273	3.070	8.990
Over gehele periode	14.653			

* inclusief saldobestemming 2014.

Opvallende posten:

- Van het beginsaldo van € 19,8 miljoen is al een bedrag van € 14,7 miljoen bestemd voor uitgaven waartoe de gemeenteraad reeds heeft besloten. Overigens dient voor een groot deel hiervan de kredietvoting door de raad nog plaats te vinden.
- In 2015 is conform de nota reserves en voorzieningen de reserve boekwaarde panden vrijgevallen ten gunste van de vrije reserve. Op deze reserve ruste echter nog een claim van € 65.000 voor de aanleg van parkeerplaatsen bij Slotje Brakestein. Deze claim is nu op de vrije reserve gezet.

- Slotjes Midden: het bedrag is gebaseerd op de vastgestelde samenwerkings- overeenkomst en actuele grondexploitatie.
- De investeringen in het kader van de business case dienstverlening zijn in 2012 voorgefinancierd uit de vrije reserve en in een separate bestemmingsreserve gestort. In 2016 wordt deze terugbetaald, hetgeen leidt tot financiële neutraliteit in 2016. Hetzelfde geldt voor de businesscase 60+ welke in 2013 is gevormd en in 2016 teruggestort zal worden.

2. Verwachte inkomsten vrije reserve

In de perspectiefnota is ook een inschatting gemaakt van de toekomstige inkomsten in de vrije reserve. Aangezien het hier veelal grondexploitatie betreft, is een hard getal moeilijk aan te geven en is het bij een aantal projecten beter om in scenario's te denken. In onderstaande tabel zijn de cijfers weergegeven zoals deze op basis van de huidige inzichten naar onze mening realistisch zijn. Goede monitoring is daarop vanzelfsprekend.

De volgende toekomstige inkomsten worden verwacht in de komende jaren. Het onderstaande beeld geeft een zo goed mogelijke inschatting, waarbij de verwachte inkomsten verder in de toekomst meer onzekerheid en risico in zich hebben.

Bedrag * € 1.000	Werkelijk 2015	Jaar 2016	Jaar 2017	Jaar 2018 e.v.
Inkomsten				
Rentetoevoeging (1%)	147		181	152
Reserve boekwaarde panden	638			
Beneluxweg/kantoorlocatie			414	
Uitbreiding industrieterrein Vijf Eiken				2.689
Everdenberg Oost				1.950
De Contreie				1.766
Santrijn				314
Intergas uitkering 2e tranche escrow				1.741
Totaal	785	0	595	8.612
Over gehele periode	9.992			

Conclusies:

- Totaal wordt momenteel zo'n kleine € 10 miljoen aan inkomsten verwacht binnen de vrije reserve. Dit in een buitengewoon onzekere markt.
- Deze inkomsten zijn grotendeels toe te schrijven aan de grondexploitaties.
- Positieve resultaten zijn direct gekoppeld aan de verkoop van de woningen en zijn veelal pas na 2018 te realiseren.
- In de positieve resultaten van de grondexploitaties is grofweg rekening gehouden met de vennootschapsbelasting (VPB) voor overheidsbedrijven; de geprognoseerde winsten zijn hiertoe met 25% verlaagd. Omdat de fiscale winstberekening afwijkt van de bedrijfseconomisch winstbepaling, kunnen deze bedragen nog afwijken.
- Inkomsten op de vrije reserve zijn in de eerstvolgende jaren niet te verwachten.
- Deze inkomsten zijn slechts indicatief en worden niet meegenomen in de beschikbare vrije ruimte binnen de vrije reserve.

Het verloop van de vrije reserve is geen statisch geheel, zeker niet in deze tijd. De opbrengsten binnen de grondexploitaties liggen ver in de toekomst en zijn daarom erg onzeker. Het is daarom verstandig terughoudend te zijn met de verwachte winst en wordt de volgende correctie hierop gemaakt:

Bedragen * € 1.000	Jaar 2015	Jaar 2016	Jaar 2017	Jaar 2018 e.v.
Risicopost grondexploitatie				4.437
Totaal				4.437

Voor sommige posten zijn geen bedragen te noemen, maar zijn wel reële risico's. Deze risicoposten betreffen expliciet geen risicovoorzieningen. Dit overzicht geeft slechts aan dat het realiseren van winsten binnen de grondexploitatie geen zekerheid is en dat deze (denkend in scenario's) negatiever kunnen uitpakken dan de momenteel vastgestelde grondexploitatie.

Nadere toelichting:

Risicopost grondexploitatie

De totale boekwaarde van de grondexploitatie bedraagt per 31-12-2015 ruim € 46 miljoen. Dit betekent dat er per saldo voor dit bedrag geïnvesteerd is in gronden en in gemaakte kosten voor bouw- en woonrijpmaken, plankosten e.d.

Doelstelling is om de totale investeringen op termijn (minimaal) terug te verdienen. De mate waarin dat kan is uiteraard afhankelijk van afzetmogelijkheden, renteontwikkelingen e.d. Gezien de huidige woningbouwmarkt is dit zeker een groot risico.

Om dit risico te ondervangen is er een zogenaamde algemene bedrijfsreserve ingesteld, die per 31-12-2015 een saldo kende van € 16,3 miljoen.

4. Confrontatie beschikbare en benodigde middelen vrije reserve

Wanneer de geactualiseerde kosten, opbrengsten en risico's binnen de vrije reserve worden afgezet tegenover elkaar ontstaat het volgende beeld.

Bedrag * € 1.000	Werkelijk 2015	Jaar 2016	Jaar 2017	Jaar 2018 e.v.	Inkomsten GREX
Stand per 1-1	19.878	19.343	18.070	15.181	8.084
Toekomstige uitgaven	1.320	1.273	3.070	8.990	
Toekomstige inkomsten	785		181	1.893	7.133
Risicoposten	0	0	0	0	4.437
Ontwikkeling vrije reserve	19.343	18.070	15.181	8.084	10.780

Uit het bovenstaande overzicht blijkt we de komende jaren blijven interen op onze vrije reserve en dat voeding van de reserve voornamelijk afhankelijk is van de ontwikkelingen binnen de grondexploitatie. Wanneer de geprognosticeerde inkomsten vanuit de grondexploitatie buiten beschouwing worden gelaten, bereikt de vrije reserve op basis van de huidige inzichten in 2018 een hoogte van zo'n **€ 8,1 miljoen** (excl. geprognosticeerde inkomsten grondexploitatie).

4. Programmaverantwoording

In dit hoofdstuk presenteren we aan de hand van 6 programma's de programmaverantwoording van de gemeente Oosterhout. Onderstaand zijn de rekeningcijfers vergeleken met de bijgestelde begroting na wijzigingen in 2015.

Bedragen * € 1.000 - = voordeel

Programma	Rekening 2015	Begroting 2015 na wijzigingen	Vershil
1. Verbindend bestuur	4.752	5.041	-289
2. Sociaal domein	45.888	51.686	-5.798
3. Werkgelegenheid & economie	836	686	150
4. De levendige gemeente	17.222	16.102	1.120
5. Ruimte & ontwikkeling	19.904	24.808	-4.904
6. Middelen	-99.129	-96.839	-2.290
Saldo van baten en lasten programma's	-10.527	1.484	-12.011
Stortingen in reserves	21.460	3.072	18.388
Onttrekking aan reserves	18.051	4.659	13.392
Resultaat	-7.118	-103	-7.015

In elk programma zijn drie kaderstellende kernvragen (W-vragen) uitgewerkt. De programma's kennen de volgende indeling:

- **Wat willen we bereiken?**
Geformuleerd in de algemene doelstelling en effectdoelstellingen.
- **Wat hebben we ervoor gedaan?**
Geformuleerd in de gerealiseerde activiteiten.
- **Metingen**
Geformuleerd in de outcome en output-indicatoren.
- **Wat heeft het gekost?**
Geformuleerd in de Kosten en Opbrengsten en Investeringsen.

De resultaten van de programma's zijn toegelicht in paragraaf 6.3 Overzicht van baten en lasten. In de financiële overzichten op de programma's is in de kolom 'Begroting 2015' de geactualiseerde begroting na wijzigingen opgenomen. Voor een integraal overzicht van de begrotingswijzigingen per programma, verwijzen wij u naar bijlage 7.

Programma's

22

Verbindend bestuur

32

Sociaal domein

46

Werkgelegenheid & economie

55

De levendige gemeente

67

Ruimte & ontwikkeling

81

Middelen

Programma 1

Verbindend bestuur

Portefeuillehouders: S.W.Th. Huisman / M.P. Vissers

Verbindend bestuur

Wat willen we bereiken? (Effect)

Meting (Outcome)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Meting (Output)

Wat heeft het gekost?

Relatie burger & bestuur

Wij willen de vorming en uitvoering van gemeentelijk beleid zoveel als mogelijk in samenspraak met burgers, ondernemers, organisaties en verenigingen vormgeven. Daarbij willen wij optimaal gebruik maken van de kennis en kunde die in de Oosterhoutse samenleving aanwezig is. Ook willen we ruim baan bieden voor initiatieven vanuit de samenleving. Het doel: vergroting van draagvlak voor (uitvoering van) gemeentelijk beleid en meer ruimte voor nieuwe plannen en ideeën.

- Bespreken startnotitie "Verbindend bestuur is een werkwoord" door de gemeenteraad en openbare gesprekavond met bewoners.
- Nauwgezet volgen van burgerinitiatieven, ca. 60 in 2015 (o.a. 380 KV, realiseren speeltuin).
- Toepassen 'co-creatie' binnen de speerpuntendossiers: in 2015 o.a. actieprogramma Bruisende Binnenstad en Cultuurnota.
- Externe orientatie en ondernemerschap van gemeentelijke organisatie via lunchlezingen, excursies.
- Aanjagen initiatieven maatschappelijk debat: Ideeënstarter en jongerenprojecten;
- Gemeenteraad bij grote dossiers opinierend bespreken en organiseren informatiebijeenkomsten.

	lasten	baten	Saldo
Gemeenteraad	1.098	0	1.098
College	982	0	982
Totaal	2.081	0	2.080

Regionale samenwerking

Door bepaalde gemeentelijke taken in gezamenlijkheid op te pakken, kunnen deze taken efficiënter en/of effectiever worden uitgevoerd. Daarnaast is regionale samenwerking een middel om het belang van Oosterhout bij andere overheden beter over het voetlicht te krijgen.

- Gemeenteraad heeft kaders en uitgangspunten regionale samenwerking vastgesteld;
- Nota verbonden partijen "zes kaderstellende spelregels" door de gemeenteraad vastgesteld.
- Nieuwe uitvoeringsagenda Regio West Brabant opgesteld, subsidieverstrekking door onderzoek- en ontwikkelfonds West-Brabant.
- Samenwerkingsinitiatieven BOEL-gemeenten verkend per thema en afspraken gemaakt.

	lasten	baten	Saldo
Regionale samenwerking	362	0	362
Totaal	362	0	362

Dienstverlening

Procesoptimalisatie om effectiviteit en efficiency van de organisatie te verbeteren

- Individuele klantprocessen optimaliseren
- Digitaal en zaakgericht werken
- Invoer en beheer Basisregistraties

Gemeentelijke diensten en producten op excellente manier aan burgers, bedrijven en instellingen aanbieden.

- Behandeling aan de telefoon
- Snelheid inhoudelijke afdoening brief
- Wachttijd balies stadhuis
- Dienstverlening door de gemeente
- Huidige openstelling balies zijn voldoende

- Actualisering kwaliteitshandvest 2012.
- Verbeteren telefonische bereikbaarheid door afhandeling KCC aan de voorkant.
- Digitaal zaakgericht werken: KCC gebruikt info zaakstelsysteem. Interactieve formulieren op website voor inwoners.
- Opbouw Basisregistratie Grootchalige Topografie is gereed. Koppeling met andere bronhouders en interne systemen is gerealiseerd.

- Aantal elektronisch beschikbare producten
- Aantal klantcontacten aan de balie
- Aantal klantcontacten digitaal

	lasten	baten	Saldo
Publieke dienstverlening	3.366	1.057	2.310
Totaal	3.366	1.057	2.310

Wat willen we bereiken?

Relatie burger & bestuur
Wij willen de vorming en uitvoering van gemeentelijk beleid zoveel als mogelijk in samenspraak met burgers, ondernemers, organisaties en verenigingen vormgeven. Daarbij willen wij optimaal gebruik maken van de kennis en kunde die in de Oosterhoutse samenleving aanwezig is. Ook willen we ruim baan bieden voor initiatieven vanuit de samenleving. Het doel: vergroting van draagvlak voor (uitvoering van) gemeentelijk beleid en meer ruimte voor nieuwe plannen en ideeën.
Regionale samenwerking
Door bepaalde gemeentelijke taken in gezamenlijkheid op te pakken, kunnen deze taken efficiënter en/of effectiever worden uitgevoerd. Daarnaast is regionale samenwerking een middel om het belang van Oosterhout bij andere overheden beter over het voetlicht te krijgen.
Dienstverlening
Procesoptimalisatie om effectiviteit en efficiency van de organisatie te verbeteren • Individuele klantprocessen optimaliseren • Digitaal en zaakgericht werken • Invoer en beheer Basisregistraties
Gemeentelijke diensten en producten op excellente manier aan burgers, bedrijven en instellingen aanbieden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Relatie burger en bestuur

Burger- en overheidsparticipatie: komen tot overkoepelende beleidsuitgangspunten (kaders) voor burger- en overheidsparticipatie, met sterke inbreng vanuit de Oosterhoutse samenleving.

De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van mei 2015 de startnotitie "Verbindend bestuur is een werkwoord" besproken. Tevens is over het onderwerp in juni een openbare gespreksavond gehouden, waaraan zo'n zeventig Oosterhouters hebben deelgenomen. De inzichten die zijn gedeeld tijdens de raadsbehandeling en de publieksbijeenkomst zullen worden meegenomen bij het opstellen van de definitieve beleidskaders. Het ligt in de planning om de beleidskaders in het voorjaar van 2016 aan de raad voor te leggen. Daarnaast is er in reguliere projecten of bij beleidsonderwerpen continu aandacht voor participatiemogelijkheden.

Burgerinitiatieven: meewerken aan concrete burgerinitiatieven, vooruitlopend op het formuleren van de nieuwe beleidskaders.

De gemeente Oosterhout heeft in 2015 te maken gehad met met zo'n zestig burgerinitiatieven, variërend van het organiseren van maatschappelijk protest tegen de komst van de 380kV-hoogspanningsleiding tot het realiseren van een speeltuin in Den Hout. Afgesproken is de voortgang van deze burgerinitiatieven nauwgezet te volgen, onder andere om zo te kunnen ervaren waar belemmeringen in het contact tussen inwoners en de gemeente kunnen worden weggenomen.

Verbindend bestuur: toepassen van verbindend bestuur in die dossiers waarbij de gemeente en haar maatschappelijke partners gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen en en gezamenlijk werken aan een oplossing ("co-creatie"), in ieder geval van de speerpunt dossiers Cultuurnota en Binnenstad.

Verbindend bestuur heeft in 2015 op zeer veel beleidsdossiers vorm gekregen. Het actieprogramma Bruisende Binnenstad is in nauw overleg met de betrokken binnenstadsbewoners tot stand gekomen; de uitvoering ervan is ook deels de verantwoordelijkheid van deze ondernemers. In het kader van de cultuurnota zijn vertegenwoordigers van organisaties en instellingen meermalen in de gelegenheid gesteld hun ideeën te ventileren over de ontwikkeling van cultuur in Oosterhout. Uit die inbreng blijkt ook de gezamenlijke verantwoordelijkheid die deze partijen en individuen voelen om cultuur in Oosterhout toekomstbestendig te maken.

Externe oriëntatie: *binnen de gemeentelijke organisatie extra aandacht besteden aan het leggen van verbindingen, het hebben van kennis en het ontwikkelen van betrokkenheid bij Oosterhout en het vergroten van de externe gerichtheid.*

In 2015 hebben vele tientallen medewerkers van de gemeente Oosterhout gebruik gemaakt van de mogelijkheid om, via lunchlezingen en excursies, hun kennis van de gemeente en hun vaardigheid op het gebied van participatie en communicatie te vergroten. Tevens is een nieuwe introductie cursus voor nieuwe medewerkers opgestart, waarin het vergroten van de kennis van en bekendheid met Oosterhout een belangrijk speerpunt is.

Maatschappelijke initiatieven: *nadrukkelijk aanjagen en ondersteunen van maatschappelijke initiatieven.*

Het college heeft eind 2015 het projectvoorstel voor de Ideeënstarter vastgesteld. Het project verbindt pas afgestudeerde academici en hbo'ers met één of een aantal buurten en wijken in Oosterhout. Het idee is dat zij op zoek gaan naar initiatieven die bijna letterlijk voor de gemeente verborgen blijven, en in de uitwerking ervan de initiatiefnemers ondersteunen.

De gemeente heeft, in de rol van maatschappelijk verantwoord ondernemer, jongerenpilots geïnitieerd in samenwerking met praktijkschool De Zwaaihoek en met JUZT. De resultaten waren positief. Vanuit het enthousiasme en de waardering van deze organisaties, de betrokken jongeren en de begeleiders is een volgende stap gezet en zijn twee projecten gestart met als doel om in een veilige (werk)omgeving dagbestedingsactiviteiten, werkervarings- en stagetrajecten te creëren voor kwetsbare jongeren. Deze kleinschalige jongerenprojecten zijn niet bedoeld om uit te groeien tot jeugdhulpverleningsvoorziening of werkgelegenheidsvoorziening, maar kunnen wel dienen als voorbeeld voor andere werkgevers in de regio.

Gemeenteraad: *op een andere dan gebruikelijke wijze en in eerder stadium betrekken van de gemeenteraad bij "grote" beleidsdossiers, in ieder geval de transities.*

In grote dossiers (o.a. regionale samenwerking, cultuur, verbindend bestuur) is de raad in staat gesteld in een vroegtijdig stadium opiniërend over deze onderwerpen van gedachten te wisselen. Rondom de transities is de raad bijgepraat op informatiebijeenkomsten.

Regionale samenwerking

Beleidsnota regionale samenwerking: *aanbieden van een beleidsnota aan de gemeenteraad met daarin (nieuwe) kaders en uitgangspunten voor de regionale samenwerking, met als doel ordening en focus aanbrengen in de verschillende samenwerkingsverbanden en nagaan hoe de betrokkenheid en invloed van de gemeenteraad hierbij kan worden vergroot.*

De gemeenteraad heeft de kaders en uitgangspunten voor regionale samenwerking vastgesteld. De visie op regionale samenwerking zal in 2016 een vervolg gaan krijgen in de vorm van een actieprogramma waarin het college de visie vertaalt naar operationele doelen en activiteiten om zo de positie van de gemeente Oosterhout in de regio te verbeteren en versterken.

Nota verbonden partijen: herijking van de Nota verbonden partijen , met als aandachtspunt hoe in formele zin de positie van de raad kan worden versterkt.

In 2015 heeft de Oosterhoutse gemeenteraad de geactualiseerde Nota verbonden partijen “zes kaderstellende spelregels” vastgesteld. De spelregels zijn geactualiseerd op basis van de nieuwe wet gemeenschappelijke regeling en afspraken tussen de negentien West-brabantse gemeenten. De spelregels geven de omgangsvormen weer tussen verbonden partij en de deelnemers van een verbonden partij. Dit zijn geen juridisch bindende afspraken. De afspraken hebben als doel de positie en informatievoorziening naar de gemeenteraad te verbeteren. Naast deze spelregels heeft de gemeenteraad een motie aangenomen “nieuwe werkvorm regionale samenwerking” om de discussie te voeren over een nieuwe werkvorm met betrekking tot het thema regionale samenwerking. Begin 2016 heeft de gemeenteraad hierover gesproken.

Samenwerking West-Brabant: opstellen van een nieuwe uitvoeringsagenda voor de Regio West Brabant en het voorbereiden van een raadsvoorstel om in 2015 een regionaal onderzoek- en ontwikkelfonds in te stellen.

Het jaar 2015 heeft in het teken gestaan van de totstandkoming van het geactualiseerde uitvoeringsprogramma strategische agenda West-Brabant. Tevens is 2015 het eerste jaar geweest waarbij het onderzoek- en ontwikkelfonds West-Brabant subsidies heeft verstrekt aan (lopende) initiatieven in West-Brabant. De evaluatie van het subsidiefonds is door Regio West-Brabant gehouden en de uitkomsten zijn begin 2016 door het college informerend aan de gemeenteraad aangeboden. De eerste signalen van de resultaten van de door het fonds aangejaagde projecten zijn positief.

Samenwerking BOELM (gemeente Breda, Oosterhout, Etten-Leur en Moerdijk) : verdere intensivering van de inhoudelijke samenwerking BOELM , met nadrukkelijk de mogelijkheid zoeken toe nadere samenwerking op het gebied van economie, werkgelegenheid en voorzieningen.

De gemeenten Breda, Oosterhout, Etten-Leur en Moerdijk (BOELM) hebben mogelijke samenwerkingsinitiatieven op de thema's wonen en zorg, duurzaamheid en economie (vestigingsklimaat) verkend. Voor het thema duurzaamheid ligt de nadruk van de samenwerking op kennisdeling en daar waar mogelijk beleidsafstemming. Het thema zorg en wonen is in 2015 met name ingegaan op de wijze waarop de toekomstige en huidige beschikbare woningvoorraad bij de gemeenten Breda, Oosterhout en Etten-Leur ingezet kan worden. Voor het onderwerp economie geldt dat ingezet wordt op het versterken van het economische vestigingsklimaat en de (logistieke) positie van BOELM met als onderliggend doel een vliegwieleffect voor West-Brabant.

Dienstverlening

Kwaliteitshandvest: actualiseren van het Kwaliteitshandvest van 2012, waarbij aandacht voor actualisering van de servicenormen voor dienstverlening.

De normen uit het kwaliteitshandvest 2012 zijn, na onderzoek, nog actueel en uit managementrapportages bleek dat de gemeente Oosterhout de vastgestelde normen op bijna alle terreinen haalt.

Telefonische bereikbaarheid: verbeteren van de telefonische bereikbaarheid.

De telefonische bereikbaarheid is verbeterd door het Klant Contact Centrum meer informatie te laten afhandelen aan de voorkant en meer regie te geven in de afhandeling van telefoongesprekken die niet door de medewerker van het KCC kunnen worden afgedaan. Via een koppeling tussen telefooncentrale en agenda's van medewerkers in de vakafdelingen kunnen KCC-medewerkers de beschikbaarheid inschatten van een vakspecialist. Indien beschikbaar, wordt direct doorverbonden. Indien dit niet het geval is, wordt een terugbelnotitie verzonden via de computer en houdt het KCC zicht op de afhandeling. Deze werkwijze wordt goed gewaardeerd door de 'klanten' van het KCC.

Zaakgerichte organisatie: het leggen van de basis om te kantelen naar een digitaal zaakgerichte organisatie.

Sinds medio 2015 wordt zaakgericht gewerkt op het gebied van terugbelnotities, afhandeling van vragen die via het algemene contactformulier van de gemeente binnenkomen en bij het proces van subsidieverlening. Ook gebruikt het KCC het zaaksysteem om veel informatie direct te kunnen afhandelen (meest-gestelde-vragen). Via interactieve formulieren op de website kunnen inwoners plaats- en tijdsafhankelijk producten aanvragen bij de gemeente. Voor de meeste producten moet men zich hiervoor identificeren via Digi-D. Op verzoek van de gemeenteraad is eind 2015 de 'Digi-D-poort' verwijderd van het contactformulier en het formulier voor Meldingen Openbare Ruimte. Het is de bedoeling dat in 2016 de ontvangen post zaakgericht wordt afgehandeld en dat een vervolg wordt gemaakt met producten van vakafdelingen (bijvoorbeeld Burgerzaken).

Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT): de opbouw van het BGT is gereed en het beheer is ingericht zodat aan de door de overheid vastgestelde actualiteit kan worden voldaan.

De opbouw van de BGT voor Oosterhout is gereed en is aangesloten op de andere bronhouders zoals Rijkswaterstaat, Provincie Noord-Brabant en de buurgemeenten. Oosterhout heeft ook de assemblage van de BGT voor het grondgebied Oosterhout verzorgd voor het waterschap en het Agrarisch Areaal Nederland (AAN) van het ministerie van Infrastructuur en Milieu.

De BGT is via het samenwerkingsverband BGT (SVB-BGT) aangeboden aan de landelijke voorziening. Het koppelvlak tussen de BGT en het Beheersysteem Openbare Ruimte (BsOR) is gerealiseerd waardoor mutaties op geautomatiseerde wijze worden gesynchroniseerd tussen beide systemen.

Metingen

Outcome indicatoren

Burgerindicator (Burgerijenquête)	Score 2013	Score 2014	Score 2015
Behandeling aan de telefoon	7,3	7,1	7,3
Snelheid inhoudelijke afdoening brief	6,7	6,5	6,1
Wachttijd balies in de publiekshal	6,8	6,1	7,0
Behandeling in het stadhuis	8,1	8,0	8,3
Dienstverlening door de gemeente	6,9	7,1	7,1
De huidige dagopenstelling van de balies in de publiekshal zijn voldoende	7,3	7,4	7,7
De huidige avondopenstelling van de balies in de publiekshal is voldoende	8,4	8,5	8,2

Output-indicatoren

Overige indicatoren	Score 2013	Score 2014	Prognose 2015	Score 2015
Aantal elektronisch beschikbare producten /diensten	19	22	19	28
Aantal klantcontacten				
• Balie	32.670	26.272	26.308	25.120
• Digitaal (= digitale aanvragen)	3.265	7.557	3.500	11.317

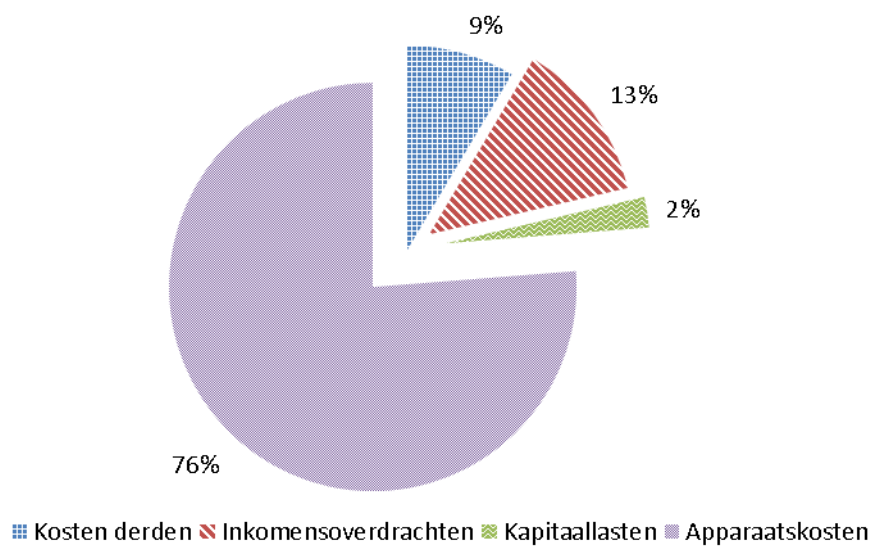
Wat heeft het gekost?

Kosten en opbrengsten

Exploitatie (* € 1.000)	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015	Saldo 2015
Lasten	5.793	6.110	5.809	301
Baten	1.659	1.069	1.057	12
Saldo baten & lasten	4.134	5.041	4.752	289
Storting in reserves	589	845	1.002	-157
Onttrekking aan reserves	256	351	420	-69
Resultaat	4.467	5.535	5.334	201
Specificatie lasten per thema				
Relatie burger en bestuur	2.066	2.116	2.081	35
Regionale samenwerking	340	442	362	80
Dienstverlening	3.387	3.552	3.366	186
Specificatie baten per thema				
Relatie burger en bestuur	6	0	0	0
Regionale samenwerking	0	0	0	0
Dienstverlening	1.653	1.069	1.057	12
Mutaties reserve(s)				
Investeringsprojecten Dienstverlening	-51	-181	44	-225
Bestemmingsreserve Dienstverlening	383	675	538	137

Voor een toelichting wordt verwezen naar paragraaf 6.3.1.

Investerings (* € 1.000)	Investerings plan 2015	Gevoteerd 2015	Saldo 2015
N.v.t.			
Totaal			

Programma 2

Sociaal domein

Portefeuillehouders: S.W.Th. Huisman, M. Janse-Witte, R.P. van der Helm, M.P. Vissers

Sociaal domein

Wat willen we bereiken? (Effect)

Meting (Outcome)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Meting (Output)

Wat heeft het gekost?

Maatschappelijke zorg

Oosterhouters kunnen zo lang mogelijk meedoen aan de samenleving door hun eigen mentale, sociale en lichamelijke kracht optimaal te benutten.

- Voorzieningen senioren in de gemeente
- Welzijnsvoorzieningen in de gemeente
- Gezondheidsvoorzieningen in de gemeente

- Actualiseren beleidskader Maatschappelijke ondersteuning 2012-2015
- Vaststellen nieuwe Beleidskader Maatschappelijke Ondersteuning 2016-2019
- Het verder ontwikkelen van activiteiten centra en dorpshuizen
- Opzetten vrijwilligerscollege
- Cliëntondersteuning: contract met MEE uitgevoerd
- inkooptraject hulpmiddelen doorlopen en afgerond
- aanbesteding Kleinsch. Collectief Vervoer afgerond
- Mantelzorgondersteuning en –waardering

	lasten	baten	Saldo
Beheerskosten			
Sociaal Domein	293	0	293
Sterke samenleving	1.372	38	1.334
Maatschappelijke vaardigheden	1.398	924	474
Volksgesondheid	1.973	1	1.973
Transities AWBZ	5.742	0	5.742
Zorg en ondersteuning	837	0	837
Individuele voorz.			
WMO	5.048	848	4.200
Totaal	16.664	1.811	14.853

Sociaal beleid

Bevorderen dat inwoners van Oosterhout in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Het financieel en materieel ondersteunen van burgers die niet volledig in hun levensonderhoud kunnen voorzien of niet voldoende maatschappelijk kunnen participeren.

- Keuze omtrent invulling 'beschutte arbeid'.
- Versterking samenwerking t.b.v. reïntegratie.
- Onderzoek naar rechtmatigheid uitkeringen.
- Vervangende regeling tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten uitgevoerd.
- Bieden maatwerk kinderen in armoede

- Uitstroom naar werk in % totale uitstroom
- % melders voor uitkering die door intakeprocedure geen aanvraag doen
- % succesvolle uitstroom schuldregeling

	lasten	baten	Saldo
Inkomen	16.543	14.208	2.335
Werk	8.104	157	7.947
Sociale regelingen	5.271	1.279	3.992
Totaal	29.917	15.643	14.274

Jeugdzorg

We streven ernaar dat alle kinderen en jongeren de mogelijkheid krijgen om zich te ontwikkelen tot zelfstandige volwassenen, die actief deelnemen aan het maatschappelijke leven. We willen als gemeente een gunstig opgroei-klimaat voor jeugdigen creëren door het versterken van eigen kracht van ouders, opvoeders en jeugdigen en hun sociale netwerk. Het vergroten van kansen en het voorkomen van uitval staan hierbij centraal.

- Opstellen onderwijsbeleidsplan 2015-2019
- Herijking jeugdplan

	lasten	baten	Saldo
Transitie jeugdzorg	11.747	3	11.744
Totaal	11.747	3	11.744

Veiligheid

Het handhaven van de openbare orde en het borgen van de veiligheid in de stad. Veiligheid -en de beleving daarvan- is een essentiële basis-voorwaarde voor het functioneren van stad en samenleving.

- Algemeen gevoel van veiligheid
- Veiligheidsgevoel in de gemeente
- Aandacht gemeente voor leefbaarheid en veiligheid

- Vaststellen meerjarenbeleidsplan Integrale Veiligheid 2015-2018
- Onderzoek naar takenpakket omvang en positionering unit veiligheid

	lasten	baten	Saldo
Veiligheid	5.154	138	5.017
Totaal	5.154	138	5.017

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijke zorg

Oosterhouters kunnen zo lang mogelijk meedoen aan de samenleving en benutten hun eigen mentale, sociale en lichamelijke kracht optimaal.

Dit willen wij bereiken door naast een breed aanbod van maatschappelijke voorzieningen wijkgericht samenwerken te regisseren. Hiermee wordt bedoeld dat de burger in zijn directe omgeving wordt gestimuleerd om vanuit zijn eigen kracht oplossingen te vinden voor de problemen en beperkingen die hij ondervindt in het dagelijks leven. De gemeente Oosterhout regisseert het wijkgericht samenwerken om de mentale, sociale en lichamelijke kracht van mensen en hun sociale netwerk te stimuleren. Bij maatschappelijke zorg wordt het fundament gevormd door drie pijlers:

1. Het bevorderen van een **sterke samenleving**
2. Vergroten van de **maatschappelijke vaardigheden**
3. Het bieden van **zorg en ondersteuning**.

Binnen de maatschappelijke zorg wordt met volksgezondheidsbeleid tevens een gezonde leefstijl van de inwoners van Oosterhout bevorderd.

Sociaal beleid

Bevorderen dat inwoners van Oosterhout in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien, door het (terug)leiden van uitkeringsgerechtigden naar de arbeidsmarkt. Het financieel en materieel ondersteunen van burgers die niet volledig in hun levensonderhoud kunnen voorzien of niet voldoende maatschappelijk kunnen participeren.

Jeugdzorg

We streven ernaar dat alle kinderen en jongeren de mogelijkheid krijgen om zich te ontwikkelen tot zelfstandige volwassenen, die actief deelnemen aan het maatschappelijke leven. We willen als gemeente een gunstig opgroei-klimaat voor jeugdigen creëren door het versterken van eigen kracht van ouders, opvoeders en jeugdigen en hun sociale netwerk. Het vergroten van kansen en het voorkomen van uitval staan hierbij centraal.

Veiligheid

Het handhaven van de openbare orde en het borgen van de veiligheid in de stad.

Veiligheid -en de beleving daarvan- is een essentiële basisvoorwaarde voor het functioneren van stad en samenleving.

Het leveren van een bijdrage aan een goed geordende, veilige, rustige en aantrekkelijke openbare ruimte mede door het oppakken van een coördinerende en regisserende rol. Hierbij wordt inzet op preventie voortgezet en zal daar waar nodig actief en repressief opgetreden worden

Wat hebben we daarvoor gedaan?

TRANSITIES ALGEMEEN

De invoering van de drie decentralisaties is in Oosterhout relatief rustig verlopen, ondanks de hier en daar forse beleidswijzigingen waar burgers mee te maken kregen. Dit is een algemeen beeld, in individuele situaties kan dat zeker anders ervaren zijn. In het algemeen hebben burgers hun weg naar voorzieningen gevonden. Via het Sociaal Wijkteam, maar ook via huisartsen en de

gemeentelijke organisatie. Het college heeft ingezet op heldere communicatie rond de beleidswijzigingen en dat heeft tijd gekost. Daarbij is binnen het budget voor het sociaal domein gebleven.

De kanteling naar eigen verantwoordelijkheid heeft maatschappelijke discussie in Oosterhout opgeleverd. Vaak naar aanleiding van de wijzigingen rond Hulp bij het Huishouden en het faillissement van de grootste leverancier Thebe. Op dit moment lopen er nog veel juridische procedures en wordt een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep afgewacht.

De start is gemaakt, burgers zijn geholpen, we zijn binnen budget gebleven. Maar zijn we succesvol? Dit is niet goed bekend, het is nauwelijks in indicatoren te vatten. In de loop van 2015 kwamen steeds meer gegevens beschikbaar voor monitoring en verantwoording: in 2016 moet dat verder ontwikkeld worden. Bij de start riepen de deskundigen in ons land: werk op nieuwe manieren samen, combineer, innoveer met lef, laat professionals vrij om hun werk te doen. Het college gelooft daarin, maar dit zal tijd nodig hebben: werkelijk anders doen vraagt inspanningen in de komende jaren.

Maatschappelijke zorg

Beleidskader Maatschappelijke ondersteuning 2012-2015: actualiseren van het beleidskader inclusief addendum wat zal leiden tot het opstellen en laten vaststellen van het nieuwe "Beleidskader Maatschappelijke ondersteuning 2016-2019".

In december 2015 heeft de gemeenteraad ingestemd met de verlenging van het beleidskader maatschappelijke ondersteuning 2012-2015 en het Addendum Wmo 2015 en de wijzigingsverordening maatschappelijke ondersteuning 2016. In 2016 wordt gewerkt aan een voorstel voor de gemeenteraad om nieuw beleidskader maatschappelijke ondersteuning 2017-2020 vast te laten stellen.

Activiteitencentra:

De activiteitencentra functioneren steeds meer als spil in de wijk

- *Het sociaal activeren van (kwetsbare) mensen en het ondersteunen in het uitbouwen van hun sociale netwerk, middels het ter beschikbaar hebben van de activiteitencentra en dorpshuizen.* Met de verbouwing van de activiteitencentra en aansluitend het inrichten van een levendige wijkweek is een stevige basis neergezet om het wijkgericht werken verder uit te bouwen. Tijdens de wijkweek hebben 316 mensen deelgenomen aan de 34 extra activiteiten. Steeds meer maken inwoners en maatschappelijke organisaties gebruik van de wijkcentra. Betrokken ondernemers leveren kennis, mankracht en materialen. Bij de activiteitencentra is een eerste slag gemaakt om de centra meer uitstraling te geven en functioneler in te richten zodat deze daarmee aantrekkelijker worden.
- *Verdere ontwikkeling van de activiteitencentra en dorpshuizen gericht op sociale activering en ontmoeting, signalering en preventie, informatie, advies en cliëntondersteuning voor de burger.*
- Met de komst van een sociaal wijkteam in ieder activiteitencentrum dienen deze centra steeds meer als uitvalsbasis voor de wijkteams, de sociale wijkteams en vele samenwerkingspartners. De coördinatoren brengen op een actieve manier buurtbewoners en partijen bij elkaar die activiteiten organiseren gericht op participatie, zelfredzaamheid of op sociale integratie. Voor beheer en exploitatie van de drie dorpshuizen zijn in 2015 subsidieregels vastgesteld.
- *Bibliotheekvoorziening: realisatie van een bibliotheekvoorziening binnen de activiteitencentra.* Na de opening van de centrale bibliotheek in de nieuwe Bussel zijn de bibliotheekfilialen in Dommelbergen en Arkendonk in december 2015 gesloten en is een bibliotheekfunctie in de activiteitencentra De Bunthoef en Dommelbergen ingericht, die in januari 2016 zijn geopend. Daarnaast is i.s.m. Theek5 gestart met het realiseren van een bibliotheekvoorziening in scholen.

Vrijwilligers:

- *Het stimuleren van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties om zich in te zetten voor de Oosterhoutse samenleving.*
Aan de matchingsite voor vrijwilligers www.oosterhoutvoorelkaar.nl is vrijwillig aanbod van en vraag naar zorg toegevoegd. Deze site heeft een snelle ontwikkeling doorgemaakt met honderden hulpvragers en aanbieders en meer dan duizend matches. Bijzondere promotie van deze matchingsite vond plaats in de vorm van een participatieplein op Koningsdag. Dit was een initiatief van burgers, serviceclubs en het Oranjecomite in Oosterhout.
- *Het opzetten van een vrijwilligerscollege, waarbij de website Oosterhout voor Elkaar ondersteunend is.*
Er is een divers aanbod geleverd vanuit het vrijwilligerscollege. Het animo van vrijwilligersorganisaties en hun vrijwilligers was echter gering. Het vrijwilligerscollege krijgt in 2016 een andere vorm.
- *Als gevolg van het stopzetten van de financiële ondersteuning door het Rijk van Maatschappelijke stages, het onderzoeken wat de wensen en mogelijkheden zijn om de stages in afgeslankte vorm voort te zetten.*
Aan de scholen voor voortgezet onderwijs in Oosterhout is gevraagd of de intentie bestaat om Maatschappelijke Stage (MaS) voor hun scholieren te behouden na het wegvallen van de verplichte MaS en het verdwijnen van de bijbehorende subsidies en of de gemeente een vorm van MaS kan ondersteunen. Op basis van dit onderzoek is besloten om de scholen vanaf 2016 met subsidie te ondersteunen en zodoende leerlingen in het voortgezet onderwijs de stimuleren om vanuit betrokkenheid bij hun leefomgeving vrijwilligerswerk te verrichten.

Buurtbemiddeling: Politie, Surplus Welzijn, Thuisvester en gemeente Oosterhout ondertekenenden in 2015 het Convenant Buurtbemiddeling. Daarmee zijn samenwerking en kwaliteit voor 5 jaar geborgd want in het convenant zijn criteria opgenomen als operationele doelstelling:

- a. Minimaal 74 aanmeldingen per jaar voor hulp bij buurtconflicten die voldoen aan de criteria voor buurtbemiddeling.
- b. Minimaal 11 vrijwilligers zijn opgeleid en werkzaam als buurtbemiddelaar.
- c. Minimaal 53 afgesloten dossiers per jaar.
- d. 75% van de melders is zes weken na afloop van het bemiddelingstraject tevreden over de werkwijze en inzet van Buurtbemiddeling of over de oplossing van het conflict.

Clïëntondersteuning: *Het beleidsarm invoeren van de clïëntondersteuning met brede kaders, zodat er bijgesteld en ingespeeld kan worden op de ontwikkelingen in het sociale domein.*

In 2015 is conform de overeenkomst met MEE Plusgroep de clïëntondersteuning voor het brede sociale domein uitgevoerd. Deze clïëntondersteuning valt uiteen in groepsondersteuning d.m.v het geven van cursussen, voorlichting etc. Daarnaast is er individuele ondersteuning van de clïënt in het aanvraagproces van een voorziening. Dit in nauwe afstemming met het Sociaal Wijkteam. Tot slot is er individuele informatievoorziening voor clïënten die met een enkelvoudige vraag geholpen zijn.

Inkoop: *Het doorlopen van een inkooptraject voor hulpmiddelen en het afronden van de aanbesteding voor Kleinschalig Collectief Vervoer.*

Voor zowel de hulpmiddelen als het kleinschalig collectief vervoer is in 2015 een aanbesteding doorlopen en een contract afgesloten. Het contract voor de Hulpmiddelen heeft een looptijd van 1 juli 2015 tot en met 30 juni 2017 met 3 keer twee jaar optie tot verlenging. Het contract voor Kleinschalig Collectief Vervoer heeft een looptijd van 2016 – 2020. Het nieuwe contract voor kleinschalig collectief vervoer biedt voordelen op:

- Wijze van afrekening (niet op basis van strippen, maar kilometers en de snelste route in plaats van kortste route);
- Malusregeling (geen bonusmalusregeling meer);
- Communicatie (app en pinnen in de taxi);

- Aanbestedingsresultaat (voordeel 13% op prijspeil 2015 ad € 99.000 voor Oosterhout).

Hulp bij het Huishouden: *juiste implementatie van het gewijzigde rijksbeleid, het monitoren van hulpvragen van huidige cliënten en het zonodig bijsturen hiervan.*

Gedurende 2015 is de beleidswijziging conform het raadsbesluit geïmplementeerd. Als gevolg hiervan zijn we als gemeente geconfronteerd met een groot aantal bezwaarschriften en later beroepschriften. Het jaar heeft dan ook veel in het teken gestaan van aanpassingen in de uitvoering op het proces (bijvoorbeeld verlenging van het overgangstermijn) en de juridische procedures. Er zijn op dit moment (januari 2016) ongeveer 300 bezwaarschriften in behandeling bij de rechtbank. Het financiële risico is niet direct te duiden als het gaat om een mogelijke negatieve uitspraak voor onze gemeente door de Centrale Raad van Beroep. Daarvoor zijn er teveel variabelen. Wel is zichtbaar wat het financiële risico is van de dossiers waarbij wij in gebreke zijn gesteld wegens te late besluitvorming. Dit bedrag kan oplopen tot een bedrag van € 145.000 tot een maximum van € 370.000. Deze kosten zullen worden gedekt uit de gelden sociaal domein. De reden van te late besluitvorming bij de dossiers hulp in de huishouding heeft twee oorzaken. Enerzijds een capaciteitsprobleem, de enorme toevloed van bezwaarschriften kon niet tijdig verwerkt worden. Anderzijds omdat in afstemming met de advocaat van AKD tijd nodig was om tot een inhoudelijke standpuntbepaling te komen die de latere rechtsgang niet nadelig zou beïnvloeden.

Mantelzorgondersteuning (Informeel Zorg): *het nog meer sturen op goede aansluiting van de zorg en ondersteuning op de (zorg)vragen, wensen en behoeften van (kwetsbare) mensen. Nagaan wat de mogelijkheden zijn ter kwalitatieve verbetering en vergroting van de respijtzorgmogelijkheden. Het onderzoeken of het oprichten van een centraal meldpunt voor mantelzorgers wenselijk en haalbaar is. En blijvende aandacht besteden aan goede afstemming tussen de onderlinge samenwerking van professionals en vrijwilligers van betrokken organisaties, met name een verstevigde samenwerking tussen huisartsen en mantelzorgers.*

Met de transitie in 2015 en het bijbehorende accent op zelfredzaamheid is de druk op mantelzorgers toegenomen. Met de bestaande mantelzorgondersteuning werden in Oosterhout honderden mantelzorgers bereikt maar uit onderzoek bleek dat een veel groter aantal zich overbelast voelde. De gemeente heeft samen met HOOM/Surplus mogelijkheden onderzocht om knelpunten in de ondersteuning te verbeteren en mogelijkheden voor een groter bereik te vergroten. Dit krijgt vorm in het volgend jaar.

Er is onderzoek gedaan naar mogelijke verbetering van bereik en ondersteuning van mantelzorgers. Mantelzorgers hebben daarbij aangegeven dat zij veel tijd kwijt zijn aan het regelen en uitzoeken van zaken voor hun zorgvrager. Door de informatie op het infoplein en de website van HOOM meer op elkaar aan te laten sluiten zal het makkelijker worden voor mantelzorgers de juiste informatie te verkrijgen. Dit item is opgenomen in het programma van eisen voor mantelzorgondersteuning door HOOM. Consulanten van HOOM sloten aan bij het huisartsenoverleg om over de mogelijkheden van mantelzorgondersteuning te informeren.

Mantelzorg waardering: *het organiseren van een andere vorm van waardering van de mantelzorgers, naast het beschikbaar stellen van een geldbedrag. Het uitvoeren van een inventarisatie naar de verschillende groepen mantelzorgers en naar de gekozen vormen waarin het compliment is uitgekeerd.*

In 2015 heeft het college besloten om naast het geldbedrag, ook de mogelijkheid te geven om te kiezen voor een OO-kadobon. De inventarisatie van de omvang en de doelgroep zal plaatsvinden op basis van de aanmeldingen voor het mantelzorgcompliment in 2015 (voor april 2016 gereed). Stichting HOOM heeft de opdracht om de uitvoering te organiseren. Er zijn 667 aanvragen gedaan voor de mantelzorgwaardering 2015. Op basis van dit aantal heeft de mantelzorgwaardering in 2015 een waarde van € 200.

Beschermd wonen en opvang (regionaal): *het vormgeven van nieuwe beleidsontwikkelingen in een nieuw regionaal "Beleidskader kwetsbare groepen", in overleg met de regiogemeenten, waarbij het "Stedelijk Kompas regio Breda" zal worden verbreed met de nieuwe beleidsvelden waaronder ook het "beschermd wonen".*

Vanuit de centrumgemeente Breda is er een nieuw beleidskader kwetsbare groepen opgesteld en vastgesteld. Daarbij is er ook een ontwikkelagenda opgesteld voor de komende jaren, waarmee de centrumgemeente en de regio-gemeenten aan de slag gaan. Ook hierin staat de beweging naar meer zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid van de doelgroep voorop. Overleg met Breda vindt half februari 2016 plaats over samenwerking in het uitwerken van genoemd Beleidskader en de rol van de regiogemeenten daarbij. Daarna zal het aan het college/raad worden voorgelegd.

Lokale uitvoering Beschermd wonen en opvang: *het doorontwikkelen van de huidige steunstructuur MASS naar een "Oosterhouts Kompas kwetsbare groepen" waarin afspraken over uitgangspunten, doelstellingen en resultaten worden gemaakt en waarin concrete werkafspraken worden neergelegd.* De steunstructuur MASS is ook in 2015 uitgevoerd op uitvoerend en strategisch niveau. Het integrale proces vanuit centrumgemeente Breda voor het opstellen van het regionale en eerder genoemde beleidskader heeft langer geduurd dan gepland. Voor het opstellen en vertalen daarvan naar het Oosterhouts Kompas moest aansluiting gevonden worden op dit regionale kader. Dit staat nu gepland voor 2016.

Volksgezondheid in relatie tot het sociale domein: *het werken aan een flexibelere invulling van het takenpakket van de GGD, gebaseerd op de lokale wensen. De jeugdgezondheidszorg (JGZ) 0-4 jaar zal met ingang van 2015 onderdeel zijn van het takenpakket van de GGD. Tevens verdere uitvoering van de lokale Gezondheidsnota 2014-2017.*

In 2015 is verder gewerkt aan het proces van integrale afstemming van de lokale afspraken. Binnen dit proces wordt gewerkt vanuit de driehoek 'beleid-onderzoek-praktijk' en wordt een relatie gelegd tussen de uitvoering van de lokale gezondheidsnota, de jeugdgezondheidszorg 0 – 19 jaar en het brede takenpakket GGD. Betere samenhang wordt hiermee bereikt.

'Verbinden' bleef het centrale werkwoord. Zo was publieke gezondheid betrokken bij de handhavingsactie op een camping is volksgezondheid, wezenlijk meegewogen in de nieuwe Geurgebiedsvisie en is er integraal gewerkt aan de drie pijlers sociaal domein c.q. doelen uit onze lokale gezondheidsnota "Verbinden & verankeren". Hierbij is in 2015 verdere afstemming en samenwerking gerealiseerd met de huisartsen binnen de projecten "Preventie integraal in de ketenaanpak van chronische aandoeningen" en de start die gemaakt is met de invoering van de Persoonlijke Gezondheidscheck.

Zo was er ook samen met o.a. de horeca en Novadic-Kentron, de actie 'Happy Ouders' rondom alcohol en jongeren.

Tot slot is er ook aandacht voor 'Vernieuwen'. Samen met Amphia, Zorroo, Surplus, BOM en GGD werkt de gemeente aan "VOORT Vitaal Oosterhout". Er wordt ingespeeld en geanticipeerd op maatschappelijke trends en technologische ontwikkelingen en het gezamenlijk werken aan nieuwe zorgconcepten.

Sociaal beleid

Sociale wijkteams: *het monitoren van de resultaten van de sociale wijkteams, en het zo nodig bijstellen van de werkwijze, met als doel een goede basis te leggen voor 2016 en verder.*

Het Sociaal Wijkteam is opgestart in 2015. De toeloop is groter dan verwacht. Dit zette dusdanig druk op de doelstellingen (sociale netwerkversterking) dat het college meerdere malen besloten heeft extra capaciteit in te zetten. Capaciteit die bedoeld is om de verbinding met scholen te leggen en herindicaties uit te voeren. De monitoring van de prestaties gaat steeds beter.

Beleidskader: *het voorleggen van keuzes omtrent de invulling van 'beschutte arbeid' en daarmee een toekomstscenario van WAVA/GO!. Tevens vormgeving en implementatie van het beleid rond de tegenprestatie.*

Op 14 juli 2015 is de nota "Toekomstige positie WAVA binnen de Participatiewet" vastgesteld door de gemeenteraad. Met de vaststelling van deze nota is de toekomstige koers bepaald. Deze houdt in dat WAVA vooralsnog de (oude) Wsw blijft uitvoeren en als gevolg van het stoppen van de instroom de komende jaren zal krimpen. Verder wordt een mogelijke rol voor WAVA gezien bij de uitvoering van de nieuwe participatievoorziening beschut werk. Het gemeentelijk uitgangspunt bij de uitvoering van de Participatiewet is dat dit zo dicht mogelijk bij de burger dient plaats te vinden en onder regie van de gemeente plaatsvindt. Deze koers zal in 2016 verder worden uitgewerkt. Er zal onder andere een plan opgesteld worden waarin neergelegd wordt op welke wijze WAVA in moet spelen op de toekomstige ontwikkeling dat het aantal Wsw-ers zal afnemen.

In de raadsvergadering van 17 december 2014 werd de beleidsnota Participatiewet vastgesteld. Hierbij zijn tevens verschillende verordeningen waaronder de verordening tegenprestatie vastgesteld. Deze verordening is in 2015 geïmplementeerd.

Re-integratie: *het toeleiden van mensen naar werk, middels versterking van de samenwerking met bedrijven, scholen en instellingen en voortzetting van de samenwerking in Dongemond binnen Werklink.*

In 2015 is binnen de arbeidsmarktregio West-Brabant actief samenwerking gezocht met onderwijs. Het Regionaal Platform Arbeidsmarkt (RPA) is het overlegplatform van gemeenten, onderwijs, werkgevers- en werknemersorganisaties. Hier vindt afstemming plaats over het te voeren arbeidsmarkt beleid. Ter uitvoering van de Participatiewet en de banenafpraak uit het sociaal akkoord is het Regionaal Werkbedrijf in 2015 van start gegaan.

Met de invoering van Participatiewet heeft de gemeente een grotere rol gekregen bij de re-integratie van personen met een arbeidsbeperking. Een belangrijke groep hierbij zijn jongeren, onder andere jongeren afkomstig van het praktijkonderwijs of het speciaal onderwijs. Vanuit dit oogpunt zijn zowel regionaal als lokaal de contacten met het onderwijs geïntensiveerd.

Sinds 1 januari 2015 is WerkLink onderdeel van het Werkgeversservicepunt West-Brabant. WerkLink is hierbij de unit voor de Dongemond-gemeenten. In 2015 heeft WerkLink meer dan 450 werkgeversbezoeken afgelegd. In totaal heeft WerkLink 262 plaatsingen gereliseerd. Voor personen met een uitkering van de gemeente Oosterhout gaat het om 70 plaatsingen.

Rechtmatigheid: *het blijven onderzoeken van de rechtmatigheid van uitkeringen, waarbij uitkeringsfraude streng wordt aangepakt. En middels preventie voorkomen dat burgers in een bijstandsuitkering terecht komen.*

De rechtmatige verstrekking van uitkeringen blijft aandachtspunt. Hierbij worden twee sporen gevolgd namelijk preventie en opsporing. Door duidelijke informatie te verschaffen over rechten en plichten die aan de uitkering zijn verbonden, wordt misbruik en oneigenlijk gebruik zoveel mogelijk voorkomen. Ook door gebruik te maken van de mogelijkheden van gegevensuitwisseling die SUWInet biedt wordt zoveel mogelijk voorkomen dat uitkeringen ten onrechte worden verstrekt. Indien noodzakelijk wordt ook opsporingscapaciteit ingezet. De preventieve kant krijgt vorm door personen die een uitkering willen aanvragen in groepsbijeenkomsten helder uitleg te geven over de rechten en plichten die zijn verbonden aan een uitkering. In deze fase wordt ook nadrukkelijk aandacht besteed aan de eigen verantwoordelijkheid van de cliënt om weer aan het werk te gaan. Mede door deze aanpak ziet uiteindelijk ongeveer 60% van de melders af van het indienen van een aanvraag.

Wtcg en CER: *het vormgeven van een regeling voor de financiële tegemoetkoming middels een uitbreiding op de Collectieve Zorgverzekering Minima (CZM), ter vervanging van de afgeschafte Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en de regeling Compensatie Eigen Risico (CER). Daarnaast zal er een eenmalige uitkering plaatsvinden over het jaar 2015 voor wat betreft de Wtcg.*

Met ingang van 1 januari 2015 is de Collectieve Zorgverzekering voor Minima uitgebreid, waardoor er een vervanger voor de Wtcg en de CER is ondergebracht in deze verzekering. De deelnemer aan de CZM heeft zelf de keuze of hij van deze mogelijkheid gebruik wil maken. De gemeente betaalt een belangrijk deel van de hogere premie die hiermee is gemoeid. Gelet op het feit dat de CZM al per 1 januari 2015 is aangepast, was er geen aanleiding meer over het jaar 2015 een eenmalige uitkering te doen.

Armoedebestrijding: *het verder bieden van maatwerk voor de bestrijding van armoede onder kinderen, middels initiatieven uit de Oosterhoutse samenleving en vanuit de gemeente zelf door het onderzoeken en invoeren van diverse nieuwe arrangementen.*

Op basis van het Minimabeleid dat eind 2013 is vastgesteld, is er steeds aandacht voor maatwerk in de toepassing van bijzondere bijstand voor minimagezinnen.

Binnen het Samenwerkingspact Oosterhout onderhoudt de gemeente nauwe contacten met organisaties die in direct contact staan met minimagezinnen en zich bezig houden met het bestrijden van armoede onder deze groep.

In 2016 zal het nieuwe beleidsplan voorgelegd worden aan de raad waarin verder uitgewerkt is hoe kinderen uit minimagezinnen extra aandacht krijgen in de komende beleidsperiode.

Jeugdzorg

Het eerste jaar was echt een transitie jaar en heeft vooral in het teken gestaan van het borgen van operationele processen om het werk te kunnen uitvoeren.

Het bieden van zorgcontinuïteit was prioriteit, geen burgers tussen wal en schip! Voor zover bekend is het gelukt om zorgcontinuïteit te waarborgen. Helaas hebben de PGB houders veel problemen ervaren, het administratieve proces bij o.a. de sociale verzekeringsbank (SVB) was niet goed ingericht. Ook hier zijn mensen zo goed mogelijk geholpen. Het monitoren van de transformatie bleek lastig, mede doordat processen nog ingericht moesten worden, monitorings en sturingsinformatie is daarom halverwege 2015 op gang gekomen.

Dit alles maakt dat het hoofdstuk Jeugdzorg in dit jaarverslag meer op hoofdlijnen wordt beschreven. Het laten landen van de transformatie zal nog enkele jaren in beslag nemen. De komende jaren zal intensiever ingezet worden op het preventief kader binnen jeugdzorg. Als onderdeel hiervan worden middels de saldobestemming 2015 aanvullende middelen voor dit doel gereserveerd.

Het verleggen van de focus naar eigen kracht is een werkwijze die met het positioneren van het sociaal wijkteam en hun werkwijze lokaal is weg gezet. Monitoring op het effect hiervan zal in 2016 meer gedetailleerde informatie opleveren.

Lokaal is er geïnvesteerd in samenwerking. Voor organisaties was het belangrijk om elkaar goed te vinden zodat snelle toegankelijke hulp zoveel mogelijk lokaal geboden wordt. Vanwege de transitie zijn nieuwe structuren ontstaan wat tijd vraagt van alle partners om elkaar weer opnieuw te leren kennen.

Participatie is een belangrijk aandachtspunt, zoveel lokaal als regionaal is er wordt gekeken op welke niveaus participatie vorm kan krijgen. Contacten zijn gelegd met jongerenraden, ouders en professionals.

Voor jeugd werken wij samen op West Brabant Oost niveau (WBO), de gemeenten Aalburg, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Breda, Drimmelen, Geertruidenberg, Werkendam, Woudrichem en Aalburg hebben met elkaar afspraken gemaakt ten aanzien van de gecontracteerde partners en samen een deel van de niet vrij toegankelijke jeugdhulp ingekocht. De gemeente Breda voert deze inkoop uit, afspraken zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst. Ook hier heeft 2015 in het teken gestaan van de transitie, het inregelen van processen. Voor 2016 wordt er samen met

zorgaanbieders gewerkt aan een spoorboekje waarmee de inhoudelijke transformatie van hun zorgaanbod (producten) vastgelegd wordt.

Veiligheid

Meerjarenbeleidsplan Integrale Veiligheid 2015-2018: vaststelling van het meerjarenbeleids-plan Integrale Veiligheid 2015-2018.

Het uitvoeringsprogramma 2015 is voltooid, waarbij zoveel mogelijk is aangesloten bij partners en andere gemeenten in het politiedistrict 'De Baronie'. Het meerjarenplan integrale veiligheid 2015-2018, vastgesteld in 2015 heeft de prioriteiten bepaald. In het algemeen zijn de ambities en doelstellingen van 2015 gehaald. Mede door onvoorziene veiligheidsthema's of onvoorziene ontwikkelingen binnen bestaande thema's waar extra inzet wenselijk en noodzakelijk is geweest, zijn niet alle ambities en doelstellingen gehaald.

Ondermijningsbeeld: het opstellen van een plan van aanpak en de uitvoering hiervan, naar aanleiding van het door het RIEC (regionale informatie en expertise centrum) opgestelde ondermijnsbeeld van het district De Baronie.

Op lokaal niveau is een districtelijk projectleider ondermijnende criminaliteit aangesteld ter ondersteuning van gemeentes. Waar nodig wordt door de districtelijke stuurgroep bepaald of een zaak opgeschaald wordt naar de recherche, belastingdienst, bestuur of een combinatie hiervan. Op regionaal niveau is een ondermijningsteam aan het werk dat gemeente- en districtsgrens overstijgende vormen van ondermijnende criminaliteit aanpakt.

Indien een casus lokaal afgehandeld kan worden (bestuurlijk), dan geschiedt dit vanzelfsprekend binnen de eigen gemeentelijke organisatie met de beschikbare bestuurlijke middelen. Resultaten worden in februari 2016 pas officieel bekend gemaakt.

BIBOB: stringente en brede uitvoering van de wet BIBOB met inzet van de BIBOB-coördinator.

Stringente en brede uitvoering van de wet BIBOB met inzet van de BIBOB-coördinator is uitgevoerd. In januari 2015 is door het college beleid vastgesteld voor uitvoering van de wet Bibob voor horeca, evenementen, subsidies en WABO bouwen. Ook zijn meer dan 50 Bibob-toetsingen uitgevoerd. Algemeen beeld bij de Bibob-toetsingen is dat grotendeels positieve toetsingen zijn uitgevoerd. Daarnaast is merkbaar dat de wet Bibob vooral als drempel werkt voor aanvragers. In 2015 is 1 vergunning geweigerd.

Unit Veiligheid: het uitvoeren van een onderzoek naar het takenpakket, omvang en de positionering van de unit Veiligheid.

Het uitvoeren van een onderzoek naar het takenpakket, omvang en de positionering van de unit Veiligheid is gestart en zal begin 2016 tot afronding komen.

Handhaving: de handhavers zijn zichtbaar in het stadscentrum, wijken, kerkdorpen en bedrijventerreinen en de rol als gastheer krijgt aandacht in de uitvoeringsplanning.

In 2015 hebben de handhavers wijkgericht gewerkt. Iedere wijk in Oosterhout heeft twee vaste handhavers. Bij het wijkgericht werken hebben de handhavers oog voor alles wat er in de wijk gebeurt en kunnen zij inwoners, ondernemers en gasten die in de gemeente verblijven dagelijks vanuit hun rol als gastheer ondersteunen en handhavend optreden waar nodig. De verantwoording van de tijdsbesteding van de gemeentelijke handhavers in 2015, is als 'terugblik 2015' opgenomen in het uitvoeringsprogramma vergunningverlening en handhaving Fysieke Leefomgeving 2016. Voor het kunnen uitoefenen van hun rol als gastheer worden in 2016 specifiek uren gereserveerd.

Metingen

Outcome indicatoren

Burgerindicator (Burgerijenquête)	Score 2013	Score 2014	Score 2015
Voorzieningen voor senioren in de gemeente.	6,4	6,6	6,4
Welzijnsvoorzieningen in de gemeente	5,8	5,7	6,9
Gezondheidsvoorzieningen in de gemeente	6,9	7,0	7,1
Algemeen gevoel van veiligheid	7,1	7,3	7,4
Veiligheidsgevoel in de gemeente	6,7	6,7	7,1
Aandacht gemeente voor leefbaarheid en veiligheid	6,0	5,9	6,2

Output-indicatoren

Overige indicatoren	Score 2013	Score 2014	Prognose 2015	Score 2015
Uitstroom naar werk in % van de totale uitstroom uit de uitkering	25%	39%	31%	40%.
% melders voor uitkering die door intakeprocedure geen aanvraag doen	86%	57%	60%	61%.
% uitstroom aanvragen schuldhulpverlening*	86%	79% (t/m nov)	80%	89,6%

* omschrijving van de indicator is in verband met nauwkeurigheid aangepast.

Wat heeft het gekost?

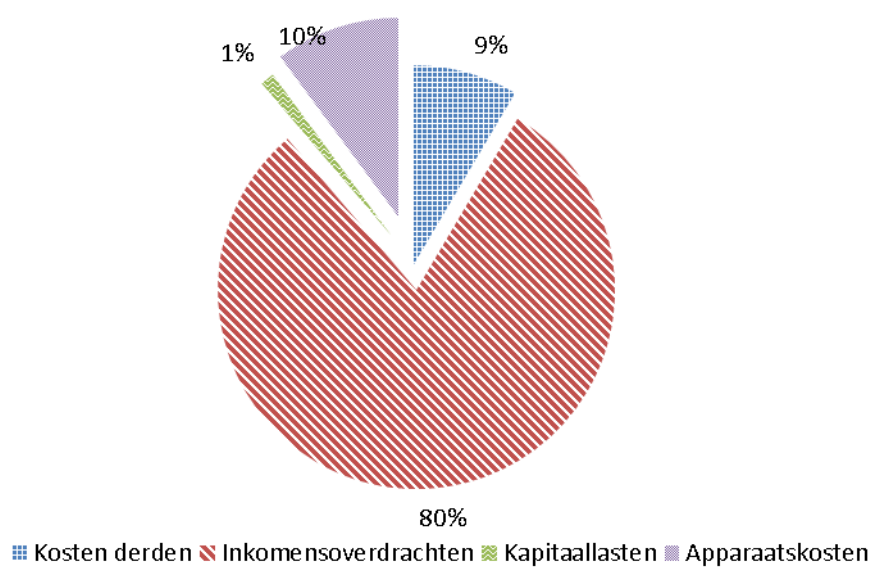
Kosten en opbrengsten

(bedragen * € 1.000)

Exploitatie	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015	Saldo 2015
Lasten	52.053	68.903	63.483	5.420
Baten	26.898	17.217	17.595	-378
Saldo baten & lasten	25.155	51.686	45.888	5.798
Storting in reserves	0	0	914	-914
Onttrekking aan reserves	367	420	1.344	-924
Resultaat	24.788	51.266	45.458	5.808
Specificatie lasten per thema				
Beheerskosten sociaal domein	174	515	293	222
Maatschappelijke zorg	15.276	17.945	16.371	1.574
Sociaal beleid	29.653	30.585	29.917	668
Jeugdzorg	1.865	14.509	11.747	2.762
Veiligheid	5.084	5.348	5.154	194
Specificatie baten per thema				
Beheerskosten sociaal domein	0	0	0	0
Maatschappelijke zorg	2.665	1.393	1.811	-418
Sociaal beleid	24.058	15.696	15.643	53
Jeugdzorg	54	8	3	5
Veiligheid	120	120	138	-18
Mutaties reserve(s)				
Investeringsprojecten	-367	-420	-2	-418
Vrije reserve	0	0	-428	428

Voor een toelichting wordt verwezen naar paragraaf 6.3.1.

Investerings (* € 1.000)	Begroting 2015	Gevoteerd 2015	Saldo 2015
Maatschappelijke zorg:			
- Activiteitscentrum Dommelbergen	84	58	26
- Activiteitscentrum Bunthoef	23	23	0
- Dorpshuis de Klip	30	18	12
- Aanschaf AED's	27	27	0
Totaal	164	126	38

Programma 3

Werkgelegenheid & economie

Portefeuillehouders: M.P.C. Willemsen / M.P. Vissers

Werkgelegenheid en economie

Wat willen we bereiken? (Effect)

Meting (Outcome)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Meting (Output)

Wat heeft het gekost?

Bedrijventerreinen

Behoud en versterking van de werkgelegenheid door het faciliteren van nieuw vestiging of uitbreiding van bedrijven en het bevorderen van een goed ondernemersklimaat.

- Weststad aantrekkelijk houden als vestigingslocatie voor (nieuwe) ondernemers
- Bedrijventerrein Heihoef bouwrijp gemaakt en uitgifte gestart
- Uitbreiding bedrijventerrein Everdenberg Oost is verder planologisch voorbereid

- Aantal hectare direct uitgeefbare bedrijventerrein

Bruisende binnenstad

Versterken aantrekkelijkheid van het stadshart tot een bruisende, ondernemende binnenstad

- Tevredenheid over winkelaanbod in de gemeente
- Waardering stadscentrum
- Waardering winkels voor dagelijkse boodschappen in de woonbuurt

- Sterk kernwinkelgebied
- Bevorderen van diversiteit in aanbod
- Bevorderen van combineren van functies

	lasten	baten	Saldo
Middenstand	134	76	58
Totaal	134	76	58

Toerisme

Een goed toeristisch recreatief klimaat, waarbij de ligging van Oosterhout optimaal benut wordt.

- Nieuwe verordening toeristische belasting vastgesteld
- VVV en Uitpunt/Theek 5 samengevoegd en samen gehuisvest

	lasten	baten	Saldo
Toerisme	129	0	129
Totaal	129	0	129

Ondernemen

Behoud en versterking van de werkgelegenheid door het stimuleren van een duurzame economie, door het bevorderen van een goed ondernemersklimaat en door een goed relatiebeheer.

- Arbeidsparticipatie

- Stimuleren goed samenspel tussen ondernemers, onderwijs en overheid (3O's) m.n. via regionaal overleg
- Regionale samenwerking voor invulling economische speerpunten in de regio versterking.
- Bedrijventerrein Heihoef bouwrijp gemaakt en uitgifte gestart
- Uitbreiding bedrijventerrein Everdenberg Oost is verder planologisch voorbereid
- Herijken economische agenda opgesteld, afronding in 2016

- Werkloosheidspercentage
- Aantal startende ondernemingen
- Aantal opheffingen

	lasten	baten	Saldo
Ondernemen	614	58	556
Nutsvoorzieningen	93	0	93
Totaal	707	58	649

Wat willen we bereiken?

Bedrijventerreinen
Behoud en versterking van de werkgelegenheid door het faciliteren van nieuwvestiging of uitbreiding van bedrijven en het bevorderen van een goed ondernemersklimaat.
Bruisende binnenstad
Versterken aantrekkelijkheid van het stadshart tot een bruisende, ondernemende binnenstad.
Toerisme & recreatie
Een goed toeristisch recreatief klimaat, waarbij de ligging van Oosterhout optimaal benut wordt.
Ondernemen
Behoud en versterking van de werkgelegenheid door het stimuleren van een duurzame economie, door het bevorderen van een goed ondernemersklimaat en door een goed relatiebeheer.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De bruisende binnenstad

Actieprogramma binnenstad: opstellen actieprogramma op basis van de uitkomsten van de uitgevoerde onderzoeken in 2014 naar de kansrijke ontwikkelrichtingen.

In samenspraak met stakeholders (ondernemers, vastgoedeigenaren, bewoners, bezoekers toeristische instellingen en onderwijsinstellingen) is in de eerste helft van 2015 een Uitvoeringsprogramma Binnenstad opgesteld, waarin gezamenlijk keuzes zijn gemaakt over uit te voeren projecten, opdrachtgeverschap en daarmee samenhangende financieringsverantwoordelijkheid. In dit Uitvoeringsprogramma Binnenstad wordt tevens vorm gegeven aan professioneel Centrummanagement en Citymarketing.

Bedrijven Investeringszone (BIZ) stadshart: continuering van de BIZ stadshart ter versterking van de samenwerking van de ondernemers.

In 2015 is de BIZ binnenstad ontbonden als gevolg van een rechterlijke uitspraak.. Doelstelling is om in 2016 te komen tot een nieuwe BIZ voor ondernemers (winkeliers en horecaondernemers) én vastgoedeigenaren met als ingangsdatum 1-1-2017.

Algemeen: aandacht voor de leegstand van winkelruimten, de bereikbaarheid van het centrum, parkeermogelijkheden en –tarieven en de evaluatie van de zondagopenstelling en winkeltijden.

De leegstand wordt aangepakt middels het uitvoeringsprogramma Binnenstad. De bereikbaarheid van de binnenstad heeft aandacht gekregen in de vorm van een nieuw parkeerverwijssysteem en de bouw van een nieuwe parkeergarage. De zondagopenstelling is geëvalueerd en heeft geleid tot een voorstel voor aanpassing van de winkeltijdenverordening, waarbij de ondernemers elke zondag open mogen zijn. Eind 2015 is, mede naar aanleiding van opname in het programma Bruisende Binnenstad en behandeling in de raad, ook besloten tot een onderzoek naar een “klantvriendelijker” parkeersysteem.

Wijkcentra Arkendonk en Zuiderhout: aandacht voor deze wijkwinkelcentra waarbij Arkendonk een nadrukkelijke plaats krijgt in het nog te ontwikkelen toekomstplan van dit deel van Dommelbergen. Voor Wijkcentrum Arkendonk zijn een aantal opiniërende gesprekken met ondernemers en potentiële investeerders gevoerd. De gemeente heeft hier een faciliterende rol. Voor Zuiderhout is in 2015 structureel overleg opgestart tussen gemeente, ondernemers, vastgoedeigenaar en ambulante handel aldaar.

Toerisme en recreatie

Regionale projecten: actief deelnemen aan regionale projecten zoals Landstad De Baronie, het Biesbosch streeknetwerk en het landschapspark De Open Linie, ter versterking van de aantrekkelijkheid van de gemeente als toeristisch-recreatief product.

Voor beide streeknetwerken zijn netwerkdagen georganiseerd en er is verder gewerkt aan de jaarlijkse uitvoeringsplannen. Voor de Biesbosch is een publieksfonds en een aantal kleine projecten gerealiseerd. Voor Landstad de Baronie zijn een zestal kleinere projecten ondersteund met een financiële bijdrage, zijn er inmiddels vijf Baroniepoorten (toegangspoort tot een waardevol recreatief gebied) gerealiseerd en zijn de eerste stappen gezet voor het groenontwikkelprogramma. De eerste Baroniepoort is onthuld. Voor Oosterhout is de aanleg van de MTB tracks gerealiseerd. In 2015 is het traject Landschapspark De Open Linie afgerond. Alle projecten uit het uitvoeringsprogramma zijn gerealiseerd dan wel opgestart. Dit zijn de projecten bosverbinding Bredaseweg, natuurbufferzone Hannebroeck, akkerreservaat Groene Poort Seters etc.

Toeristisch fonds: onderzoeken van de mogelijkheden tot het instellen van een toeristisch fonds.

Er is in 2015 een nieuwe verordening toeristenbelasting vastgesteld. Deze verordening bevat een – samen met de sector opgestelde - nieuwe forfaitaire regeling, die er toe leidt dat er extra inkomsten naar de gemeente toevloeien. Met de sector is afgesproken dat extra inkomsten uit dit fonds vanaf 2016 worden ingezet ter versterking van de toeristische sector.

Samenvoeging VVV en Uitpunt/Theek 5: verder vormgeven van de door de gemeente gewenste samenvoeging.

In november 2015 zijn VVV, Uitpunt, en Theek 5 alsmede theater de Bussel definitief naar de nieuwe locatie op het Torenplein verhuisd. VVV en Uitpunt zijn onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van Theek 5 samengevoegd.

Ruimte om te ondernemen

Agenda Economie: herijken van de gemeentelijke economische agenda, samen met de Oosterhoutse ondernemers en andere betrokkenen.

Er is gestart met het herijken van de gemeentelijke economische agenda, samen met de Oosterhoutse ondernemers en andere betrokkenen. De concept agenda is opgesteld en wordt begin 2016 opinierend aan de Raad voorgelegd.

Speerpunten uit de Agenda Economie zijn:

1. Arbeidsmarkt
2. Nieuwe bedrijvigheid
3. Binnenstad
4. Revitalisering Weststad
5. BIZ op alle bedrijventerreinen

Bedrijventerreinen:

- In 2015 is de loslaadkade Vijf Eiken officieel in gebruik genomen, waardoor er op- en overslag van goederen plaats vindt (60.000 ton per jaar);
- *BIZ bedrijventerreinen: starten met het instellen van een BIZ op alle bedrijventerreinen, waarbij gestart wordt op één bedrijventerrein als pilot.*

De procedure voor het instellen van een BIZ op bedrijventerreinen Weststad en De Wijsterd is

uitgevoerd. Echter de uitslag van de formele draagvlakmeting was negatief. Gebleken is dat door de grote diversiteit van de gevestigde bedrijven op de bedrijventerreinen Weststad en De Wijsterd het instellen van één BIZ voor dit gebied op dit moment niet haalbaar is. Op bedrijventerrein Weststad lijkt wel voldoende draagvlak te zijn voor het instellen van een BIZ. Op verzoek van de bedrijventerreinvereniging wordt in 2016 verder gegaan met de voorbereiding van het instellen van een BIZ op enkel bedrijventerrein Weststad, die naar verwachting 01 januari 2017 operationeel zal zijn.

- *Weststad 1 en 2: starten met het (gefaseerd) uitvoeren van groot onderhoudsmaatregelen in de openbare ruimte.*

Het wegdek van de Industrierweg is vervangen. En er is gestart met de voorbereidingen voor het realiseren van circa 25 vrachtwagenparkeerplaatsen op Weststad 2 en de onderhoudsmaatregelen aan de Koopvaardijweg, Visserijweg en gedeelte Rederijweg. Met een groep producenten en logistieke dienstverleners wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om meer lading via het goederenspoor te vervoeren en de servicegraad van het huidige goederenspoor te vergroten. Aangezien Weststad gebruik maakt van dezelfde goederenspoorverbinding als het industrieterrein Moerdijk, wordt nauw samen gewerkt met Moerdijk.

Daarnaast is in 2015 een onderzoek gestart naar de mogelijkheden voor een extra noodontsluiting voor Weststad 2. De resultaten hiervan zijn 2^e kwartaal 2016 bekend.

- *Heihoef: afronding bouwrijpmaken, vaststellen beeldkwaliteitsplan en starten met de uitgifte van kavels van diverse afmetingen.*

In 2015 is het crematorium geopend.

Het terrein is bouwrijp gemaakt en in december 2015 het eerste kavel verkocht en geleverd aan een vestiger van buiten Oosterhout.

- *Everdenberg-Oost: besluitvorming over de definitieve ontsluiting, afsluiten anterieure overeenkomst met projectontwikkelaar en het opstellen en in procedure brengen van het ontwerp-bestemmingsplan.*

De ontsluiting van Everdenberg Oost kan verder worden uitgewerkt als duidelijk is hoe het tracé van de nieuwe N629 gaat lopen. De besluitvorming hierover wordt in 2016 voorgelegd. Het bestemmingsplan voor Everdenberg-Oost is voorbereid, onderzoeken zijn uitgezet en deels uitgevoerd. Het bestemmingsplan wordt in procedure gebracht na vaststelling van het bestemmingsplan voor de eerste fase van de reconstructie van de N629. (aansluiting N629 op A27).

Er is gewerkt aan een samenwerkingsovereenkomst met de projectontwikkelaar, dit heeft in 2015 nog niet geleid tot een formele vaststelling. Wel zijn met deze ontwikkelaar ook voor Heihoef een aantal zaken gezamenlijk opgepakt zoals communicatie, bespreken leads e.d.

Ondernemen: voor het verbinden van economie en werkgelegenheid het versterken van de samenwerking tussen de 3 O's en komen tot bindende afspraken. Starten met het project Biobased Economy. Een goede startsituatie creëren voor beginnende (kleinschalige) ondernemers.

De focus ligt vooral op regionaal overleg tussen gemeenten, ondernemers en de MBO- en HBO opleidingen zoals het ROC West-Brabant, ROC Tilburg, Avans, Fontys, NHTV en de Universiteit van Tilburg. Regionaal wordt in het sectorplan West Brabant voornamelijk ingezet op maintenance, biobased economy en transport en logistiek. In dat kader wordt lokaal samengewerkt tussen het ROC Tilburg, bedrijven op het gebied van transport en logistiek en de gemeente Oosterhout. Vanuit deze samenwerking is ook in 2015 een open dag Transport en Logistiek georganiseerd. Ook wordt gezamenlijk ingezet op een lokale MBO BBL opleiding transport en logistiek. Tevens is uitvoering gegeven aan het (regionale) project zomerondernemers, gericht op jongeren tussen de 15 en 22 jaar, die interesse hebben in het starten van een eigen bedrijf.

Vanaf september 2015 neemt gemeente als pilot voor 1 jaar deel aan project “155” red een bedrijf”. Dit project is erop gericht om tijdig ondersteuning te bieden aan ondernemers die het moeilijk hebben om daarmee onnodige bedrijfsbeëindiging te voorkomen.

Metingen

Outcome indicatoren

Burgerindicator (Burgerijenquête)	Score 2013	Score 2014	Score 2015
Tevreden over winkelaanbod in de gemeente	8,2	8,0	7,1
Waardering winkels voor dagelijkse boodschappen in de woonbuurt	8,4	8,4	8,2
Waardering afhandeling melding openbare ruimte	6,3	6,5	6,1
Werkgelegenheid in de gemeente	6,5	6,5	6,4

Output-indicatoren

Overige indicatoren	Score 2013	Score 2014	Prognose 2015	Score 2015
Aantal hectare direct uitgeefbare bedrijventerrein	0,6 ha	6,1	6,6 ha	6,4
Aantal startende ondernemers	360	440	225	397*
Aantal opheffingen van ondernemingen	336	279	275	308*
Werkloosheidspercentage	8,4%	7,4%	7%	7,5*

Noot: * 2015 cijfers tot en met het 3^e kwartaal

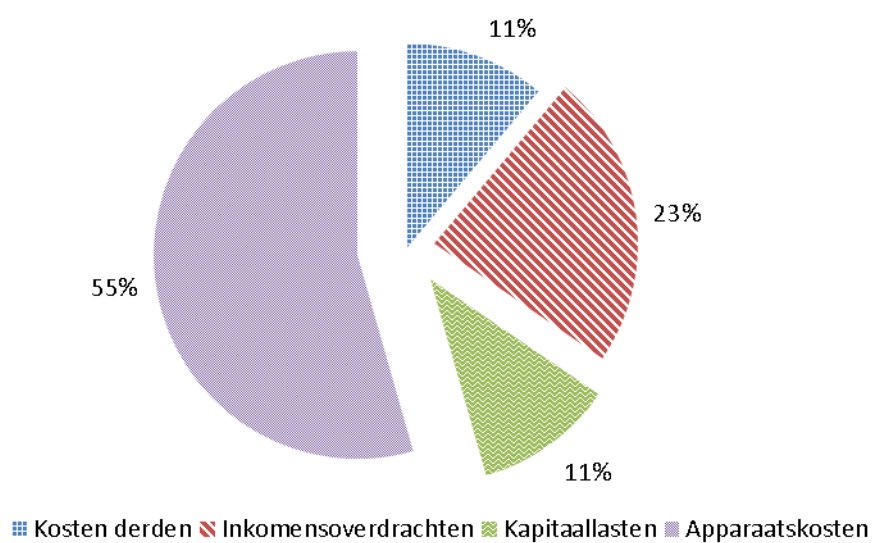
Wat heeft het gekost?

Kosten en opbrengsten

Exploitatie	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015	Saldo 2015
Lasten	849	824	970	-146
Baten	153	138	134	4
Saldo baten & lasten	696	686	836	-150
Storting in reserves	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	20	0	0	0
Resultaat	676	686	836	-150
Specificatie lasten per thema				
De bruisende binnenstad	134	94	134	-40
Toerisme en recreatie	134	119	129	-10
Ruimte om te ondernemen	581	611	707	-96
Specificatie baten per thema				
De bruisende binnenstad	94	70	76	-6
Toerisme en recreatie	0	0	0	0
Ruimte om te ondernemen	60	68	58	10
Mutaties reserve(s)				
Vrije reserve	-20	0	0	0

Voor een toelichting wordt verwezen naar paragraaf 6.3.1.

Investeringsen (* € 1.000)	Begroting 2015	Gevoteerd 2015	Saldo 2015
Ruimte om te ondernemen:			
- Aanschaf stroomkasten markten	15	0	15
- Handelsmissie vanuit EZ	8	0	8
- Invoering BIZ op bedrijventerreinen	15	0	15
Vrije reserve:			
- Revitalisering Weststad	172	172	0
Totaal	210	172	38

Programma 4

De levendige gemeente

Portefeuillehouders: S.W.Th. Huisman, M. Janse-Witte, R.P. van der Helm, M.P.C. Willemsen

De levendige gemeente

Wat willen we bereiken? (Effect) 	Onderwijs & Jeugd: Alle jeugdigen van 0-25 jaar in Oosterhout helpen wij op weg naar maatschappelijke zelfstandigheid en een positieve deelname aan het maatschappelijk leven. Het accent ligt daarbij op het vergroten van kansen en het voorkomen van (school)uitval.	Cultuur & evenementen: Het bevorderen van een gevarieerd en hoogwaardig aanbod van cultuur en evenementen, het ondersteunen van kwetsbare vormen van kunst en cultuur en het behoud van het cultureel erfgoed in de stad (inclusief het beheer van collecties).	Sport Het bevorderen van sportdeelname door inwoners van Oosterhout, zowel uit het oogpunt van volksgezondheid als vanuit sociaal perspectief (voorkomen maatschappelijk isolement, bevorderen integratie, tegengaan overlast).																																																																								
Meting (Outcome) 	- Onderwijsvoorzieningen in de gemeente - Waardering basisonderwijs in de woonbuurt - Voorzieningen voor jongeren in de gemeente	- Tevredenheid aanbod en kwaliteit evenementen en festivals - Aandeel 18+ dat minimaal één culturele voorziening bezocht - Aandeel 18+ dat een voorstelling bezocht - Aandeel 18+ dat minimaal één vorm van (amateur) kunst beoefent	- Tevredenheid over sportvoorzieningen - Aandeel 18+ dat minimaal één sport beoefent																																																																								
Wat hebben we daarvoor gedaan? 	- Doorontwikkeling van de Brede Buurt - Opstellen bijgesteld onderwijs(achterstands)beleidsplan 2016-2017 - Uitvoering herijking jeugdplan - Voorbereiding Integraal Huisvestingsplan 2016-2019 - Onderzoek naar behoud en uitbreiding MBO-voorziening - Harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzalen - Verdere vormgeving van de Brede scholen - Afbouwregeling volwasseneneducatie - Subsidies JONG	- Actualisatie van de cultuurnota - Uitvoering verzelfstandiging theater de Bussel - Vormgeving toekomstbestendige bibliotheek-voorziening - Vormgeving toekomstbestendig Centrum voor de Kunsten - Aanpassingen uitvoeren aan Productiehuis de Pannehoef op basis van een businessplan - Onderzoek naar sportpark De Contreie als evenementen-terreinen	- Oplevering van een toekomstbestendige zwemvoorziening - Nadere uitvoering geven aan het sportaccommodatiebeleid																																																																								
Meting 	% schoolverzuim	% bevolking dat lid is van de bibliotheek - Aantal ingeschreven leners - Aantal bezoekers – uitleningen - Aantal bezoekers musea - Aantal verleende activiteitsubsidies	Bezoekersaantallen zwembad(en)																																																																								
Wat heeft het gekost? 	<table> <tr> <th></th><th>lasten</th><th>baten</th><th>Saldo</th></tr> <tr> <td>Onderwijs</td><td>4.244</td><td>257</td><td>3.987</td></tr> <tr> <td>Jeugd</td><td>234</td><td>0</td><td>234</td></tr> <tr> <td>Totaal</td><td>4.479</td><td>257</td><td>4.222</td></tr> </table>		lasten	baten	Saldo	Onderwijs	4.244	257	3.987	Jeugd	234	0	234	Totaal	4.479	257	4.222	<table> <tr> <th></th><th>lasten</th><th>baten</th><th>Saldo</th></tr> <tr> <td>Bibliotheek</td><td>2.432</td><td>135</td><td>2.297</td></tr> <tr> <td>Theater</td><td>1.998</td><td>241</td><td>1.757</td></tr> <tr> <td>Onderwijs</td><td>74</td><td>106</td><td>-31</td></tr> <tr> <td>Overige podia</td><td>2.322</td><td>26</td><td>2.296</td></tr> <tr> <td>Musea,archieven</td><td>275</td><td>95</td><td>180</td></tr> <tr> <td>Evenementen</td><td>375</td><td>159</td><td>216</td></tr> <tr> <td>Totaal</td><td>7.477</td><td>762</td><td>6.714</td></tr> </table>		lasten	baten	Saldo	Bibliotheek	2.432	135	2.297	Theater	1.998	241	1.757	Onderwijs	74	106	-31	Overige podia	2.322	26	2.296	Musea,archieven	275	95	180	Evenementen	375	159	216	Totaal	7.477	762	6.714	<table> <tr> <th></th><th>lasten</th><th>baten</th><th>Saldo</th></tr> <tr> <td>Stimulering</td><td>665</td><td>0</td><td>665</td></tr> <tr> <td>Sportparken</td><td>1.907</td><td>335</td><td>1.572</td></tr> <tr> <td>Sporthallen,gymzalen</td><td>1.445</td><td>439</td><td>1.007</td></tr> <tr> <td>Zwembad</td><td>4.024</td><td>982</td><td>3.042</td></tr> <tr> <td>Totaal</td><td>8.041</td><td>1.756</td><td>6.285</td></tr> </table>		lasten	baten	Saldo	Stimulering	665	0	665	Sportparken	1.907	335	1.572	Sporthallen,gymzalen	1.445	439	1.007	Zwembad	4.024	982	3.042	Totaal	8.041	1.756	6.285
	lasten	baten	Saldo																																																																								
Onderwijs	4.244	257	3.987																																																																								
Jeugd	234	0	234																																																																								
Totaal	4.479	257	4.222																																																																								
	lasten	baten	Saldo																																																																								
Bibliotheek	2.432	135	2.297																																																																								
Theater	1.998	241	1.757																																																																								
Onderwijs	74	106	-31																																																																								
Overige podia	2.322	26	2.296																																																																								
Musea,archieven	275	95	180																																																																								
Evenementen	375	159	216																																																																								
Totaal	7.477	762	6.714																																																																								
	lasten	baten	Saldo																																																																								
Stimulering	665	0	665																																																																								
Sportparken	1.907	335	1.572																																																																								
Sporthallen,gymzalen	1.445	439	1.007																																																																								
Zwembad	4.024	982	3.042																																																																								
Totaal	8.041	1.756	6.285																																																																								

Wat willen we bereiken?

Onderwijs & jeugd
Alle jeugdigen van 0-25 jaar in Oosterhout helpen wij op weg naar maatschappelijke zelfstandigheid en een positieve deelname aan het maatschappelijk leven. Het accent ligt daarbij op het vergroten van kansen en het voorkomen van (school)uitval.
Cultuur & evenementen
Het bevorderen van een gevarieerd en hoogwaardig aanbod van cultuur en evenementen, het ondersteunen van kwetsbare vormen van kunst en cultuur en ijveren voor het behoud van het cultureel erfgoed in de stad (inclusief het beheer van collecties).
Sport
Het bevorderen van sportdeelname door inwoners van Oosterhout, zowel uit het oogpunt van volksgezondheid als vanuit sociaal perspectief (voorkomen maatschappelijk isolement, bevorderen integratie, tegengaan overlast).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Onderwijs & jeugd

Doorontwikkeling de Brede Buurt: onderzoeken hoe de Brede Buurt een bijdrage kan leveren aan de ontwikkeling van een aantal Brede Scholen.

In het binnenschoolse onderdeel van het programma de Brede buurt zijn drie scholen met een sport- en vier scholen met een cultuurprofiel gestart. Op deze scholen vinden onder schooltijd extra, verdiepende, sport- of kunst en cultuur-activiteiten plaats. Voor zowel kunst en cultuur als voor sport worden samen met deze profielscholen doorlopende leerlijnen ontwikkeld, waardoor een verbreding van het onderwijsaanbod wordt gerealiseerd. Daarnaast vinden er voor alle scholen bovenschoolse activiteiten op het gebied van sport en kunst en cultuur binnen en buiten schooltijd plaats. In 2015 is het naschoolse gedeelte van programma de brede buurt net als in voorgaande jaren gemeentebreed ingezet. Met de scholen, als belangrijkste vindplaats van jeugd, wordt samengewerkt om de naschoolse activiteiten onder de aandacht te brengen. Samen met partners is in 2015 gesproken over de koppeling van dit naschoolse programma met aandachtswijken in Oosterhout.

Brede scholen: bekijken hoe de verdere vormgeving van de Brede scholen zal plaatsvinden samen met de onderwijsbesturen.

In 2015 is ingezet op de structurele verbinding tussen de zorg binnen de school in het kader van passend onderwijs en de zorg buiten school in het kader van de uitvoering van de nieuwe jeugdwet. Er zijn structurele verbindingen gelegd tussen de scholen en het Sociaal Wijkteam, waarbij maatwerk per school centraal staat. Delta-onderwijs heeft in het strategisch beleidsplan aangegeven over te willen gaan tot de vorming van drie kindcentra. Centra met een eenduidige visie, doorlopende leer- en ontwikkelingslijnen waar wordt samengewerkt met partners. Over de verdere ontwikkeling van Integrale Kindcentra hebben de eerste verkennende gesprekken plaatsgevonden. In 2016 wordt doorgepraat over de contere vorm en inhoud van deze kindcentra en de rol van de gemeente bij de realisatie van deze kindcentra.

Onderwijs(achterstands)beleidsplan 2015-2019: *opstellen van het onderwijs(achterstands) beleidsplan 2015-2019, indien er duidelijkheid is over de hoogte en vorm van de rijkssubsidie.*

Pas in september 2015 is duidelijkheid gekregen over de specifieke uitkering gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid. Net als in 2014 is besloten de regeling met één jaar te verlengen tot 1-1-2017. In november 2015 heeft de staatssecretaris een brief naar de tweede kamer gestuurd over de verdeling van de middelen vanaf 2017. In november is het voorstel besproken in de Tweede kamer. Het meest waarschijnlijke scenario voor 2017 is dat alle gemeenten er 3% op achteruit gaan. In 2015 is, samen met partners uit het onderwijs, een bijgesteld onderwijsachterstandenplan 2016-2017 geschreven.

Nieuw Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP): *vaststellen van een nieuw IHP, waarbij bijzondere aandacht voor de huisvesting van het Frenckencollege. Tevens bezien hoe onderwijsvoorzieningen vaker kunnen worden ingezet voor maatschappelijke voorzieningen.*

Diverse onderzoeken betreffende de toekomstige huisvesting van het Mgr. Frencken College zijn in 2015 afgerond. Het nieuwe IHP zal in het voorjaar van 2016 worden afgerond. Eind 2015 heeft een verkennend bestuurlijk overleg plaatsgevonden met de schoolbesturen over de inhoud van het IHP.

MBO-voorziening: *het behouden en uitbreiden van MBO-opleidingen, waarbij zowel naar de doelgroep jongeren als ook de groep werkzoekenden wordt gekeken.*

De samenwerking tussen de gemeente, het ROC Tilburg, VTL (Vakmanschap op de arbeidsmarkt in Transport en Logistiek) en rijkschool Willem Verboon heeft geleid tot continuering van de MBO-opleiding transport en logistiek in het schooljaar 2015-2016. Via een gezamenlijk met De Graaf Logistics georganiseerde open dag transport en logistiek en contacten met het decanenoverleg van de scholen voor voortgezet onderwijs is verder bekendheid gegeven aan de bedrijfstak.

Met het ROC Tilburg heeft een gesprek plaatsgevonden rondom de mogelijke realisatie van andere MBO-opleidingen in Oosterhout. In dit gesprek werd duidelijk dat het realiseren van een volwaardige MBO-opleiding in Oosterhout niet haalbaar is.

Harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzalen: *uitwerking van de harmonisatieopdracht van het rijk in lijn met de door het rijk gegeven richting.*

De harmonisatieopdracht van het rijk is voor gemeenten nog steeds niet duidelijk. In 2015 zijn de ontwikkelingen gevolgd en verkennend met onderwijspartners besproken. In juli 2015 heeft de minister de Tweede kamer geïnformeerd over zijn plan tot verdere harmonisatie van kinderopvang en peuterspeelzaal en is een concept van de wijziging van de wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen gepubliceerd.

De overheid wil kinderdagverblijven en peuterspeelzalen meer op één lijn brengen (harmoniseren). Zowel de financiering, de kwaliteitseisen als het toezicht worden op elkaar afgestemd en onder één wettelijk kader gebracht. Dit heeft gevolgen voor de positionering van peuterspeelzalen, de organisatievorm, de bedrijfsvoering, de communicatie, P&O beleid en samenwerking met andere partijen in het veld. Het beoogde invoeringsmoment voor deze veranderingen is 1 januari 2018. Gemeenten, uitvoerende organisaties en lokale partners moeten de komende jaren samen invulling gaan geven aan de harmonisatie. In het eerste halfjaar van 2016 krijgen gemeenten meer duidelijkheid uit Den Haag met welke verantwoordelijkheden zij krijgen en welke financiële dekking daar tegenover staat.

Volwasseneneducatie: *afspraken maken vanuit de regio Breda over de afbouwregeling met het ROC West Brabant.*

Door de wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs (Web) krijgen gemeenten vanaf 1 januari 2015 meer bestedingsvrijheid bij het samenstellen van een educatieaanbod passend bij de diversiteit van de doelgroep. De verplichte inkoop bij de ROC's wordt stapsgewijs afgebouwd. In 2014 zijn vanuit de regio Breda, waar Oosterhout vanaf 2015 onderdeel van uitmaakt, afspraken gemaakt met het ROC West-Brabant over deze afbouwregeling. Vanaf 2015 wordt in regionaal

verband gewerkt aan de inhoudelijke invulling van het educatieaanbod, waarbij de aansluiting wordt gemaakt met de decentralisaties in het sociale domein.

Cultuur en evenementen

Cultuurnota: *actualisatie van de cultuurnota op basis van de evaluatie in 2014, waarbij de vorm en inhoud mede bepaald worden door het culturele veld en waarbij een duidelijke link wordt gelegd met het programma Verbindend bestuur.*

In maart 2015 is de projectopdracht Cultuurbeleid 3.0 opinierend behandeld in de raad. Vervolgens hebben er in samenwerking tussen de gemeente en de cultuurcoaches een vijftal bijeenkomsten plaatsgevonden, waarbij iedereen was uitgenodigd om mee te praten over cultuur. De opbrengst uit deze bijeenkomsten vormt de basis voor het cultuurbeleid 3.0 dat medio 2016 aan de raad ter besluitvorming wordt voorgelegd.

Verzelfstandiging Theater De Bussel: *uitvoering geven aan de besluitvorming over het al dan niet oprichten van een stichting Theater De Bussel.*

Nadat in 2014 het besluitvormingstraject omtrent verzelfstandiging van theater De Bussel werd afgerond, is begin 2015 gestart met de implementatie hiervan. Gedurende de periode waarin het theater gesloten was en sprake was van een aangepast programma-aanbod, werden voorbereidingen getroffen om de bedrijfsvoering van het theater los te knippen van de gemeente Oosterhout. Er werd een stichting opgericht, een bestuur benoemd en een akkoord bereikt met het Georganiseerd Overleg. Rechtspositionele zaken werden geregeld voor de medewerkers die later dit jaar in dienst traden van de stichting, afspraken werden gemaakt over huur en onderhoud en overeenkomsten werden opgesteld en ondertekend. Dit alles ten behoeve van de definitieve verzelfstandiging, die op 1 juli 2015 plaatsvond.

Toekomstbestendige bibliotheekvoorziening: *definitieve invulling van de bibliotheekvoorziening in Oosterhout door vormgeving van een centrale vestiging in het pand De Bussel, sluiting van de wijkvestigingen Dommelbergen en Oosterheide en realisatie van een bibliotheekvoorziening in de activiteitencentra Noord en Zuid.*

Het jaar 2015 stond hoofdzakelijk in het teken van de transitie. Na een lange periode van plannen maken, verbouwen, inrichten en verhuizen opende Theek 5 op 29 november 2015 de nieuwe centrale bibliotheek voor het grote publiek. Samen met het Theater exploiteert zij het vernieuwde gebouw de Bussel. In het gebouw is ook de nieuwe VVV te vinden. Het VVV is samengegaan met het UITpunt en valt per 1 januari 2016 direct onder de aansturing van stichting Theek 5. In het nieuwe bibliotheekconcept staan niet meer de boeken, maar vooral de beleving en de ontmoeting centraal. Op 5 december waren de bestaande bibliotheekfilialen in de wijken Dommelbergen en Oosterheide voor het laatst open en op 6 januari 2016 zijn de bibliotheekvoorzieningen in de activiteitencentra Noord en Zuid geopend.

Toekomstbestendig Centrum voor de Kunsten: *afronding van de renovatie van Heuvel 19, afstoten van het pand Heuvel 23, uitwerking van de businesscase H19 en verdere vormgeving van de samenwerking met andere culturele partners.*

Ook voor H19 stond het jaar 2015 in het teken van de transitie. Na een periode met cursussen en andere activiteiten op diverse plekken in Oosterhout was het weer een mooi thuiskomen in het geheel gerenoveerde pand aan de Heuvel 19. Vanaf 9 september 2015 konden cursisten van H19 weer terecht in op het vertrouwde adres aan de Heuvel. Heuvel 19 heeft een grondige renovatie ondergaan, waarbij het gebouw zowel op duurzaamheid, installatie technisch en bouwkundig vlak toekomstbestendig is gemaakt. Hierbij zijn ook werkzaamheden naar boven gekomen die niet voorzien waren, maar die in het kader van de duurzaamheid wel noodzakelijk zijn geacht. Het gaat dan om constructieve zaken als vocht in de funderingen en muren en houtrot in de verdiepingsvloeren. Daarbij zijn ook nog diverse aanpassingen gedaan om de toegankelijkheid van het gebouw enorm te verbeteren (onder andere door middel van het aanbrengen van een lift). Ook is er goed gekeken naar de functie van het gebouw. Dit heeft geresulteerd in een open en

transparant gebouw dat er voor zorgt dat cursisten nu veel meer dan voorheen met elkaar in contact staan. Dit moet gaan zorgen voor meer kruisbestuiving en samenwerking tussen de verschillende kunstdisciplines. Op 18 oktober 2015 werd het pand officieel geopend voor het grote publiek. Tegelijkertijd is Heuvel 23 weer overgedragen aan de gemeente en is het pand in de verkoop gezet. Naast de verbouwing en verhuizingen heeft H19 in 2015 tevens een reorganisatie doorgemaakt, waarbij afscheid is genomen van een groot aantal vaste krachten waaronder ook de toenmalige directeur. De cursussen zijn kostendekkend gemaakt en H19 richt haar focus verder op het versterken van de leefbaarheid en specifieke aandachtsgroepen door middel van cultuur.

De Nieuwe Pannehoef: doorvertaling van de noodzakelijk aanpassingen van de Nieuwe Pannehoef in samenwerking met de gemeente gebaseerd op het in 2014 opgestelde businessplan.

In 2015 heeft het bestuur van stichting Huis voor Amateurs zich naast het continueren en verbeteren van de exploitatie van de De Nieuwe Pannehoef met name toegelegd op het inventariseren van wensen en behoeften van gebruikers en op het opstellen van een nieuwe visie. De nieuwe visie gaat uit van een productiehuis, waarbij het het bestuur niet alleen maar een verhuurder is van ruimtes, maar daarnaast ook zelf producties gaat initiëren. Hierbij worden gebruikers van het gebouw, maar ook personen en verenigingen buiten het gebouw uitgedaagd om samen uitdagende producties neer te zetten waarbij experiment en cross-overs het adagium zijn. Het gebouw is inmiddels omgedoopt tot PH² "Productiehuis de Pannehoef". De ervaringen met het pand, de opgehaalde input van (potentiële) gebruikers en de nieuwe visie zijn vertaald in een wensenlijst ten aanzien van het gebouw. Eind 2015 is gestart om deze wensen uit te werken in een drietal scenario's die begin 2016 aan de raad ter besluitvorming zullen worden voorgelegd.

Evenementen: onderzoek naar de mogelijkheden van De Contreie als evenemententerrein.

Uit onderzoek is gebleken dat Sportpark De Contreie zich niet goed leent voor grootschalige evenementen. Dit heeft onder andere te maken met de kosten die gemoeid gaan met mogelijke schade (en het herstel daarvan) aan het terrein. Naast het huidige niet limitatieve overzicht van geschikte locaties wordt momenteel geen proactief onderzoek uitgevoerd naar nieuwe geschikte locaties. Op het moment dat een organisator een evenement wil organiseren geeft hij daarbij aan op welke locatie hij dat wil. De vergunningverlener toetst of de betreffende locatie geschikt is. Op ieder moment in het proces kan de organisator ook desgewenst contact opnemen met de evenementencoördinator om samen een geschikte locatie uit te zoeken voor het te houden evenement.

Sport

Toekomstbestendige zwemvoorziening: afronding van de feitelijke concentratie van de gemeentelijke zwembaden, vervallen van de functies van zwembaden De Blikken en Arkendonk. Tevens verder uitbouwen van het recreatieoord indien daar kansen zich voordoen en oppakken en uitnutten (nieuwe) samenwerkingsvormen over de beleidsterreinen heen.

In 2015 is het vernieuwde attractieve Recreatieoord De Warande in de nieuwe vorm opgestart. Dit is in twee fases gebeurt, 25 april zijn het 50 meterbad en de buitenbaden open gegaan en op 30 augustus is het complete complex in gebruik genomen. Het vernieuwde recreatieoord ontvangt veel positieve reacties van zowel de gebruikers, verenigingen en professionals. Na deze periode is het gebruikrooster binnen de wensen van de klanten en doelstelling (bezettingsgraad) van het sportbedrijf aangepast.

Naast deze reguliere aanpassingen wordt er vanuit de gemeente actief contact gelegd met diverse maatschappelijke organisaties om de mogelijkheden van activiteiten voor kwetsbare groepen bij de Warande te verkennen en is een activiteit uitgevoerd. Er wordt actief gekeken naar de mogelijkheden over bijvoorbeeld, dagbesteding voor jongeren, een beweeg/behandelprogramma voor ouderen met dementie, zwemmen voor mensen met niet aangeboren hersenletsel en gezondheidszwemmen voor mensen met lichamelijke problematiek.

Verder is er recent gestart met stages voor leerlingen van Jzt. Voor deze doelgroep is het moeilijk om aan stage plaatsen te komen, maar vinden op het recreatieoord de Warande toch de juiste balans tussen theorie en praktijk. Zij doen werkervaring op en leren omgaan met zowel klanten als collega's.

Sportaccommodatiebeleid: uitvoering geven aan het ontwikkelen van het sportaccommodatiebeleid, conform de uitgangspunten in de beleidsnota Samenwerken aan sporten en bewegen.

Eind 2015 is de nota van uitgangspunten voor het op te stellen sportaccommodatiebeleid door zowel gemeenteraad als door vertegenwoordigers van de (buiten)sportverenigingen besproken. Daarbij is vooruitlopend op het uit te voeren beleid, al een krediet beschikbaar gesteld voor het aanleggen van een kunstgrasveld bij voetbalvereniging Irene '58. Samen met de eerder uitgevoerde schouw van de gemeentelijke sportaccommodaties zal in 2016 verder vorm gegeven worden aan het sportaccommodatiebeleid. Begin 2016 zal tevens de input vanuit de opgezette benchmark van tarieven sportaccommodaties hieraan toegevoegd worden.

Metingen

Outcome indicatoren

Burgerindicator (Burgerijenquête)	Score 2013	Score 2014	Score 2015
Onderwijs & Jeugd			
Onderwijsvoorzieningen in de gemeente	7,7	7,7	7,6
Waardering basisonderwijs in de woonbuurt	7,7	7,7	7,8
Voorzieningen voor jongeren in de gemeente	5,8	6,0	5,6
Cultuur			
Evenementen en festivals in de gemeente	7,6	7,5	7,2
Aandeel 18-plussers dat in de afgelopen 12 maanden minimaal één culturele voorziening in Oosterhout heeft bezocht	63%	58%	31%
Aandeel 18-plussers dat in de afgelopen 12 maanden een voorstelling heeft bezocht in Oosterhout	42%	37%	32%
Aandeel 18-plussers dat in de afgelopen 12 maanden minimaal één vorm van (amateur) kunst heeft beoefent	30%	28%	19%
Culturele voorzieningen in de gemeente	7,1	7,0	7,0
Tevreden over de uitgaansmogelijkheden in de gemeente	7,4	7,3	6,9
Verenigingen/clubs in de gemeente	7,6	7,4	7,5
Sport			
Sportvoorzieningen in de gemeente	7,8	7,8	7,7
Aandeel 18-plussers dat in de afgelopen 12 maanden minimaal één sport heeft beoefend	51%	--	56%

Output-indicatoren

Overige indicatoren	Score 2013	Score 2014	Prognose 2015	Score 2015
Onderwijs & jeugd				
% schoolverzuim	2,6%	2,4%	2,5%	2,7%
Cultuur & evenementen				
Percentage bevolking dat lid is van de bibliotheek	24,3%	26%	24,2%	246.255 466.364
Aantal ingeschreven leners	13.040	13.952	13.000	
Aantal bezoekers	232.430	267.313	235.000	
Aantal uitleningen	492.178	489.171	480.000	
Aantal voorstellingen de Bussel:				

- Professioneel	77	*	*	n.n.b.
- Amateur	36			
Aantal kaarten	21.000			
Aantal bezoekers musea:				
- Huis voor Erfgoed/Speelgoed- en carnavalsmuseum	10.012	10.909	15.000	12.165
- Brabant Museum Oud Oosterhout (BMOO)	9.006	9.407	12.000	9.469
Aantal verleende activiteiten subsidies binnen dit programma	29	27	30	38
Sport				
Totaal bezoekersaantallen zwembad:	224.914	229.568	250.000	268.281
- recreatieoord de Warande	77.926	75.234	160.000	177.890
- de Blikken (in 2015 t/m april)	36.628	35.379	20.000	15.372
- Arkendonk (in 2015 t/m juli)	110.360	118.955	70.000	75.019

* I.v.m. de renovatie is het theater het seizoen 2014-2015 gesloten. Er zijn daarom geen cijfers opgenomen Per 1 juli 2015 is het theater verzelfstandigd. Uitgangspunten opgenomen in verzelfstandigingsplan: ca.45.000 tot 55.000 bezoekers per jaar.

** inclusief 3 braderieën binnenstad

Wat heeft het gekost?

Kosten en opbrengsten

Bedragen * € 1.000

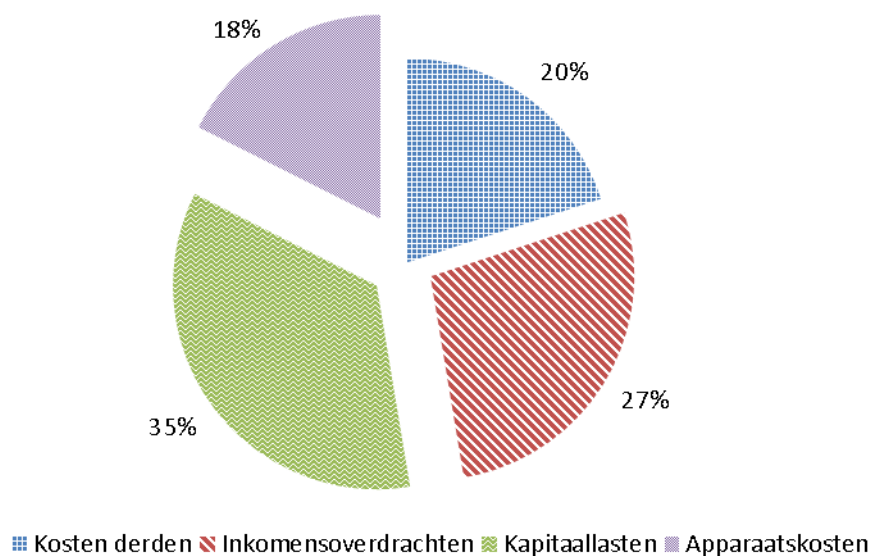
Exploitatie	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015	Saldo 2015
Lasten	17.878	19.494	19.997	-503
Baten	2.966	3.392	2.775	617
Saldo baten & lasten	14.912	16.102	17.222	-1.120
Storting in reserves	0	0	9.741	-9.741
Onttrekking aan reserves	2.521	3.164	14.335	-11.171
Resultaat	12.391	12.938	12.628	310
Specificatie lasten per thema				
Onderwijs en jeugd	4.806	4.730	4.479	251
Cultuur en evenementen	5.876	7.165	7.477	-312
Sport	7.195	7.599	8.041	-442
Specificatie baten per thema				
Onderwijs en jeugd	509	475	257	218
Cultuur en evenementen	992	1.517	762	755
Sport	1.466	1.401	1.756	-355
Mutaties reserve(s)				
Investeringsprojecten	-1.719	-2.638	7.160	-9.798
Vrije reserve	-483	-215	-817	602
Bestemmingsreserve Santrijn	-301	-312	-10.937	10.625
Bestemmingsreserve transitie Jeugdzorg	-18	0	0	0

Voor een toelichting op het resultaat wordt verwezen naar paragraaf 6.3.1.

Bedragen * € 1.000

Investerings (* € 1.000)	Begroting 2015	Gevoteerd 2015	Saldo 2015
Onderwijs & jeugd:			
- IHP*	500	0	500
Cultuur en evenementen:			
- St. Jantoren	50	50	0
Sport:			
- Recreatieoord De Warande	427	427	0
- Gymzaal Ridderstraat	23	19	4
Bestemmingsreserve:			
- Renovatie H19 (Herontwikkeling Santrijn)	0	1.080	-1.080
- Verbouwing kelder Pannehoef tbv opslag H19 (Herontwikkeling Santrijn)	0	46	-46
- Renovatie en uitbreiding de Bussel (Herontwikkeling Santrijn)	0	191	-191
Vrije reserve:			
- Renovatie hoofdveld voetbalvereniging Irene'58 Den Hout	0	99	-99
Totaal	2.501	1.912	589

* Excl. nieuw IHP

Programma 5

Ruimte & ontwikkeling

Portefeuillehouders: M. Janse-Witte, M.P.C. Willemsen, M.P. Vissers

Ruimte & Ontwikkeling

Wat willen we bereiken? (Effect)

Meting (Outcome)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Meting (Output)

Wat heeft het gekost?

Openbare Ruimte

Schone, hele en veilige buurten waarin het aantrekkelijk is om te wonen, te werken en te recreëren. Bewoners willen veilig en rustig wonen in een goed verzorgde, groene omgeving. Bedrijven vragen om kwaliteit in winkelcentra en op bedrijfsterreinen. Het bereiken van deze doelstelling is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente, burgers en ondernemers.

- Waardering groenvoorzieningen woonbuurt
- Waardering onderhoud groen woonbuurt
- Waardering schoon houden woonbuurt
- Waardering onderhoud fietspaden
- Waardering straatverlichting

- Reservering extra financiële ruimte ad € 500.000 m.i.v. 2016 ten behoeve van de prio-buurten
- Uitvoering van JOR 2015 voor 85% de overige 15% voorbereid in 2015 met afronding in 2016
- Start actualisatie beleid openbare verlichting
- Realisatie koppeling tussen objecten van het BsOR en de nieuwe BGT

- Aantal klachten en meldingen openbare ruimte (wegen – openbaar groen – speelvoorzieningen)
- Aantal uitgevoerde noodreparaties
- Gemiddelde actietijd gladheidsbestrijding
- Aantal buurtbeheerprojecten

	lasten	baten	Saldo
Wegen	7.553	863	6.690
Openbaar groen	3.979	34	3.945
Buurt- en wijkbeheer	352	0	352
Totaal	11.884	897	10.987

Verkeer & Mobiliteit

Het bereikbaar maken en houden van woningen, winkels en bedrijven (voor alle doelgroepen) op een zo efficiënt en veilig mogelijke wijze. Op deze manier de kwaliteiten van "Oosterhout Familiestad" als woon- en werkstad minimaal waarborgen en waar mogelijk verbeteren.

- Fietsmogelijkheden in de gemeente
- Verkeersveiligheid in de gemeente
- Parkeermogelijkheden in de gemeente
- Openbaar vervoer in de gemeente

- Start evaluatie Mobiliteitsplan met afronding in 2016
- Voorbereidingskrediet is beschikbaar gesteld voor voorbereiding fietsverbinding Dorst
- In gebruik name van HOV
- Vernieuwing busstation
- Onderzocht extra varianten rotonde Bromtol besluitvorming mei 2016
- Gezamenlijk met de Provincie het voorkeursalternatief bepaald voor N629

- Parkeertarieven (hoog tarief en dagtarief)

	lasten	baten	Saldo
Verkeer	1.189	108	1.081
Openbaar vervoer	130	0	130
Parkeren	1.810	2.003	-193
Totaal	3.129	2.111	1.018

Natuur, Milieu & Afval

Het beschermen en waar mogelijk verbeteren van de kwaliteit van het milieu en het langs deze weg leveren van een bijdrage aan een veilige en mensvriendelijke leefomgeving. In het belang van de volksgezondheid wordt een adequate inzameling en transport van rioolwater naar de rioolwaterzuivering nagestreefd.

- Waardering ophalen huisvuil in eigen woonbuurt

- Deelname pilot oplaadpunt elektrisch vervoer heeft geleid tot 6 oplaadpunten
- Pilot toepassing biobased materialen in Contreie afgerond met plaatsing van duiker
- Green deals sluiten met lokale bedrijven, een deal is succesvol afgerond
- Afstemmen gemeentelijke activiteiten duurzaamheid met ONE is op reguliere basis
- Project verduurzamen en energiebesparen gemeentelijk vastgoed is opgestart en wordt toegepast
- Afvalinzameling: serviceniveaus / composteerinrichting / onderzoek privatisering

	lasten	baten	Saldo
Milieu	1.814	3	1.811
Afval	6.191	2.229	3.961
Water en riolering	6.363	588	5.775
Totaal	14.367	2.821	11.547

Ruimtelijke ordening & Wonen

Via een gevarieerd aanbod van woningen en het creëren van ruimte voor bedrijven, ondersteunen van de ambities van "Oosterhout Familiestad". Op die manier wordt ervoor gezorgd dat Oosterhout een aantrekkelijke woon- en werkgemeente is en blijft voor alle categorieën inwoners.

- Waardering eigen woning

- Bestemmingsplannen flexibeler en regelarder
- Prestatieafspraken Thuisvester herzien afronding in 2016
- Zwaaiakom: onderhandelingen over nieuwe samenwerkingsovereenkomst niet afgerond
- Santrijn: nieuwe Bussel en parkeergarage zijn geopend. Herinrichting openbaar gebied deels afgerond.
- Contreie: meer flexibiliteit in verkaveling gebracht. Bouw- en woonrijp maken gefaseerd, afhankelijk van uitgifte.
- Wilhelminahaven: bestemmingsplan vastgesteld
- Actualiseren APV (2016)
- Implementatie flitsvergunning (2016)
- Implementatie kwaliteitscriteria VTH-taken
- Nieuw welstandsbeleid vastgesteld
- Ondersteuning initiatieven hergebruik cultuurhistorische gebouwen
- Hoogspanningstracé 380kV: regionaal alternatief voor tracé ingediend

- Verhouding aantal koop- en huurwoningen
- Aantal nieuw toe te voegen woningen
- Verhouding flitsvergunning – overige vergunningen

	Lasten	baten	Saldo
Ruimtelijke ordening	1.900	843	1.057
Huisvesting	1.471	1.002	469
Grondexploitatie	10.399	15.572	-5.174
Totaal	13.769	17.417	-3.648

Wat willen we bereiken?

Openbare ruimte
Schone, hele en veilige buurten waarin het aantrekkelijk is om te wonen, te werken en te recreëren. Bewoners willen veilig en rustig wonen in een goed verzorgde, groene omgeving. Bedrijven vragen om kwaliteit in winkelcentra en op bedrijfsterreinen. Het bereiken van deze doelstelling is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente, burgers en ondernemers.
Verkeer & mobiliteit
Het bereikbaar maken en houden van woningen, winkels en bedrijven (voor alle doelgroepen) op een zo efficiënt en veilig mogelijke wijze. Op deze manier de kwaliteiten van "Oosterhout Familiestad" als woon- en werkstad minimaal waarborgen en waar mogelijk verbeteren.
Natuur, milieu & afval
Het beschermen en waar mogelijk verbeteren van de kwaliteit van het milieu en het langs deze weg leveren van een bijdrage aan een veilige en mensvriendelijke leefomgeving. In het belang van de volksgezondheid wordt een adequate inzameling en transport van rioolwater naar de rioolwaterzuivering nagestreefd.
Ruimtelijke ordening & wonen
Via een gevarieerd aanbod van woningen en het creëren van ruimte voor bedrijven de ambities van "Oosterhout Familiestad" ondersteunen. Op die manier wordt ervoor gezorgd dat Oosterhout een aantrekkelijke woon- en werkgemeente is en blijft voor alle categorieën inwoners.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Openbare ruimte

Ontwikkeling openbare ruimte prio-buurten en Weststad: besluitvorming over het tien-jarenperspectief, waarin aangegeven wordt hoe op middellange termijn omgegaan gaat worden met investeringen in de openbare ruimte.

In september 2015 is het meerjarenperspectief aangeboden aan het college en is een brief met informatie aan de raad verzonden. De totale budgetruimte is net toereikend om voldoende onderhoud in de woon- en werkomgeving uit te voeren. Voor het realiseren van verbeteringen gelijktijdig met groot onderhoudswerkzaamheden is met ingang van 2016 een extra financiële ruimte gereserveerd van €500.0000 t.b.v. de prio-buurten.

In het meerjarenperspectief zijn inrichtings- en ontwikkelingsambities ten aanzien van de hoofdwegenstructuur vooralsnog buiten beschouwing gelaten omdat daar het nieuwe Mobiliteitsplan inzicht in zal moeten bieden.

Jaarplan Openbare Ruimte 2015 (JOR): uitvoering van het JOR 2015, waarbij de onderhoudstoestand leidend is bij de prioritering van de projecten.

In 2015 is 85% van de in het JOR 2015 opgenomen onderhouds- en/of renovatieprojecten op het gebied van wegen, groen, water en verlichting uitgevoerd of in uitvoering. Voorbeelden zijn het nieuwe busstation en de Leijzenhoek, diverse rioolvervangingen in de Beemdenbuurt en Oosterheide, de reconstructie van de Oostpolderweg-west, de reconstructies groen en asfalteringswerkzaamheden op het bedrijventerrein Weststad. Voor de resterende 15% zijn in 2015

de voorbereidingen en/of uitvoering gestart en vindt afronding in 2016 plaats, zoals de projecten reconstructie van de Hildebrandlaan en de aanleg van de waterader Hoofseweg.

Openbare verlichting: *starten met de evaluatie van het beleid Openbare Verlichting.*

In 2015 is een begin gemaakt met de actualisatie van het beleidsplan Openbare Verlichting. Dit wordt ter besluitvorming in het vierde kwartaal van 2016 aan de raad voorgelegd.

Beheerssysteem Openbare Ruimte (BsOR): *verdere optimalisatie van het in 2014 in gebruik genomen beheerssysteem, waardoor geautomatiseerde mutatie van objecten op basis van berichtenverkeer mogelijk wordt en tevens introductie van mobiel werken voor de objectbeheerders.* De koppeling tussen de objecten van het BsOR en de nieuwe Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) is gerealiseerd, zodat mutaties in de BGT op geautomatiseerde wijze worden verwerkt in het BsOR. Hiermee wordt ook een kwaliteitsimpuls gegeven aan de kwantitatieve gegevens in het beheerssysteem en aan de actualiteit van de beheergegevens. Inventarisatie en onderzoek naar de mogelijkheden voor het mobiel beheren door de objectbeheerders wordt afgerond in het derde kwartaal van 2016.

Verkeer & mobiliteit

Mobiliteitsplan: *evaluatie van het Mobiliteitsplan 2007-2015, opstellen van een hernieuwing van het mobiliteitsplan, inclusief de actualisatie van het verkeersveiligheidsbeleid.*

In 2015 is gestart met de evaluatie van het mobiliteitsplan 2007 – 2015. De evaluatie zal begin 2016 worden afgerond. Mede op basis van de evaluatie zal in 2016 een nieuw mobiliteitsplan worden opgesteld waarin ook het verkeersveiligheidsbeleid zal worden geïntegreerd.

Fietsverbinding Dorst: *besluitvorming over de realisatie van een verkeers- en sociaal veilige fietsverbinding naar Dorst.*

Eind 2015 heeft de gemeenteraad een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor de voorbereidingen voor het realiseren van een vrijliggend fietspad aan de westzijde van de wethouder van Dijklaan en zuidzijde van de Hoevestraat.

Ingebruikname HOV en vernieuwen busstation: *ingebruikname van de Hoogwaardig Openbaar Vervoer verbinding Oosterhout-Breda-Etten Leur, waarbij de huidige lijn 10 naar Vrachelen wordt doorgetrokken. Tevens ingebruikname van het nieuwe busstation.*

Op 13 december 2015 is het nieuwe busstation aan de Leijzenhoek en de Hoogwaardig Openbaar Vervoerverbinding Oosterhout-Breda (Volanslijn) in gebruik genomen.

De voormalige buslijn 10 is opgenomen in deze Volanslijn en rijdt nu vanaf Vrachelen via Dommelbergen naar het busstation aan de Leijzenhoek en vervolgens via de oostzijde van Oosterhout (Tilburgseweg) en Teteringen naar Breda.

In de spitsperiodes rijden er 8 bussen per uur van Oosterhout naar Breda v.v.

Bromtol (kruispunt Weststadweg/Technologieweg): *finale besluitvorming over de rotonde bromtol.*

De second opinion 'Verkeersstudie rotonde bromtol' is medio 2015 gepresenteerd aan de gemeenteraad. Het voorstel tot sanering van de aansluiting Stelvenseweg had te weinig draagvlak. De besluitvorming is daarom uitgesteld. Gevraagd is extra varianten te onderzoeken, onder andere varianten waarbij de Stelvenseweg zijn aansluiting behoudt. De planning is dat een aangepast voorstel aan de raad ter besluitvorming wordt voorgelegd in mei 2016. Direct daarna kan de planvoorbereiding starten.

N629: *besluitvorming door de Provincie over de N629.*

De aanpak van de N629 geschiedt in 2 fasen:

Fase 1 betreft de reconstructie van de aansluiting van de N629 op de A27. In 2015 hebben provincie en gemeente gezamenlijk het voorkeursalternatief bepaald. Het ontwerp bestemmingsplan dat

reconstructie van de aansluiting mogelijk moet maken, is in januari 2016 in procedure gegaan en zal in april 2016 ter vaststelling naar de raad gaan.

Fase 2 betreft de reconstructie van de rest van de N629. Hiervoor wordt een MER opgesteld door de provincie. Dit in samenwerking met de gemeenten Oosterhout en Dongen. Dit MER is begin 2016 gereed en op basis daarvan kan dan in de eerste helft 2016 een voorkeursracé worden gekozen. Als onderdeel van fase 2 heeft in december 2015 besluitvorming plaatsgevonden door de raad over de toekomstige ontsluiting van Oosteind op de N629.

Natuur, milieu & afval

Elektrisch vervoer: *deelname aan de pilot publieke laadinfrastructuur van de Provincie Noord Brabant, waarbij drie oplaadpunten voor elektrische auto's in Oosterhout worden geplaatst.*

De deelname aan deze pilot heeft geresulteerd in de aanleg van 6 oplaadpunten voor elektrische auto's in Oosterhout. Er komen nog regelmatig aanvragen van inwoners voor de plaatsing van een extra oplaadpunt, gezien wordt of aan de pilot een vervolg wordt gegeven.

Biobased economy: *indien de pilot, om de toepassing van biobased materialen te bevorderen, succesvol is en de pilot tegen acceptabele kosten in de Contreie gerealiseerd kan worden, dan streven naar een verankering van de toepassing van biobased materialen in het gemeentelijke inkoopbeleid.*

In samenwerking met de Avans Hogeschool en Rodenburg Biopolymers (lokale ondernemer) is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om concrete toepassingen te vinden voor materialen met de gewenste natuurlijke oorsprong. In dit geval als basis aardappelzetmeel, die wordt verwerkt tot bio-plastics. Dit heeft er toe geleid dat we in 2015 in De Contreie een duurzame faunaduiker hebben kunnen aanleggen van, voor een belangrijk deel, biobased materiaal. De eerste in Nederland en hieraan is de nodige aandacht besteed in pers en vakbladen. Bij de inkoop- en aanbesteding in Oosterhout wordt het aspect duurzaamheid standaard meegenomen.

Green deal: *afsluiten van een Green Deal met lokale bedrijven die maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) en die bereid zijn tijd en kennis voor de gemeenschap in te zetten.*

In 2015 is de Green Deal met Knauf Insulation succesvol afgerond. Alle afspraken uit de deal zijn nagekomen en Knauf Insulation heeft een inhoudelijke bijdrage geleverd aan de verdere verduurzaming en het deels wegwerken van achterstallig onderhoud van / bij het MEK en het onderzoek naar de verduurzaming van ons stadhuis. Daarnaast is Knauf Insulation als adviseur op het gebied van duurzaamheid betrokken geweest bij Zwembad de Warande.

ONE: *regelmatige afstemming van gemeentelijke activiteiten op het gebied van duurzaamheid met ONE.*

Deze afstemming heeft ook in 2015 op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau regelmatig plaatsgevonden. Samen met ONE is de inbreng bij gemeentelijke projecten en activiteiten besproken. Denk hierbij aan het project stadhuis, woonvisie, e.d. Ook heeft er afstemming plaatsgevonden over projecten en activiteiten van ONE, zoals het o.a. realiseren van zonnepanelen op daken van een aantal Oosterhoutse basisscholen en zijn mogelijkheden onderzocht om subsidie aan te vragen bij de regio West Brabant.

Verduurzamen vastgoed: *het realiseren van een forse energiebesparing binnen de gemeentelijke gebouwen en het zoveel mogelijk verduurzamen van de energievraag bij deze gebouwen.*

In 2015 is gestart met het project 'Verduurzamen gemeentelijk vastgoed' waarbij een 'Masterplan' zal worden opgesteld, waarin al het gemeentelijk vastgoed wordt opgenomen. Feitelijk wordt verduurzaming van gemeentelijke panden bij een verbouwing en/of renovaties al standaard toegepast zoals bijvoorbeeld bij de renovatie van H19, Theater De Bussel en brandweerkazerne Dorst. Hier zijn duurzame maatregelen doorgevoerd die leiden tot energiebesparingen en/of de toepassing van duurzame energie.

In 2015 is gestart met een onderzoek en toetsing van diverse scenario's voor de verduurzaming en revitalisering van het stadhuis. Hieruit blijkt dat er veel kansen liggen op het gebied van duurzaamheid. Uiteraard is e.e.a. afhankelijk van de besluitvorming die hierover nog dient plaats te vinden.

Afvalinzameling:

- *Implementatie van de besluitvorming rondom het onderzoek naar de service-niveaus:*
In januari 2015 heeft de Raad besloten vooralsnog de inzamelmethodiek te handhaven. Daarbij is opdracht gegeven tot het nader onderzoeken van een andere inzamelmethode, m.n. gericht een alternatief voor de inzameling via (glas)kratjes.
Dit nadere onderzoek zal begin 2016 in het college worden behandeld, waarna het in het eerste kwartaal aan de gemeenteraad ter besluitvorming wordt voorgelegd.
- *Uitvoering van een onderzoek naar de verbetering van de rentabiliteit en bedrijfsvoering van de composteerinrichting*
Het onderzoek is uitgevoerd. Het college zal in 2016 een besluit nemen over de verbetervoorstellen rondom de bedrijfsvoering.
- *Uitvoering van een onderzoek naar de noodzaak tot privatisering, dan wel uitbesteding van de taakuitvoering van de buitendienst*
Onderzoek is uitgevoerd. Dit heeft geleid tot het besluit om de buitendienst volledig en integraal onderdeel te laten zijn van de gemeentelijke organisatie.
- *Vormgeving van de gemeentelijke verantwoordelijkheid in het kader van ketenverantwoordelijkheid van gemeente voor kunststofverpakkingen.*
Sinds januari 2015 wordt (in regionaal verband) invulling gegeven aan deze verantwoordelijkheid. De inzameling geschiedt door de gemeente. De verwerking en vermarkting van de grondstoffen is uitbesteed aan de markt.

Ruimtelijke ordening & wonen

Bestemmingsplannen: *afronding van de actualisering en digitalisering van de bestemmingsplannen voor het stedelijk gebied in Oosterhout.*

In 2015 is de basis voor die actualiserings- en digitaliseringsslag voor de bestemmingsplannen gelegd door een wijziging van de toe te passen standaardregels (Handboek digitale bestemmingsplannen) door te voeren. Deze regels dienen in ieder plan als basis te worden toegepast.

Op basis van de Wet ruimtelijke ordening is voorgeschreven, dat gemeenten over actuele en op de wettelijk voorgeschreven wijze digitaal beschikbare bestemmingsplannen dienen te beschikken.

De oudste bestemmingsplannen voor het stedelijk gebied dateren van 2007 en zijn beperkt digitaal raadpleegbaar, zodat een actualisering thans nodig is.

Vanaf 2016 worden de diverse bestemmingsplannen naar chronologie van de eerdere vaststellingen opgepakt, te beginnen bij Centrum Oosterhout en Oosterhout-Zuid. Medio 2017 zullen alle bestemmingsplannen, incl. die voor de kerkdorpen Den Hout en Dorst, volledig actueel zijn en digitaal raadpleegbaar via de ingang van het adres.

Wonen: *herziening prestatieafspraken met Thuisvester, herziening van de Woonvisie voor wat betreft starterslening nieuwbouw, betaalbare huisvesting voor jongeren en flexibiliteit van het meerjarenwoningbouwprogramma.*

De voortgang van de huidige Woonvisie (tot en met 2016) is in maart 2015 door de raad opiërend behandeld. De aanbevelingen opgenomen in de Woonvisie 2011 – 2016 zijn voor het merendeel in uitvoering, of inmiddels afgerond.

De raad heeft hierbij aangegeven welke hoofdthema's zij van belang acht voor de nieuw op te stellen Woonvisie (vaststelling verwacht maart 2016). Deze hoofdthema's zijn betaalbaarheid, het sociaal domein, duurzaamheid, bijzondere doelgroepen, leefbaarheid en flexibiliteit woningbouw.

In 2015 is de nieuwe Woningwet vastgesteld waarbij corporaties zich dienen te beperken tot verhuur en beheer van sociale huurwoningen. Met Thuisvester en de huurdersvereniging Oosterhout (HVO) is overleg gevoerd over de nieuw op te stellen prestatieafspraken. Deze nieuwe prestatieafspraken worden naar verwachting uiterlijk 15 december 2016 vastgesteld. De inhoud van de huidige prestatieafspraken tot en met 2016 is vanwege de nieuwe Woningwet niet meer actueel, waardoor deze gewijzigd of aangevuld dienen te worden dan wel niet meer van toepassing zijn. De gemeente Oosterhout en Thuisvester bereiden een addendum voor waarin deze wijzigingen worden opgenomen, zodat de huidige prestatieafspraken tot en met 2016 in stand kunnen blijven en voldoen aan de Woningwet.

Grote ruimtelijke ontwikkelingen

Zwaaikom: *vaststellen bestemmingsplan inclusief exploitatieplan en beeldkwaliteitsplan, sluiten samenwerkingsovereenkomst met de ontwikkelende partijen van het plan-deel Eiland en start werkzaamheden aan stortplaats.*

In 2015 is onderhandeld met de ontwikkelaars van het Eiland Zwaaikom, de verwachting is dat dat in 2016 zal leiden tot een samenwerkingsovereenkomst. Daarna kan verder worden gegaan met het bestemmingsplan, de voorbereidingen hebben voor een deel al in 2015 plaatsgevonden. De ontwikkelende partijen zijn in 2015 niet gestart met de werkzaamheden aan de stortplaats, maar hebben verlenging van de beschikking aangevraagd bij de provincie.

Santrijn: *opening gebouw De Bussel, opening parkeergarage Santrijn en herinrichting openbaar gebied rondom De Bussel.*

In december 2015 heeft de officiële opening van de Bussel plaatsgevonden. Parkeergarage Basiliek is in december 2015 bouwkundig opgeleverd en wordt in januari 2016 officieel geopend. De eerste fase van de herinrichting van het openbaar gebied rondom de Bussel is in oktober 2015 afgerond. In 2016 worden de woningen op de parkeergarage opgeleverd en volgt fase 2 van de herinrichting van het openbaar gebied. In 2015 is eveneens een start gemaakt met de voorbereidingen van fase 3, herinrichting en uitbreiding van het park.

De Contreie: *heroverweging van programma de Contreie op basis van recente marktontwikkelingen, gefaseerd woonrijpmaken van de woonstraten, bouwrijpmaken van (gedeelte) locatie tussen Vrachelseplein, kanaal en Burg. Huijbregts Schiedonlaan en het ontwikkelen van bouwplannen met diverse ontwikkelaars.*

De vraag naar woningen en bouwkavels is door de crisis veranderd. Deze veranderende vraag is de belangrijkste reden geweest om de planontwikkeling van de Contreie te evalueren en de plannen bij te stellen zodat de voortgang gewaarborgd is. In april 2015 heeft de raad besloten om het aantal kavels voor zelfbouw terug te brengen van 140 naar 110 door omzetting naar projectmatige bouw. Tevens is besloten om de CPO (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) in de Kreeklocatie vanwege geringe belangstelling om te zetten in projectmatige bouw. Vervolgens is deze locatie in concurrentie aanbesteed.

Gefaseerd woonrijpmaken van de woonstraten

In oktober 2015 is gestart met het woonrijp maken van het centrale gebied van de Contreie. De werkzaamheden van dit deel van de wijk worden in februari 2016 afgerond.

Vorbereiding bouwrijpmaken van (gedeelte) locatie tussen Vrachelsplein, kanaal en Burg. Huijbregts Schiedonlaan

Dit betreft concreet de Slotlocatie. In 2015 zijn de voorbereidingen voor het bouwrijpmaken uitgevoerd zodat in de eerste helft van 2016 de werkzaamheden kunnen plaatsvinden.

Ontwikkelen van bouwplannen met diverse ontwikkelaars.

De aanbesteding van de Kreeklocatie is afgerond. In totaal zullen 116 woningen gerealiseerd worden, waarvan 30 particuliere huur. De woningbouw zal in het vierde kwartaal van 2016 starten. In de Slotlocatie zullen circa 170 woningen gerealiseerd worden, het merendeel door Thuisvester. Zij hebben de ontwikkeling en bouw van deze locatie – tezamen met enkele andere locaties die zij in eigendom heeft – in concurrentie aanbesteed. In het derde kwartaal van 2016 zal gefaseerd gestart worden met de woningbouw.

Wilhelminahaven (voormalig MPO locatie): *vaststellen bestemmingsplan.*

Het bestemmingsplan Wilhelminahaven is in oktober 2015 door de raad vastgesteld.

Slotjes Midden:

In 2015 zijn in het deelplan Loevepark grondgebonden woningen opgeleverd en zijn de straten woonrijp gemaakt. Tevens is de bouw van de appartementencomplexen in volle gang.

In de Thorbeckestraat zijn de portiekflats gesloopt. Eind 2015 is door Thuisvester gestart met de grootschalige renovatie van de flats aan de Dr. Janssenlaan en de Van Boisschotlaan. Aansluitend zal in 2016 gestart worden met de herinrichting van de Dr. Janssenlaan.

Tot slot is het project “Dija” aan de Harmoniestraat in 2015 volledig opgeleverd en is het openbaar gebied heringericht.

Bouwen

APV: *uitvoeren van de jaarlijkse actualisatie van de APV, inclusief de daarmee samenhangende beleidsregels en voorschriften.*

In 2014 is de APV twee keer geactualiseerd. In 2016 vindt de eerstvolgende actualisatie van de APV plaats.

Bouwen: *introductie van de flitsvergunning, borging van de in 2014 geïmplementeerde kwaliteitscriteria van taken van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VHT-taken), uitwerking van het meerjarig beleidsplan Fysieke Leefomgeving in verschillende uitvoeringsprogramma's die door het college worden vastgesteld en bekend gemaakt worden aan de gemeenteraad.*

Introductie van de flitsvergunning vindt in 2016 plaats. De kwaliteitscriteria en de doelen uit het beleidsplan Fysieke Leefomgeving zijn voor 2015 geborgd in het door het college in december 2014 vastgestelde uitvoeringsprogramma Fysieke Leefomgeving 2015.

Welstand: *evaluatie van het experiment welstandsvrij bouwen en onderzoek naar de mogelijkheid van een commissie Ruimtelijke Kwaliteit.*

De raad heeft n.a.v. de evaluatie van het experiment welstandsvrij bouwen o.m. besloten dat m.i.v. 1 oktober 2015 de welstandsregels en –toetsing in de gemeente Oosterhout zijn afgeschaft met uitzondering van beschermde stads- en dorpsgezichten, monumenten en de Contreie (tot de wijk is afgebouwd). Hierdoor is het onderzoek naar de mogelijke instelling van een commissie Ruimtelijke Kwaliteit niet langer aan de orde. Tevens heeft de raad besloten de welstandscriteria in de welstandsnota aan te passen zodat de excessenregeling van toepassing kan blijven.

De advisering met betrekking tot welstand en monumenten in de beschermde stads- en dorpsgezichten en m.b.t. rijks- en gemeentelijke monumenten wordt sinds 1 oktober 2015 uitgevoerd door een externe deskundige organisatie (Vereniging Dorp, Stad en Land).

De advisering met betrekking tot de ruimtelijke kwaliteit / welstand in de Contreie wordt uitgevoerd door het kwaliteitsteam de Contreie op basis van het door de raad vastgestelde beeldregieplan de Contreie.

Erfgoed: ondersteunen van initiatieven voor hergebruik van leegstaande kerken en andere cultuurhistorisch waardevolle gebouwen/bouwwerken, indien dit binnen de mogelijkheden ligt.

Het initiatief tot herbestemming van de kerkgebouwen ligt bij de eigenaar (de parochie), de rol van de gemeente is vooral faciliterend. Mochten geschikte alternatieve functies gevonden worden, dan zal de gemeente zich inspannen om de daarvoor vereiste planologische regeling tot stand te brengen, conform de raadsmotie van februari 2014. In augustus 2015 heeft het bisdom Breda het Parochieplan goedgekeurd, dat voorziet in sluiting van diverse kerken en ook is de Basiliek op de Markt aangewezen als parochiekerk, waarbij het de bedoeling is het gebouw multifunctioneel te gaan inzetten.

Hoogspanningstracé 380 kV Zuid-West: uiterste inspanning verrichten om de minister tot andere gedachten te brengen over het gewijzigde tracé. En indien dit niet lukt, de inzet richten op het beperken van de negatieve gevolgen van dit besluit voor Oosterhout, in samenwerking met bewoners- en ondernemersorganisaties, belangenverenigingen en de gemeenteraad.

In samenwerking met de regio West Brabant is medio 2015 een voorstel voor een alternatief hoogspanningstracé ingediend bij de minister. De minister heeft daarop eind 2015 besloten tot actualisatie van het MER voor de nieuwe hoogspanningsverbinding waarbij ook het alternatieve tracé in het MER zal worden opgenomen. Voorts is eind 2015 gebleken dat het technisch ook mogelijk is om de nieuwe hoogspanningsverbinding gedeeltelijk te verkabelen (onder de grond te brengen). Per tracé zullen begin 2016 de mogelijkheden daartoe worden bekeken.

Metingen

Outcome indicatoren

Burgerindicator (Burgerijenquête)	Score 2013	Score 2014	Score 2015
Waardering groenvoorzieningen in de woonbuurt.	7,8	7,9	7,8
Waarderen onderhoud groen in de woonbuurt	6,9	6,4	6,3
Waardering schoonhouden van de woonbuurt	6,9	6,5	6,8
Waardering onderhoud wegen en fietspaden in de woonbuurt	6,8	6,3	6,5
Waardering straatverlichting in de woonbuurt	7,9	7,8	7,9
Fietsmogelijkheden in de gemeente	7,9	7,9	7,8
Verkeersveiligheid in de gemeente	6,9	6,8	6,8
Parkeermogelijkheden in de gemeente	6,6	6,7	6,6
Openbaar vervoer in de gemeente	6,5	6,7	6,4
Waardering inzamelen huisafval in de woonbuurt	7,4	7,4	7,6
Waardering eigen woning	7,8	7,9	8,0

Output-indicatoren

Overige indicatoren	Score 2013	Score 2014	Prognose 2015	Score 2015
Aantal klachten en meldingen openbare ruimte				
- product wegen/ verhardingen	2.798	1.046	n.v.t.	943
- product openbaar groen	1.131	1.373	1.500	1.407
- product speelvoorzieningen	45	72	n.v.t.	45
- product afval / ongedierte (nieuw)	--	1.866	2.000	1.704
- product verkeer (straatmeubilair, verkeerslichten, parkeerautomaten, stadsafsluitingen)	--	555	580	501
- product openbare verlichting		802	880	468
- diversen (reiniging en onderhoud, kadaververwijdering, fietsen, hondenpoep, riolering en water, gladheidsbestrijding, evenementen)	--	994	1.000	1.519
Totaal:	3.974	6.708	5.960	6.587
Gemiddelde actietijd gladheidbestrijding	3 uur	2,5 uur	3 uur	3 uur
Aantal buurtbeheerprojecten (incl. buurtpreventie)	17	17	16	16
Parkeertarieven:				
- Hoog tarief (per uur)	€ 1,90	€ 1,90	€ 2,00	€ 2,00
- Dagtarief op 8 locaties, vanaf 1 april 2012	€ 3,80	€ 3,80	€ 4,00	€ 4,00
Verhouding aantal koop- en huurwoningen	65-35	65-35	65-35	65-35
Aantal nieuw toe te voegen woningen	140	260	316	138
Verhouding flitsvergunningen-overige vergunningen*	--	--	10%	0%

* De flitsvergunning werd in 2015 onvoldoende ondersteund door de systemen.

Wat heeft het gekost?

Kosten en opbrengsten

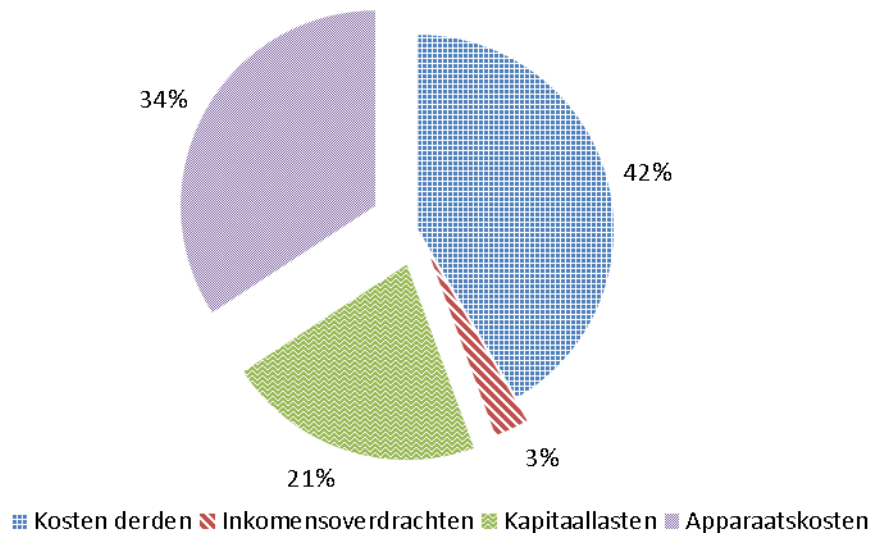
Exploitatie	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015	Saldo 2015
Lasten	41.054	47.997	43.149	4.848
Baten	15.875	23.189	23.245	-56
Saldo baten & lasten	25.179	24.808	19.904	4.904
Storting in reserves	2.104	253	6.009	-5.756
Onttrekking aan reserves	3.509	241	767	-526
Resultaat	23.774	24.820	25.146	-326
Specificatie lasten per thema				
Openbare ruimte	13.049	11.575	11.884	-309
Verkeer en mobiliteit	2.912	3.270	3.129	141
Natuur, milieu en afval	13.630	13.518	14.367	-849
Ruimtelijke ordening en wonen	11.463	19.634	13.769	5.865
Specificatie baten per thema				
Openbare ruimte	835	820	897	-77
Verkeer en mobiliteit	2.088	2.198	2.111	87
Natuur, milieu en afval	2.713	2.249	2.821	-572
Ruimtelijke ordening en wonen	10.239	17.922	17.417	505

Mutaties reserve(s)				
Investeringsprojecten	-134	-184	92	-276
Vrije reserve	-978	-56	-67	11
Bestemmingsreserve Santrijn	0	0	-72	72
Bestemmingsreserve Alg. Bedrijfsreserve	-139	0	5.036	-5.036
Bestemmingsreserve Bovenwijkse voorz.	-75	0	171	-171
Bestemmingsreserve Buiten Spelen	-32	0	68	-68
Bestemmingsreserve dienstverlening	-26	0	0	0
Bestemmingsreserve Groenfonds	-136	0	131	-131
Bestemmingsreserve Parkeerbonds	506	253	111	142
Bestemmingsreserve Boekwaarde panden verlagen	-392	0	-35	35
Bestemmingsreserve NHG	0	0	-193	193

Voor een toelichting op het resultaat wordt verwezen naar paragraaf 6.3.1.

Investerings (* € 1.000)	Begroting 2015	Gevoteerd 2015	Saldo 2015
Openbare ruimte:			
- Wijken en buurten: Ockenburg, Hildebrandlaan, Koopvaardijweg, Jacob Catslaan (2015)	475	354	121
- Hoofdwegenstructuur: Leijzenhoek, Oostpolderweg West, Weststad I en II (2015)	639	706	-67
- Civieltechnische kunstwerken: Wilhelminakanaal Oost	40	40	0
- Openbare verlichting: Leijzenhoek, Hildebrandlaan, Dorst, Molenbuurt, Slotjes Midden, kernen en buitengebied en Midden en Noord, Weststad I en II (2015)	472	411	61
- Hoofdgroenstructuur: Heuvel, Slotjesveld park, Hoogstraat, Hildebrandlaan, Weststad, Hoofseweg, Leijzenhoek en Ockenburg (2015)	282	102	180
- Bomencompensatie; Van Liedekerkestraat (2015)	25	25	0
Verkeer en mobiliteit:			
- Verkeersveiligheidsplan: Hoofseweg tunnelbak en Van Oldeneellaan oversteek scholen (2015)	85	50	35
- Vervangen VRI's: Wilhelminalaan en Leijzenhoek (2015)	209	0	209
- Openbaar vervoer: Oostpolderweg west (2015)	228	331	-103
Natuur, milieu en afval:			
- Rioolvervanging: programma kleine rioolvervangingen, Jacob Catslaan en Zuiderbeemd/Trekbeemd (2015)	420	512	-92
- Rioolreparaties	350	350	0
- Pompen en gemalen	40	40	0
- Persleiding Oosterheide	1.306	0	1.306
- Rioolmaatregelen: Hildebrandlaan, Molenstraat, Ockenburg, Vuurdoornlaan, Oostpolderweg West, Sint Paulusweg, Slotjesveld en Elkhuisenlaan en Dija-terrein (2015)	636	463	173
- Hemelwaterzorgplicht: Hoofseweg tunnelbak, Weststad, Baarschotsestraat, Herendam, park Slotjesveld (2015)	433	244	189

- Cyclische vervanging ondergrondse containers	67	0	67
- Burgerportaal tbv afvalgegevens	15	0	15
- Aanschaf pinautomaat milieustraat	85	0	85
- Programmatuur bedrijfsvoering Afvalservice	100	0	100
- Inhaalslag digitaliseren bodemrapporten	8	0	8
Ruimtelijke ordening en wonen:			
- Aanpak illegaal grondgebruik	25	0	25
Bestemmingsreserve:			
- Reconstructie deel Vijftig Bunderweg (bovenwijkse voorziening)	0	64	-64
Vrije reserve:			
- Voorbereidingskrediet fietspad Dorst	0	150	-150
- Weststad I en II vrachtwagenparkeren	0	270	-270
- Bouw wachtruimte busstation Leijzenhoek en aankoop grond	0	70	-70
Totaal	5.940	4.182	1.798

Programma 6

Middelen

Portefeuillehouders: R.P. van der Helm, M. Janse-Witte

Middelen

Wat willen we bereiken? (Effect)

Meting (Outcome)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Meting (Output)

Wat heeft het gekost?

Gemeentelijke organisatie

Het zo effectief en efficiënt mogelijk en pro-actief (intern) faciliteren van de gemeentelijke bedrijfsvoering.

- Verduurzaming gemeentelijk vastgoed door het plaatsen van LED verlichting, dubbele hoog rendement beglazing en slimme meters
- Twee panden zijn in 2015 te koop aangeboden, namelijk Heuvel 23 en Sperwerstraat 9.
- Onderzoek uitgevoerd naar het nut en noodzaak van alle culturele panden in het bezit van de gemeente Oosterhout.

- Ziekteverzuim
- Percentage bezwaarschriften tijdig afgedaan
- Percentage (on)gegronde bezwaarschriften
- Aantal WOB-verzoeken

	lasten	baten	Saldo
Sturing	3.207	0	3.207
Ondersteuning	9.653	2.856	6.797
Interne dienstverlening	6.104	264	5.840
Totaal	18.963	3.120	15.843

Dekkingsmiddelen

In dit onderdeel is met name een aantal belangrijke gemeentebrede inkomsten- en uitgavenramingen opgenomen, zoals de algemene uitkering gemeentefonds, algemene belastingen, rente-inkomsten en –uitgave. Ook worden in dit onderdeel stelposten opgenomen voor toekomstige gemeentebrede kostenposten als kapitaallasten e.d. die (nog) niet exact toe te delen zijn naar de overige programma's.

- Nota reserves en voorzieningen is vastgesteld.
- Publieksvriendelijke versie van de begroting op de website van de gemeente met toelichting op inkomsten, uitgaven en lokale lasten.

	lasten	baten	Saldo
Beleggingen	4	5.996	-5.992
Belastingen	591	11.284	-10.692
Gemeentelijke heffingen	250	11.316	-11.066
Algemene uitkering	0	72.846	-72.846
Algemene baten en lasten	-109	281	-389
Totaal	737	101.722	-100.985

Resultaat

Dit onderdeel bevat de stortingen en onttrekkingen aan reserves en het begrote resultaat van de gemeente.

- De begroting 2016 kent een structureel sluitend meerjarenperspectief.
- Nieuwe set indicatoren benoemt t.b.v. begroting 2016, daarnaast verplichte set indicatoren m.i.v. 2017.

	lasten	baten	Saldo
Resultaat	0	0	0
Reserves	9.715	6.306	3.409
Totaal	9.715	6.306	3.409

Wat willen we bereiken?

Gemeentelijke organisatie
Het zo effectief en efficiënt mogelijk en pro-actief (intern) faciliteren van de gemeentelijke bedrijfsvoering.
Administratieve doorbelastingen
Dit onderdeel heeft vooral een financieel technisch karakter en wijkt daarmee ook sterk af van de andere programma's doordat een inhoudelijk programma ontbreekt.
Dekkingsmiddelen
In dit onderdeel is met name een aantal belangrijke gemeentebrede inkomsten- en uitgavenramingen opgenomen, zoals de algemene uitkering gemeentefonds, algemene belastingen, rente-inkomsten en –uitgave. Ook worden in dit onderdeel stelposten opgenomen voor toekomstige gemeentebrede kostenposten als kapitaallasten e.d. die (nog) niet exact toe te delen zijn naar de overige programma's
Resultaat
Dit onderdeel bevat de stortingen en onttrekkingen aan reserves en het begrote resultaat van de gemeente.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Gemeentelijke organisatie

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed: *verduurzaming van panden vindt plaats ten tijde van geplande renovaties, bouwkundige- of installatietechnische verbeteringen. Uitvoeren van een inventarisatie naar verbeteringen bij de gemeentelijke panden. Nadere uitwerking van het in 2014 in gang gezette onderzoek naar optimalisering kwaliteitsbeheersing en toepassing van zonnepanelen op het stadkantoor.*

In het voorjaar van 2016 wordt een masterplan opgesteld, waarin de uitgangspunten voor de verduurzaming van de vastgoedportefeuille nader worden vastgesteld. Om duurzaamheidsprestaties te bepalen wordt het energielabel van een gebouw vastgesteld. De gebouwprestaties worden opgenomen in een zogenaamd gebouwenpaspoort. Op basis van deze prestaties in vergelijking met soortgelijke gebouwen kunnen nieuwe beheers- en beleidskeuzen gemaakt worden ten aanzien van het pand. Panden die minder goed presteren ten opzichte van soortgelijke panden, worden nader beoordeeld in het gebruik, waarbij eventueel installatie technische of bouwkundige aanpassingen kunnen worden doorgevoerd om de energieprestatie te verbeteren. De huidige energieprestaties van alle panden worden gemonitord middels de in 2015 aangebrachte slimme meters. Hiermee is het mogelijk op afstand het energiegebruik te monitoren waarbij tevens direct kan worden ingespeeld op afwijkend energiegebruik. Verduurzaming in bestaande gebouwen heeft continue aandacht, onder andere door het aanbrengen van LED verlichting en dubbele hoog rendement beglazing. In het geval er nieuwbouw gerealiseerd dient te worden is het beperken van het energieverbruik altijd een van de belangrijkste speerpunten in het ontwerp.

Afstoten vastgoed: nagaan of verandering van functies van bestaand vastgoed of strategisch aangekochte objecten aanleiding geven tot herpositioneren van het vastgoed, waarbij afstoten of amoveren nadrukkelijk een optie is. In 2015 voor de panden Heuvel 23 en de bibliotheken Dommelbergen en Zuiderhout zoeken naar alternatieve invulling en indien hier geen behoefte aan is voorstellen de panden te verkopen.

In 2015 heeft een onderzoek naar het nut en de noodzaak van alle culturele panden in het bezit van de gemeente Oosterhout plaatsgevonden. Hieruit is gebleken dat de gemeente ruim in haar jasje zit ten aanzien van culturele gebouwen. Mede op basis daarvan is besloten een aantal panden af te stoten. Inmiddels staan twee panden te koop, waarvan Heuvel 23 die onder voorbehoud is verkocht. Voor Sperwerstraat 9 (Outflow) is nog geen koper gevonden. Voor beide voormalige bibliotheek gebouwen wordt een alternatieve invulling gezocht. Voormalig zwembad de Blikken is middels een recht van opstal afgestoten aan het kunstenaarcollectief B.O.C.K. voor een periode van tien jaar. Ten aanzien van het voormalig zwembad Arkendonk wordt in 2016 nader onderzocht hoe de ontmanteling van dit pand ingepast kan worden in de wijkvisie ten aanzien van het winkelcentrum. Het opstellen van de wijkvisie start in 2016. De naastgelegen sporthal maakt hier eveneens onderdeel van uit. Met de huurder van kinderdagverblijf Pluk de Dag aan het Dillehof vinden gesprekken plaats om het pand te verkopen. De verkoop hiervan staat in 2016 gepland.

Dekkingsmiddelen

Nota Reserves en voorzieningen: actualisatie van de nota Reserves en voorzieningen en aanbidding hiervan aan de gemeenteraad.

De nota reserves & voorzieningen, het treasury statuut en de nota risicomanagement zijn in januari 2016 door de gemeenteraad vastgesteld.

Gemeentelijke heffingen/ belastingen: transparantie over de wijze van uitgeven van gemeenschapsgeld en over de wijze waarop de gemeentelijke belastingen en heffingen worden samengesteld. Tevens verbetering van de informatie hierover aan inwoners en ondernemers in Oosterhout.

Op de website van de gemeente Oosterhout wordt zowel onder het kopje geldstromen als ook onder gemeentelijke belastingen actuele informatie gegeven met betrekking tot de inkomsten en uitgaven van de gemeente als ook over de lokale lasten.

Metingen

Output-indicatoren

Overige indicatoren	Score 2013	Score 2014	Prognose 2015	Score 2015
Gemeentelijke organisatie				
Aantal formatieplaatsen per duizend inwoners (excl. formatie unit Equalit)	7,3	7,2	7,2	7,1
Ziekteverzuim gemeente Oosterhout	5,0%	4,2%	5,0%	4,82%
Percentage bezwaarschriften dat binnen 18 weken na afloop van de termijn voor het indienen van bezwaar is afgedaan (binnen wettelijke termijn)	95%	97%	95%	88%* 12%**
Percentage gegronde bezwaar –en beroepschriften Awb	3,5%	8%	15%	11%
Aantal WOB-verzoeken	54	67	55	60

* bezwaarschriften behorende tot het domein van de Adviescommissie bezwaarschriften Awb

** bezwaarschriften behorende tot het domein van de Bezwaarschriftencommissie Sociale Zekerheid (dit percentage is ingegeven door het grote aantal Wmo-bezwaarschriften HBH (hulp bij het huishouden)).

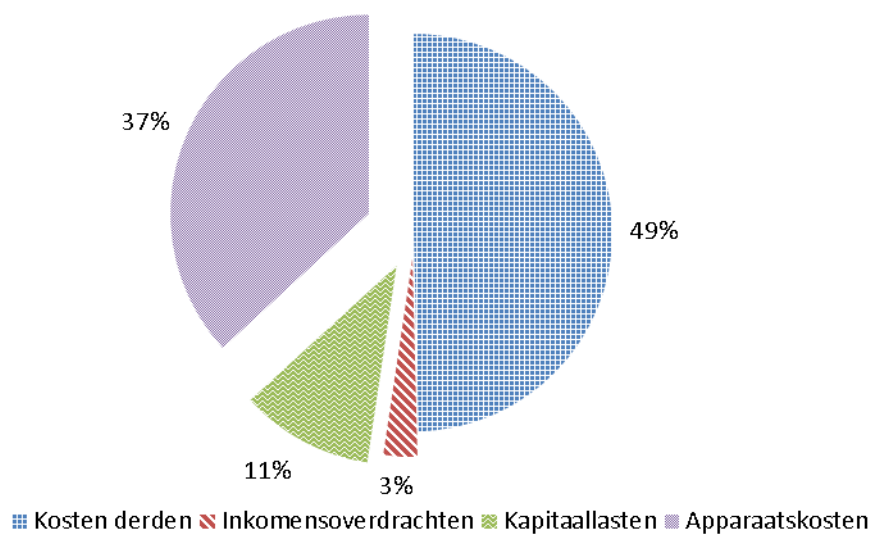
Wat heeft het gekost?

Kosten en opbrengsten

Exploitatie	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015	Saldo 2015
Lasten	24.234	19.932	22.534	-2.602
Baten	99.318	116.770	121.662	-4.892
Saldo baten & lasten	-75.084	-96.838	-99.128	2.290
Storting in reserves	2.914	1.973	3.795	-1.822
Onttrekking aan reserves	1.237	483	1.186	-703
Resultaat	-73.407	-95.348	-96.518	1.170
Specificatie lasten per thema				
Gemeentelijke organisatie	19.318	18.341	18.963	-622
Administratieve doorbelastingen	4.331	1.062	2.833	-1.771
Dekkingsmiddelen	585	530	737	-207
Specificatie baten per thema				
Gemeentelijke organisatie	2.204	1.433	3.120	-1.687
Administratieve doorbelastingen	17.970	14.147	16.819	-2.672
Dekkingsmiddelen	79.145	101.190	101.722	-532
Mutaties reserve(s)				
Investeringsprojecten	-1.048	-295	-349	54
Rente reserves	2.442	1.808	2.019	-211
Vrije reserve	-87	0	630	-630
Bestemmingsreserve Businesscase 60+	122	165	165	0
Bestemmingsreserve BTW compensatie	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Doorontwikkeling	-48	0	-22	22
Bestemmingsreserve Iza gelden	-54	-189	-161	-28
Bestemmingsreserve panden verlagen	0	0	-638	638
Mutatie BR SSC/ICT samenwerking	350	0	964	-964

Voor een toelichting op het resultaat wordt verwezen naar paragraaf 6.3.1.

Investerings (* € 1.000)	Begroting 2015	Gevoteerd 2015	Saldo 2015
Gemeentelijke organisatie:			
- Projecten informatieplan	245	245	0
- Gemeentewerf	120	116	4
- E-portaal website	20	20	0
- Digitaliseren bouwvergunningen en werkarchieven	90	90	0
- Tractiemiddelen	1.180	902	278
Bestemmingsreserve:			
- Uitwerking HRM visie	0	43	-43
Vrije reserve:			
- Sloop brandweerkazerne	200	0	200
- Brandweerkazerne Dorst	280	280	0
Totaal	2.135	1.696	439

5. Paragrafen

90	Lokale heffingen
95	Weerstandsvermogen en risicobeheersing
116	Onderhoud kapitaalgoederen
128	Treasury (financiering)
131	Bedrijfsvoering
133	Verbonden partijen
138	Grondbeleid
142	Subsidies
144	EMU-saldo
146	Klachtafhandeling

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting gezien vanuit een bepaald perspectief. Het gaat hierbij om onderdelen van de financiële functie die betrekking hebben op de beleidslijnen van beheersmatige aspecten. Gezien het belang van de betrokken onderwerpen en vanwege het feit dat de raad in het duale stelsel kaders stelt en controleert, is het van belang dat de raad een overzicht heeft van de betrokken onderwerpen en voor die onderwerpen een instrument heeft om de kaderstellende en controlerende taak uit te voeren.

5.1 Lokale heffingen

Overzicht gemeentelijke heffingen

Er zijn diverse gemeentelijke heffingen. In de onderstaande tabel zijn de belangrijkste gemeentelijke heffingen weergegeven.

bedragen * € 1.000

	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
Onroerende zaakbelasting	11.248	11.172	10.823
Afvalstoffenheffing	4.669	4.457	4.220
Rioolheffing	5.980	6.633	5.788
Hondenbelasting	306	294	320
Toeristenbelasting	209	178	142
Precario	79	97	77
Leges vergunningverlening openbare orde en veiligheid	32	22	17
Leges burgerzaken	930	1.033	955
Leges bouwvergunningen	936	962	944
Marktgelden	60	68	58
Parkeer opbrengsten (parkeerautomaat, vergunning en naheffing)	1.989	2.131	2.002
Totaal	26.438	27.047	25.346

Onroerende zaakbelasting

Bij het opstellen van de begroting werden de volgende uitgangspunten vastgesteld ten aanzien van de belastingopbrengsten OZB:

- de tarieven stijgen met het inflatiepercentage van 2,00%.

De belangrijkste ontwikkelingen voor de onroerende zaakbelastingen in 2015 is de herwaardering per 1 januari 2014.

Bedragen * € 1.000

	Begroting 2015	Rekening 2015	Verschil
Eigendom	2.122	2.047	-75
Gebruik	9.050	8.776	-274
Totaal	11.172	10.823	-349

Voor een toelichting op dit nadeel van € 349.000 wordt verwezen naar de toelichting op programma 6 Middelen.

Afvalstoffenheffing

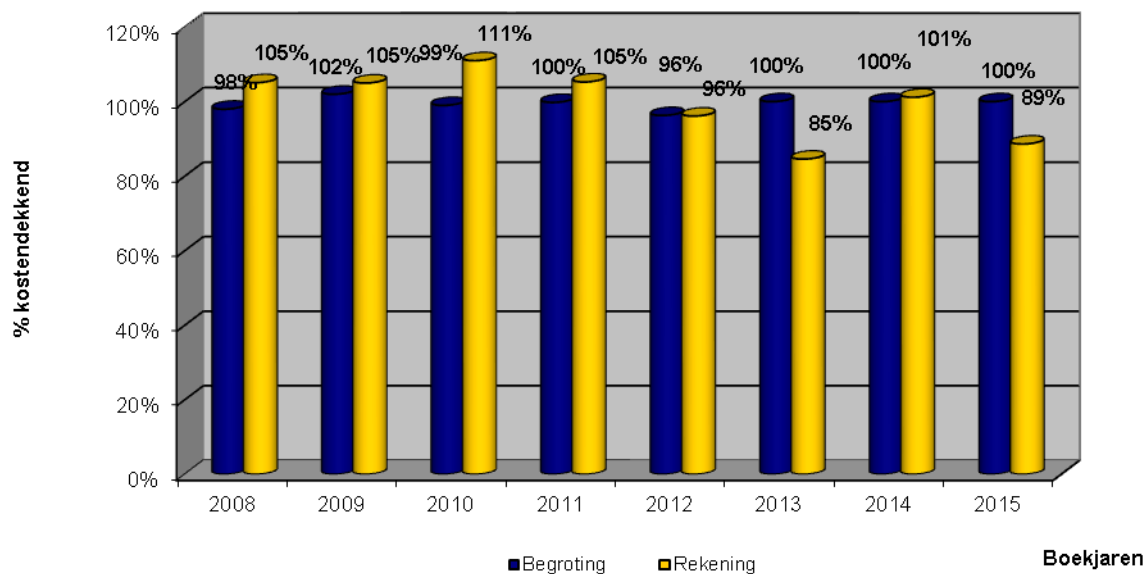
Het beleid is gericht op 100% kostendekkendheid. De afvalstoffenheffing moet dus zowel in de begroting als de rekening kostendekkend worden opgenomen. Als de baten de lasten overtreffen of andersom wordt er respectievelijk een bedrag gestort dan wel onttrokken aan de voorziening reiniging. Het jaar 2015 werd voor de afvalstoffenheffing afgesloten met een nadelig saldo van € 534.018. Dit saldo is onttrokken aan de voorziening reiniging, conform het geldend beleid.

Bedragen * € 1.000

	Begroting 2015	Rekening 2015	Vershil
(Meer) jarenplan afvalverwijdering	26.419	21.674	4.745
Inzamelen Huisvuil	3.111.213	3.695.718	-584.505
Inzameling via Milieustraat	1.009.312	1.229.457	-220.145
Inkomsten droge componenten, milieustraat en bedrijfsafval	-1.451.905	-1.737.027	285.122
Veegkosten	310.398	312.137	-1.739
Totale kosten activiteiten	3.005.437	3.521.959	-516.522
Kapitaallasten	470.203	404.501	65.702
Kosten van aanslagoplegging en -inning	196.774	137.329	59.445
Kosten van kwijschelding	279.000	124.246	154.754
Kosten van oninbaarheid	19.000	15.878	3.123
BCF (compensabele BTW)	486.645	574.933	-88.288
Totale kosten	4.457.059	4.778.846	-321.787
Netto opbrengst	4.457.059	4.235.828	-221.231
Mutatie voorziening	-	-543.018	-543.018

Voor de verklaring van het nadeel van € 221.000 wordt verwezen naar de toelichting op programma 6 Middelen.

In de onderstaande grafiek wordt een beeld gegeven van de mate van kostendekkend zijn van de afvalstoffenheffing in de jaren 2008 tot en met 2015, hierbij wordt het percentage aangegeven bij de begroting en de jaarrekening. Percentages kleiner dan 100% betekenen dat de lasten de baten overstijgen, terwijl percentage hoger dan 100% inhouden dat de baten hoger zijn dan de lasten.

Rioolheffing

Het beleid is gericht op 100% kostendekkendheid. De rioolheffing moet dus zowel in de begroting als de rekening kostendekkend worden opgenomen. Als de baten de lasten overtreffen of andersom wordt er respectievelijk een bedrag gestort dan wel onttrokken aan de voorziening riolering.

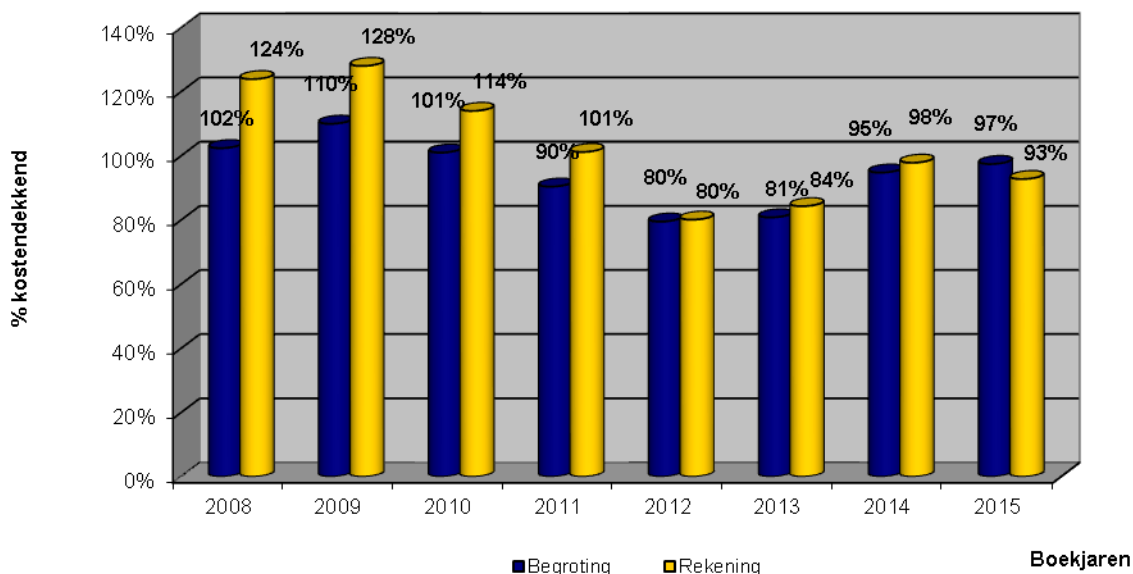
Het jaar 2015 werd voor de rioolheffing afgesloten met een negatief saldo van € 470.931. Dit saldo is onttrokken aan de voorzieningen riolering, conform het geldend beleid.

Bedragen * € 1.000

	Begroting 2015	Rekening 2015	Verschil
Jaarplan riolering enwater	1.104.793	873.347	231.446
Verzamelen rioolbeheergegevens	24.850	9.131	15.719
Monitoring en telemetrie	55.000	17.992	37.008
Onderhoud pompen en gemalen	143.154	314.316	-171.162
Reiniging riolering	233.701	205.652	28.049
Onderhoud riolering	131.500	34.326	97.174
Veegkosten	310.398	312.137	-1.739
Kosten van water	294.128	360.884	-66.756
Totale kosten activiteiten	2.297.524	2.127.785	169.739
Kapitaallasten	3.336.209	3.276.152	60.057
Zakelijke lasten CWA	31.500	19.568	11.932
Kosten van aanslag opleggingen-inning	65.665	64.572	1.093
Kosten van kwijtschelding	170.000	304.037	-134.037
Kosten van oninbaarheid	12.000	27.237	-15.237
BCF('fictieve' compensabele BTW)	719.802	706.616	13.186
Totale kosten	6.632.700	6.525.969	106.731
Netto opbrengst	6.462.700	6.055.038	-407.662
Mutatie voorzieningen	-170.000	-470.931	-300.931

Voor de verklaring van dit nadeel van € 408.000 wordt verwezen naar de toelichting op programma 6 Middelen.

In de onderstaande grafiek wordt een beeld gegeven van de mate van kostendekkend zijn van het rioolrecht in de jaren 2008 tot en met 2015, hierbij wordt het percentage aangegeven bij de begroting en de jaarrekening. Percentages kleiner dan 100% betekenen dat de lasten de baten overstijgen, terwijl percentage hoger dan 100% inhouden dat de baten hoger zijn dan de lasten.

Afvalverwijdering en riolering in relatie tot BTW compensatiefonds (BCF)

Evenals elders binnen onze gemeentelijke exploitatie is binnen afvalverwijdering en riolering vanaf 2003 de BTW door ons terug te krijgen bij het BCF. Hiermee worden onze lasten "netto" verantwoord en ontstaat een positief saldo op de producten, aangezien de BTW wel in rekening wordt gebracht ("bruto" lasten worden in rekening gebracht). De wetgever heeft deze uitzondering in haar regelgeving opgenomen, daar er anders een aanzienlijk gat in de gemeentelijke exploitatie zou ontstaan. Immers ten einde de BTW te kunnen terugvragen heeft er een uitname uit de algemene uitkering plaatsgevonden. Het niet meer in rekening mogen brengen van de BTW op afvalstoffenheffing en rioolrecht zou daardoor een dubbel nadeel inhouden.

Hondenbelasting

De tarieven voor de hondenbelasting zijn voor 2015 verhoogd met 1,5%. Uiteraard is hierbij afgerond naar bedragen deelbaar door 12 termijnen aangezien de belastingplicht geldt voor het aantal maanden dat honden worden gehouden.

Bedragen * € 1.000

	Begroting 2015	Rekening 2015	Vershil
Netto opbrengst	294	320	26

Toeristenbelasting

Voor het houden van verblijf door personen in Oosterhout die niet in de gemeentelijke bevolkingsadministratie staan ingeschreven wordt toeristenbelasting geheven. Deze belasting wordt geheven aan campings en hotels, die gevestigd zijn in Oosterhout. Vooraf wordt op basis van een forfaitair aantal overnachtingen een aanslag opgelegd. De definitieve afrekening vindt plaats op basis van het werkelijk aantal overnachting middels het door de instellingen ingediende aangiftebiljet.

Bedragen * € 1.000

	Begroting 2015	Rekening 2015	Vershil
Netto opbrengst	178	142	-36

Kwijtschelding

Voor mensen uit de lagere inkomensgroepen, die te maken hebben met bijzondere omstandigheden, bestaat de mogelijkheid om gehele of gedeeltelijke kwijtschelding aan te vragen van het Rioolrecht, de Afvalstoffenheffing, de Onroerende zaakbelastingen of de Hondenbelasting voor de eerste hond.

De gemeenteraad heeft (evenals verreweg de meeste gemeenten) besloten dat bij de beoordeling de 100%-bijstandsnorm wordt gehanteerd. Dit in afwijking van de landelijke norm van 90%. Hierdoor kan iemand met nagenoeg geen vermogen en een inkomen op bijstandsniveau volledige kwijtschelding krijgen van de gemeentelijke heffingen.

Mensen, die een uitkering ontvangen, worden automatisch kwijtgescholden. Zij ontvangen dan ook geen aanslagbiljet.

Bedragen * € 1.000

	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	235.930	279.000	239.846
Kwijtschelding rioolheffing	239.561	170.000	306.037
Kwijtschelding hondenbelasting	11.892	6.000	14.451
Totaal	487.383	455.000	560.334

Gemeentelijke belastingcapaciteit in %

Met ingang van de begroting 2016 dienen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting en het jaarverslag een aantal kengetallen opgenomen te worden. Deze kengetallen maken het de leden van de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun gemeente. Eén van deze kengetallen betreft de belastingcapaciteit van de gemeente. De berekening hiervan is onderstaand opgenomen.

	Gemeentelijke belastingcapaciteit (in %)	Jaarrekening 2013	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Jaarrekening 2015
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	257,43	260,92	247,84	247,84
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	150,00	192,00	228,00	228,00
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	247,00	208,00	189,00	189,00
D	Eventuele heffingskorting voor een gezin	-	-	-	-
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	654,43	660,92	664,84	664,84
F	Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in T-1	697,00	697,00	704,00	704,00
	Belastingcapaciteit (E/F) x 100%	93,9%	94,5%	94,4%	94,4%

5.2 Weerstandsvermogen & risicobeheersing

In de paragraaf weerstandsvermogen wordt de financiële robuustheid van de begroting weergegeven. Onder weerstandsvermogen wordt in algemene zin verstaan de mogelijkheid om tegenvallers op te vangen. De paragraaf weerstandsvermogen dient volgens artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) ten minste de volgende inhoud te bevatten:

- A. Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- B. Een inventarisatie van risico's, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie;
- C. Het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's en de realisatie daarvan.

A. Weerstandscapaciteit

Met de weerstandscapaciteit wordt bedoeld de aanwezige middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken. De beleidslijn voor het bepalen van de weerstandscapaciteit is vastgelegd in de nota risicomangementbeleid. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele weerstandscapaciteit. Met het eerste worden de middelen bedoeld die permanent kunnen worden ingezet om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de programma's. Met de incidentele weerstandscapaciteit wordt bedoeld het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken op het geldende niveau.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit:

1. De post onvoorzien. Deze bedraagt € 270.000;
2. De onbenutte belastingcapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De Incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende onderdelen:

3. Het vrije deel van de algemene reserve, de vrije reserve en de bestemmingsreserves;
4. Eventuele stille reserves.

De post onvoorzien

In de begroting is jaarlijks een post onvoorzien opgenomen van € 5,00 per inwoner. Deze post bedraagt jaarlijks € 270.000. In 2015 is daadwerkelijk € 115.000 ten laste van deze post gebracht.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit geeft een indicatie van de mogelijkheden, die een gemeente heeft om haar inkomsten via extra belastingopbrengsten te verhogen. De belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente Oosterhout zijn OZB-inkomsten, afvalstoffenheffing en rioolheffing.

De afvalstoffenheffing en de rioolheffing zijn beiden begroot op een kostendekkend niveau. Dit betekent dat hierin geen onbenutte capaciteit aanwezig is.

In het bestuursakkoord tussen de regering en de VNG is meegenomen dat met ingang van 2008 de verhoging van de OZB-tarieven niet meer is gemaximeerd. Het vervallen van de limitering OZB mag echter niet leiden tot een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk. Het instellen van een macronorm moet dat voorkomen. Als de ontwikkeling van de lokale lasten tot overschrijding van die

norm leidt, kan het Rijk ingrijpen via correctie van het volume van het gemeentefonds. Binnen de OZB is er dus wel sprake van onbenutte belastingcapaciteit.

Onderstaand is berekend dat er een onbenutte belastingcapaciteit is van circa € 3,8 miljoen. Dit is de ruimte ten opzichte van de tarieven die landelijk vastgesteld zijn om te kunnen worden toegelaten als artikel 12 gemeente.

Bedragen * € 1.000

	Waarde 2016	Tarief 2016	Tarief artikel 12 (2016)	Bruto Opbrengst 2016	Bruto opbrengst tarief art 12	Onbenutte capaciteit
- woningen eigenaar	5.105.305	0,1219%	0,1889%	6.148	9.644	3.496
- niet woningen eigenaar	1.538.410	0,1988%	0,1889%	2.991	2.906	-85
- niet woningen gebruiker	1.384.569	0,1583%	0,1889%	2.144	2.615	471
Totaal				11.283	15.165	3.882

Het vrije deel van de algemene reserve, de vrije reserve en de bestemmingsreserves

Algemene reserve

De doelstelling van de algemene reserve is:

1. het tijdelijk opvangen van negatieve exploitatieresultaten. De benodigde omvang is sterk afhankelijk van de interne beheersing van de bedrijfsprocessen. Als de planning- en controlcyclus goed functioneert dan zullen via bijsturing tekorten/overschotten in de uitvoering van de begroting met behulp van een aanpassingsproces in uiterlijk 2 à 3 jaar weer worden gecorrigeerd.
2. onvoorzienbare externe ontwikkelingen op te vangen.

Vrije reserve / bestemmingsreserves

De vrije reserves en bestemmingsreserves (m.u.v. reserve investeringsprojecten) zijn allen vrij te besteden voor de diverse doeleinden. De bestemmingsreserves zijn wel gelabeld voor bepaalde doeleinden, maar de raad kan te allen tijde besluiten hier een ander doel aan te geven. De ontwikkeling van de vrije reserve is beschreven in het hoofdstuk investeringen van de financiële begroting. De reserves hebben zich als volgt ontwikkeld cq gaan zich naar verwachting als volgt ontwikkelen:

Bedragen * € 1.000

Incidentele weerstandscapaciteit	Jaarrekening 2013	Jaarrekening 2014	Jaarrekening 2015	Begroting 2016
Algemene reserves	5.129	5.231	5.283	5.283
Vrije reserve	17.739	14.693	19.878	17.760
Reserve grondexploitatie	19.856	20.020	25.421	24.446
Overige bestemmingsreserves*	25.565	21.899	13.371	11.534
Totaal	68.289	61.843	63.953	59.023

* De reserve investeringsprojecten en SSC/ICT worden bij de bepaling van het weerstandsvermogen buiten beschouwing gelaten.

In bovenstaande berekening van de weerstandscapaciteit worden vrijwel alle reserves meegenomen. Dit is ook toegestaan bij het bepalen van het weerstandsvermogen; de raad kan immers bepalen de reserves voor een andere doel in te zetten. Het is echter zo dat er reeds bestedingsdoelen aan de bestemmingsreserves hangen en dat geldt ook voor een groot deel van de vrije reserve. Als de incidentele weerstandscapaciteit wordt gezuiverd van deze 'claims' ontstaat het volgende beeld:

Bedragen * € 1.000

Incidentele weerstandscapaciteit	Ultimo 2015
Algemene reserves	5.283
Vrije reserve*	8.084
Reserve grondexploitatie**	16.261
Overige bestemmingsreserves***	3.573
Totaal	33.201

* Binnen de vrije reserve is alleen het gedeelte waar nog geen claim op ligt meegenomen.

** Bestaat uit de algemene bedrijfsreserve van de GREX en het niet-geclaimde deel van BoVo.

*** Betreft bestemmingsreserve sociaal domein, welke in karakter een risicoreserve is.

Conclusie weerstandscapaciteit

Bedragen * € 1.000

Post	
Structurele weerstandscapaciteit	3.882
Incidentele weerstandscapaciteit	33.201
Totale weerstandscapaciteit	37.083

De gemeente Oosterhout beschikt hiermee over een weerstandscapaciteit van € 37,1 miljoen.

B. Risico's

Tegenover de hierboven geïnventariseerde weerstandscapaciteit staan de risico's die de gemeente loopt. Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van deze paragraaf. Hiervoor zijn immers verzekeringen afgesloten of voorzieningen gevormd. De risicoparagraaf geeft een inventarisatie van de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Mogelijke voor- of nadelen op exploitatieposten worden hier niet als risico gedefinieerd.

De onderstaande risico-inschatting is gestoeld op diverse aannames. De globale inschatting van kans en omvang is tijdsgebonden, waarbij het (voortschrijdend) inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. Onder dergelijke risico's verstaan wij derhalve: alle redelijk voorzienbare onzekerheden die niet direct vooraf kwantificeerbaar zijn. Daarom kunnen er geen voorzieningen voor worden gevormd.

Het gaat om de volgende zaken:

Algemene uitkering	
Omschrijving:	De hoogte van het gemeentefonds is afhankelijk van de uitgaven die het rijk doet. Dit noemen we 'samen de trap op en samen de trap af'. Wanneer de rijksoverheid minder uitgeeft, ontvangen we als gemeente ook minder algemene uitkering. Het tempo en hoogte van het economisch herstel zijn hierbij belangrijk en geeft dat de hoogte van de algemene uitkering moeilijk voorspelbaar is. Reeds verschillende malen hebben rijksbezuinigingen er toe geleid dat de gemeente fors gekort wordt in haar grootste inkomsten. Dit risico blijft aanwezig.
Impact:	De afgelopen jaren is de hoogte van de algemene uitkering zeer wisselend geweest. Hierdoor is er weinig tijd geweest om kortingen adequaat op te vangen.
Maatregelen:	De beheersing rondom de algemene uitkering is een onderdeel van onze P&C- cyclus. Hiervoor maken we periodiek (na elke circulaire) een

	analyse op van de gevolgen voor de gemeente Oosterhout. Eventuele tekorten cq. overschotten als gevolg van een lagere of hogere algemene uitkering worden in het financiële beeld van het eerstvolgend P&C-product meegenomen. Hierbij hanteren wij in beginsel het uitgangspunt "in = uit". Bij het Rijk is (namens wethouders financiën van 70 gemeenten) aandacht gevraagd voor meer stabiliteit en voorspelbaarheid van de algemene uitkering, zodat de gemeente tijdig kan inspelen op veranderingen.
--	--

Integratie-uitkering transities / 'Sociaal deelfonds'	
Omschrijving:	De budgetverdeling van de integratie-uitkering sociaal domein was in 2015 nog gebaseerd op historische kosten. Vanaf 2016 zijn de objectieve verdeelmodellen voor de WMO en Jeugd van toepassing met herverdeeffecten tot gevolg.
Impact:	Bij de herverdeling is gebleken dat Oosterhout een nadeelgemeente is. Met name voor de jeugdzorg en de AWBZ loopt het budget terug. Het totaal beschikbare budget voor de drie transities loopt volgens de huidige inzichten terug van € 27,7 miljoen in 2015 naar € 23,5 miljoen in 2019. Ook is gebleken dat deze inschattingen aan verandering onderhevig zijn.
Maatregelen:	Het weerstandsvermogen van de gemeente Oosterhout is bij de jaarrekening 2013 en 2014 reeds verhoogd door het positieve saldo grotendeels toe te voegen aan de vrije reserve en de bestemmingsreserve sociaal domein. Uitgangspunt is en blijft dat de transities worden gefinancierd met de budgetten die de gemeente van het rijk ontvangt. Als blijkt dat die gelden niet toereikend zijn, zal het beleid moeten worden aangepast. Zo'n beleidswijziging is echter niet van de ene op de andere dag ingevoerd en heeft ook niet van de ene op de andere dag (financieel) effect. Om deze (tijdelijke) tegenvallers die zo ontstaan, op te vangen is in het verleden reeds het weerstandsvermogen van de gemeente verhoogd.

Decentralisatie van taken richting gemeenten	
Omschrijving:	Per 1 januari 2015 zijn er taken op het gebied van jeugdzorg, AWBZ en de participatiewet overgeheveld van het Rijk naar de gemeenten. Deze overheveling gaat gepaard met gelijktijdige budgetverlagingen vanuit het Rijk. In de eerste jaren na de overgang van deze taken richting de gemeente zijn (financiële) nadelen ten opzichte van de begroting niet ondenkbaar.
Impact:	AWBZ - Sinds het voornemen om extramurale begeleiding te decentraliseren zijn er diverse keren wijzigingen aangebracht in de transitie AWBZ-Wmo. Op 8 juli 2014 heeft de Eerste Kamer ingestemd met de nieuwe Wmo 2015, die per 1 januari 2015 wordt ingevoerd. Vanaf die datum houdt de huidige AWBZ op te bestaan en wordt nieuwe Wet langdurige zorg van kracht (behandeling in de Eerste Kamer dient nog plaats te vinden). Vanaf die datum verdwijnt ook de functie extramurale begeleiding uit de AWBZ en krijgen gemeenten een uitbreiding van hun verantwoordelijkheid in het kader van de Wmo. Er is dus geen sprake van het overnemen van deze functie of taak door de gemeente. - In de meicirculaire 2014 is het eerste voorlopige bedrag voor de

transitie AWBZ-Wmo 2015 bekend gemaakt. Dit bedrag bedroeg ongeveer € 7,2 miljoen.

- Deze nieuwe verantwoordelijkheid gaat gepaard met een efficiencykorting van in het eerste jaar 11% op de AWBZ-uitgaven aan extramurale begeleiding (oplopend tot 25% in de komende jaren). Naast deze nieuwe taak wordt tegelijkertijd vanaf 1 januari 2015 een bezuiniging van 32% op het budget Huishoudelijke Hulp ingevoerd, oplopend naar 40% vanaf 2016.

Voor bestaande cliënten is er sprake van een overgangsrecht. Voor cliënten met een indicatie voor extramurale begeleiding houdt het overgangsrecht in dat zij hun recht op hun huidige zorg behouden tot uiterlijk 1/1/2016 of tot het einde van hun indicatie in 2015. Voor cliënten beschermd wonen waarvoor hun recht op beschermd wonen komt te vervallen geldt een overgangstermijn van ten minste vijf volle kalenderjaren. Dit betekent dat de gewenste omslag die van gemeenten wordt verwacht om de nodige transformatie (en daarmee bezuiniging) uit te voeren slechts voor een deel vanaf 1 januari 2015 heeft plaatsgevonden. Alleen voor nieuwe cliënten kan deze verandering direct worden ingezet.

Jeugdzorg

In 2015 was de rijksuitkering voor uitvoering van jeugdzorg gebaseerd op historisch gebruik: door zorgaanbieders/-verzekeraars/-kantoren geleverde gegevens van het zorggebruik per gemeente over 2013 bepalen het toegekend budget.

Een budgetverlaging was reeds aangekondigd als gevolg van het zogenaamde objectief verdeelmodel en een te behalen efficiencykorting van 3%. Na publicatie van de meicirculaire 2015 blijkt het budget met ingang van 2016 verder af te nemen als gevolg van:

1. de startstreepdiscussie: het rijk verlegt het basisjaar voor bepaling van de budgetten van 2013 naar 2014;
2. een extra uitname gerelateerd aan het feit dat een aantal cliëntgroepen van de Jeugdwet naar de Wet Langdurige Zorg zijn overgegaan (Wlz-indiceerbaren).

Het lijkt geoorloofd dat de gemeente minder budget ontvangt voor zorggebruik die ze niet hoeft te leveren en voor taken die ze niet hoeft uit te voeren, echter op dit moment hebben wij onvoldoende informatie om aan te geven of het verlaagde budget toereikend zal zijn voor de gemeentelijke jeugdtaken.

Participatiewet

Met de komst van de Participatiewet is er geen instroom in de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) meer mogelijk. De Participatiewet biedt echter wel de mogelijkheid van een vorm van beschut werk. Personen die op 31 december 2014 een Wsw-dienstbetrekking hebben, behouden hun oude rechten

Vanaf 1 januari 2015 zal de Wajong alleen nog toegankelijk zijn voor personen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn. Personen die niet tot deze categorie behoren kunnen geen beroep meer doen op de Wajong en zullen voor ondersteuning onder de Participatiewet vallen. Personen die op 31 december 2014 een Wajong-uitkering ontvangen, zullen worden herkeurd, maar ze behouden hun Wajong-uitkering. Bij het

	aan het werk helpen van personen met een arbeidsbeperking wordt een belangrijke rol toebedeeld aan regionale werkbedrijven. In dit regionale werkbedrijf worden onder andere de afspraken gemaakt met werkgeversorganisaties over de invulling van de banenafpraak uit het sociaal akkoord. Het jaar 2015 moet beschouwd worden als het implementatiejaar van de Participatiewet. In de loop van 2015 zijn op onderdelen op landelijke niveau bijstellingen geweest. Ook voor 2016 worden vanuit het Rijk nog verschillende bijstellingen verwacht. Deze bijstellingen hebben vervolgens invloed op het gemeentelijk beleid en de uitvoering van de Participatiewet.
Maatregelen:	In de begroting zijn de drie transities budgetneutraal opgenomen. Ook de toegepaste budgetkortingen vanuit het Rijk zijn integraal verwerkt in de beschikbare budgetten. Bij de jaarrekening 2013 is een groot deel van het positief saldo toegevoegd aan de vrije reserve om als zodanig het weerstandsvermogen te vergroten. Daarnaast is er een bestemmingsreserve sociaal domein gevormd waarin momenteel bijna € 3,6 miljoen in aanwezig is. Hierdoor kunnen eventuele tegenvallers op het gebied van de transities worden opgevangen.

Juridische Procedures Hulp bij het Huishouden	
Omschrijving:	In oktober 2014 heeft de gemeenteraad in het kader van de Wmo 2015 ingestemd met het voorstel om de huishoudelijke hulp vanaf 1 januari 2015 anders te gaan organiseren. Naar aanleiding van deze beleidswijziging en de brief die cliënten met een indicatie voor Hulp bij het Huishouden (HbH) hierover hebben ontvangen, is een groot aantal bezwaarschriften ingediend en loopt er een groot aantal juridische procedures.
Impact:	Deze juridische procedures brengen een financieel risico met zich mee. Bezwaarfase Indien het bezwaar gegrond moet worden verklaard, kan een proceskostenvergoeding van toepassing zijn. Deze vergoeding kan enkel worden toegekend indien de cliënt wordt vertegenwoordigd door een professionele rechtsbijstandsverlener. Hiervan is sprake bij ongeveer 340 bezwaarschriften. Uitgaande van dit aantal en de maximale proceskostenvergoeding bedraagt het financiële risico in de bezwaarfase in het slechtste geval ongeveer € 335.000,-. Doordat de bezwaarschriften ongegrond zijn verklaard, is in eerste instantie geen proceskostenvergoeding toegekend. Dit kan echter alsnog van toepassing worden naar aanleiding van de uitspraak van de Rechtbank in een (eventuele) beroepsfase. Ingebrekestelling Aangezien wij op een deel van de bezwaarschriften geen besluit hebben genomen binnen de daarvoor geldende termijn, hebben wij 306 ingebrekestellingen ontvangen. Hierover loopt een afzonderlijke juridische procedure. Het financiële risico hiervan bedraagt € 145.000 oplopend tot een maximum van € 370.000. De Rechtbank dient hierover nog uitspraak te doen.

	Beroepsfase Naar aanleiding van de beslissing op bezwaar hebben tot dusver ongeveer 300 cliënten of diens gemachtigde(n) beroep aangetekend. Dit brengt een extra financieel risico met zich mee op het moment dat de Rechtbank het beroep gegrond verklaart. Uitgaande van dit aantal en de maximale proceskostenvergoeding bedraagt het financiële risico in de beroepsfase ongeveer € 300.000,-. Hoger beroep Tegen de uitspraak in de beroepsfase kan door de cliënt of diens gemachtigde enerzijds, of de gemeente anderzijds in hoger beroep worden gegaan (Centrale Raad van Beroep). Aangezien op dit moment niet in te schatten is of en in hoeveel zaken er in hoger beroep wordt gegaan, zijn de financiële gevolgen hiervan op dit moment niet in te schatten. Compensatie cliënten Uiteindelijk gaat het om het oordeel van de Centrale Raad van Beroep over het Oosterhoutse beleid met betrekking tot de huishoudelijke hulp. Mocht dit oordeel zijn dat ons beleid niet past binnen de kaders van de Wmo 2015 dan moet het beleid worden aangepast. Er volgt dan mogelijk ook een tegemoetkoming aan de cliënt ter compensatie van de gederfde huishoudelijke hulp. Hoeveel/welke cliënten gecompenseerd moeten worden en of de compensatie moet plaatsvinden met terugwerkende kracht is deels afhankelijk van de inhoud van de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep en deels van politieke keuzes. Om enigszins een inschatting te kunnen maken van het financiële risico dat hieraan verbonden is, kunnen de volgende aannames worden gedaan: - Van de 1550 HbH-cliënten (eind 2014) ontvangen er ongeveer 500 bijzondere bijstand voor huishoudelijke hulp. Met betrekking tot die situaties kan worden gesteld dat er daardoor geen sprake is van derving. Bij ruim 1000 cliënten die de huishoudelijke hulp zelf moeten bekostigen, is dit wel het geval. - In 2014 was er gemiddeld sprake van 3 uur huishoudelijke hulp per week. - In 2014 was het gemiddelde tarief € 21,40 per uur (HbH1).
Maatregelen:	Uiteraard wordt er een zo sterk mogelijk verweer gevoerd in de juridische procedures, ten einde het beleid in stand te houden. Daarnaast wordt nagegaan of met betrekking tot het grote aantal bezwaren van één raadsman bepalingen ten aanzien van samenhangende zaken kunnen worden toegepast, waarmee de kosten van de juridische procedures (met name de proceskostenvergoedingen) enigszins kunnen worden beperkt.

Verbonden partijen / Gemeenschappelijke regelingen	
Omschrijving:	In de paragraaf verbonden partijen wordt inzicht gegeven in de aard, omvang en betekenis van de privaatrechtelijke en publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente Oosterhout een bestuurlijk en/of financieel belang heeft en daarmee ook risico's loopt.
Impact:	Verbonden partijen zijn verplicht om in hun begroting en jaarstukken

	een risicoparagraaf op te nemen waarin de door de verbonden partij onderkende risico's zijn opgenomen. Over het algemeen is de afspraak gemaakt dat verbonden partijen er geen eigen reserves op na houden, maar dat men zich, in geval een risico zicht daadwerkelijk voor doet, wendt tot de deelnemende gemeenten om dit op te vangen. Hiermee loopt de gemeente Oosterhout een direct financieel risico.
Maatregelen:	De ontwikkeling van de risicoparagraaf van alle verbonden partijen zal worden gemonitord via vertegenwoordiging in het AB/DB. Gedurende het kalenderjaar zijn er verschillende momenten (bestuursrapportage) om (bij) te sturen op een verbonden partij.

Omgevingsdienst Midden-en West-Brabant (OMWB)	
Omschrijving:	Sinds 1 januari 2013 levert als verlengstuk van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage aan een leefbare en veilige werk-en leefomgeving voor de regio Midden-en West-Brabant. Deze taken worden op basis van een Gemeenschappelijke Regeling in opdracht van 27 gemeenten en de provincie Noord Brabant uitgevoerd. De deelnemers aan deze regeling hebbe de uitvoering van het verplichte deel van de VTH milieutaken ondergebracht bij de OMWB. Daarnaast heeft een aantal deelnemers waaronder Oosterhout de OMWB opdracht gegeven aanvullende verzoektaken uit te voeren.
Impact:	De OMWB is als Verbonden partij verplicht om de begroting en jaarstukken een risicoparagraaf op te nemen waarin de door de verbonden partij onderkende risico's zijn opgenomen. Op dit moment is er geen goedgekeurde begroting 2016 wat betekent dat de organisatie onder preventief toezicht van het ministerie BZK valt. Wat tot nu toe wel duidelijk is dat er op verschillende vlakken risico's worden gelopen zoals ten aanzien van achterblijvende omzet, mismatch, frictiekosten en informatievoorziening. Financieel gezien is er sprake van een tekort. Bij de 2e bestuursrapportage 2015 ging de OMWB nog uit van een tekort van € 2.880.659. Inmiddels staat de teller 'officieel' op een tekort van € 3,4 miljoen en komt de OMWB volgens onofficiële berichten zelfs uit op een tekort van € 4 miljoen. Er zijn nog geen harde afspraken over de manier waarop de tekorten verdeeld moeten gaan worden. Bij de 2e bestuursrapportage is uit gegaan van een verdeling op basis van de (voorlopige) omzet per gemeente. Hierbij is voor Oosterhout uitgegaan van een bijdrage van € 105.027 in het verlies van € 2,88 miljoen (zijnde 3,7%). In de jaarrekening 2015 hebben wij reeds een 'balanspost' voor dit te betalen bedrag (€ 105.000) opgenomen. Daarnaast zal dit ook een gevolg hebben voor de structurele bijdrage van Oosterhout aan de OMWB.
Maatregelen:	De ontwikkeling van de risico's worden gemonitord via vertegenwoordiging in het AB/DB. Daarnaast wordt door de OMWB met iedere eigenaar gemeente afzonderlijk gesprekken gevoerd. Deze moeten leiden tot een prioriteitstelling voor wat betreft maatregelen op zowel organisatorisch als financieel vlak. In Oosterhout heeft dit gesprek inmiddels plaats gehad.

Rente / treasury	
Omschrijving:	De gemeente Oosterhout heeft geld vanuit de markt aangetrokken om de gewenste investeringen te kunnen realiseren. Momenteel is deze rente erg laag en ook lager dan de intern gehanteerde rekenrente. Hier wordt in de begroting rekening mee gehouden en hierdoor ontstaat ieder jaar extra financiële ruimte binnen de exploitatie. Eventuele verschillen tussen de werkelijke rente en de intern gehanteerde rente kunnen voordelige of nadelige gevolgen hebben voor de begroting. Indien de rente stijgt dan kan dit tot meerjarige budgettaire consequenties (lees extra bezuinigingen) leiden. Per 31 december 2015 is er totaal € 99,4 miljoen aan vreemd vermogen aanwezig. Een rentestijging van 1% betekent dus al een extra rentebetaling van € 1 miljoen op jaarbasis.
Impact:	Jaarlijks wordt in de begroting een inschatting gemaakt van het budgettair effect van de rentevoordelen (zgn. bespaarde rente). Voor 2016 wordt op basis van de verwachte rente op dit moment een totaal budgettair voordeel becijferd van € 1.150.000. Deze financiële ruimte wordt ook daadwerkelijk opgenomen in de begroting. Wanneer de rente harder stijgt dan verwacht, betekent dit dat het rentevoordeel minder hoog is en er dus een nadeel ontstaat in de exploitatie. Dit werkt dan ook door naar toekomstige begrotingen.
Maatregelen:	Er zijn intern maatregelen genomen om deze risico's te beheersen en te mitigeren. Deze zijn veelal vastgelegd in het treasurystatuut. Deze risico's worden beperkt door de renteontwikkeling voortdurend te volgen en verschillende rentevisies naast elkaar te leggen. Daarnaast zorgen we in de leningenportefeuille voor een goede spreiding in looptijd van de leningen.

Huisvesting statushouders	
Omschrijving:	Oosterhout heeft een taakstelling gekregen ten aanzien van het huisvesten van statushouders. Voor 2015 bedroeg dit de huisvesting van 106 statushouders, en deze taakstelling is gehaald. Voor het jaar 2016 is de taakstelling voor het 1 ^e halfjaar: 64 statushouders huisvesten en voor de 2 ^e helft van 2016 is het aantal nog niet bekend.
Impact:	Voor wat betreft de uitkeringskosten is het de vraag hoe de ontwikkeling van de uitkeringen binnen onze gemeente zich verhoudt tot de landelijke ontwikkelingen. Alle gemeenten hebben te maken met een extra taakstelling voor huisvesting van statushouders. Het macrobudget zal dan hieraan aangepast worden en dit betekent dan ook voor Oosterhout een aanpassing van het budget. Voor wat betreft de kosten van inrichting is het uitgangspunt dat hiervoor leenbijstand wordt verleend. Deze dient dus door betrokkene terugbetaald te worden. Voor een deel kan dit echter wel leiden tot een verhoging van de kosten van minimabeleid. Ook dient hier gedacht te worden aan de kosten voor (tijdelijk) huisvesting. Er zal wel sprake zijn van extra kosten voor maatschappelijke begeleiding (uitgevoerd door Surplus Welzijn). Vergoeding die hiervoor van het rijk ontvangen worden € 1.000 per statushouder, zal niet toereikend zijn. Als uitvloeisel van het eind 2015 afgesloten bestuursakkoord zal dit bedrag door het Rijk worden verhoogt tot € 2.370.

	Dekking van de meerkosten van maatschappelijke begeleiding kan gevonden worden binnen het Participatiebudget. Het risico bestaat echter dat een verdere stijging van deze kosten niet meer volledig opgevangen kan worden binnen de bestaande budgetten.
Maatregelen:	De realisatie van het aantal gehuisveste statushouders monitoren en bij dreigende achterstanden tijdig het Rijk en de provincie informeren.

VTH kwaliteitscriteria	
Omschrijving:	De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is de basis voor een groot deel van de vergunningen in het domein van de fysieke leefomgeving¹. De regelgeving in het Wabo-domein is complex. Het gevolg daarvan is dat de landelijke uitvoering van deze regelgeving niet altijd even transparant en voorspelbaar is en dat er onvoldoende sprake is van een gelijkmatige aanpak. Om de uitvoering van de taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken) in het Wabo-domein eenduidiger te maken, is de wet verbetering VTH aangenomen in de Tweede en Eerste Kamer. Deze wet schrijft voor dat het bevoegd gezag (de gemeente) voor alle taken die uitgevoerd moeten worden door de omgevingsdiensten (de wettelijke basistaken) een verordening vaststelt waarin staat hoe de gemeente de kwaliteit van de uitvoering van de taken borgt. Voor alle overige VTH-taken geldt dat de bevoegde gezagen een zorgplicht hebben ten aanzien van een goede kwaliteit van de uitvoering van de taken. De datum waarop de wet in werking treedt is nog niet bekend.
Impact:	Ten behoeve van de verbetering van de kwaliteit van de uitvoering van de VTH-taken zijn landelijke kwaliteitscriteria opgesteld. Als de gemeente deze kwaliteitscriteria één op één overneemt, heeft dit een aanzienlijke impact op de gemeente. Met name ten aanzien van uitbreiding van de huidige formatie van medewerkers die deze taken uitvoert.
Maatregelen:	Gemeenten geven zelf het gewenste kwaliteitsniveau aan in de op te stellen verordening. Bij het opstellen van de verordening wordt het gewenste kwaliteitsniveau en de stappen die nodig zijn om dit niveau te realiseren beoordeeld en opgepakt in samenhang met de implementatie van de Omgevingswet.

Opvang dak- en thuislozen	
Omschrijving:	Het Stedelijk Kompas regio Breda wordt op dit moment vanwege de veranderingen in de Wmo aangepast. De gemeente Breda als centrumgemeente stelt voor de regio een "Beleidskader kwetsbare groepen" op als doorontwikkeling van het Stedelijk Kompas dat loopt t/m 2015. Binnen dat beleidskader is ook de nieuwe taak "Beschermd wonen" opgenomen. Dit is ook een verantwoordelijkheid van de centrumgemeente. In dat nieuwe beleidskader wordt gewerkt vanuit verantwoordelijkheden centrumgemeente en regiogemeenten en zal duidelijk worden hoe verder om te gaan met kwetsbare groepen waaronder dak- en thuislozen. Wat is en wordt de verantwoordelijkheid van de centrumgemeente en wat is en wordt de verantwoordelijkheid van de regiogemeenten?
Impact:	In die situatie bestaat evenzeer een verantwoordelijkheid voor

	Oosterhout maar het is momenteel nog onduidelijk welke consequenties deze precies heeft. Het nieuwe beleidskader Kwetsbare groepen regio Breda zal hierin meer duidelijkheid brengen.
Maatregelen:	De eventuele financiële consequenties van de veranderingen in dit beleidskader zullen taakstellend moeten worden opgevangen binnen de WMO.

Parkeergarage Santrijn/Basiliek	
Omschrijving:	Als gevolg van de conjuncturele ontwikkelingen staan parkeeropbrengsten onder druk. Daarnaast beschikken wij nog niet over ervaringscijfers m.b.t. het gebruik van de parkeergarage. Vanwege de geplande verlaging van de parkeertarieven en de fixering hiervan de komende jaren, kan het parkeerfonds ernstig onder druk komen staan. Deze combinatie levert een financieel risico op, waarmee parkeren als gesloten systeem onder druk komt te staan.
Impact:	De parkeergarage Basiliek kent een onrendabele top, welke gedekt wordt uit het parkeerfonds. Wanneer de parkeerinkomsten achterblijven en daarmee de leegloop van het parkeerfonds versnelt, betekent dit een verlies voor de gemeente.
Maatregelen:	Het parkeerfonds wordt periodiek geactualiseerd op basis van recente ontwikkelingen. Op deze manier kunnen problemen tijdig wordenesignaleerd. De mogelijkheden om in te grijpen zijn echter beperkt.

Invoering Vennootschapsbelasting	
Omschrijving:	Op basis van nieuwe wetgeving zijn alle overheidsondernemingen per 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). Per activiteit binnen de gemeente is beoordeeld of sprake is van een belastingplichtige onderneming.
Impact:	Over de fiscale winst van de belastingplichtige activiteiten moet Vpb worden afgedragen. De Vpb bedraagt 20% over de eerste € 200.000 en 25% over het meerdere. De VPB gaat daarmee kostenverhogend werken voor Oosterhout.
Maatregelen:	De inventarisatie van alle activiteiten van de gemeente Oosterhout heeft inmiddels plaatsgevonden. Uit deze inventarisatie zijn een aantal activiteiten naar voren gekomen die onder de Vpb-plicht vallen. Voor Oosterhout zijn dit de grondexploitaties en Equalit. De komende tijd zal nader berekend worden wat de te verwachten financiële impact zal zijn van de Vpb-plichtige activiteiten. De werkelijke kosten aan Vpb zullen aan deze betreffende activiteiten worden toegerekend. Daar beiden zgn. 'gesloten circuits' betreffen, zal dit op de reguliere exploitatie naar verwachting geen verdere gevolgen hebben.

Ontwikkeling WSW bedrijf WAVA/ !GO	
Omschrijving:	Het budget dat wij van het Rijk ontvangen voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) maakt vanaf 2015 onderdeel uit van de integratie-uitkering sociaal domein. De middelen die hierin zitten voor uitvoering van de Wsw zijn onvoldoende om de uitvoering hiervan door WAVA te dekken. Dit betekent dat er sprake is van een aanvullende gemeentelijke bijdrage. Door verbetering van het bedrijfsresultaat bij WAVA is deze

	gemeentelijke bijdrage de afgelopen jaren gedaald. Het bedrijfsplan 2016 laat echter weer een stijging van deze bijdrage zien ten opzichte van 2015. De Participatiewet zal grote gevolgen hebben voor WAVA. Als gevolg van de Participatiewet stopt vanaf 1 januari 2015 de instroom in de Wsw. De Participatiewet biedt slechts voor een beperkte groep personen de mogelijkheid van een vorm van beschut werk. Daarnaast speelt een rol dat het Rijk de Rijksbijdrage per Wsw-er de komende jaren zal verlagen. Deze ontwikkelingen brengen het risico met zich mee dat dit tot een hogere gemeentelijke bijdrage gaat leiden.
Impact:	Groot
Maatregelen:	De zes Dongemondgemeenten trekken gezamenlijk op in de voorbereiding op de komst van de Participatiewet. Een aspect dat hierbij aan bod komt is de toekomstige rol van WAVA. De eerste richting hiervan is in juli 2015 bepaald. Op basis hiervan zal een verdere uitwerking plaatsvinden in een implementatieplan. Hierbij moet ook meer duidelijkheid komen over de toekomstige financiële risico's

Attero	
Omschrijving:	Attero heeft alle Brabantse gewesten een naheffing opgelegd, vanwege de Brabant brede vermeende onderaanlevering van huishoudelijk restafval.
Impact:	Attero heeft een claim van ca. € 166.000 neergelegd bij onze gemeente (periode 2011-2013). Voor het jaar 2014 is door Attero een factuur ingediend die voor het gewest Marb neerkomt op € 1,2 miljoen (excl BTW). De verwachting is dat Attero dat jaarlijks blijft doen tot 2017. Dit komt neer op een jaarlijks risico van ca. € 200.000. Reden hiervoor is dat het afvalbeleid niet gaat wijzigen en er dus discussie zal blijven bestaan met Attero over de hoeveelheden. Het totale risico (2011-2017) komt dan uit op ca. € 1 miljoen.
Maatregelen:	In een arbitragezaak zijn de Brabantse gewesten in het gelijk gesteld voor wat betreft hun verweer. Daarmee lijkt het ingeschatte risico weggenomen. Attero overweegt echter om tot vernietiging van het arbitraal vonnis over te gaan. Daarom blijft dit risico vooralsnog in stand.

Onderhoud kapitaalgoederen	
Omschrijving:	De gemeente Oosterhout heeft een groot areaal aan wegen en civieltechnische kunstwerken in de openbare ruimte. Het regulier onderhoud is er op gericht deze voorzieningen tegen zo laag mogelijke kosten duurzaam in stand te houden. Voor een sober onderhoudsregime, waarbij groot onderhoud wordt uitgevoerd juist op het moment dat voorzieningen slecht worden, zijn gemiddeld net voldoende middelen beschikbaar, met dien verstande dat rehabilitatie of reconstructie daar niet onder valt. Op de hoofdwegenstructuur worden in de komende jaren diverse grote renovaties verwacht die een bovengemiddelde belasting van de middelen betekent. Daarnaast zijn door maatschappelijke druk verbeterings- of reconstructiemaatregelen noodzakelijk. Buiten de directe woonomgeving bestaat daarvoor vooralsnog geen financiële ruimte.

Impact:	Door in meerdere opvolgende jaren bovengemiddeld grote renovaties uit te voeren zal de verhouding inzet buurten / inzet hoofdwegen onder druk te komen staan. In het verleden zijn reconstructies opgevangen door inzet van incidentele middelen. Bij ongewijzigd beleid zal ook in de toekomst een beroep moeten worden gedaan op incidentele middelen. Verbeteringen van of reconstructies van infrastructuur buiten de woonomgeving kunnen met de huidige structurele middelen niet worden gerealiseerd.
Maatregelen:	Een nieuw op te stellen mobiliteitsplan in 2016 moet inzicht bieden in de ambities voor de komende jaren en de financiële gevolgen van die ambities.

Achtervang gewaarborgde geldleningen	
Omschrijving:	De gemeente staat – via een achtervangconstructie – samen met het rijk borg / garant voor de betaling van rente en aflossing van een afgesloten geldlening voor woningbouw die aan corporaties zijn verstrekt via het waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Daarnaast staan gemeente en Rijk garant voor hypotheekleningen die aan particulieren zijn verstrekt via het Nationaal Hypotheek Garantiefonds (NHG). Het primaire risico ligt bij de betreffende corporaties c.q. de particulieren zelf. Met betrekking tot de WSW betreft het een getrappt systeem waarbij de eerste lijn is: als een corporatie niet langer beschikt over voldoende geld, en dus niet meer aan rente- en aflossingsverplichting kan voldoen, kan deze een beroep doen op het saneringsfonds van Centraal Fonds Volkshuisvesting (CFV) al dan niet met extra geborgde financiering via WSW. Daarna (tweede lijn) kan de corporatie een beroep doen op aanvullende steun vanuit de buffers van het WSW en de gezamenlijke corporaties. Als deze tweede lijn ook niet toereikend is, kunnen rijk en de gezamenlijke gemeenten worden aangesproken op hun achtervangfunctie (derde lijn). Deze achtervangfunctie bestaat uit het verstrekken van renteloze leningen aan het WSW. Het WSW zal deze leningen te zijner tijd terugbetalen. Daarbij geldt de volgende verdeelsleutel: 50% voor rekening van het rijk, 25% voor rekening van de schadegemeenten en 25% voor rekening van de gezamenlijke Nederlandse Gemeenten. Het verlies blijft door deze constructie beperkt tot een klein aandeel in de rente van de extra geldleningen. Ten aanzien van per 1 januari 2011 afgegeven borgtochten wordt de volledige achtervangfunctie door het Rijk vervuld. Bij dreigende liquiditeitstekorten in verband met tot en met 31 december 2010 afgegeven borgtochten kan het WSW een beroep doen op achtergestelde, renteloze leningen van het Rijk (50%) en van de gemeenten (50%).
Impact:	Het totaal aan gewaarborgde geldleningen met achtervangconstructie bedraagt € 366,3 miljoen (per 31 december 2015). Dit bestaat voornamelijk uit Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Over dit bedrag staat de gemeente voor 50% (€ 183 miljoen) borg.
Maatregelen:	Het WSW heeft ten doel woningbouwcorporaties tegen een zo laag mogelijke rente geld te laten lenen op de kapitaalmarkt, om zo de kosten van sociale woningbouw te kunnen drukken. Door het risico met andere gemeenten te delen, wordt hierbij het risico van individuele gemeenten

	beperkt. Bij opzegging van de overeenkomst met WSW zal de gemeente Oosterhout of zelf leningen moeten gaan verstrekken of zelf direct garant moeten gaan staan in de richting van (vooral) Thuisvester dat het risico vergroot. De claim op WSW dient nauwlettend te worden gemonitord. Gezien het feit dat er sprake is van een getrapt systeem is het risico niet theoretisch, maar ook niet groot.
--	--

Garantstellingen	
Omschrijving:	De gemeente staat garant voor de betaling van rente en aflossing van geldleningen aan instellingen, stichtingen of verenigingen die een doel nastreven met een maatschappelijk belang. In alle gevallen geldt dat er sprake moet zijn van bijzondere omstandigheden. Die bijzondere omstandigheid bestaat veelal daarin dat de instelling geen of onvoldoende zekerheid aan de bank kan verstrekken. Daar waar mogelijk vestigt de gemeente zekerheidsrechten.
Impact:	Samenstelling van de gewaarborgde geldleningen bestaat uit de volgende hoofdposten: ▪ Zorgsector: ▪ Volkshuisvesting particulieren (door langdurige aflossing op geldleningen en stijging huizenprijzen risico nagenoeg nihil) ▪ Volkshuisvesting Thuisvester; ▪ Milieu ▪ Sport/ Welzijn Tezamen vertegenwoordigen deze (31 december 2015) een waarde van € 13,6 miljoen.
Maatregelen:	Aan elke garantstelling gaat een draagkrachttoets vooraf en worden waar mogelijk zekerheidsrechten gevestigd. Voorts wordt bedongen dat op leningen wordt afgelost waardoor het risico voor de gemeente geleidelijk afneemt.

Grondexploitaties algemeen	
Omschrijving:	Een belangrijk risico is dat de inkomsten uit grondverkoop onder druk komen te staan als gevolg van de economische ontwikkelingen. Via scenarioanalyses en het periodiek doorrekenen van deze projecten ontstaat er goed inzicht in de risico's. Daarnaast wordt in het MPG per project en totaal specifieke berekeningen gemaakt inzake risico's en weerstandsvermogen. De Contreie is het grootste project binnen onze gemeente met een boekwaarde (geïnvesteed bedrag per 1-1-2016) van ruim € 31,0 miljoen. Deze wordt hieronder specifiek toegelicht. Van de overige projecten zijn met name de projecten Santrijn en Zwaaikom risicovol, waarbij hier ook een belangrijke component ligt in het risico van afzet van de woningen en bij Zwaaikom ook in de verdere ontwikkeling van het plan. Tenslotte is er ook voor Slotjes Midden een toelichting opgenomen.
Impact:	Het benodigde weerstandsvermogen is berekend op basis van de zogenoemde IFLO-methode. Op basis van de jaarrekeningcijfers blijkt het volgende benodigde weerstandsvermogen volgens de IFLO methode: € 6,325 miljoen (voor alle in exploitatie genomen gronden). Een toelichting hierop is opgenomen in paragraaf 6.4. Grondexploitaties.
Maatregelen:	De plannen worden periodiek doorgerekend op basis van actuele inzichten, waarbij meerdere scenario's in beeld worden gebracht. Los

	hiervan blijft op dit moment de afzet van gronden het meest kritieke in de totale grondexploitatie.. Binnen de vrije reserve worden de bedragen binnen de P&C cyclus steeds geactualiseerd, hetgeen zorgt voor de periodiek afstemmingsmoment tussen de uitgaven en inkomsten. Daarnaast is er binnen de grondexploitatie een algemene bedrijfsreserve beschikbaar ter hoogte van circa € 16,3 miljoen
--	--

De Contreie	
Omschrijving:	De belangrijkste risico's voor de Contreie zijn: - Afzet van de vrije kavels in dit gebied - Kostenstijging door langere fasering en noodzakelijke (marktconforme) aanpassingen van het plan - Leefbaarheid in de wijk door langere fasering
Impact:	Gezien bovenstaand risico ten aanzien van de afzet van de vrije kavels een alternatieve verkaveling opgenomen waarbij vrije kavels omgezet zijn naar projectenbouw. Dit is behandeld in de raad van april 2015. Op basis van de actualisatie is het resultaat van de grondexploitatie de Contreie thans bijgesteld tot circa € 2,4 miljoen. Op basis van dit verwacht resultaat is bij de geprognosticeerde inkomsten binnen de vrije reserve nog eens een risicobuffer aangehouden van € 1,2 miljoen.
Maatregelen:	Bij iedere actualisatie wordt er, naast de reguliere toets van hoogte en planning van kosten, extra kritisch gekeken naar de prognose van de afzet van de woningen, met name ook naar de afzet van de vrije kavels, omdat dit het grootste effect op de eindwaarde heeft. Op basis van een in 2015 afgeronde externe check zijn en worden maatregelen getroffen tot beheersing van de kosten en stimulering van de woningbouw.

Ontwikkeling Santrijgebied excl. parkeergarage	
Omschrijving:	<i>Woningen</i> Verwachte risico's zijn: - Uitgifte parkappartementen, moment en hoogte uitgiftebedrag fasering <i>Openbaar gebied</i> Verwachte risico's zijn: - Hogere kosten aanleg openbaar gebied
Impact:	<i>Woningen</i> - Planning uitgifte parkappartementen nog onzeker. <i>Openbaar gebied/</i> - Kosten aanleg openbaar gebied zijn hoger dan begroot
Maatregelen:	<i>Woningen</i> - Start uitgifte parkappartementen op het juiste moment (waarde grond en vraag naar appartementen) <i>Openbaar gebied/ Grex</i> - Er zal een aanbesteding plaatsvinden zodat er concurrerend ingeschreven kan worden.

Zwaaikom	
Omschrijving:	De belangrijkste risico's binnen het project Zwaaikom zijn:

	1. Samenwerkingsovereenkomst (SOK) 2005: het streven is om begin 2016 een aangepaste samenwerkingsovereenkomst te hebben en daarna te kunnen starten met de voorbereidingen voor de realisatie van het plan Zwaaiikom. 2. Subsidie: vervallen van subsidie. 3. Verwachtingen bewoners bestaande wijk met betrekking tot verdwijnen betonfabriek, bestemmingsplanprocedure.
Impact:	1. Financiële gevolgen van uitwerkingsvarianten. 2. Financiële consequenties, haalbaarheid plan. 3. Mogelijke planschadeclaims en vertragingsprocedures.
Maatregelen:	1. Intensief overleg met ontwikkelaars over planvorming en zo veel mogelijk gezamenlijk keuzes en besluiten te nemen, die in geactualiseerde SOK verwerkt gaan worden 2. Overleg met Provincie over nieuwe subsidiemogelijkheden,. 3. Bewoners meenemen in planvorming, aandacht voor communicatie.

Herontwikkeling Slotjes Midden	
Omschrijving:	De belangrijkste risico's voor Slotjes Midden zijn: 1. Uitstel/verdere bijstelling plannen op grond van veranderde woningmarkt; 2. Kostenstijging herinrichting openbaar gebied door langere looptijd; 3. Leefbaarheid in de wijk door langere looptijd
Impact:	In het kader van de bijstelling van de oorspronkelijke herstructureringsplannen voor Slotjes Midden is ook de grondexploitatie geactualiseerd. De eindwaarde van de grondexploitatie was en blijft nihil. Eventuele verdere bijstelling van de plannen kan consequenties hebben.
Maatregelen:	Regelmatig overleg en afstemming met Thuisvester ten aanzien van de planning en de gemaakte afspraken vastleggen. - Goed inzicht in en zonodig bijstellen van uitgaven voor herinrichting openbaar gebied. - In nauw overleg met de buurtcoördinator de leefbaarheid van de wijk blijven volgen en zonodig aanvullende maatregelen treffen.

Totaaloverzicht van onderkende risico's:

Het risico wordt bepaald door de risico's te kwantificeren op basis van de kans dat het risico zich voordoet. Voor de beoordeling is de onderstaande schaalindeling gehanteerd.

Kans	Omschreven als	Geschatte kans dat het risico zich in werkelijkheid zal voor doen
Zeër klein	Zeër onwaarschijnlijk	1%
Klein	Onwaarschijnlijk	10%
Gemiddeld	Aannemelijk	50%
Groot	Waarschijnlijk	80%

In onderstaande tabel zijn de onderkende risico's zoveel mogelijk gekwantificeerd en ingedeeld per type risico.

Nr	Item	Maximaal risico	Kans	I/S	Impact
Bedrijfsrisico's					
1	Algemene uitkering	825.000	Groot	S	660.000
2	Sociaal deelfonds	1.100.000	Gemiddeld	S	550.000
3	Transities	3.051.000	Groot	S	2.440.000
4	Hulp bij Huishouding	2.000.000	Gemiddeld	S	1.000.000
5	Verbonden partijen	776.000	Gemiddeld	S/I	388.000
6	Omgevingsdienst	125.000	Groot	S	100.000
7	Rente / treasury	1.000.000	Gemiddeld	S	500.000
8	Huisvesting statushouders	100.000	Groot	S/I	80.000
9	VTH-taken	300.000	Gemiddeld	S	150.000
10	Opvang dak- & thuislozen	0	Klein	x	0
11	Parkeergarage Santrijn	100.000	Gemiddeld	S	50.000
12	Invoering vennootschapsbelasting	0	Afgehandeld		0
Beleidsrisico's					
13	WAVA / Go	240.000	Groot	S/I	190.000
Aansprakelijkheidsrisico's					
14	Attero	1.000.000	Groot	I	500.000
15	Onderhoud kapitaalgoederen	PM	Gemiddeld	S	PM
16	Achternvang gewaarborgde geldleningen	183.150.000	Zeër klein	I	1.831.500
17	Garantstellingen	13.648.000	Zeër klein	I	136.480
Totaal benodigde weerstandscapaciteit excl. grondexploitaties					8.014.980
Risico grondexploitaties					6.325.000
Totaal benodigde weerstandscapaciteit					14.240.980

Wanneer de risico's maal de kans berekend wordt ontstaat er een benodigd weerstandsvermogen van € 14,2 miljoen om de onderkende risico's af te dekken.

C. Confrontatie weerstandsvermogen en risico's

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, leggen we de relatie tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij benodigde weerstandscapaciteit enerzijds en de beschikbare weerstandscapaciteit anderzijds. De relatie wordt weergegeven in onderstaand figuur.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risico-inventarisatie voortkomt, zetten we af tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen. Bij de vaststelling van de beleidsnota risicomangement 2016 – 2019 is vastgesteld dat deze zogenoemde ratio weerstandsvermogen minimaal 1,5 moet zijn.

	Beschikbare weerstandscapaciteit	Benodigde weerstandscapaciteit	Weerstands-ratio
Netto weerstandsvermogen	37,1 mln	14,2 mln	2,6

We kunnen concluderen dat we momenteel met dit ratio over voldoende weerstandscapaciteit beschikken. Het is echter wel zo dat niet alle risico's financieel zijn vertaald; een aantal posten laat zich op dit moment nog niet goed financieel vertalen. Deze zijn met PM aangeduid in de risicotabel. Daarnaast zijn er een aantal risico's benoemd welke een structurele doorwerking hebben. Wanneer we er, indien deze risico's zich voordoen, niet in slagen deze snel genoeg door te vertalen in beleid drukken de structurele risico's langer op het weerstandsvermogen.

Het moge ook duidelijk zijn dat de keuze om geld vanuit de reserves in te zetten om te investeren in de stad op termijn leidt tot een kleinere reservepositie en dus een lagere weerstandscapaciteit.

D. Kengetallen

Met ingang van de begroting 2016 en de jaarrekening 2015 dienen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting en het jaarverslag onderstaande kengetallen opgenomen te worden. Deze kengetallen maken het de leden van de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun gemeente. In de tabel is tevens aangegeven in welke paragraaf een nadere berekening van deze kengetallen is opgenomen.

	Paragraaf	JR 2013	JR 2014	JR 2015	Begr 2016
Netto schuldquote	5.4. Treasury	38,7%	44,4%	46,7%	55,7%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	5.4. Treasury	40,5%	45,8%	48,0%	57,0%
Solvabiliteitsratio	5.4. Treasury	57,6%	54,8%	55,1%	54,1%
Structurele exploitatieruimte	6.14. inci B&L	-	6,3%	11,3%	2,9%
Grondexploitatie	5.7. Grondbeleid	30,2%	28,3%	27,7%	21,9%
Belastingcapaciteit	5.1. Lokale heffingen	93,9	94,5%	94,4%	94,7%

- **De netto schuldquote** wordt berekend door het vreemd vermogen te delen door het begrotingstotaal. In de VNG-publicatie 'Houdbare gemeentefinancien' is aangegeven dat wanneer een schuld lager is dan het begrotingstotaal (<100%) dit als 'normaal' kan worden beschouwd en boven de 100% is voorzichtigheid geboden.
- **De solvabiliteitsratio** wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. Dit geeft de mate aan waarmee het bezit van de gemeente is gefinancierd met eigen vermogen. In de VNG-publicatie 'Houdbare gemeentefinancien' is aangegeven dat wanneer eensolvabiliteitsratio tussen 30 en 80% ligt wordt dit als normaal beschouwd. Bij een ratio onder de 30% is voorzichtigheid geboden.
- **De structurele exploitatieruimte** is een maatstaf voor het verschil tussen structurele baten en lasten met inachtneming de dotaties aan de reserves. Dit kengetal geeft aan hoeveel structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Er is geen norm aanwezig voor het niveau van dit kengetal.
- **Grondexploitatie.** Dit percentage geeft informatie over de boekwaarde van de GREX in verhouding tot de totale gemeentelijke inkomsten. Er is geen norm voor de hoogte van deze ratio. Hoe lager de ratio hoe minder de relevantie van negatieve waardeontwikkeling van de GREX voor de begroting en daarmee een lager risico voor de gemeente.

- **De belastingcapaciteit** geeft de gemiddelde lasten uit hoofde van OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing weer ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Hier is geen norm voor. Een ratio hoger dan 1 betekent dat de lasten hoger zijn dan landelijk gemiddeld.

De financiële kengetallen m.b.t. de schuldquote en de solvabiliteit liggen ruim binnen de norm van de VNG. De beoordeling van de structurele exploitatieruimte heeft vooral waarde in meerjarig perspectief. Hier is zichtbaar dat dit percentage een dalend verloop kent, hetgeen betekent dat er steeds minder 'vrije' ruimte binnen de begroting aanwezig is. Het kengetal grondexploitatie kent in meerjarenperspectief een dalende trend. Dit is een positieve ontwikkeling, omdat dit betekent dat de totale boekwaarde van de grondexploitatie verder afneemt, waardoor de risico's voor de gemeente lager worden.

Op basis van de huidige cijfers kan geconcludeerd worden dat de gemeente Oosterhout aan de gestelde normen voldoet. Echter kengetallen kunnen vooral in onderlinge samenhang waardevolle informatie geven. Van belang is om te kijken naar de ontwikkelingen van deze kengetallen over de jaren heen.

Overige financiële kengetallen

Jaarlijks voeren wij een zogenaamde stresstest uit. Deze stresstest geeft een inzicht in een aantal ontwikkelingen binnen de gemeente op lange termijn. De stresstest is ook over 2015 uitgevoerd en als onderdeel van de jaarrekening in het boekwerk opgenomen.

In dit overzicht zijn verschillende indicatoren / elementen toegelicht die iets zeggen over de balanspositie van de gemeente Oosterhout op basis van de jaarrekening 2015. Cijfers van vergelijkende gemeenten waren op moment van vervaardiging van de cijfers nog niet voorhanden. Er is derhalve uitsluitend een vergelijking met andere jaren te maken.

Weerstandratio

	2013	2014	2015
Netto weerstandsvermogen	25.600.000	33.325.000	37.083.000
Risicoprofiel	13.900.000	14.200.000	14.241.000
Netto Weerstandratio	1,8	2,3	2,6

Onder weerstandsvermogen wordt in algemene zin verstaan de mogelijkheid om tegenvallers op te vangen. In bovenstaand overzicht zijn bij het netto weerstandsvermogen de claims die reeds gelegd zijn op de reserves al in mindering gebracht. Het weerstandsvermogen geeft zo een zuiverder beeld in de bepaling of er voldoende ruimte is voor overige risicovolle posten. Er wordt voldaan aan de norm om een ratio van minimaal 1,5 te hebben. Hierbij wordt wel opgemerkt dat een aantal risico's nog niet financieel zijn vertaald en dat er tevens een aantal risico's zijn met een structureel karakter.

Schuldpositie

	2013	2014	2015	Norm
Debt-ratio ((Lang- en kortlopend vreemd vermogen)/balans)	41%	44%	44%	80%
Netto-schuld (VVlang+ vlottende passiva-uitgezette leningen-liquide middelen-debiteuren-overlopende activa) / exploitatie	43%	48%	63%	130%
Netto-schuld (VVlang+ vlottende passiva-uitgezette leningen-liquide middelen-debiteuren-overlopende activa) / balanstotaal	25%	27%	37%	
Netto-schuld per inwoner	€ 1.089	€ 1.278	€ 1.822	*€ 1.914

* Landelijk gemiddelde 2014 (bron: trendanalyse Deloitte)

De debt-ratio zegt iets over de wijze waarop de totale activa gefinancierd worden. Bovenstaand overzicht laat zien dat de debt-ratio over de jaren heen verslechterd is, hetgeen inhoudt dat we onze activa steeds meer met vreemd vermogen moeten financieren. De andere bovenstaande ratio's geven hetzelfde beeld. De netto-schulden nemen jaarlijks toe. Dit wordt onder andere veroorzaakt door investeringen met vreemd vermogen. Ten opzichte van veel andere gemeenten heeft de gemeente Oosterhout echter nog steeds een lage schuldenpositie en zitten we nog ruim onder de kritische norm; de kritische norm voor het debt-ratio ligt op 80% en voor de netto-schuld op 130%. De afgelopen jaren is echter wel een trend in deze cijfers zichtbaar.

Aanwending externe financiering	2013	2014	2015
Langlopende schulden	54.444.000	81.959.000	94.473.000
Langlopende en kortlopende schulden -/- grondexploitatie	54.508.000	81.946.990	94.451.676
Leningen die niet zijn ingezet voor de grondexploitatie/balanstotaal	24%	32%	35%
Leningen die niet zijn ingezet voor de grondexploitatie/exploitatie	39%	56%	57%

Uit bovenstaande cijfers blijkt dat de externe financiering de afgelopen jaren toeneemt en in 2015 tov 2014 met € 12,5 miljoen is toegenomen. Dit wordt ondermeer verklaard uit het feit dat er behoorlijke investeringen worden gedaan op het voorzieningenniveau van de gemeente. Voorbeelden hiervan zijn de bouw van de nieuwe Warande, De Bussel en de grondexploitaties.

Balanscijfers

Garantstellingen	2013	2014	2015
Gewaarborgde geldleningen	358.979.000	357.114.000	379.990.000
Reserves	2013	2014	2015
Algemene reserves	58.868.000	55.916.000	60.626.000
Reserve Grex	19.856.000	20.040.000	25.421.000
Bestemmingsreserve	50.533.000	54.802.000	55.440.000
Exploitatiesaldo	3.812.000	7.331.000	7.118.000
Totaal eigen vermogen	133.069.000	138.098.000	148.605.000
Eigen vermogen in % van de balans	58%	55%	55%
Eigen vermogen in % van de exploitatie	96%	94%	90%
Balanstotaal	230.676.000	252.172.000	268.799.000
Totaal exploitatie (incl storting reserves)	139.120.000	147.542.000	165.656.000

Uit het overzicht blijkt dat de algemene reserve de afgelopen jaren is gestegen, dit wordt m.n. verklaard door de toevoeging van het positief rekeningresultaat uit 2014 aan de vrije reserve. De toename van de reserve Grex is met name veroorzaakt door de vrijval van de voorziening grondexploitaties.

Het totaal eigen vermogen van de gemeente Oosterhout is ook in 2015 weer toegenomen. T.o.v. balanstotaal is het nagenoeg gelijk gebleven. De exploitatie is aanzienlijk toegenomen door de extra taken op het gebied van de 3 Decentralisaties., dit leidt ertoe dat het EV tov de exploitatie wat is gedaald in 2015 tov 2014.

Leningen

Leningen	2011	2012	2013	2014	2015
Uitstaande geldleningen	21.318.000	19.767.000	19.396.000	19.024.000	18.649.000
Aangetrokken leningen	47.411.000	51.927.000	54.444.000	81.959.000	94.473.000
Uitstaande geldleningen in % van langlopende aangetrokken leningen	45%	38%	36%	23%	20%

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de extra aangetrokken leningen niet zijn ingezet voor uitstaande leningen en dat de rentelasten op termijn sterk kunnen toenemen. Het percentage uitstaande geldleningen tov aangetrokken geldleningen daalt jaarlijks.

Voorzieningen

Voorzieningen	2011	2012	2013	2014	2015
Voorzieningen per 31-12	7.851.000	5.754.000	2.744.000	2.545.000	1.318.000
Egalisatierekeningen reiniging en riolering	5.131.000	3.919.000	2.171.000	2.120.000	1.026.000
(overige) voorzieningen	2.720.000	1.835.000	573.000	425.000	292.000

Ten opzichte van 2014 is de hoogte van de voorzieningen verder gedaald, ook ten opzichte van het balanstotaal is de voorziening laag. Er wordt ook geen voorziening voor onderhoud kapitaalgoederen gevormd, te maken kosten worden opgenomen in de begroting.

Grondexploitaties

(Ontwikkeling) grondexploitatie	2012	2013	2014	2015
Niet in exploitatie genomen gronden	16.660.000	9.435.000	13.524.000	7.884.000
In exploitatie genomen gronden	44.555.000	35.676.000	33.731.000	38.180.000
Subtotaal bouwgronden	61.215.000	45.111.000	47.255.000	46.064.000
Voorziening grondexploitatie	-8.663.000	-4.756.000	-5.655.000	0
Gecorrigeerd saldo grondexploitatie	52.552.000	40.355.000	41.600.000	46.064.000
Balanstotaal	226.099.000	230.676.000	252.172.000	268.799.000
Grondexploitatie in % balanstotaal	23%	17%	16%	17%

De NIEGG is gedaald mn door overboekingen van Everdenberg Oost van de Nieg naar de in exploitatie genomen gronden (m.n. daardoor dus verhoogd). De voorziening is vrijgefallen. En had in 2014 nog betrekking op Everdenberg Oost en de Veekestraat. Dit zorgt met name voor de stijging van de waardering. De grondexploitatie zal de komende jaren verder dalen, doordat de verwachting is dat in het project De Contreie meer verkopen gaan plaats vinden (kosten gaan voor de baat uit). Grondexploitatie blijft een risicovolle post omdat verkopen in de toekomst wel gerealiseerd moeten worden.

De buffer voor het opvangen van tegenvallers is de laatste jaren redelijk stabiel en is in 2015 licht toegenomen tov 2014. Dit komt met name door toename van het weerstandsvermogen. De verwachte resultaten zijn lager dan de verwachtingen in 2014.

Het gemiddelde in Nederland geactiveerde Grex bedraagt € 585 per inwoner in 2014. Doordat de totaal geactiveerde bouwgronden behoorlijk is gestegen t.o.v. 2014, is het bedrag per inwoner van € 774 gestegen naar € 853 per inwoner en is daarmee hoger dan gemiddeld. Het gemiddelde bedrag per inwoner in Noord Brabant bedraagt € 841 per inwoner in 2014.

5.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf gaat in op de onderhoudstoestand en de kosten van groen, wegen, riolering, gebouwen, kunstwerken, etc. Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting. Een goed overzicht is daarom van belang voor een juist inzicht in de financiële consequenties ervan. Achtereenvolgens zal worden ingegaan op de kapitaalgoederen:

- o Groen
- o Wegen
- o Riolering
- o Water
- o Speelvoorzieningen
- o Openbare verlichting
- o Verkeersregelininstallaties
- o Gebouwen
- o Civieltechnische kunstwerken

De hieronder genoemde bedragen zijn de in de exploitatie opgenomen bedragen. Deze zijn exclusief de in de investeringsplanning opgenomen bedragen.

Kapitaalgoed	Groen		
Areaal		<i>binnen de kom</i>	<i>buiten de kom</i>
	bomen	26.000	4.700
	beplantingen	117 ha	122 ha
	gras	204 ha	71 ha
Begroting onderhoud 2015	€ 2.087.808		
Werkelijke kosten 2015	€ 2.087.833		
Doelstelling			
Het zorgen voor een aantrekkelijke en overzichtelijke, groene leefomgeving en het bieden van recreatieve gebruiksmogelijkheden.			
Beleidskader			
▪ Kwaliteitsimpuls Openbare Ruimte ▪ Kwaliteitsvisie Openbare Ruimte ▪ Groenbeheerplan c.q. groenbeheersysteem ▪ Groenstructuurplan ▪ Ecologische visies GroenBlauw en GroenGoud ▪ Landschapsbeleidsplan ▪ Richtlijn Bomencompensatie ▪ Prioriteit voor de Renovatie van de Inrichting van de Openbare ruimte in de directe woonomgeving (PRIO) ▪ Rapport “Bezuinigingsmogelijkheden door verlaging onderhoudsniveau”			
Financiële consequenties beleidskader			
Onderhoud groen vindt grotendeels plaats op basis van onderhoudsbestekken. Het onderhoud zoals dat is beschreven in bovengenoemde beleidskaders, is direct of indirect vertaald in onderhoudsmaatregelen en bijbehorende onderhoudsintensiteit in het beheersysteem en aansluitend in de bestekken. Structureel onderhoud van gazons vindt in eigen beheer plaats. Onderhoud aan bomen, maaien van bermen en sloten en de inboet wordt steeds opnieuw aanbesteed (meervoudig onderhands). Al het overige onderhoudswerk is ondergebracht bij !Go.			

Incidenteel onderhoudswerk vindt plaats door aannemers, !Go of in eigen beheer (klachten, meldingen van burgers, etc.).

Stand van zaken

Bij renovaties of reconstructies van de openbare ruimte, is het beperken van onderhoudskosten een continu punt van aandacht. Er wordt naar gestreefd zoveel mogelijk werkzaamheden (intern en extern in te kopen diensten) in contractstukken te beschrijven, waarbij in de besteksvorm zaken op een heldere en eenduidige wijze kunnen worden vastgelegd. Op die wijze wordt gestreefd naar een verdere professionalisering van de organisatie.

In het kader van de reorganisatie worden het beleid, planmatig onderhoud en dagelijks onderhoud bij verschillende afdelingen ondergebracht. Een juiste en praktische afstemming van die onderdelen heeft in 2015 de nodige aandacht gehad. Dit zal in 2016 verder worden vormgegeven.

Kapitaalgoed	Wegen	
Areaal	Verharde rijbanen	361 km ¹
	Fietspaden	104 km ¹
	Andere verharde oppervlakken zoals pleinen, bushavens, voetpaden etc.	394.841 m ²
Begroting onderhoud 2015	€ 1.723.459	
Werkelijke kosten 2015	€ 1.775.907	
Doelstelling		
Een duurzame ontwikkeling en instandhouding van wegen, paden en pleinen voor een veilige en comfortabele bereikbaarheid van woningen en voorzieningen.		
Beleidskader		
Gemeente Oosterhout streeft een duurzame ontwikkeling en instandhouding van wegen en paden na, zodat een veilige en comfortabele bereikbaarheid van woningen en voorzieningen wordt gegarandeerd, die bijdraagt aan een aantrekkelijke en functionele leefomgeving. De marges voor beleid op dit product worden bepaald door de volgende nota's, wetten en regelingen: - Beheerplan Wegen; - Gladheidbestrijdingsplan; - Kwaliteitsvisie Openbare Ruimte - Prioriteit voor de Renovatie van de Inrichting van de Openbare ruimte in de directe woonomgeving (PRIO)		
Financiële consequenties beleidskader		
Eens in de 3 jaar (elk jaar 1/3^e deel) wordt het gehele areaal verharding geïnspecteerd op basis van technische normen voor stroefheid, vlakheid en samenhang. Op basis van de vastgestelde schadebeelden en de kennis en ervaring van de beheerder worden vervolgens de noodzakelijke groot onderhoudsmaatregelen gepland. Deze planning wordt zoveel mogelijk afgestemd op het groot onderhoud aan de onderliggende rioleringen en het beschikbare budget. Aanvullend op het groot onderhoud voert de gemeente waar nodig tussentijds kleine herstelwerkzaamheden uit, zoals het verhelpen van plaatselijke verzakkingen, problemen met wortelopdruk, e.d.. Dit wordt zoveel mogelijk gedaan door de eigen gemeentelijke onderhoudsploeg. Uitvoering van de werkzaamheden vindt plaats op basis van eigen waarnemingen en meldingen van burgers. In de jaren zeventig en tachtig heeft Oosterhout een groeispurt gekend. In de openbare ruimten in deze stadsuitbreidingen ligt meestal nog de oorspronkelijke inrichting. Natuurlijk wordt er in de loop der jaren wel op diverse delen onderhoud gepleegd. Binnen het		

jaarprogramma Openbare Ruimte wordt op basis van de technische staat van onderhoud de volgorde van projecten bepaald. Daarmee wordt gewaarborgd dat achterstallig onderhoud niet verder toeneemt. Vooral nog wordt kans gezien de verwachte onderhouds piek gelijkmatig over de jaren te verdelen.

Er is een analyse uitgevoerd naar de onderhoudstoestand van de openbare ruimte en de beschikbare middelen, in relatie tot de beleidsambities. Deze is beschreven in de beleidsrapportage PRIO. De gemeenteraad heeft op basis van deze analyse besloten dat vanaf dat moment inzet op onderhoud in, met name de woonbuurten, wordt gedaan.

Renovaties op de hoofdwegenstructuur moeten worden getemporiseerd. In 2013 heeft een evaluatie van deze onderhoudsstrategie plaats gevonden. Belangrijkste conclusies zijn dat:

- het verschuiven van de nadruk van de onderhoudsinzet van de hoofdwegen naar de woonomgeving is doorgevoerd;
- het strikt hanteren van de PLICHT-variant in veel gevallen technisch niet mogelijk is, zodat toch integraliteit in de projecten voorkomt;
- het maatschappelijk draagvlak ontbreekt voor het **niet** realiseren van relatief eenvoudige verbeteringen;
- de financiële middelen ontoereikend zijn om op elk moment op elke plek in de stad te voldoen aan het ambitieniveau B, maar voldoende zijn om een gemiddeld kwaliteitsniveau B voor elke wijk te realiseren.

Stand van zaken

Het budget voor groot onderhoud wegen is in 2015 voor 60% in buurten besteed. Met ingang van 2016 zal extra inzet worden gepleegd op verbetering van de functionaliteit van de openbare ruimte in buurten. Klein onderhoud wegen (cyclisch) wordt viermaal per jaar (elk kwartaal) aanbesteed en gerealiseerd, zodat structureel benodigde inzet daarop is gewaarborgd.

Kapitaalgoed	Riolering
Areaal	Ca. 215 km gemengde riolering Ca. 70 km vuilwaterriool Ca. 90 km regenwaterriool Ca. 50 km drukriolering Ca. 25 km persleiding 230 drukrioleringspompen 48 rioolgemaal 6 bergbezinkbassins 67 overstorten naar oppervlaktewater
Begroting onderhoud 2015	€ 453.059
Werkelijke kosten 2015	€ 582.486
Doelstelling	
In het belang van de volksgezondheid wordt een adequate inzameling en transport van rioolwater naar de rioolwaterzuivering nagestreefd. Om de burger te beschermen tegen de gevolgen van overvloedige regenval wordt er naar gestreefd om geen overlast te laten optreden met een financieel gevolg. Er wordt met de waterpartners samengewerkt om, met een zo efficiënt mogelijke inzet van middelen, een schone en veilige leefomgeving te behouden.	
Beleidskader	
In maart 2012 is het vigerende verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2012-2016 (vGRP) vastgesteld. Daarin is het aantal beleidsvoornemens toegenomen, als gevolg van nieuwe	

wetgeving. Betrof het voorheen slechts de zorg voor afvalwater (afvalwaterzorgplicht), tegenwoordig dient de gemeente, vanwege de verbrede watertaken, tevens zorg te dragen voor afvloeiend hemelwater (hemelwaterzorgplicht) en grondwater (grondwaterzorgplicht). In het vGRP wordt aandacht gegeven aan thema's als wateroverlast ten gevolge van de klimaatverandering, grondwateroverlast en ontvlechting van schone en verontreinigde waterstromen.

Met het Waterschap is in 2011 een Waterakkoord gesloten. In dit akkoord wordt aangegeven hoe, door onderlinge samenwerking, projecten effectiever en doelmatiger kunnen worden opgepakt. Watersamenwerking is als gevolg van de rijksopdracht Samenwerking Water met "werkeenheid 4" in West-Brabant nog verder vormgegeven.

Financiële consequenties beleidskader

Onderhoud en beheer van het rioolstelsel wordt in onze gemeente al sinds jaren op basis van een onderhoudsplan gedaan. Dit onderhoudsplan is er steeds meer op gericht om investeringen uit te stellen. In het VGRP is een budget gereserveerd voor kleinschalige onderhoudsmaatregelen waardoor vervangingen uitgesteld kunnen worden.

Met de aanschaf in 2014 van een interactief beheersysteem voor pompen en gemalen is een verbetertraject ingezet in het monitoren van de onderhoudstoestand voor de mechanische onderdelen. Vanaf 2016 zal dit leiden naar de meest efficiënte onderhoudsstrategie.

In 2015 is het noordelijke deel van de nieuwe oostelijk persleiding in gebruik genomen. Het zuidelijke tracé zal de komende periode worden aangelegd. Hierdoor is het mogelijk om de nieuwbouwlocaties Contreie en Zwaai kom op de westelijke persleiding aan te sluiten. De nieuwe persleiding zorgt er tevens voor dat de afvoer van afvalwater vanuit Oosterheide naar de waterzuivering gewaarborgd blijft.

Het beheer van openbare voorzieningen voor de inzameling, berging en het transport van hemelwater vergt meer aandacht dan in het verleden. Dit komt omdat de systemen die we aanleggen ten opzichte van het verleden complexer van karakter zijn.

Het beheerproces in onze gemeente bestaat uit de volgende vijf (herhalende stappen):

- Onderzoek (inventarisatie, inspectie, berekenen en controle);
- Beoordelen van de onderzoeksresultaten;
- Planvorming onderhoudsmaatregelen;
- Uitvoering van de maatregelen;
- Meten van het resultaat van de maatregel.

Een belangrijke voorwaarde voor een goed beheerproces is een efficiënt gegevensbeheer in combinatie met gestructureerde planvorming. In 2015 is een nieuw integraal beheersysteem in gebruik genomen voor de vastlegging van alle beheergegevens. Hierbij is het mogelijk om met verschillende disciplines vanuit één kaart te beheren. Betere afstemming van werkzaamheden kan hiervan een uitvloeisel zijn.

Het periodiek vaststellen van de benodigde financiële middelen en de wijze van kostendekking is ook een onderdeel in het beheerproces. Mede omdat hierbij bepaald wordt welke middelen aangewend kunnen worden voor onderhoud.

Stand van zaken t.o.v. doelstelling

Afgelopen jaar zijn de jaarlijkse onderhoudsprogramma's uitgevoerd conform planning, het betrof:

- Reinigen kolken
- Reinigingen en inspectie hoofdriolen
- Reinigen stamriolen
- Renovatie en reparatie van hoofdriolen
- Reiniging, inspectie en onderhoud pompen en gemalen

De aanleg van het zuidelijk deel van de oostelijke persleiding is vertraagd doordat het nieuwe beheersysteem voor pompen en gemalen en te plaatsen nieuwe pompopstellingen meer personele inzet gevraagd hebben dan gepland. Door tijdelijke inhuur wordt hier een inhaalslag gemaakt. Overigens is de rioolafvoer van Contreie en het verbeteren van het watersysteem op Slotjesveld wel gerealiseerd.

Binnen dit taakveld is een start gemaakt met het LEAN maken van enkele werkprocessen. Dit heeft geresulteerd in het stilzetten van de afgeschreven kolkenzuiger van de eigen dienst. Daarnaast is het onderhoud van pompen en gemalen geheel uitbesteed aan een marktpartij. Dit levert minder inzet van eigen mensen op binnen het taakveld, terwijl de kwaliteit van het onderhoud toeneemt door het inzetten van beter uitgerust personeel en materieel.

Er zijn verschillende constructieve overleggen opgestart met Provincie, waterschap en/of RWS over besparingskansen binnen de rioleringssector, voorbeeld hiervan zijn:

- het voorlopige besluit om de RWZI Dongemond niet uit te breiden op theoretische gronden.
- het starten van een pilotvorm om de efficiëntie van maatregelen binnen het grondwaterbeschermingsgebied te bepalen.

Kapitaalgoed	Water
Areaal	• Vijvers in gemeentelijk beheer: 26 stuks; • Wadi's: 12 stuks; • Waterlopen (niet watervoerend) in gemeentelijk beheer 86.000 m; • Waterlopen (niet watervoerend) in gemeentelijk beheer, handmatig onderhoud 1000 m; • Waterlopen (watervoerend) in gemeentelijk beheer langs spoorlijn Weststad 7.800 m; • Duikers: 530 stuks. Totale lengte: 5.800 m; • Duikers in waterloop spoorlijn Weststad: 10 stuks. Totale lengte: 130 m.
Begroting onderhoud 2015	€ 261.380
Werkelijke kosten 2015	€ 309.384
Doelstelling	
Gemeente Oosterhout beschouwt oppervlaktewater als belangrijke pijler om de klimaatsverandering te kunnen ondergaan. Het waarborgen van een goede afwatering en doorstroming en het handhaven van een minimum waterkwaliteit is van groot belang. Daarnaast is water een drager van de kwaliteit van de openbare ruimte omdat water bijdraagt aan de identiteit en sfeer van parken, straten en wijken. Samen met de waterpartners wordt gewerkt aan schoon en veilig oppervlaktewater met genoeg bergend vermogen voor de toenemende regenval.	

Beleidskader

Water(management) heeft op de verschillende bestuursniveaus de laatste jaren steeds meer aandacht gekregen. Het taakveld is op alle niveaus nog volop in ontwikkeling. De gemeente Oosterhout benadert het watersysteem en de waterketen vanuit Europese en nationale wet- en regelgeving steeds integraler. Een voorbeeld hiervan is de verbreding van onze watertaken. Betrof het voorheen “slechts” de afvalwaterzorgplicht, tegenwoordig valt daar ook de hemelwaterzorgplicht en de grondwaterzorgplicht onder.

Gemeente Oosterhout beschikt over een verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) waarin deze zorgplichten verder zijn uitgewerkt. In dit plan is de wijze waarop de gemeente Oosterhout met water om zou willen gaan aangegeven. Hierin speelt ook “waterkwaliteit” een belangrijke rol.

Met het Waterschap is een Waterakkoord gesloten, hierin wordt aangegeven hoe, door onderlinge samenwerking, projecten effectiever en doelmatiger kunnen worden opgepakt.

Met Provincie Brabant Water wordt gesproken over nut en noodzaak van het grondwaterbeschermingsgebied rondom de grondwaterwinningen voor drinkwater. Mogelijk dat voor beschermingsgebied Oosterhout een vrijstelling komt van de regelgeving uit de Provinciale Milieuverordening. Dit geeft veel minder kosten bij de uitvoering van projecten in dit gebied.

Gezien de doorzettende klimaatsverandering wordt verwacht dat hittestress in de toekomst een belangrijke rol kan gaan spelen. Door nu de ontwikkelingen te volgen kan adequaat ingespeeld worden op zaken die op dit gebied een toekomstige rol kunnen gaan spelen.

Financiële consequenties beleidskader

In zijn algemeenheid zijn watervoorzieningen met een functie in de waterafvoer in beheer en onderhoud van het Waterschap met uitzondering van het constructieve deel van de duikers. Watergangen moeten periodiek uitgebaggerd worden om de afvoercapaciteit te waarborgen. Als het Waterschap deze baggerwerkzaamheden uitvoert dan heeft de gemeente de financiële verplichting om de stortkosten van de uitkomende bagger voor zijn rekening te nemen.

Alle overige waterpartijen zijn in beheer en onderhoud bij de Gemeente. Dit zijn met name vijvers in parken of sloten in het buitengebied. De gemeentelijke sloten worden in een regulier onderhoudsprogramma op voldoende kwaliteitsniveau gehouden. Hierdoor is de waterafvoer en/of –berging gegarandeerd.

Op kwetsbare locaties (zoals het stadspark) zijn/worden vijvers op biologische wijze gebaggerd. Hierbij worden natuurlijke bacteriën toegevoegd aan de waterbodem welke de sliblaag als het ware opeten. De resultaten hierbij zijn bevredigend terwijl de kosten, overlast en procedures verminderd worden.

Voor de infiltrerende voorzieningen (zoals wadi's) zijn, vaak in overleg met Provincie, beheer- en monitoringsplannen opgezet omdat deze grotendeels in het beschermingsgebied van de drinkwaterwinning liggen.

Stand van zaken t.o.v. doelstelling

Afgelopen jaar zijn de jaarlijkse onderhoudsprogramma's uitgevoerd conform planning, het betrof:

- Maaien van waterpartijen/bermsloten
- Maaien van taluds
- Opschonen van watergangen

De vijver bij het Hanzecollege is volgens planning uitgediept en opgeschoond. Deze vijver heeft voor de toekomst een ecologische functie.

Daarnaast is het /waterschap gestart met het baggeren van sloten in het noordelijk buitengebied en van de watergangen in Dommelbergen.

Door het afkoppelen van verhardingen is verder invulling gegeven aan de klimaatadaptatie. Hierdoor wordt het mogelijk om schoonwater gescheiden in te zamelen en af te voeren waardoor er ook minder overstorten plaatsvinden vanuit het gemeentelijke rioolstelsel. Dit heeft weer tot gevolg dat de kwaliteit van het oppervlaktewater toeneemt.

Er zijn verschillende constructieve overleggen opgestart met Provincie, waterschap en/of RWS over besparingskansen binnen de rioleringsector, voorbeeld hiervan zijn:

- het gezamenlijk opzetten van databeheer voor aan water gerelateerde zaken
- het maken van een toekomstvisie voor het Wilhelminakanaal irt waterproblematieken in de steden.
- Het maken van een visie voor de Primaire waterkering langs het Wilhelminakanaal (riviertak) in relatie tot het dijkverbeteringsproject.

Kapitaalgoed	Speelvoorzieningen
Areaal	In totaal 136 speelplekken, zijnde • 98 speeltuinen met daarin 417 speeltoestellen • 34 sportterreinen met daarin 100 sportelementen • 4 skateterreinen • 1 Cruyff Court
Begroting onderhoud 2015	€ 166.500
Werkelijke kosten 2015	€ 91.035
Doelstelling	
Het aanbieden van gevarieerde en veilige speelvoorzieningen met als doel dat kinderen en jeugd zich sociaal en fysiek kunnen ontwikkelen en ontspannen.	
Beleidskader	
Beleidsnota: Buiten spelen in Oosterhout, september 2007. Is gericht op kwaliteitsverbetering van het aanwezige speelvoorzieningenareaal. Gestreefd wordt overal in de stad een voldoende gevarieerd en gespreid speelaanbod in stand te houden. Openbaar groen wordt ook speelgroen.	
Financiële consequenties beleidskader	
Het areaal aan speelvoorzieningen dient als basis voor de bepaling van de grootte van het jaarlijkse onderhoudsbudget. Het beschikbare budget wordt ingezet voor enerzijds regulier onderhoud en anderzijds voor vervanging. Regulier onderhoud omvat onder andere: wettelijk verplichte veiligheidsinspecties, onderhoud als gevolg van vandalisme of slijtage en onderhoud van veiligheidsondergronden bijvoorbeeld zandreiniging. Voor vervanging van versleten voorzieningen is een meerjarenplan opgesteld. De omvang van de benodigde vervangingsinvesteringen fluctueert in jaren fors. Het gemiddelde van de investeringen is jaarlijks beschikbaar in de exploitatiebegroting. Fluctuaties in uitgaven	

worden gereguleerd via de reserve Buiten Spelen. Het directe effect van de inhaalslag die naar aanleiding van de beleidsnota na 2007 is gepleegd wordt naar mate dat langer geleden is steeds kleiner. Verwacht wordt dat de kosten voor vervanging en renovatie de komende jaren zal stijgen omdat de leeftijd van het areaal toeneemt.

Stand van zaken t.o.v. doelstelling

Het areaal aan speelvoorzieningen is op orde. Op basis van het huidige areaal is de onderhouds- en vervangingsbehoefte in kaart gebracht. Voor vervanging is een doorkijk van 5 jaar gemaakt (2010-2015), de budgetten zijn daarop afgestemd. In het Jaarprogramma Openbare Ruimte is aandacht voor speelvoorzieningen in de vorm van het programma speelvoorzieningen. Voor de jaren 2016 e.v. wordt een nieuwe doorkijk gemaakt waarbij sprake is van een verwachte noodzakelijke stijging van de vervangingsbudget voor speelvoorzieningen.

Kapitaalgoed	Openbare verlichting
Areaal	12.500 masten
Begroting onderhoud 2015	€ 286.776
Werkelijke kosten 2015	€ 348.191
Doelstelling	
Een duurzame ontwikkeling en instandhouding van openbare verlichting voor een veilige en comfortabele bereikbaarheid van woningen en voorzieningen.	
Beleidskader	
• Beleidsplan openbare verlichting (onder meer gebaseerd op richtlijnen Nederlandse Stichting van Verlichtingskunde); • Beleidsplan Veilige Elektrotechnische Bedrijfsvoering. • Doelstellingen van het SER- energieakkoord van 2013 om tot een besparing van energie te komen van 30% in 2013..	
Financiële consequenties beleidskader	
Doelstelling is om steeds meer CO²-besparing te realiseren en de kosten van energie terug te dringen. De inkoop van energie wordt aan het einde van 2015 weer aanbesteed binnen het samenwerkingsverband West-Brabant. Bij vervanging van verlichting in buurten worden lampen met een zeer lange levensduur toegepast. De stuksprijs is hoger, maar omdat de levensduur 3 keer zo lang is, wordt bespaard op de installatie- en beheerkosten. Het onderhoud van de lichtmasten en armaturen is per juni 2014 voor een periode van 4 jaar aanbesteed volgens een nieuwe aanbesteding. Door een goed onderhoudsniveau te hanteren wordt de levensduur van het areaal geoptimaliseerd. Het beheersysteem openbare verlichting wordt continu geüpdatet en aangevuld en de beschikbare informatie wordt aangewend voor beheer- en onderhoudsplannen.	
Stand van zaken	
Er wordt meer en meer geïnvesteerd in de verbetering van de verlichting in de buurten en het buitengebied. Daar waar verlichting niet nodig is of zelfs weg kan worden alternatieven onderzocht. Bovendien wordt er daar waar mogelijk dimbare verlichting toegepast of 'licht op aanvraag' waar het licht uit kan als er niemand is. Dit om de belasting van de natuur in het kader van Flora en Faunawet zo laag mogelijk te houden. Door de ontwikkelingen op het gebied van LED-technologie is de keuze gemaakt om deze technieken standaard toe te passen in de projecten in het jaarplan. Daar waar LED nog niet toepasbaar is, zijn verbeterde lichttechnologie met inductie-verlichting onderzocht. Het resultaat uit dit onderzoek is dat er projectmatig vervangingen plaats kunnen vinden naar inductie voor een energiebesparing van 50% en een verlenging van de levensduur van armaturen met 10 tot 15 jaar. Daarnaast wordt gekeken naar de tussentijdse	

lampvervangingen naar LED-lampen in bestaande armaturen.
Door goed schilderonderhoud te plegen kan de gestelde levensduur op 40 jaar voor masten worden gehandhaafd. Het areaal is technisch goed op orde. Het achterstallig onderhoud is na 10 jaar investeren vrijwel ingelopen.

In het kader van NEN3140 zijn alle medewerkers die aan de installaties werken opgeleid middels (her)instructie en is het beleidsplan elektrotechnische bedrijfsvoering geüpdatet.

Dit is in 2015 vastgesteld en ingebed in de bedrijfsvoering.

In navolging van de PRIO-aanpak wordt ingezet op onderhoud met name in de woonbuurten.

In het JOR 2014 is gewerkt aan de openbare verlichting in de Sterrenbuurt, en deel van Leijzenakkers, Slotjes, Oosterheide, Den Hout en Dorst.

Voor 2015 is een verbetering van de verlichting in de Molenbuurt, Leijzenhoek, een gedeelte van Leijzenakkers de laatste straten van Slotjes Midden en diverse locaties in het buitengebied op het programma gezet. Voor de nieuwbouwlocatie De contreie wordt alle nieuwe verlichting met LED-verlichting uitgevoerd en wordt er in de ecologische verbindingzone geen verlichting geplaatst of verlichting op zonne-energie.

Voor 2016 zal een verdere uitbreiding van het openbaar gebied in Contreie zijn beslag nemen, voor de verdere verduurzaming van de openbare verlichting is een programma verduurzaming opgesteld waarmee in bestaande armaturen een retrokit zal worden geplaatst met LED-units, LED-lampen of ombouwkits met inductieverlichting om de levensduur van de bestaande armaturen zal worden opgerekt en tevens een CO2-reductie en energiebesparing te bewerkstelligen van 50%, dit zullen straten zijn in de Schildersbuurt. Slotjes-west (Houthaven) en Kaneleneiland.

Voor de verdere verbetering van de industrieterreinen staat een vervanging van armaturen op het programma op Industrierrein west-zuid en woon-werkgebieden Vrachelen noord.

Een algehele vervanging zal nog plaats gaan vinden in de laatste straten van Slotjes Midden en componistenbuurt.

Om de sociale veiligheid van oversteekplaatsen te verbeteren is een speciaal programma oversteekplaatsen opgezet; Hiermee wordt een verbetering van fietsers en voetgangers uitgewerkt in het kader van verkeersveiligheid.

Kapitaalgoed	Verkeerstechnische installaties
Areaal	50 Parkeerautomaten, 18 Verkeersregelininstallaties in eigendom en beheer van de gemeente en 3 VRI's in beheer van de provincie waaraan de gemeente een financiële bijdrage levert voor verbruiks- en onderhoudskosten en 4 geregelde oversteekplaatsen (GOP). Afsluiting centrumgebied (Palenplan) bestaat uit 9 dynamisch verzinkbare palen en 2 handmatig bedienbare palen 6 oversteekplaatsen met LED lights/ dynamische markering 14 Dynamische Route Informatie Displays (DRIS) bij de bushaltes 3 Dynamische Route Informatie Displays t.b.v. routewijzing als de sluizen open staan.. 1 Dynamisch parkeerverwijssysteem met 10 dynamische displays
Begroting onderhoud 2015	€ 162.273
Werkelijke kosten 2015	€ 213.814

Doelstelling
Een duurzame ontwikkeling en instandhouding van verkeerstechnische installaties voor een veilige en comfortabele bereikbaarheid van woningen en voorzieningen.
Beleidskader
• Parkeerautomaten en PRIS: Parkeernota “Stil staan in de toekomst” • Verkeersregelinstallaties: Mobiliteitsnota 2007-2015, Sturingsstrategie Oosterhout. • Openbaar vervoer: Kwaliteitsslag openbaar vervoer (Provinciaal beleid)
Financiële consequenties beleidskader
Het onderhoud van de technische installaties is in handen van gespecialiseerde bedrijven. Er zijn onderhoudscontracten afgesloten waarin een vast bedrag per jaar of per maand is bepaald. Op deze manier is de continuïteit in de werking van de installaties gewaarborgd. Aan de parkeerautomaten wordt structureel en incidenteel klein onderhoud gedaan door de eigen dienst. In geval van calamiteiten zijn daardoor de automaten snel weer in werking te brengen.
Stand van zaken t.o.v. doelstelling
Parkeerautomaten Per 1 januari 2015 is de chipknip landelijk komen te vervallen. Betaling kan nu contant, Maestro en belparkeren. Uit de beschikbare gegevens blijkt dat contante betalingen nog de overhand hebben maar dat de andere twee methoden ook goed gebruikt worden. Verkeersregelinstallaties Elke verkeersregelinstallatie wordt eens in de 10 jaar à 12 jaar vervangen i.v.m. technische levensduur. De afgelopen jaren zijn veel oude verkeersregelinstallaties vervangen en een aantal nieuwe verkeersregelinstallaties bijgeplaatst. In het investeringsprogramma openbare ruimte is structureel ruimte gereserveerd voor groot onderhoud en vervanging van de VRI's. In 2015 is de verkeersregelinstallatie op het kruispunt Bredaseweg/Van Liedekerkestraat/Wilhelminalaan vervangen door een nieuwe installatie. Hierbij zijn ook de oude lantaarns vervangen door LED lantaarns. Om de verkeersregeling beter te kunnen monitoren en beter functioneel beheer te kunnen plegen wordt in 2016 een beheersysteem aangeschaft. Bewegwijzering In 2016 wordt de vervanging van een aantal verouderde (verlichte) ANWB masten voortgezet. Wegbeheerders zijn daarnaast vanaf 2015 wettelijk verplicht een financiële bijdrage (gebaseerd op het aantal verwijsobjecten) aan de Nationale Bewegwijzering Dienst (NBD) te leveren. Palenplan (selectieve stadsafsluiting) In 2015 zijn vanwege de ontwikkeling van het Santrijng gebied een aantal aanpassingen doorgevoerd in het Palenplan. Het aantal dynamische palen is gelijk gebleven. DRIS (openbaar vervoer) Het technisch onderhoud van de dynamische OV reisinformatie (DRIS) is contractueel geregeld met de provincie. Gemeente Oosterhout draagt daartoe financieel bij. Bij het nieuwe busstation en de halte aan de Beneluxweg (lijn 325) zijn in 2015 DRIS palen geplaatst. DRIS (sluizen) Om het verkeer tijdig te informeren dat de bruggen bij de sluizen openstaan en hierdoor de route voor het autoverkeer gestremd is zijn informatieborden geplaatst op de Weststadweg, Vlinderlaan en Lage Molenpolderweg. De dynamische reisinformatie is in 2015 in gebruik.

genomen.

Parkeerverwijssysteem

In 2015 is een parkeerverwijssysteem naar de grotere parkeerterreinen en garages in het centrum van Oosterhout in werking genomen.

Het parkeerverwijssysteem draagt bij aan een stuk informatievoorziening en service voor bezoekers van de binnenstad.

Kapitaalgoed	Civieltechnische kunstwerken
Areaal	3 tunnels 8 bruggen 2 viaducten 3 geluidschermen 37 kleine bruggen
Begroting onderhoud 2015	€ 73.464
Werkelijke kosten 2015	€ 78.688
Doelstelling	
Een duurzame ontwikkeling en instandhouding van civieltechnische kunstwerken voor een veilige en comfortabele bereikbaarheid van woningen en voorzieningen.	
Beleidskader	
In het meest recente inspectierapport uit 2014 staan de resultaten met betrekking tot de onderhoudstoestand van de kunstwerken beschreven. Onderhoudsmaatregelen worden in volgorde van urgentie uitgevoerd.	
Financiële consequenties beleidskader	
De kosten voor onderhoud bestaan grotendeels uit klein herstel (oorzaak vandalisme en slijtage), schilderen, graffiti-bestrijding, etc. Uit de in 2014 gehouden inspectie blijkt dat er in 6% van het areaal sprake is van achterstallig onderhoud. Voorstellen voor maatregelen zijn in het rapport opgenomen en zullen worden uitgevoerd, daarvoor is het huidige budget voldoende. De achterstalligheid zal worden weggewerkt.	
Stand van zaken t.o.v. doelstelling	
Elk jaar worden in het Jaarprogramma openbare ruimte in het zogenoemde Programma Civieltechnische kunstwerken de locaties ingepland voor onderhoud die technisch het meest urgent zijn.	

Kapitaalgoed	Gebouwen
Areaal	200 vastgoedobjecten ¹
Begroting onderhoud 2015	€ 536.756
Werkelijke kosten 2015	€ 517.209
Doelstelling	
Het beheren en onderhouden van accommodaties gemeentelijk vastgoed	
Beleidskader	
Sinds 2010 wordt gewerkt volgens het plan van aanpak "Vastgoed ge(re)organiseerd". Het beleidskader is uitgewerkt in een stappenplan. Onder regie van de stuurgroep is met de invulling van het stappenplan begonnen.	

¹ Het hier genoemde areaal en de onderhoudsbegroting hebben betrekking op de panden die onder de centrale budgetten vallen. Dit betreft zo'n 200 objecten met een verzekerde waarde van 300 miljoen euro. De gebouwen van buitensport, grondexploitatie, onderwijs en asielwoningen zijn separaat begroot op betreffende programma's, zo'n 112 objecten.

Onder het gemeentelijk vastgoed vallen de gebouwen voor de eigen dienst, kunst- en cultuur, monumenten, binnensport, zwembaden en kunstwerken.

Het gemeentelijk vastgoed raakt veel afdelingen. Trekker is de afdeling Bedrijfsvoering, Unit Beheer.

Financiële consequenties beleidskader

De gebouwen worden zowel op bouwkundig als installatietechnisch gebied onderhouden op basis van meerjaren onderhoudsplanningen. Hieronder vallen ook vervangingen en renovatie van gebouwonderdelen en/of installatiecomponenten. Kunstwerken worden op basis van schouwingen onderhouden.

De diverse gebouwbudgetten zijn geactualiseerd en worden op een goede manier beheerd. Aan de opbrengstenkant wordt steeds gestreefd naar een kostprijs dekkende huur.

Stand van zaken t.o.v. doelstelling

Taakgroep Beheer heeft zich in 2014 en 2015 verder geprofessionaliseerd en ook komend jaar zal deze ontwikkeling zich voortzetten. De taakgroep is nadrukkelijker en in een eerder stadium aanwezig c.q. initiatiefnemer van diverse vastgoedprojecten (verbouw / nieuwbouw / huisvesting maatschappelijke organisaties) De onderhoudsbudgetten worden op een goede manier beheerst en beheerd. Bouwkundige inspecties vinden in eigen beheer plaats om een adequaat beeld te houden van de staat van onderhoud van het vastgoed. Hierdoor ontstaat een duidelijk beeld van de gehele portfolio en komt er actuele managementinformatie beschikbaar over contractbeheer en onderhoudsniveau. Dit alles zorgt ervoor dat we onze gemeentelijke gebouwen op een meer pro-actieve manier kunnen beheren met een zo optimaal mogelijk rendement. Vastgoed dat door herontwikkeling c.q. verbouwing van bestaand vastgoed overtollig raakt, wordt afgestoten.

5.4 Treasury

De uitgaven en de inkomsten van de gemeente lopen niet synchroon in de tijd. De gemeente leent soms geld om tijdig betalingen te kunnen verrichten en soms heeft ze (tijdelijk) overtollige liquide middelen.

De gemeente Oosterhout hanteert een systeem van centrale financiering. In dit systeem bestaat er geen direct verband tussen een bepaalde investering en het aantrekken van financieringsmiddelen. Alle rentelasten en rentebaten worden verzameld en daarna toegekend aan de gemeentelijke producten op basis van een zogenoemde omslagrente. Voor 2015 bedroeg deze omslagrente 4,5%. Alle geldstroom van de gemeente lopen via de centrale treasuryfunctie. Deze werkwijze zorgt ervoor dat de gemeentelijke rentelasten zo laag mogelijk blijven.

Rentebeeld 2015

Looptijd:	1 januari 2015	1 juni 2015	31 december 2015
één maand	0,0 %	0,0 %	0,0 %
drie maanden	0,0 %	0,15 %	0,15 %
zes maanden	0,0 %	0,2%	0,2 %

Looptijd:	1 januari 2015	1 juni 2015	31 december 2015
vijf jaar	0,6 %	0,4 %	0,4 %
tien jaar	1,0 %	0,8 %	1,0 %
vijftien jaar	1,3 %	1,1 %	1,4 %

De hierboven genoemde percentage zijn advies percentages. In 2015 zijn diverse malen kortlopende leningen afgesloten tegen een negatief rentepercentage.

Financieringsrisico's

Bij het risicobeheer op de gemeentelijke financiering wordt onderscheid gemaakt in kortlopende financiering en langlopende financiering. Kortlopende financiering (ook wel vlottende schuld genoemd) heeft betrekking op leningen met een looptijd korter dan één jaar. Leningen met een looptijd van langer dan één jaar vallen onder de langlopende financiering.

Renterisico's op korte financiering (kasgeldlimiet)

Het renterisico op kortlopende financiering wordt beperkt door de kasgeldlimiet. De totale omvang van de kortlopende schuld mag maximaal 8,5% van het begrotingstotaal bedragen. De kasgeldlimiet voor Oosterhout bedroeg voor 2015 €13,8miljoen (8,5% van € 162 miljoen).

Gemiddeld per kwartaal mag de gemeente geen grotere schuld hebben dan deze kasgeldlimiet. In onderstaand overzicht wordt de stand van de korte schuld weergegeven ten opzichte van de kasgeldlimiet.

Kasgeldlimiet 2015	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
1. Vlottende schuld	12,0	12,7	16,0	5,0
2. Vlottende middelen	-	2,1	-	1,4
3. Netto vlottende schuld (1-2)	12,0	10,6	16,0	3,6
4. Kasgeldlimiet	13,8	13,8	13,8	13,8
5. Onder- of overschrijding	-/- 1,8	-/- 2,2	+/-2,2	-/- 10,2

Artikel 4.2. van de wet Fido schrijft voor dat bij het derde achtereenvolgende kwartaal overschrijding van de kasgeldlimiet de toezichthouder op de hoogte wordt gesteld. De gemeente Oosterhout voldoet hieraan.

Renterisico's op lange financiering (renterisiconorm)

De maximale toegestane omvang van langlopende financiering is gekoppeld aan de renterisiconorm. De renterisiconorm geeft het maximale geleende bedrag aan dat per jaar onderhevig mag zijn aan rentewijzigingen. De renterisiconorm bevordert de spreiding van de afloop van aangegane leningen en daarmee de renterisico's over de jaren. De renterisiconorm is 20% van het begrotingstotaal. Voor 2015 bedroeg de renterisiconorm voor Oosterhout € 33,4 miljoen.

Renterisiconorm	2013	2014	2015	2016
1. Begrotingstotaal	150	142	162	167
2. Percentage	20%	20%	20%	20%
3. Renterisiconorm (1*2)/100	30,0	28,4	32,4	33,4
4. Renteherziening	-	-	-	-
5. Aflossingen	7,5	17,5	12,5	8,3
6. Bedrag waarover renterisico wordt gelopen (4+5)	7,5	17,5	12,5	8,3
7. Ruimte onder renterisiconorm (3-6)	22,5	10,9	19,9	25,1

Renteresultaat

De rentelasten voor 2015 waren (voor de korte en de lange financiering) begroot op €10,3 miljoen. De gerealiseerde rentelast bedraagt € 7,7 miljoen. Een voordeel van € 2,6 miljoen. Dit voordeel is vooral toe te schrijven aan de ingenomen korte financiering binnen de toegestane kasgeldlimiet, oftewel het zoveel mogelijk met korte geldleningen financieren van de behoefte.

Leningportefeuille

Onderstaand overzicht laat het verloop zien van de aangetrokken lange financieringen.

Leningportefeuille	2014	2015	2016
Saldo 1 januari	54,4	81,9	94,4
-/- aflossingen	17,5	12,5	8,3
+/- nieuwe leningen	45,0	25,0	10,0
Saldo 31 december	81,9	94,4	96,1

Verantwoord schuldenniveau

Netto schuldquote

Om te sturen op een verantwoord schuldenniveau kan de netto schuldquote gehanteerd worden. Dit kengetal geeft de netto schuld weer als aandeel van de exploitatie. Bij het bepalen van de exploitatie zijn de baten exclusief de inzet van reserves het uitgangspunt. Een schuldratio kleiner dan 100% wordt in de VNG-publicatie 'Houdbare gemeentefinanciën' als voldoende beschouwd.

Netto schuldquote * € 1 miljoen	Jaarrekening 2013	jaarrekening 2014	jaarrekening 2015
A. Vaste schulden	54,4	81,9	94,4
B. Vlottende schulden	29,7	18,4	13,6
C. Overlopende passiva	10,8	10,9	10,8
D. Financiële vaste activa	24,0	22,5	22,1
D. Financiële vaste activa m.u.v. kapitaalverstrekkingen	21,9	20,4	20,0

E. Kortlopende uitzettingen	6,2	7,9	5,8
F. Liquide middelen	0,1	0,1	-
G. Overlopende activa	12,8	15,5	12,9
H. Saldo baten	133,9	146,9	167,0
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H * 100%	38,7%	44,4%	46,7%
Netto schuldquote Gecorrigeerd voor kapitaalverstrekkingen	40,5%	45,8%	48,0%

Hieruit blijkt dat de schuldratio van de gemeente Oosterhout voldoende is, maar wel verslechtert.

Solvabiliteitsratio

Een ander kengetal betreft de solvabiliteitsratio. Dit kengetal geeft de mate aan waarin het bezit van de gemeente is gefinancierd met eigen vermogen. In de VNG-publicatie 'Houdbare gemeentefinanciën' is aangegeven dat wanneer deze ratio hoger is dan 30% dit als voldoende kan worden bestempeld. Lager dan 20% als onvoldoende.

Solvabiliteitsratio * € 1 miljoen	Jaarrekening 2013	jaarrekening 2014	jaarrekening 2015
A. Eigen vermogen	133.069	138.078	147.963
B. Balanstotaal	230.676	251.814	268.267
Solvabiliteitsratio (A/B)* 100%	57,6%	54,8%	55,1%

Kredietrisico's

De gemeente heeft in het verleden leningen en garanties aan derden verstrekt.

Verstreckte leningen

Begin 2015 was er voor € 16,9 miljoen aan leningen verstrekt. In 2015 is voor € 0,4 miljoen afgelost, waardoor er eind 2015 € 16,5 miljoen uitstaat.

Verstreckte geldleningen	Stand per 1-1-2015	Aflossing 2015	Stand per 31-12-2015
Woningbouwcorporaties	16.822	350	16.472
1/3 regelingen	105	25	80
Overig	20	0	20

Gegarandeerde leningen

De gemeente heeft in het verleden – onder voorwaarden – geldleningen gegarandeerd van derden, met name voor woningbouw door corporaties of het kopen van woningen door particulieren. De leningen van woningcorporaties worden gegarandeerd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). De leningen van particulieren worden gegarandeerd door het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). Samen met het Rijk en andere gemeenten zit Oosterhout in de zogenoemde achtervang. Dit betekent dat de gemeente pas wordt aangesproken als de genoemde waarborgfondsen hun verplichtingen niet kunnen nakomen. In de praktijk is dit nog niet voorgekomen. Een overzicht van de gewaarborgde geldleningen is opgenomen in de toelichting op de balans.

Schatkistbankieren

Wanneer de gemeente een (tijdelijk) overschot heeft aan liquide middelen is zij verplicht deze tegoeden te storten op een rekening bij de Nederlandse schatkist. In 2015 heeft dit zich slechts incidenteel voorgedaan.

5.5 Bedrijfsvoering

In het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) is bepaald dat in de begroting paragrafen worden opgenomen waarin de beleidslijnen worden vastgesteld voor beheersmatige aspecten. Doel van de paragraaf is dat informatie die anders versnipperd in de begroting is opgenomen op één plek gebundeld staat. Hierdoor krijgt de raad voldoende inzicht in de betreffende onderwerpen.

Personeel & Organisatie

Wat willen we bereiken:	
We willen dat onze medewerkers betrokken zijn bij onze stad en met trots voor deze stad werken, zij zijn hierbij dienstverlenend en resultaatgericht. Zij voelen zich verantwoordelijk voor hun werk en zijn hierop aanspreekbaar. De stad Oosterhout en haar burgers staat in hun werken voor de gemeente centraal.	
Wat hebben we ervoor gedaan:	Toelichting:
Inzetbaarheid medewerkers: <i>Het verhogen van de brede en flexibele inzetbaarheid van de medewerkers door o.a. opleiding en ontwikkeling.</i>	In 2015 is per medewerker een individueel loopbaanbudget ter beschikking gesteld. Dit budget is bedoeld en ingezet om de inzetbaarheid en de arbeidspotentie te vergoten. Daarnaast zijn interne trainingen en workshops gegeven die eveneens een bijdrage leveren aan de inzetbaarheid. In de gesprekkencyclus met medewerkers is op individueel niveau aandacht gegeven aan ontwikkeling en inzetbaarheid.
Aansluiting arbeidsmarkt: <i>De match tussen gekwalificeerde medewerkers en een evenwichtige personele opbouw</i>	In tegenstelling tot 2014 zijn we het afgelopen jaar weer actiever geweest op de (regionale) arbeidsmarkt. Buiten de organisatie zijn weer meer mensen van aangetrokken. Bij de werving en selectie van nieuwe medewerkers is beoordeeld op competenties die nodig zijn voor een toekomstig bestendige organisatie. Daarbij is steeds goed gekeken naar competenties die aanvullend zijn naast de al aanwezige vaardigheden binnen het team en de organisatie.
Actief stagebeleid en aantrekken van medewerkers met gewenste competentie: <i>Vernieuwing en ontwikkeling door jonge mensen (stagiaires, trainees) en competentiegericht werving.</i>	Het afgelopen jaar zijn er vier trainees geworven en aangesteld. Deze trainees zijn geselecteerd op onder andere de competenties ondernemerschap, samenwerking en resultaatgerichtheid. Zij kregen de ruimte om breed kennis te maken met de organisatie en kregen daarbij de opdracht om mogelijkheden te signaleren en initiatieven te tonen die leiden tot vernieuwing.

Kengetallen

Omschrijving	Realisatie	Prognose	Realisatie
--------------	------------	----------	------------

	2014	2015	2015
Ziekteverzuimpercentage	5,2%	5,0%	4,82%

Planning & Control

Wat willen we bereiken:	
De doelstelling van onze organisatie is jaarlijks een structureel sluitende begroting te verwezenlijken. Daarbij willen we kwalitatief hoogwaardige informatie aandragen zodat de gemeenteraad in staat is zijn kaderstellende en controlerende taak uit te oefenen.	
Wat hebben we ervoor gedaan:	Toelichting:
Opzet begroting en jaarrekening: <i>In 2015 zal gewerkt worden aan een nieuwe set van indicatoren ten behoeve van de begroting 2016 e.v.</i>	Iedere gemeente wordt verplicht bij de begroting en verantwoordingsstukken een basisset van 50 beleidsindicatoren te hanteren. Deze zullen in de begroting 2017 worden opgenomen.

ICT

Wat willen we bereiken:	
Het leveren van toegevoegde waarde aan primaire processen met effectieve en efficiënte informatievoorzieningen.	
Wat gaan we ervoor doen:	Toelichting:
Digitaal / zaakgericht werken: <i>Het digitaliseren van werkprocessen om bij te dragen aan een efficiënte dienstverlening aan burgers en bedrijven.</i>	In 2015 heeft de gemeente Oosterhout een aantal formulieren gedigitaliseerd. Het aantal digitale aanvragen die de gemeente heeft ontvangen is daarom gestegen naar ca. 10.000 (een stijging van 40%). In 2016 zullen de processen van Publieksdiensten verder worden gedigitaliseerd.
Landelijke standaarden: <i>Oosterhout werkt volgens landelijke standaarden en zet hiervoor het Verbindend Fundament Equalit in.</i>	Invoering Verbindend Fundament Equalit dat zorgt dat we conform landelijke standaarden kunnen werken! Door invoering NUP (Nationaal Uitvoeringsprogramma) werkt Oosterhout conform de landelijke standaarden.

5.6 Verbonden partijen

Algemeen

De gemeente Oosterhout participeert in verschillende verbonden partijen. Een verbonden partij is een partij waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie onderhoudt en/of waarin zij een financieel belang heeft. Het uitgangspunt hierbij is dat de samenwerking moet resulteren in het opstellen en/of uitvoeren van beleid wat voor een individuele gemeente als de gemeente Oosterhout niet zelfstandig mogelijk is (vanwege financiële overwegingen, het borgen van een kwaliteitsniveau, het ontbreken van specifieke expertise, etc.). Hier staat tegenover dat bepaalde vormen van samenwerking ook risico's met zich brengen. Over het algemeen betreft het hier financiële en/of bestuurlijk/politieke risico's.

De gemeenteraad heeft in 2015 aangepaste spelregels voor de verbonden partijen vastgesteld. Deze ontwikkeling wordt nader toegelicht bij de programmaverantwoording in programma 1 Verbindend bestuur. Volledigheidshalve willen wij daarnaar verwijzen.

Kerncijfers

In een samenvattend overzicht staan de bijdragen aan de samenwerkingsverbanden in de vorm van een privaatrechtelijke rechtspersoon (tabel 1) en verbonden partijen (tabel 2) weergegeven, zodat in één oogopslag inzichtelijk is welke opbrengsten worden verkregen uit de deelnemingen (gemeente als aandeelhouder) en wat de jaarlijkse bijdragen zijn voor taken die door de verbonden partijen worden uitgevoerd (mede) namens de gemeente Oosterhout.

NAAM	OPENBAAR BELANG	Wijzigin g belang verbond en partij in begroting gsjaar	EIGEN VERMOGEN		VREEMD VERMOGEN		RESUL- TAAT
			01-01-15	31-12-2015	01-01-15	31-12-15	
Bank Nederlandse Gemeenten	de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	n.v.t.	3.582 mln	4.163 mln	149.891mln	145.317mln	226 mln
Intergas NV	In 2011 is Intergas verkocht aan Enexis. Er zit nog geld in de holding (escrow) om de lopende risico's af te dekken tot 2018.	n.v.t.	10.162.000	10.054.000	189.000	186.000	0
NAAM	OPENBAAR BELANG	Wijzigin g belang verbond en partij in	EIGEN VERMOGEN (*1.000) 01-01-14 31-12-2014		VREEMD VERMOGEN (*1.000) 01-01-14 31-12-14		RESUL- TAAT (*1.000)

		begroting gsjaar					
Brabantwater NV	Aanvankelijk telde Nederland zo'n 220 drinkwaterbedrijven. In de jaren daarna fuseerden fuseerden deze tot de huidige tien, waarvan Brabantwater er één is. Brabantwater bestaat in haar huidige vorm sinds 2002 en richt zich op het maken van drinkwater.	n.v.t.	476.267	483.813	263.095	292.062	30.071

In 2015 hebben rondom de verbonden partijen de volgende (financiële) ontwikkelingen plaatsgevonden:

Rechtspersonen

De aandelen Intergas Energie BV zijn in 2011 verkocht aan Enexis Holding BV. Er is nog geld achtergehouden (escrow) binnen de holding van Intergas om de risico's van de lopende claims af te kunnen wikkelen. De eerste tranche hiervan is reeds in 2012 vrijgevallen. Naar verwachting zullen in 2018 de resterende risico's zijn afgewikkeld en valt het resterende vermogen vrij (€ 845.000 voor Oosterhout).

De dividenduitkering van de BNG is door de huidige economische tijd naar beneden bijgesteld. Over 2015 ontvangt de gemeente € 35.802 aan dividend (€ 40.029 begroot). De BNG zal meer winst inhouden om aan de gestelde eisen, de hoogte van het eigen vermogen, te kunnen voldoen.

Gemeenschappelijke regelingen

Voor een gedetailleerde weergave van de inhoudelijke thema's verwijzen wij u naar de jaarrekeningen verbonden partijen, die in juni 2016 ter kennis worden gebracht naar de raad.

De Regio West-Brabant (RWB) heeft in 2015 vooral gewerkt aan het uitwerken van de Strategische Agenda in een uitvoeringsprogramma. Wij hebben bij die gelegenheid nogmaals aandacht gevraagd voor meer focus op de strategische (regiobrede) dossiers, en dan met name op de economische speerpunten logistiek, maintenance en logistiek. Daarnaast is besloten, op basis van een evaluatie, het ontwikkel- en onderzoeksfonds (O&O-fonds) van de RWB in structurele vorm voort te zetten. Het O&O-fonds is in 2015 vooral ingezet voor het opstellen van een sectorplan dat moet leiden tot circa 330 in de sectoren maintenance en logistiek.

Bij de Belastingssamenwerking West-Brabant (BWB) heeft 2015 in het teken gestaan van het realiseren van het in 2014 vastgestelde verbeterplan BWB. Uitgangspunt hierbij is dat gegevens door middel van digi-koppelingen kunnen worden uitgewisseld. De BWB heeft de aansluiting op de Landelijke voorziening WOZ (LV WOZ) en op MijnOverheid gerealiseerd. Binnen de BWB is een nieuw zaakstelsel geïntroduceerd, waardoor de BWB zaken beter kan volgen en de burgers beter kan ondersteunen. Het werken met digi-koppelingen maakt dat het in de toekomst makkelijker zal zijn om koppelingen met andere landelijke voorzieningen te leggen en kunnen eenvoudiger applicaties vervangen worden, zonder dat de informatievoorziening binnen de BWB in gevaar komt. De BWB heeft aangegeven op schema te zitten bij het realiseren van het verbeterplan.

De ontwikkelingen binnen de gemeenschappelijke regeling WAVA hebben vooral in het teken gestaan van de consequenties van de invoering van de Participatiewet. Voor een inhoudelijke toelichting hierop wordt volledigheidshalve verwezen naar programma 2 van de programmarekening. De ontwikkelingen binnen de gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg (GROGZ, uitgevoerd door de GGD) worden eveneens binnen programma 2 van de programmarekening nader toegelicht.

Het bestuur van de Veiligheidsregio heeft in 2015 het regionale risicoprofiel en het daarop gebaseerde beleidsplan 2015-2019 vastgesteld. Daarin wordt een zwaarder accent gelegd op samenwerking met (nieuwe) externe partners en op taken op het gebied van preventie en risicobeheersing. Daarnaast heeft de Veiligheidsregio in 2015 een belangrijke rol vervuld in de (regionale) coördinatie van de opvang van vluchtelingen.

De activiteiten van de regionale ambulancevoorziening (RAV) bleven, net als in de jaren hiervoor, gericht op het meer efficiënt inzetten van de ambulances en het realiseren van betere prestaties op gebied van spoedvervoer en het behalen van een dekkingsgraad van 95%. Naast de Veiligheidsregio is ook de RAV betrokken geweest bij de, inmiddels gerealiseerde, transitie van de meldkamers.

De Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB) heeft in 2015 net als in 2014 de milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) uitgevoerd. In 2015 zijn de geplande controles en controles naar aanleiding van klachten uitgevoerd. Daarbij was in 2015 een speerpunt om nadrukkelijker energiebesparing bij de controles van bedrijven mee te nemen. In het afgelopen jaar zijn er minder vergunningen aangevraagd en is minder geld besteed aan (extra) verzoektaken dan begroot. Dit heeft er mede voor gezorgd dat het te verwachten verlies van/bij de OMWB geen directe gevolgen heeft voor de Oosterhoutse begroting.

Daarnaast is duidelijk geworden dat de bedrijfsvoering en de financiën van de OMWB niet op orde zijn. Op dit moment is er ook nog geen vastgestelde begroting voor 2016 en valt de OMWB onder preventief toezicht van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Ook is er in 2015 een aanzienlijk verlies gedraaid, van voor zo ver nu bekend tussen de 3,4 en 4 miljoen euro. Om de komende jaren de organisatie op de rails te krijgen, is in 2015 het actieplan Huis op Orde in nauwe samenwerking met de deelnemende gemeenten op- en vastgesteld.

GEMEENSCHAP- PELIJKE REGLINGEN	BEGROTING 2015 Verbonden partij		BETAALDE BIJDRAGE JAARREKENING 2015	
GR Regio West- Brabant	Apparaatskosten € 333.126	Programmakosten € 879.659	Apparaatskosten € 321.519	Programmakosten € 678.726
Apparaatskosten	€ 251.768		€ 233.474	
<i>Kleinschalig Collectief Vervoer</i>	-	€ 783.900	-	€ 608.010
<i>Sociaal Economische Zaken</i>	+ REWIN € 81.358	€ 23.867	+ REWIN € 88.045	€ 25.432 incl WGE
<i>Zorg, Welzijn en Onderwijs Jeugd</i>	-	€ 5.761 (jeugd)	-	
<i>Ruimtelijke ontwikkeling en Wonen</i>	-	€ 28.259	-	€ 16.244 Regioarcheoloog
<i>Mobiliteitscentrum</i>	-	€ 38.000	-	€ 29.040

GR Nazorg gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen	€ 73.916	€ 67.618
GR Veiligheidsregio Midden en West-Brabant	€ 2.641.895	€ 2.542.181
GR Werkvoorzieningschap Arbeid voor Allen (WAVA!GO)	€ 717.578 en Rijksbijdrage	€ 520.272
GR Regionale Ambulance voorziening Brabant Midden West Noord	€ 0	€ 0
GR Openbare Gezondheidszorg West-Brabant (GGD)	€ 1.745.020	€ 1.789.166
GR Omgevingsdienst Midden en West-Brabant	€ 920.618	€ 935.559
Belastingsamenwerking West-Brabant	€ 909.468	€ 924.468

Het betreft hier nog geen definitieve gegevens (december 2015), de gegevens kunnen wijzigingen a.d.h.v. de definitieve cijfers van de verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regelingen

(Bedragen x € 1.000)

NAAM	OPENBAAR BELANG	Wijziging belang verbonden partij in begroting sjaar	EIGEN VERMOGEN		VREEMD VERMOGEN		RESULTAAT 2015
			01-01-15	31-12-2015	01-01-15	31-12-15	
Werkvoorzieningschap Arbeid voor Allen (WAVA!GO te Oosterhout	Op doelmatige wijze behartigen van gesubsidieerde arbeid en arbeidsintegratie	n.v.t	€ 1.953	€ 1.367	€ 7.750	€ 7.250	€ 258

Regionale Ambulance voorziening Brabant Midden West Noord te Tilburg	Het verlenen of doen van ambulancezorg	n.v.t.	€ 10.022	€ 9.857	€ 23.195	€ 26.673	€ 165 -/-
Openbare Gezondheidszorg West-Brabant (GROGZ) te Breda	Samenwerking op het gebied van openbare en preventieve gezondheidszorg	n.v.t.	€ 3.616	€ 3.490	€ 12.903	€ 12.511	€ 0
Regio West Brabant te Etten-Leur	Bijdrage leveren bij boven-gemeentelijke beleidsmatige en strategische vraagstukken	n.v.t.	€ 482	€ 289	€ 11.584	€ 8.454	€ 154
Veiligheids-regio Midden - en West Brabant te Tilburg	Vergroten fysieke veiligheid en verbeteren kwaliteit rampenbestrijding / crisisbeheersing	n.v.t.	€ 22.981	€ 22.100	€ 8.871	€ 9.530	€ 1.187
Belasting-samen-werking West-Brabant (BWB) te Etten-Leur	Kwalitatief goede en bedrijfszekere WOZ-administratie en aanslagoplegging aan burgers en bedrijven	n.v.t.	€ 476	€ 406	€ 3.023	€ 2.320	€ 69-/-
			Eigen vermogen 01-01-14 31-12-2014		Vreemd vermogen 01-01-14 31-12-2014		2014
Omgevingsdienst Midden en West Brabant	Regionale uitvoering van VTH-taken	n.v.t.	€ 444	€ 671	€ 11.803	€ 11.245	-/- € 1.153

5.7 Grondbeleid

Algemeen

Grond vormt de basis voor de ontwikkeling van ruimtelijke plannen en geeft zeggenschap. Grondbeleid is geen doel op zich, maar een middel om het ruimtelijk beleid op een bestuurlijk en economisch verantwoorde wijze te realiseren.

Samengevat zijn de doelen van het gemeentelijk grondbeleid de volgende:

- het bevorderen van maatschappelijk gewenst ruimtegebruik;
- het verhogen van de kwaliteit van het ruimtegebruik, de zeggenschap van de burgers en de marktwerking op de grondmarkt;
- het bevorderen van een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten van gebruikers, eigenaren, ontwikkelaars en de gemeente;
- het genereren van inkomsten ten algemeen nut.

De gemeenteraad heeft bij besluit van 26 maart 2013 de Nota Grondbeleid 2013-2017 vastgesteld. De nota is kaderstellend. Dat wil zeggen, zij geeft de uitgangspunten voor het te voeren grondbeleid weer. Tevens biedt zij structuur bij de uitvoering van ruimtelijke ontwikkelingen.

Belangrijke punten uit de Nota Grondbeleid zijn:

- ❑ **Maatwerk;** per project of plan zal bekeken worden welke vorm van grondbeleid het meest passend of gewenst is. Voor de reeds lopende projecten blijft de gemeente actief grondbeleid voeren, bij nieuwe projecten wordt in beginsel faciliterend grondbeleid gehanteerd.
- ❑ Bij actief grondbeleid wordt er een verwervingsstrategie vastgesteld. Uitgangspunt is dat de gemeente altijd zal trachten om minnelijke overeenstemming te bereiken met als ultimum remedium een onteigening.
- ❑ De gemeente stelt zich terughoudend op ten aanzien van strategische en anticiperende grondvererving vanwege de grote financiële risico's die de gemeente daarbij kan lopen.
- ❑ Bij faciliterend grondbeleid verhaalt de gemeente haar kosten. Het heeft de voorkeur om een anterieure overeenkomst met de grondeigenaar te sluiten. Indien er geen zicht is op anterieur contracteren stelt de gemeente gelijktijdig met de vaststelling van het bestemmingsplan een exploitatieplan vast.
- ❑ De gemeente continueert het beleid van aanbesteden van een locatie, waarbij door marktpartijen een bod gedaan wordt op de grond en eventueel de aanleg van het openbaar gebied. Hierbij worden kwaliteit en duurzaamheid als subgunningscriteria opgenomen waarbij gegund wordt op basis van economisch meest voordelige inschrijving (EMVI).
- ❑ Indien er geen aanbesteding plaatsvindt dan zal de verkoopprijs van gronden welke verkocht worden aan een onderneming door middel van taxatie worden bepaald.
- ❑ In geval van projectbouw hanteert de gemeente het grondquote- systeem voor de koopsector en huursector bij complex(woning)bouw. De gemeente heeft goede ervaringen met dit systeem en blijft dit hanteren.
- ❑ Het college stelt jaarlijks de gronduitgifteprijs vast, uitgangspunt is dat deze prijzen marktconform zijn.
- ❑ In het kader van het budgetrecht stelt de raad zolang er nog geen grondexploitatie is vastgesteld het krediet beschikbaar voor grondaankopen. Het college is bevoegd tot aankopen passend binnen een door de raad vastgestelde grondexploitatie.

De gemeente heeft apart beleid ten aanzien van het kostenverhaal bij kleine plannen (faciliterend grondbeleid). In de praktijk is gebleken dat de kosten die op grond van de wet verhaald kunnen worden bij kleine plannen disproportioneel zijn. Anticiperend op een op handen zijnde wetswijziging is door het college het kostenverhaal kleine plannen vastgesteld. Het kostenverhaal bij kleine plannen ligt tussen de € 6.000 en € 9.500.

Daarnaast wordt in 2016 de nota kostenverhaal ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. Hierin wordt het beleid ten aanzien van toepassing van kostenverhaal conform de wet ruimtelijke ordening vastgelegd.

Tevens heeft de gemeente apart beleid ten aanzien van de uitgifte van grondstroken (in relatie tot grootte en ligging van de stroken).

Financieel beleid

Reserves

De **Algemene Bedrijfsreserve** (ABR) is de belangrijkste gemeentelijke reserve in relatie tot het grondbeleid. Door het instellen van een aparte reserve voor het grondbedrijf worden de financiële resultaten en risico's van het grondbedrijf gescheiden van de financiële huishouding voor de overige gemeentelijke taken. De ABR vormt een buffer voor de financiële risico's die samenhangen met de grondexploitaties. Als onderdeel van het risicomanagement wordt een gewenste hoogte voor de ABR bepaald.

Als een gemeentelijke grondexploitatie positief wordt afgesloten, wordt de winst vaak toegevoegd aan de ABR. Als op een gemeentelijke grondexploitatie een tekort wordt verwacht, wordt hiervoor een voorziening gecreëerd die van de ABR wordt afgeschreven.

In de voorgaande nota reserves & voorzieningen is de omvang van de Algemene reserve grondbedrijf (ABR) bepaald op € 9 miljoen minimaal en € 12,5 miljoen maximaal. Dit op basis van normen die in het verleden vanuit de provincie gehanteerd werden. Aangezien er geen normen meer vanuit de provincie worden gesteld over de minimale hoogte van de ABR, is het nodig dat de gemeente zelf haar beleid bepaalt omtrent de hoogte van de ABR.

Voor de komende jaren is, door vaststelling van de nota reserves en voorzieningen 2016-2019 (raadsvergadering januari 2016) de ABR verhoogd naar maximaal € 17,5 miljoen. Er zitten momenteel namelijk nog twee grote projecten binnen het grondbedrijf welke nog niet in ontwikkeling zijn genomen, te weten Everdenberg Oost en Zwaaiikom.

Voor zover het saldo van deze reserve uitstijgt boven het maximum zal het meerdere worden afgestort aan de Vrije reserve. Een saldo beneden het minimum is tijdelijk toegestaan. Echter, als het saldo van de reserve grondexploitatie zich gedurende drie jaren beneden dit minimum bevindt, dan dient het saldo vanuit de Vrije reserve van de gemeente aangevuld te worden tot dit minimum.. Als het saldo van de reserve grondexploitatie op enig moment minder dan € 6 miljoen bedraagt, dan dient onmiddellijk aanvulling vanuit de Vrije reserve van de gemeente plaats te vinden. De feitelijke hoogte bedroeg per 31-12-2015 € 16,2 miljoen.

Binnen de grondexploitatie is daarnaast een **reserve infrastructurele werken** (voorheen) reserve bovenwijkse voorzieningen opgenomen. Deze reserve is vanaf de jaren 90 gevormd voor de geraamde investeringen voor met name de aanpassingen aan de infrastructuur zoals opgenomen in de structuurvisie Vrachelen.

Deze reserve wordt gevoed door bij iedere positieve grondexploitatie een bedrag van € 10,-- per m2 uitgeefbare grond in deze reserve te storten. Afwijking hiervan alleen mogelijk bij een negatieve exploitatie en separate besluitvorming door de Raad.

Rentebeleid

In het kader van provinciaal begrotingstoezicht heeft de provincie gewezen op dat wij als gemeente in werkelijkheid rente toerekende aan de grondexploitaties van (nacalculatorisch) 4,5%.

Volgens de provincie is een reëel percentage 3 tot 3,5% met een maximum van 4%.

Gezien de feitelijke rente-ontwikkeling hebben wij het rentebeleid aangepast.

Hierbij maken we onderscheid in de rente die daadwerkelijk wordt toegerekend (nacalculatorisch) en de rente die voorcalculatorisch bij herijkingen (looptijd van soms 8 tot 10 jaar vooruit) wordt toegepast.

Deze laatste is namelijk verstandig om op dit moment vast te houden aan het percentage van 4,5% aangezien dit de rente is die voor langere tijd wordt toegepast. Hierbij ben je voor de langere termijn in de complexen minder afhankelijk van het renterisico.

Samengevat is via de methodiek van een collegebesluit juni 2012 het volgende besloten:

- ❖ De rekenrente voor de reguliere begroting bedraagt 4,5%
- ❖ De voorcalculatorische rekenrente voor lange termijn prognoses bedraagt 4,5%

De hoogte van de nacalculatorische rente is gebaseerd op de rente van het eigen vermogen, de rente op vreemd vermogen en de verhouding hiervan (op basis van de balans van de jaarrekening 2014). Het gewogen gemiddelde (en dus de nacalculatorische rente) is dan 2,83%. Dit geldt voor de berekening over 2015 (onderdeel jaarrekening 2015). Gezien het feit dat de rente op lange termijn volgens alle verwachtingen laag zal blijven, wordt concernbreed gezien of de rente op de reguliere exploitatie verlaagd moet worden. Daarnaast hebben we de komende jaren meer vreemd vermogen nodig waarvan de rente op dit moment en na verwachting nog jaren laag zal zijn. Met name deze twee overwegingen zijn bepalend voor de conclusie om de voorcalculatorische rente voor de jaren 2016, 2017 en 2018 op 3,5% te houden en de daarop volgende jaren op 4%.

Toepassen Indexaties in 2016

Jaarlijks dient te worden bepaald met welke indexaties zowel de wijziging in kosten als in baten worden begroot. Van belang is hierbij niet alleen de stijging sec maar ook de basis die is gebruikt en waarover de percentages worden toegepast.

Tot op heden konden deze percentages per project afwijken, juist gezien de beoordeling van de basis voor de kosten en baten, waarbij ook relevant is in welke periode deze uitgaven of inkomsten verwacht worden. Immers op korte termijn is meer "grip" op het verloop dan bij een begrote uitgave op langere termijn. Echter, teneinde hier een duidelijk beleid in te hebben wordt vanaf heden de toe te passen indexatie in deze paragraaf opgenomen.

In het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) is gesteld dat bij de kosten van bouwrijp maken aanbestedingsvoordelen worden behaald. Dit is ook het geval bij kosten van bouwwerken. Inmiddels zijn deze aanbestedingsvoordelen sterk verminderd, maar op dit moment nog steeds wel aanwezig. Over 2015 is met betrekking tot de kosten voor grond-, weg en waterbouw het volgende te concluderen: de ontwikkeling van het BDB-indexcijfer voor GWW-werkzaamheden laat een daling zien van circa 0,37%. De jaarmutatie bedraagt circa -0,79%. Het is opvallend dat de kosten in de GWW-sector dalen, terwijl de bouwkosten van nieuwbouwwoningen stijgen. De GWW sector profiteert nog niet van het structurele herstel op de woningmarkt. Orderportefeuilles en omzet daalden in 2015.

Ook wordt de inflatieontwikkeling door het CBS bijgehouden door middel van de consumentenprijsindex, reeks CPI 'alle huishoudens'. Het gemiddelde inflatieniveau ligt nog altijd op een laag niveau, te weten circa 0,75% op jaarbasis (langjarig gemiddelde circa 2,0% per jaar). De lage inflatie in 2015 is met name te wijten aan de (negatieve) prijsontwikkeling van benzine, vliegtickets en kleding.

Om deze redenen worden op dit moment de grondexploitaties doorgerekend met een lager kostenindex als in het verleden. Dit was vaak 2% en kon per grondexploitaties anders zijn. Nu is voor de doorberekening van de prognoses bij alle grondexploitatie de kosteninflatie doorgerekend met 1% voor de gehele looptijd van een grondexploitatie. Ook is geen onderscheid gemaakt in kosten.

Ook voor wat betreft de opbrengsten is de afgelopen jaren terughoudend omgegaan met de inflatie, deze is zelfs voor enkele jaren niet opgenomen, dus op nul-niveau gehandhaafd.

In publicaties wordt het volgende geconcludeerd: Na uitstekende eerste drie kwartalen van 2015 is ook in het vierde kwartaal van 2015 die tendens voortgezet. Het vierde kwartaal kenmerkt zich ook door veel verkochte woningen. Het totaal aantal transacties in Nederland bedraagt in het vierde kwartaal circa 52.000 woningen, volgens het NVM. Een stijging van 0,4% ten opzichte van het derde kwartaal. Waar het tweede en derde kwartaal forse uitschieters waren met het aantal transacties, lijkt de procentuele groei van het aantal transacties in het vierde kwartaal wat af te vlakken.

Wanneer het aantal transacties van het vierde kwartaal van 2015 wordt afgezet tegen het aantal transacties van de vierde kwartalen van de afgelopen jaren, kan gesteld worden dat vanaf het vierde

kwartaal 2013 een stijgende lijn is ingezet met het aantal transacties. Op jaarbasis zijn op de totale bestaande koopwoningmarkt in 2015, 185.000 woningen verkocht, aldus het NVM. Eind 2015 kan gesteld worden dat de woningmarkt een structureel herstel vertoont. De NVM erkent dit en stelt dat het aantal verkopen op jaarbasis in 2015 vergelijkbaar is met het niveau van vlak voor de crisis. De belangrijkste drijvende krachten achter de groeiende woningmarkt is ten eerste het groeiende consumentenvertrouwen, ten tweede een stabiele en groeiende economie en ten derde de goede betaalbaarheid van woningen. De betaalbaarheid van woningen is het resultaat van enerzijds een lage hypotheekrente waardoor de woningmarkt van een impuls wordt voorzien en anderzijds het resultaat door de prijscorrectie van woningen gedurende de crisisjaren, waardoor woningen nog altijd goedkoper zijn dan voor de crisis. Onder andere voor starters op de woningmarkt is dat een ideale combi.

In één jaar tijd is de gewogen gemiddelde woningprijs per m² met 3,8% gestegen. Sinds 2013 stijgt de gemiddelde woningprijs per m² gestaag. De laatste kwartalen kent de transactieprijs per vierkante meter een stabiele toename. De prijsstijging komt met name door het duurder worden van de grotere woningbouw categorieën (2-onder-1-kapwoningen en de vrijstaande woningen); prijzen van de goedkopere categorieën kennen een lichtere stijging.

De langjarige rente leidt tot een rendement op 10-jaars Europese staatsobligaties – een maatgevende factor voor rendement op langjarige beleggingen – dat na twee achtereenvolgende kwartalen met stijgingen, in het vierde kwartaal van 2015 gedaald. De rente is naar een historisch laag niveau van circa 1,18% gedaald en daarmee gelijk aan het eerste kwartaal van 2015. De hypotheekrente is de afgelopen kwartalen gedaald en bevindt zich op een relatief laag niveau. Vanaf het tweede kwartaal 2015 lijkt zich enige stabilisatie af te tekenen. Het gat tussen het rendement op 10-jaars staatsobligaties en de hypotheekrente is in tegenstelling tot voorgaande kwartalen groter geworden, aangezien de eerst genoemde licht is gedaald. Hypotheekverstrekkers houden de risico-opslag / brutomarge graag in stand gezien het aanhoudende risico op bestaande hypotheek, maar hebben te maken met toegenomen concurrentie op de markt (o.a. pensioenfondsen, verzekeraars en buitenlandse hypotheekverstrekkers).

Om deze redenen wordt voorgesteld om voor de gehele looptijd van de geopende grondexploitatie een batenstijging te hanteren van 1,5% per jaar. Op dit moment is er ook geen reden om verschil te hanteren tussen een ontwikkeling in woningbouw en bedrijventerrein. Dit kan in de toekomst wel tot een verschil leiden, gezien het feit dat bij woningbouw met grondprijzen wordt gewerkt en bij bedrijventerreinen met een taxatiewaarde van de grond.

Kengetal grondexploitatie

Met ingang van de begroting 2016 dienen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting en het jaarverslag een aantal kengetallen opgenomen te worden. Deze kengetallen maken het de leden van de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun gemeente. Eén van deze kengetallen heeft betrekking op de grondexploitatie. De berekening hiervan is onderstaand opgenomen.

Bedragen * € 1.000

	Kengetal grondexploitatie (in%)	JR 2013	JR 2014	JR 2015	Begr 2016
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden	9.435	8.489	7.884	7.000
B	Bouwgronden in exploitatie	30.920	33.111	38.280	29.000
C	Totale baten (excl. mutaties reserves)	133.834	146.870	166.468	164.113
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	30,2%	28,3%	27,7%	21,9%

5.8 Subsidies

In 2015 zijn 96 structurele en 93 incidentele subsidies verstrekt. De spelregels voor de subsidieverlening zijn vastgelegd in de algemene subsidieverordening Oosterhout 2012 en in de beleidsregels voor subsidieverstreking 2015.

Algemene subsidieverordening Oosterhout 2012

De algemene subsidieverordening Oosterhout 2012 (ASV) is in januari 2012 door de gemeenteraad vastgesteld en biedt daarmee het kader waarbinnen de subsidieverlening van de gemeente Oosterhout dient plaats te vinden. In de ASV is bepaald voor wie de te verstrekken subsidie bestemd is (bevolking van Oosterhout), hoe de subsidie aangevraagd kan worden (termijnen, voorwaarden) en welke informatie de subsidieaanvrager moet geven om in aanmerking te komen voor subsidieverstreking. Daarnaast is in de verordening opgenomen dat de gemeenteraad het subsidieplafond vaststelt in de begroting en het beleid vaststelt in de verschillende beleidsnota's (sport, cultuur, WMO, etc).

De verordening gaat dus over het proces van subsidieverlening en over verantwoordelijkheden en niet over inhoudelijke criteria voor subsidieverlening. Deze criteria staan in de beleidsregels voor subsidieverstreking die door het college worden vastgesteld, met in achtname van de door de raad gestelde kaders zoals opgenomen in:

- De algemene subsidieverordening
- De begroting met de daarin opgenomen subsidieplafonds
- Het gemeentelijk beleid zoals verwoord in de diverse beleidsnota's

Beleidsregels voor subsidieverstreking 2015

In de ASV staat opgenomen dat het college nadere regels kan stellen ten aanzien van de subsidieverleningen. Deze nadere regels staan opgenomen in het document Beleidsregels voor subsidieverstreking 2015. De beleidsregels worden jaarlijks opnieuw door het college vastgesteld. In de beleidsregels staan per subsidievorm en per beleidsveld de nadere regels opgenomen, zoals o.a. de doelstellingen, de doelgroep, het subsidieplafond en de rekenregels.

Subsidieverlening 2015

Subsidievorm	Beleidsregel	Subsidieplafond*	Subsidietoekenning
Waarderingsubsidie			
	3.3.1.1 Culturele verenigingen	€ 49.500,00	€ 40.520,00
	3.4.1.1 Bewonersgroepen	€ 12.000,00	€ 12.000,00
	3.4.1.2 Ouderenbonden	€ 11.000,00	€ 10.070,00
	3.4.1.3 Zorgverenigingen	€ 4.000,00	€ 3.570,00
	3.4.1.4 Veteranenverenigingen	€ 1.000,00	€ 1.000,00
	3.5.1.1 Scoutingverenigingen	€ 8.500,00	€ 8.250,00
	3.8.1.1 Verkeersregelaars	€ 1.750,00	€ 1.750,00
	3.8.1.2 Buurtbusverenigingen	€ 8.534,00	€ 3.668,00
		€ 96.284,00	€ 80.828,00
Exploitatiesubsidie			
	3.2.1.1 Sportverenigingen	€ 82.000,00	€ 81.904,41
	3.2.1.2 Sportgala	€ 5.000,00	€ 0,00
	3.3.2.1 Jeugdcircus	€ 12.500,00	€ 12.500,00
	3.3.2.2 Openlucht theater	€ 6.000,00	€ 6.000,00
	3.3.2.3 Musea	€ 121.830,00	€ 121.830,00
	3.3.2.4 Heemkundekringen	€ 5.000,00	€ 3.700,00
	3.3.2.5 Open monumentendag	€ 3.000,00	€ 3.000,00

	3.3.2.6 Volksfeesten	€ 10.000,00	€ 10.000,00
	3.3.2.7 De Nieuwe Pannehoef	€ 130.000,00	€130.000,00
	3.3.2.8 Filmhuis	€ 0,00	€ 25.000,00
	3.4.1.5 Slachtofferhulp	€ 12.000,00	€ 11.818,00
	3.4.2.1 EHBO	€ 8.000,00	€ 7.000,00
	3.4.2.2 Goederenbank	€ 5.000,00	€ 5.000,00
	3.4.2.3 Dorps huis Den Brink	€ 36.800,00	€ 36.800,00
	3.8.2.1 Verkeersveiligheid en -educatie	€ 25.000,00	€ 11.420,00
		€ 462.130,00	€465.972,41

Outputsubsidie			
	3.1.1. Voorschoolse educatie	€ 800.000,00	€ 821.000,00
	3.1.2. Voorscholen	€ 35.000,00	€ 35.000,00
	3.1.6. Niet aanspreekbare zij-instromers	€ 35.000,00	€ 35.000,00
	3.3.3.1 Bibliotheek	€ 1.445.632,00	€ 1.445.632,00
	3.3.3.2 Centrum voor de kunsten	€ 680.000,00	€ 680.000,00
	3.3.3.3 Theater de Bussel	0,00	€ 765.951,00
	3.4.3.1 Maatschappelijke ondersteuning	€ 2.084.858,00	€ 2.138.650,00
	3.4.3.2 Leergeld	€ 97.750,00	€ 97.750,00
	3.6.1.1 VVV	€ 55.446,00	€66.446,00
	3.7.1.1 Milieueducatie en Kinderboerderij	€ 56.948,00	€56.948,00
		5.290.634,00	€ 6.142.377,00
	Totaal structurele subsidie	€ 5.851.048,00	€ 6.689.177,41

Subsidievorm	Beleidsregel	Subsidieplafond*	Subsidietoekenning
--------------	--------------	------------------	--------------------

Activiteitsubsidie			
	4.1.1 Programmering van de stad	€ 93.000,00	€ 113.798,22
	4.1.2 Lokaal sociaal beleid	€ 25.000,00	€ 20.768,00
		€ 118.000,00	€ 134.566,22

Zapbudget			
	4.2.1 Buurtzapbudget	€ 10.000,00	€ 9.236,00
	4.2.2 Jong zapbudget	€ 5.000,00	€2.635,00
	4.2.3 Buitenspeeldag	€ 10.000,00	€ 7.750,00
		€ 25.000,00	€ 19.621,00

	Investeringsubsidie	€ 0	€ 1.518.000,00
--	----------------------------	------------	-----------------------

	Totaal incidentele subsidie	€ 173.000,00	€ 1.672.187,22
--	------------------------------------	---------------------	-----------------------

* Subsidieplafond conform de Beleidsregels voor subsidieverstrekking 2015 en de programmabegroting 2015. Voor Maatschappelijke ondersteuning het OPC van Surplus Welzijn; voor Theater de Bussel het verzelfstandigingsplan.

Toelichting:

Aan Stichting de Bussel is een outputsubsidie beschikbaar gesteld bij de verzelfstandiging van het theater per 1 juli 2015. De dekking van deze subsidie komt uit de regulier beschikbare budgetten binnen het theater.

Er zijn aanvullende eenmalige exploitatiesubsidies verstrekt aan het Filmhuis (dekking jaarrekeningresultaat 2013). Ook is er een eenmalige investeringsubsidies aan H19 in het kader van de Businesscase (dekking bestemmingsreserve Santrijn), aan Theek 5 voor inrichting nieuwe centrale vestiging (dekking bestemmingsreserve Santrijn), aan Stichting BOCK voor opstart (dekking jaarrekeningresultaat 2013) en is het subsidieplafond voor Programmering van de Stad met € 30.000 opgehoogd (resultaatbestemming 2014).

Voor al deze eenmalige subsidies heeft de raad in aparte besluitvorming aanvullende gelden beschikbaar gesteld.

5.9 EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven van de totale overheid; de Rijksoverheid, provincies, gemeenten, waterschappen en de sociale fondsen.

In het verdrag van Maastricht is afgesproken dat het EMU-tekort van een land maximaal 3% BBP mag zijn. Daarnaast is in het Groei- en Stabiliteitspact afgesproken dat op lange termijn naar een tekort dicht bij 0% of een overschot moet worden gestreefd.

Hebben gemeenten tekorten op hun begroting, dan is dat van invloed op de hoogte van het EMU-saldo. Daarom is afgesproken dat gemeenten het EMU-saldo opnemen in hun begroting en jaarrekening. In 2015 is het rapport 'Hoofdpijnen vernieuwing BBV' gepresenteerd waarin een aantal veranderingen in het BBV aangekondigd. Eén van deze wijzigingen betreft het EMU-saldo. Gemeenten worden verplicht om het EMU-saldo meerjarig in hun begroting en jaarstukken te presenteren.

De onderstaande tabel geeft aan op welke wijze vanuit het exploitatieresultaat het EMU-saldo wordt berekend.

EMU-saldo		Rekening 2014	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
	Exploitatieresultaat na mutaties in reserves	-7.311	-7.118	-975	-421
-	Reserves (- betekent storting, + betekent onttrekking)	2.302	-3.409	2.622	1.888
	Exploitatieresultaat voor mutaties in reserves	-5.009	-10.527	-1.646	-1.466
+	Afschrijvingen op activa	13.549	11.878	11.668	10.398
	Bruto dotatie voorziening	-199	-1.153	-36	-23
-	Investeringsplafond	21.655	19.600	10.434	18.474
-	Investeringsplafond reserves	11.309	10.377	1.725	9.770
+	Bijdragen Rijk, provincie, EU t.b.v. investeringen	2.587	1.034	2.532	0
+	Opbrengsten uit desinvesteringen in activa	1.390	82	0	0
-	Boekwinst op desinvesteringen in activa	0	0	0	0
-	Aankoop gronden, bouw- en woonrijp maken e.d.	2.034	2.375	4.058	5.156
+	Opbrengsten uit verkopen	7.222	8.135	13.138	17.375
-	Boekwinst op grondverkoop	1.105	0	0	0
-	Betalingen GREX ten laste van voorzieningen	0	620	0	0
-	Betalingen GREX direct ten laste van reserves	0	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	-16.563	-23.523	9.044	-7.116

Hieruit volgt voor de jaarrekening 2015 een EMU-tekort van € 23,5 miljoen. Dit tekort wordt voornamelijk veroorzaakt door investeringen die afgelopen jaar zijn gerealiseerd, zoals de Warande, De Bussel, de bibliotheek, parkeergarage de Basiliek en H19. Aangezien het merendeel van de grote investeringen in 2015 zijn afgerond, zien we in 2016 een EU-overschot ontstaan. In 2017

wordt weer een tekort geprognosticeerd, die met name samenhangt met de geplande investeringen in het IHP. Hoe dit tekort te interpreteren wordt vastgelegd in de Wet Hof.

Wet HOF (Houdbare OverheidsFinanciën)

De wet Hof bepaalt dat rijk en decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning leveren om het overheidstekort weer volgens Europese afspraken terug te dringen. De term “gelijkwaardig” biedt de mogelijkheid voor zowel Rijk als gemeenten om hier een “op maat gesneden” invulling aan te geven.

Aan het begin van elke nieuwe kabinetsperiode wordt het maximum van het nationale begrotingstekort bepaald, welke momenteel op 0,5 procent van het BBP is bepaald, wat neerkomt op ongeveer 3 miljard euro.

Deze 0,5 procent wordt als volgt verdeeld over de lagere overheden; gemeenten: 0,35 procent van het bruto binnenlands product. Provincies: 0,07 procent. En waterschappen: 0,05 procent. Dit zou betekenen dat de gemeenten samen maximaal zo'n € 2,23 miljard tekort mogen hebben met een “gelijkwaardige” inspanning om dit tekort in een aantal jaren naar nul te reduceren. Het is nog de vraag of en hoe dat dit ‘quotum’ verder gaat worden verdeeld. Maar relateren we dit bijvoorbeeld aan de omvang van de algemene uitkering, dan zou dit betekenen dat het Oosterhoutse aandeel in dit begrotingstekort maximaal ongeveer € 6,1 miljoen zou mogen bedragen. Wel is aangegeven dat er gedurende deze kabinetsperiode vooralsnog geen sancties uitgedeeld gaan worden aan lagere overheden die dit quotum overschrijden.

5.10 Klachtenafhandeling

Door het indienen van een klacht geeft een inwoner een signaal af. Klachten maken veelal zichtbaar dat er (terecht of onterecht) gevoelens van onvrede zijn over bepaalde gedragingen van de medewerkers van de gemeente. Klagen is dan ook een vorm van communiceren. Soms is sprake van de spreekwoordelijke druppel die de emmer doet overlopen, soms zijn er misverstanden en onduidelijkheden die op eenvoudige wijze kunnen worden opgehelderd. Door deze signalen kan de gemeente Oosterhout zich in de toekomst op verschillende gebieden verder verbeteren en ontwikkelingen. De digitalisering, waaronder de website www.oosterhout.nl, is een voorbeeld van een ontwikkeling van de gemeentelijke dienstverlening die aansluit bij de behoefte van de klanten, inwoners en bedrijven.

Dit jaarverslag wordt opgesteld door de klachtencoördinator, beleidsadviseur en de Commissie Ombudsman. Door het gezamenlijk opstellen van het jaarverslag door de gemeentelijke organisatie en de Commissie Ombudsman, wordt inzicht gegeven in de totale klachtenafdoening van het afgelopen jaar.

Klacht of geen klacht?

Hieronder wordt kort uitgelegd wanneer een klacht onder de verordening klachtenregeling 2012 (zie website gemeente Oosterhout) valt. Niet iedere uiting van onvrede van een inwoner, bedrijf of instantie aan het adres van de gemeente is een klacht in de zin van de Klachtenregeling.

Het moet gaan om een *gedraging, dat wil zeggen een handeling, mondeling of schriftelijk* of juist de *afwezigheid daarvan, al of niet ondanks toezegging van een handeling*. In dit jaarverslag wordt dan ook over klachten gerapporteerd die strikt aan deze eis voldoen. Dit impliceert dat niet alle ingediende klachten in dit jaarverslag inzichtelijk worden gemaakt. Bijvoorbeeld meldingen openbare ruimte, bezwaarschriften, signalen die binnenkomen bij het servicepunt en algemene onvrede over beleid zijn niet opgenomen in dit jaarverslag. Deze ingediende klachten vormen natuurlijk evenzo een belangrijk signaal.

Soms gaan ingediende klachten over organisaties waarmee de gemeente een relatie heeft, maar waarvoor geen verantwoordelijkheid wordt gedragen. Dergelijke klachten worden dan doorgestuurd en de indiener van de klacht wordt daarover geïnformeerd.

De klachtencoördinator draagt zorg voor de algemene coördinatie van de algehele gemeentelijke klachtenprocedure. De klachtenaccounts van de afdelingen vormen het aanspreekpunt voor de klachtencoördinator. Er wordt gestreefd naar een uniforme werkwijze voor het oplossen van een klacht, echter waar nodig wordt van deze standaard methodiek afgeweken. Niet elke klacht is hetzelfde en bij de afwikkeling van klachten zal altijd rekening worden gehouden met de betreffende specifieke situatie.

Commissie Ombudsman

Gedurende het verslagjaar 2015 was de Commissie Ombudsman als volgt samengesteld:

- mevrouw D.G. Smiers, voorzitter;
- de heer M.A.A.M. Simons, lid;
- de heer A.J.M. Ewalds, lid.

De Commissie Ombudsman vormt de tweede lijnsvoorziening voor klachtrecht. Bij de vaststelling van de verordening is destijds niet voor gekozen om aansluiting te zoeken bij de Nationale Ombudsman.

Mediation

Mediation of conflictbemiddeling is een proces waarin partijen die met elkaar een conflict hebben met behulp van een onafhankelijke derde (de mediator) door onderhandelen proberen zelf een oplossing voor dat conflict te vinden. Het is een vorm van buitengerechtelijke geschiloplossing, gericht op het overbruggen van tegenstellingen tussen partijen en op een door beide partijen gewenste oplossing van het conflict.

Resultaten 2015

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de klachtenafdoening over 2015 weergegeven. Hierbij wordt telkens de vergelijking getrokken met eerdere jaren. Hierdoor ontstaat inzicht in de ontwikkeling van het aantal klachten en de afhandeling hiervan.

Overzicht Klachten

In het jaar 2015 zijn in totaal 46 klachten ontvangen, dit is een daling van ruim 36%. In de meeste gevallen werden deze klachten via bemiddeling (44) (eerste fase klachtafhandeling) naar tevredenheid van de klager afgehandeld. In één geval werd de volledige eerstelijnsprocedure doorlopen, waarbij de klacht gegrond is bevonden. Daarnaast staan zes klachten nog ter afhandeling open voor 2016.

	2015	2014	2013
Totaal aantal klachten	46	73	50
Bemiddeling	44	68	40
Volledige procedure	1	2	8
Gegrond	1	-	3
Ongegrond	-	1	4
Niet-ontvankelijk	-	1	1
Mediation	-	1	1
Commissie Ombudsman	-		
Openstaand	6	2	2

De belangrijkste oorzaken voor het indienen van een klacht over de gemeentelijke organisatie zijn:

- 1) De klant voelt zich onheus bejegend;
- 2) De klant wacht te lang op afhandeling/antwoord, zonder dat hij er een verklaring voor krijgt;
- 3) De klant heeft het idee dat hij niet de juiste informatie heeft gekregen.

Jaarverslag Commissie Ombudsman Oosterhout

Hieronder volgt het onafhankelijke verslag van de Commissie Ombudsman over de bevindingen inzake het klachtrecht in tweede instantie in het jaar 2015 voor de gemeente Oosterhout.

Algemeen

De taak van de Commissie Ombudsman is om een aan haar voorgelegde klacht over het gedrag van ambtenaren en bestuurders te onderzoeken en hierover een oordeel te geven. Heeft de ambtenaar of de bestuurder zich in de voorgelegde kwestie behoorlijk gedragen?

Door het onderzoek te doen, probeert de commissie een goede verstandhouding tussen de burger en de overheid te bewerkstelligen. De commissie meent dat het vertrouwen van de burger in de overheid alleen dan wordt hersteld als je zegt wat je doet en doet wat je zegt. Overigens is herstel van het vertrouwen alleen mogelijk als ook een burger naar de redelijkheid van zijn of haar verzoek kan kijken. In hoeverre is het de verantwoordelijkheid van de overheid, dan wel: waar houdt deze op?

In 2015 kregen gemeenten een aantal taken over van de Rijksoverheid. Zo is de jeugdzorg, taken op het gebied van werk en inkomen en zorg aan langdurig zieken en ouderen gedecentraliseerd. Een deel van deze taken hadden de gemeenten al, maar vanaf 2015 ligt de gehele verantwoordelijkheid bij de gemeenten. Doelstelling is om de zorg effectiever, met minder bureaucratie en goedkoper te kunnen leveren. Voor deze taken kunnen gemeenten met elkaar samenwerken, wat ook gebeurd is bij diverse gemeenten.

Dit jaar is één klacht in beroep bij de Commissie Ombudsman neergelegd. De commissie gaat er dan ook van uit dat klachten in de eerste lijn bij de gemeente Oosterhout tot tevredenheid van de klagers worden afgehandeld. Daarnaast gaat de commissie ervan uit de overdracht van de verantwoordelijkheden van het Rijk naar de gemeente Oosterhout geen noemenswaardige problemen heeft opgeleverd, dan wel dat de klachten die hierover in eerste aanleg zijn binnen gekomen naar tevredenheid van de klager zijn opgelost.

Verzoeken

In 2015 hebben zich 5 verzoekers gemeld bij de Commissie Ombudsman. Eén daarvan heeft geleid tot een onderzoek in beroep.

Doorverwijzingen: 4 verzoeken

Vier verzoeken zijn door de commissie doorverwezen naar de klachtenfunctionaris van de gemeente Oosterhout. Deze klachten waren nog niet in eerste aanleg door de gemeente zelf afgehandeld. De commissie heeft tot op heden geen verzoek in beroep ontvangen van hen.

Beroepszaken: 1 verzoek

In 2015 heeft zich 1 verzoeker in hoger beroep gewend tot de Commissie Ombudsman. Het betrof een klacht jegens 4 bestuursleden. De commissie heeft verzoeker uitgenodigd voor een gesprek en uitgebreid gesproken over de bejegening klacht en de bevoegdheden van de commissie in dat kader.

Uiteindelijk heeft de commissie geen aanleiding gezien om de klacht verder te onderzoeken en verzoeker daarover schriftelijk bericht. De eerste klacht bleek meer een kwestie te behelzen tussen verzoeker en een buurtbewoner, waarvoor de commissie verzoeker naar buurtbemiddeling heeft verwezen. De tweede klacht betrof het niet verkrijgen van informatie van een bestuurder. Gezien het feit dat de kwestie waarover verzoeker informatie wenste onder de rechter was, kon de commissie begrijpen dat de bestuurder terughoudend was in de informatieverstrekking. De derde klacht werd onderbouwd met een geluidsfragment waaruit de commissie geenszins bleek dat er sprake zou zijn geweest van onheuse bejegening aan de zijde van het gemeentebestuur. In tegendeel. De bestuurder in kwestie bleef voorkomend, ondanks herhaaldelijk en indringende verzoeken vanuit verzoeker om meer informatie te geven over zaken die niet onder de portefeuille vielen van deze bestuurder. De vierde klacht betrof de klachtafhandeling in eerste aanleg door de gemeente. Uit het woordelijk verslag dat van dit gesprek was gemaakt, bleek de commissie niet van onheuse bejegening. Verzoeker was ruimschoots in de gelegenheid gesteld om zijn grieven te verwoorden. De commissie constateerde een verschil van inzicht, maar geen onbehoorlijke bejegening.

Verzoeker bleek vervolgens nog immer niet tevreden met de afhandeling door de Commissie Ombudsman. Dit was reden voor de commissie om een toelichtend gesprek te arrangeren met verzoeker. Hoewel verzoeker kritisch bleef ten aanzien van de rol die de verschillende bestuurders hadden gehad in de aangedragen kwesties, bleek verzoeker tevreden met het afrondende gesprek met de commissie, waarmee de klachtafhandeling alsnog beëindigd werd.

Jaarrekening (financieel)

150	Inleiding
150	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
154	Overzicht van baten en lasten
155	Analyse op hoofdlijnen
179	Grondexploitaties
186	Investerings
191	Balans
193	Toelichting op de balans
218	(Begrotings)rechtmatigheid en SiSa
229	Publicatie Wet Normering Topinkomens
230	Controleverklaring

6. Jaarrekening (Financieel)

6.1. Inleiding

Mede op advies van de rekenkamer is ook in deze jaarrekening een strikte scheiding doorgevoerd tussen een beleidsmatig deel (jaarverslag) en het financiële gedeelte. In hoofdstuk 4 treft u onder ieder programma een overzicht van baten en lasten aan van het betreffende programma. In dit hoofdstuk worden de cijfers op gemeentebreed niveau toegelicht.

De jaarrekening 2015 geeft samengevat het volgende beeld:

Bedragen * € 1.000 - = voordeel			
Exploitatie	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
Lasten	141.861	163.259	155.941
Baten	146.870	161.775	166.468
Totaal saldo van baten en lasten	-5.009	1.484	-10.527
Storting in reserves	5.607	3.072	21.460
Onttrekking aan reserves	7.909	4.659	18.051
Resultaat	-7.311	-103	-7.118

6.2. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Voorschriften

Bij het opstellen van de jaarrekening zijn de volgende wettelijke en andere voorschriften in acht genomen:

- De gemeentewet;
- Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- De door de gemeenteraad vastgestelde financiële verordeningen ex artikel 212, 213, en 213a;
- Het in 2005 door de gemeenteraad vastgestelde normenkader rechtmatigheid voor de accountantscontrole;
- Het op 18 januari 2016 door het College van B&W geactualiseerde normenkader rechtmatigheid voor de accountantscontrole 2015;
- Overige (financiële) afspraken, zoals de vastgestelde Planning & Controlcyclus, de nota reserves en voorzieningen, de nota investeringen en afschrijvingsbeleid en de nota inkoop en aanbesteding.

Financieel verslag

Het financieel verslag bevat de balans, de exploitatierekening en de toelichting daarop. De voorgeschreven overzichten zijn afzonderlijk opgenomen in de bijlagen.

Grondslagen voor waardering

Voor zover niet anders is vermeld zijn de activa, de voorzieningen en de schulden opgenomen tegen nominale waarde.

en waardering van activa

- Onderscheid activa met economisch en maatschappelijk nut.

In de jaarrekening wordt conform de voorschriften onderscheid gemaakt tussen activa met een economisch nut en activa met een maatschappelijk nut. Activa met een economisch nut zijn activa die gelden genereren of waar een aspect van verhandelbaarheid in zit. Deze activa moeten worden geactiveerd. Bij de activa met economisch nut wordt onderscheidt gemaakt in activa waarvoor een heffing wordt geheven. Reserves

mogen niet in mindering worden gebracht op deze investeringen en resultaatafhankelijk afschrijven is definitief verboden.

Activa met een maatschappelijk nut mogen worden geactiveerd en reserves worden hierop in mindering gebracht. Ook is het hier toegestaan om resultaatgericht af te schrijven. Het betreft hier bijvoorbeeld investeringen in wegen, water, bruggen, parken etc. Voor deze activa met maatschappelijk nut (in de openbare ruimte) is de beleidslijn vastgesteld om deze activa netto te activeren en dus de reserves in één keer af te schrijven. Veelal vindt deze afschrijving plaats ten laste van de vrije reserve.

- Algemene waardering

De immateriële- en materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen, subsidies, bijdragen en onttrekkingen aan de reserves. De afschrijvingen zijn gebaseerd op economische levensduur volgens de lineaire methode. Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Gronden waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

- Immateriële vaste activa

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

- Vaste activa

Bij de waardering van de vaste activa wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggedenkt als ze niet langer noodzakelijk blijken. Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2008 gedaan zijn soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.

- Financiële vaste activa

Deelnemingen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. De leningen u/g en de overige vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, waarbij rekening is gehouden met vermoedelijke oninbaarheid.

Bijdragen, die worden verstrekt aan derden ten behoeve van een investering vallen onder financiële vaste activa. Deze bijdragen mogen alleen worden geactiveerd als wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- Er moet sprake zijn van een investering door derden;
- Deze investering draagt bij aan de publieke taak;
- Deze derde heeft zich verplicht te investeren op een wijze die wordt beoogd door de gemeente;
- De gemeente kan de bijdrage of het actief terugvorderen indien de derde in gebreke blijft.

- Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen historische uitgaafprijs.

- Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

- Onderhanden werk grondexploitatie

De nog niet in bouwexploitatie genomen gronden, te weten de verspreide percelen en gronden (nog) zonder kostprijsberekening, zijn gewaardeerd tegen historische uitgaafprijs vermeerderd met de bijgeschreven rente en exploitatiekosten en voor zover van toepassing verminderd met opbrengsten wegens grondverkoop, bijdragen en subsidies. De in bouwexploitatie genomen gronden zijn opgenomen tegen historische kostprijs, vermeerderd met de investeringen en verminderd met de opbrengsten wegens grondverkoop, bijdragen en subsidies. In de specificaties van de grondexploitatie zijn de opbrengsten opgenomen tegen de te

verwachten uitgifteprijzen, terwijl de nog uit te geven bedragen zijn ontleend aan de exploitatieoverzichten c.q. tussencalculaties.

Winst wordt binnen een grondexploitatie opgenomen als deze daadwerkelijk is gerealiseerd (realisatieprincipe). Gedeeltelijke winstneming wordt toegepast als het geïnvesteerde vermogen is omgeslagen in een 'tegoed' (negatieve boekwaarde). Van dat 'tegoed' worden alle nog te maken kosten afgetrokken. Als er een voordeel resteert wordt dat bestempeld als winst.

Verliezen worden genomen als uit de financiële verkenning of grondexploitatie blijkt dat er een negatief resultaat te verwachten is. Dit kan zijn op moment van aankoop van perceel of moment van openen c.q. actualisatie van grondexploitatie.

- **Vorderingen**

De vorderingen worden in de jaarrekening gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

- **Langlopende schulden**

Langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De langlopende schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

- **Reserves en voorzieningen**

Het onderscheid tussen reserves en voorzieningen is strikt toegepast. Wanneer de raad de bestemming van gelden kan veranderen is er sprake van een reserve. Wanneer de bestemming van deze gelden niet meer door de raad kan worden veranderd is er sprake van een voorziening. Hierbij is er sprake van 'gebondenheid', hetgeen betekent dat middelen moeten worden teruggegeven om het moment dat ze niet worden uitgegeven aan een specifiek doel waarvoor ze geheven zijn.

- **Voorzieningen**

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In het verslagjaar zijn geen onderhoudsegalisatievoorzieningen aanwezig.

- **Borg- en Garantstellingen**

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Grondslagen van resultaatbepaling

In de jaarrekening worden de baten en lasten op dezelfde wijze gerangschikt als in de begroting. Zowel de baten als de lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden conform begroting, dan wel expliciete besluitvorming door de Raad, rechtstreeks op de reserves gemuteerd. Bij de presentatie van het rekeningsaldo zijn wel alle mutaties afzonderlijk gepresenteerd in het kader van de nieuwe verslaggevingsvoorschriften.

Baten en lasten

De baten en lasten worden verantwoord in het jaar waarop zij betrekking hebben, ongeacht het moment waarop de gelden worden ontvangen c.q. betaald.

Eigen bijdrage via CAK

Door het CAK worden in verband met privacy bepalingen géén gegevens op persoonsniveau verstrekt aan gemeenten waardoor het slechts beperkt mogelijk is om de juistheid en volledigheid vast te stellen van de door het CAK vastgestelde eigen bijdrage ad € 536.265 (2014: € 1.154.478) van zorgontvangers en de tijdigheid van doorbetaling ervan aan gemeenten.

Algemene uitkering

M.b.t. de verwerking van de Algemene uitkering heeft de commissie BBV de stellige uitspraak gedaan dat in de Jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling (september-circulaire 2015). De gemeente Oosterhout heeft in afwijking van deze richtlijn bij de berekening van de algemene uitkering 2015 zoals die is verwerkt in de jaarrekening 2015, aansluiting gezocht bij de december-circulaire. Deze sluit beter aan bij de actualiteit.

Afschrijvingen

De investeringen worden lineair afgeschreven waarbij voor de rente de rekenrente is gehanteerd. Hierop is wat afschrijvingsmethodiek betreft een uitzondering gemaakt voor de investeringen ten behoeve van de composteerinrichting. Hier wordt annuïtair op afgeschreven. Ten aanzien van de rentetoerekening zijn meerdere uitzonderingen gemaakt.

In de nota investeringen en afschrijvingsbeleid is vastgesteld dat in het algemeen wordt gestart met het afschrijven van activa wanneer daadwerkelijk gebruik kan worden gemaakt van het nut van het actief. In de praktijk is dit moment vaak moeilijk te bepalen. Vandaar dat, uit praktisch oogpunt, dit moment bepaald wordt op basis van de voortgang van het reeds uitgegeven krediet. Wanneer het krediet voor 80% is uitgegeven vinden de eerste afschrijvingen plaats.

De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de verwachte gebruiksduur of nuttigheidsduur. Op basis van de nota investeringen en afschrijvingsbeleid zijn de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

- Immateriële vaste activa: 5 jaar
- Automatisering: 5 jaar;
- Gebouwen nieuwbouw: 40 jaar;
- Openbaar groen: 15 jaar;
- Openbare verlichting (aanleg): 25 jaar;
- Riolering (aanleg en vervanging): 50 jaar;
- Wegen: 25 jaar.

Dividendopbrengsten

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Resultaatbestemming

Het voordelig rekeningresultaat van de rekening van baten en lasten is afzonderlijk in de balans onder het eigen vermogen verantwoord. Bij vaststelling van de jaarrekening zal de gemeenteraad een nadere bestemming geven aan het rekeningsaldo. In de loop van 2016 wordt het rekeningresultaat van 2015 bestemd.

Om transparant te laten zien hoe reserves worden gevormd of worden benut, lopen alle mutaties in de reserves via een apart product '980 mutaties in de reserves' lopen. Hierdoor is er op één product inzicht in alle mutaties.

In 2016 is de nota reserves en voorzieningen opnieuw vastgesteld door de raad. Hierin zijn een aantal reserves als 'gesloten circuits' aangemerkt. Dit betekent dat het aanwezige saldo op die producten binnen de jaarrekening rechtstreeks in de reserve wordt gemuteerd. Deze vallen in principe dus buiten de resultaatbestemming. Het betreft:

- Bestemmingsreserve SSC Equalit
- Bestemmingsreserve doorontwikkeling
- Reserve investeringsprojecten
- Reserve parkeerfonds.

6.3 Overzicht van baten en lasten

Onderstaand is een overzicht gegeven van de totale lasten en baten van de programma's voor de rekening 2015, in vergelijking met de primitieve begroting 2015 en de bijgestelde begroting 2015.

Bedragen * € 1.000

Programma		Primitieve begroting 2015	Begroting na wijziging 2015	Rekening 2015
Verbindend bestuur	Lasten	5.997	6.110	5.809
	Baten	1.069	1.069	1.057
	Saldo	4.928	5.041	4.752
Sociaal domein	Lasten	70.000	68.903	63.483
	Baten	17.104	17.217	17.595
	Saldo	52.896	51.686	45.888
Werkgelegenheid en economie	Lasten	824	824	970
	Baten	138	138	134
	Saldo	686	686	836
De levendige gemeente	Lasten	19.148	19.494	19.997
	Baten	3.428	3.392	2.775
	Saldo	15.720	16.102	17.222
Ruimte en ontwikkeling	Lasten	47.860	47.997	43.149
	Baten	23.189	23.189	23.245
	Saldo	24.671	24.808	19.904
Middelen	Lasten	18.945	19.931	22.533
	Baten	116.849	116.770	121.662
	Saldo	-97.904	-96.839	-99.129
Totaal saldo van baten en lasten	Lasten	162.774	163.259	155.941
	Baten	161.777	161.775	166.468
	Saldo	997	1.484	-10.527
Stortingen in reserves	Lasten	3.072	3.072	21.460
Onttrekkingen uit reserves	Baten	4.172	4.659	18.051
Saldo mutatie reserves	Saldo	-1.100	-1.587	3.409
Resultaat	Lasten	166.052	166.331	177.401
	Baten	165.949	166.434	184.519
	Saldo	-103	-103	-7.118

Voor een overzicht van de begrotingswijzigingen 2015 wordt verwezen naar bijlage 7.

Voor de staat van incidentele baten en lasten wordt verwezen naar paragraaf 6.8.

6.3.1 Analyse op hoofdlijnen

In onderstaande tabel is een samenvattend overzicht gegeven van het resultaat. Voor de vergelijkbaarheid zijn tevens de afwijkingen opgenomen zoals deze bij de tweede concernrapportage 2015 bekend waren.

Bedragen * € 1.000

Programma's	belangrijke afwijkingen		
	jaarrekening 2015	voor-/ nadeel	2e rapportage
Verbindend bestuur	-194	V	-140
Sociaal domein	-5.460	V	-2.165
Werkgelegenheid en economie	97	N	31
De levendige gemeente	1.606	N	99
Ruimte en ontwikkeling	-4.994	V	177
Middelen	3.340	N	209
Personele kosten	-244	V	-400
Doorberekende personele kosten	-298	V	-
Kapitaallasten	-868	V	-
Primaire begroting 2015	-103	V	-103
Totaal resultaat exploitatie	-7.118	V	-2.292

Bovenstaande afwijkingen zijn een optelling van de grote afwijkingen per programma. Hiermee wordt het positieve rekeningresultaat van € 7,1 miljoen cijfermatig verklaard.

De afwijkingen op programma 4 en 5 worden gekenmerkt door uitgaven en inkomsten waar onttrekkingen en stortingen tegenover staan, zoals investeringssubsidie Theek 5, subsidie verzelfstandigingsplan De Bussel, subsidie H19 en inkomsten uit anterieure overeenkomsten. Deze onttrekkingen en stortingen zijn zichtbaar bij programma 6.

Bij de 2^e corap 2015 was een voordeel geprognostiseerd van € 2,3 miljoen. Het verschil ten opzichte van de jaarrekening wordt op hoofdlijnen verklaard door de onderstaande posten:

- Transitie AWBZ € 1.943.000;
De melding bij 2^e corap was gebaseerd op de maximale verplichting. Het grootste deel wordt verklaard door een lager gebruik van de voorziening "Begeleiding". Daarnaast zijn er minder PGB's verstrekt dan van tevoren ingeschat was. Bij de begroting 2015 was de prognose gebaseerd op de cijfers tegen de hoogste tarieven die toen voorhanden waren en die aan de gemeente beschikbaar werden gesteld. Door opschoning en herindicatie tegen andere tariefstelling zijn de uitgaven lager uitgevallen.
- Transitie Jeugdzorg € 1.352.000;
Bij de 2^e concernrapportage was een voordeel van € 1.367.000 geprognostiseerd. Op basis van de betaalde voorschotten en de terug te ontvangen PGB- gelden is het voorlopige resultaat op de transitie € 2.719.000. De afrekeningen hiervan dienen nog plaats te vinden, hetgeen nog invloed heeft op het resultaat.
- Kapitaallasten € 868.000;
Bij de 2^e corap was het voordelige resultaat op de kapitaallasten nog niet bekend. Voor de toelichting wordt verwezen naar paragraaf 6.3.2.

Onderstaand worden per programma de grootste verschillen toegelicht tussen de begroting en de jaarrekening. De verschillen in de apparaatskosten en de kapitaallasten worden ook per programma aangegeven maar worden als totaal in de paragrafen 6.3.2 en 6.3.3 toegelicht.

Programma 1: Verbindend bestuur

Bedragen * € 1.000

Nr	Omschrijving	2015	Voor-/nadeel	I / S
X	Apparaatskosten	83	N	
X	Kapitaallasten	-178	V	
	Relatie burger en bestuur	-44	V	
1.	Gemeenteraad, griffie en college	-44	V	I
	Regionale samenwerking	-12	V	
2.	Intergemeentelijke samenwerking	-12	V	I
	Dienstverlening	-121	V	
3.	Beheer GEO basisbestanden	-43	V	I
4.	Documenten	29	N	S
5.	Kabels en leidingen GEO	-67	V	I
6.	Verkiezingen	-40	V	I

Toelichting:

- X Apparaatskosten: Binnen de afdeling ISC zijn er meer uren vanwege laag ziekteverzuim (€ 62.000 V). De uren van de afdeling BV ten behoeve van kabinet en representatie zijn begroot op programma 1 en 6, maar zijn verantwoord op programma 1 (€ 40.000 N). De uren van BCA zijn verantwoord binnen programma 6 (€ 69.000 V). Door de afdeling STO zijn meer uren verantwoord vanwege de transitie van GBKN naar de Basisregistratie Grootchalige Topografie (€ 75.000 N). Verder zijn de vergoedingen voor de raadsleden door een wetswijziging netto uitgekeerd in plaats van bruto. Dit levert in de exploitatie een voordeel op van € 47.000. Daarnaast zijn de salariskosten van het college lager dan begroot (€ 28.000 V). Verder heeft er een hogere doorbelasting plaatsgevonden van de pensioenen politieke ambtsdragers vanuit programma 6 (€ 45.000 N).
- X Kapitaallasten: Het voordeel bij de kapitaallasten is ontstaan doordat de kredieten voor het technisch fundament zijn vertraagd.
- Relatie burger en bestuur**
1. De onderschrijding binnen Relatie en bestuur kent een aantal kleine afwijkingen. Er zijn lagere kosten voor de rekenkamer (restitutie 2014) en minder uitgaven voor raads- en fractieondersteuning (€ 17.000 V). Bij de griffie zijn de kosten van notuleren lager vanwege kortere raadsvergaderingen en de wervingskosten voor de nieuwe griffier lager dan geraamd (totaal € 17.000V). Verder zijn de opleidingskosten bij het college lager uitgevallen (€ 11.000 V).
- Regionale samenwerking**
2. Intergemeentelijke samenwerking: Het voordeel is ontstaan doordat er lagere apparaatskosten zijn doorbelast via de Gemeenschappelijke Regeling West Brabant.
- Dienstverlening**
3. Beheer GEO basisbestanden: In 2016 wordt een afrekening verwacht voor de participatie in de stichting GBKN, vanwege de transitie van GBKN naar de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT). Daarnaast is de onderschrijding veroorzaakt door het feit dat de opbouw van de BGT is gefinancierd uit het projectbudget BGT.
4. Documenten: Als gevolg van de extra aanschrijving bij de verkiezingen zijn er meer identiteitskaarten verstrekt dan in de begroting rekening mee is gehouden, echter het aantal verstrekte paspoorten zijn, mede hierdoor, minder. In de begroting 2015 is rekening gehouden met een verschuiving van identiteitskaarten naar paspoorten. Deze verschuiving is niet als zodanig uitgekomen (circa 2.000 minder paspoorten dan begroot). Per saldo levert dit een nadeel op van € 29.000.
5. Kabels en Leidingen GEO: Het aantal verleende vergunningen is hoger door het afronden van de aanleg van glasvezelkabels in de woonwijken. In de meerjarenbegroting 2016 is structureel een

meeropbrengst van € 100.000 ingeboekt, gezien het feit dat de vergunningen jaarlijks moeten worden verlengd.

6. Verkiezingen: In 2015 hebben er twee verkiezingen tegelijk (op dezelfde dag) plaatsgevonden, zijnde Provinciale Staten en Waterschappen. In de begroting was rekening gehouden met een verdubbeling van een aantal kostenposten. Door gunstige (prijs)afspraken met verschillende leveranciers heeft deze dubbele verkiezingsronde echter niet geleid tot dubbele kosten.

Programma 2 Sociaal domein

Bedragen * € 1.000

Nr	Omschrijving	2015	Voor- nadeel	I / S
X	Apparaatskosten	-354	V	
X	Kapitaallasten	15	N	
	Beheerskosten sociaal domein	-28	V	
1.	Beheerskosten maatschappelijke zorg	-28	V	I
	Maatschappelijke zorg	-2.048	V	
2.	Pijler 1 Sterke samenleving	30	N	I
3.	Pijler 2 Maatschappelijke vaardigheden	-87	V	I
4.	Transitie AWBZ	-1.943	V	I
5.	Pijler 3 zorg en ondersteuning	-67	V	I
6.	Beleidsontwikkeling WMO	-286	V	I
7.	Externe advisering	-21	V	I
8.	Huishoudelijke verzorging	1.002	N	I
9.	Individuele voorzieningen	- 676	V	I -376 S -300
	Sociaal beleid	-476	V	
10.	FWI inkomensdeel	30	N	I
11.	Inkomensregelingen	236	N	I
12.	Inkomensvoorzieningen	-4	V	I
13.	Re-integratie	-107	V	I
14.	Wsw	-472	V	I
15.	Bijzondere bijstand / minimabeleid	-134	V	I
16.	Inburgering	83	N	I
17.	Kwijtschelding	105	N	I 60 S 45
18.	Schuldhulpverlening	-231	V	I -150 S -81
19.	Sociale zekerheid algemeen	18	N	I
	Jeugdzorg	-2.834	V	
20.	Transitie Jeugdzorg	-2.719	V	I
21.	Leerlingenvervoer	-115	V	I
	Veiligheid	-21	V	
22.	Veiligheidsregio	-95	V	I
23.	Vergunningen openbare orde en veiligheid	42	N	I
24.	Verlenen vergunningen / controle naleving	32	N	I

Toelichting:

- X Apparaatskosten: De onderschrijding op de apparaatskosten is meerledig. Binnen de afdeling ISC wordt een onderschrijding op de productieve uren gesignaleerd voornamelijk als gevolg van openstaande vacatures (€ 321.000 V). Ook door de afdeling SenS zijn minder productieve uren doorberekend, veroorzaakt door vacatureruimte projectleider jeugdzorg en doordat de uitvoering van het leerlingenvervoer in 2015 overgeheveld is naar de afdeling ISC (€ 93.000 V). De unit Veiligheid heeft meer productieve uren gemaakt vanwege laag ziekteverzuim en de uren van de trainee waren niet in de begroting opgenomen (€ 92.000 N). De uren van de afdeling BV voor de brandweerkazernes zijn verantwoord bij programma 6 (€ 27.000 V).
- X Kapitaallasten: geen afwijkingen.

Beheerskosten sociaal domein

1. Beheerskosten sociaal domein: De oorzaak van de onderschrijding is een combinatie van minder inhuur externe adviseurs door het feit dat 2015 een transitiejaar is en dat terughoudendheid is betracht in het uitvoeren van nieuwe innovatieve dingen en minder uitgaven voor communicatie door een gerichte publiciteitscampagne en de opheffing van het Wmo Platform.

Maatschappelijke zorgAlgemeen

Op 1 januari 2015 is uitvoering gegeven aan onze nieuwe taken en verantwoordelijkheden uit de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) 2015. Het jaar 2015 is beschouwd als een transitiejaar, waarin ervaring in de praktijk is opgedaan met onze nieuwe taken en verantwoordelijkheden en de hiervoor gemaakte keuzes. Gedurende dit jaar is gemerkt dat de operationele implementatie van een dergelijke grote systeemverandering niet in een jaar staat.

2. Sterke samenleving: Door toename van het aantal bezoekers en activiteiten door de ingezette ontwikkelingen ten behoeve van de transities en de huisvesting van sociale wijkteams in ieder activiteitencentrum heeft het college besloten eenmalig een extra subsidie voor uitbreiding van 24 uren voor coördinatie van de drie activiteitencentra in Oosterhout te verstrekken (€ 54.000 N). Er is rekening gehouden met deze overschrijding door hiervoor geld te reserveren binnen de post maatschappelijke vaardigheden (zie punt 3). Verder zijn er minder aanvragen binnengekomen voor subsidies op het gebied van sociaal lokaal beleid en was de verzekeringspremie vrijwilligers lager dan geraamd (€ 24.000 V)
3. Maatschappelijke vaardigheden: Door de omslag per 1 januari 2015 is er met name binnen pijler 2 maatschappelijke vaardigheden terughoudendheid betracht in het organiseren en opzetten van projecten en innovaties (€ 30.000 V). Verder is hier rekening gehouden met te reserveren gelden voor het opvangen van de extra bijdrage aan de wijkcentra die verantwoord is bij de post sterke samenleving (€ 54.000 V, zie punt 2)).
4. Transitie AWBZ: De melding bij 2^e corap was gebaseerd op de maximale verplichting. Het grootste deel wordt verklaard door een lager gebruik van de voorziening "Begeleiding". Daarnaast zijn er minder PGB's verstrekt dan van tevoren ingeschat was (€ 250.000 V). Gezamenlijk verklaart dat de lagere uitgaven. Bij de begroting 2015 was de prognose gebaseerd op de cijfers tegen de hoogste tarieven die toen voorhanden waren en die aan de gemeente beschikbaar werden gesteld. Door opschoning en herindicatie tegen andere tariefstelling zijn de uitgaven lager uitgevallen. Aangetekend moet worden dat de verwachting is dat de begeleiding voor dagbesteding nog aanzienlijk zal groeien en dat de budgetten in de komende jaren lager zullen uitvallen (minus € 350.000 in 2019). Hiernaast is de post "onvoorzien" slechts voor een klein deel benut (€ 500.000 V).
5. Zorg en ondersteuning: Ten aanzien van de beleidsvelden Beschermd wonen, dak- en thuislozen opvang en opvang en zorg van slachtoffers huiselijk geweld / vrouwenopvang heeft de gemeente Breda meer tijd nodig gehad om het Regionale beleidskader Kwetsbare groepen op te stellen waarin is opgenomen de "Ontwikkelagenda West-Brabant geeft thuis". Dit vormt de basis voor de doorontwikkeling van het MASS Oosterhout en het aangekondigde "Oosterhouts Kompas". Deze vertraging heeft tot gevolg dat de doorontwikkeling van het MASS Oosterhout ook in financiële zin tot minder uitgaven heeft geleid. Daarnaast is het Lokale Dementie Programma "ketenzorg Dementie Oosterhout" onverwacht ook in 2015 nog deels door het Zorgkantoor gefinancierd waardoor minder gemeentelijke middelen noodzakelijk waren.

6. Beleidsontwikkeling WMO: Het voordeel is ontstaan door de ontvangen boeteclausule Welzorg als gevolg van het niet volledig nakomen van het contract.
7. Externe advisering: Op het terrein van medische en technische advisering WMO waren er minder adviezen noodzakelijk dan begroot.
8. Huishoudelijke verzorging: De overschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door de consequenties van de beleidswijziging rondom de Hulp bij het Huishouden (HbH). De grootste (financiële) impact hebben de verlenging van de overgangsperiode (€ 400.000 N), de externe inhuur voor de gesprekken rondom de wijzigingen in de HbH (€ 726.000 N) en de kosten verbonden aan de juridische procedures (€ 120.000 N). De overschrijding is als gevolg van de incidentele uitkering vanuit het Rijk (€ 257.000 V) lager uitgevallen.
9. Individuele voorzieningen: Als gevolg van terughoudend en veranderd beleid (rolstoelpool en scootmobielpool) lopen de onkosten van de rolstoel- en de vervoersvoorzieningen terug (resp. € 246.000 en € 173.000 V). Het kleinschalig collectief vervoer laat een voordeel zien van € 176.000. Dit heeft te maken met ontvangen provinciale subsidie door KCV van de Provincie in het kader van de halte toegankelijkheid. En verder is een subsidie ontvangen in het kader van de mentale toegankelijkheid welke niet was voorzien (€ 20.000 V).
Op de verschillende soorten woningaanpassingen wordt op het budget 8% onderschreden met name als gevolg van het feit dat er 2 grote woningaanpassingen zijn begroot maar slechts 1 is gerealiseerd (€ 81.000 V).

Sociaal beleid

10. FWI-inkomensdeel: De uitkering vanuit het Fonds Wet en Uitkering vanuit het Rijk is € 30.000 minder dan waar in de begroting rekening is gehouden. Dit is gevolg van het feit dat de uitgaven van de gemeente ten opzichte van het macro niveau (in het jaar – 2, zijnde 2013) nadelig uitvallen.
11. Inkomensregelingen: In de begroting is uitgegaan van een nadeel ten opzichte van het rijksbudget van € 485.000. In de begroting was uitgegaan van een gemiddelde van 970 uitkeringen en gemiddelde uitkeringskosten van € 15.200 per uitkering. Met een gemiddeld aantal uitkeringen van 977 ligt het aantal uitkeringen in lijn met wat was begroot. De gemiddelde kosten waren echter ongeveer € 800 per uitkering lager dan begroot. Als gevolg hiervan waren de uitkeringslasten € 683.000 lager dan begroot. Tegenover dit voordeel staat een nadeel vanwege een lager uitkeringsbudget van het Rijk. Dit uitkeringsbudget was namelijk € 600.000 lager dan begroot. Hiernaast worden de kosten van verstrekkingen bijstand voor beginnend zelfstandigen bekostigd uit deze rijksmiddelen (€ 81.000). Tenslotte is in 2015 extra ingezet op het voorkomen van ten onrechte verstrekken van uitkeringen. Omdat deze inzet direct invloed had op de kosten van uitkeringsverstrekking zijn deze extra kosten van € 232.000 ten laste gebracht van het uitkeringsbudget. Per saldo was er hierdoor in 2015 sprake van een nadeel van € 236.000 ten opzichte van de begroting.
12. Inkomensvoorzieningen: Voor de WWB individuele inkomensvoorziening heeft er een stijging van het aantal toegekende toeslagen plaatsgevonden mede als gevolg van het feit dat de gemeenteraad in december 2014 bij amendement de inkomensgrens heeft verhoogd van 101% naar 110% van de geldende bijstandsnorm. Verder is er sprake van een (kleine) verhoging van de toeslagbedragen als gevolg van de reguliere verhoging van de bijstandsnormen (€ 48.000 N). Ten opzichte van 2014 is er sprake van een kostenstijging van € 36.000. Hiertegenover staat binnen de inkomensvoorzieningen een voordeel als gevolg van de afrekening over 2014 Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen; in 2015 is meer ontvangen dan waarmee rekening gehouden is in de jaarrekening 2014.

Participatie

Het onderdeel Re-integratie, WsW en inburgering vallen onder de participatiewet, hiervoor is samen € 7.387.288 in 2015 begroot. Het overschot uit 2014 ad € 337.000 is in 2015 eerst ingezet, waardoor er een overschot ontstaat in 2015 van € 439.000 voor het totale onderdeel Participatie.

13. Re-integratie: Het voordeel houdt verband met de nieuwe doelgroepen in het kader van de Participatiewet. Doordat er landelijk sprake is geweest van onduidelijkheid ten aanzien van de banenafspraken zijn de uitgaven op dit punt achtergebleven. Verder speelt een rol dat we er steeds meer voor kiezen om “no cure no pay” afspraken te maken met re-integratiebedrijven. In het resultaat is tevens rekening gehouden met de kosten voor begeleiding statushouders.

14. Wsw: Naast de Rijksbijdrage Wsw betaalt de gemeente jaarlijks een aanvullende bijdrage aan WAVA. De WAVA heeft het jaar 2014 gunstiger afgesloten dan was begroot. Als gevolg hiervan heeft WAVA een deel van de door gemeenten betaalde gemeentelijke bijdrage terugbetaald. Voor Oosterhout gaat het om een bedrag van € 373.238 dat door WAVA is terugbetaald. Hiernaast is er een overschot te zien vanwege het feit dat de begroting is gebaseerd op de begroting van de Wava/Go! die later bijgesteld is door het bedrijfsplan (€ 100.000 V).
15. Bijzondere bijstand/minimabeleid: De verlenging van de overgangstermijn met betrekking tot de huishoudelijke hulp op grond van de Wmo leidt tot een overschrijding op de bijzondere bijstand voor huishoudelijke hulp (€ 235.000 V). Dit betreft gedeeltelijk een verschuiving met de post huishoudelijke verzorging (zie punt 8). Hiernaast is er een overschrijding (€ 95.000 N) van de overige bijstand onder andere als gevolg van een stijging in het aantal cliënten dat bijzondere bijstand ontvangt voor bewindvoeringskosten.
16. Inburgering: De overschrijding is met name veroorzaakt door het verschil tussen de gemaakte kosten voor crisisopvang vluchtelingen en de vergoeding van het COA (Centraal Orgaan opvang Asielzoekers) die hier tegenover staat.
17. Kwijtschelding: Hogere kwijtschelding voor met name de riolering veroorzaakt door afrekening voorgaande jaren en doordat het budget te laag is geraamd. Dit is in de begroting 2016 bijgesteld.
18. Schuldhulpverlening: Als gevolg van de forse stijging van de kosten in de periode 2006-2012 zijn maatregelen genomen om de kosten te beperken. Er is onder andere meer aandacht gegeven aan preventie. Daarnaast heeft de aanbesteding op basis van de nieuwe wet in 2012 geleid tot gunstigere tarieven. Als gevolg hiervan zijn de kosten sinds 2013 gedaald. De uitgaven lijken zich nu te stabiliseren op een bedrag van ongeveer € 450.000. Derhalve is de begroting 2016 met € 150.000 verlaagd.
19. Sociale Zekerheid Algemeen: Diverse wijzigingen binnen het WMO beleid, met name Hulp bij het Huishouden, hebben er toe geleid dat er veel meer bezwaarschriften zijn ingediend dan normaal gesproken het geval is. Er zijn ruim 300 bezwaarschriften ingediend die er toe hebben geleid dat de kosten van procesvoering sociale zekerheid zijn overschreden.

Jeugdzorg

20. Transitie Jeugd:

14T23 Jeugdzorg *)	Totaal budget	Prognose uitgaven 31/12/15	Prognose resultaat 31/12/15
Kosten algemeen jeugdzorg	390	292	98
Kosten toeleiding jeugdzorg	1.713	1.093	620
Persoonsgebonden budget	1.488	733	755
Vrij-toegankelijke zorg	526	-	526
Niet vrij-toegankelijke zorg	9.376	8.657	720
Kosten zorg (jeugdzorg)	11.391	9.390	2.001
Jeugdzorg	13.493	10.775	2.719
*) bedragen x €1000 en excl. leerlingenvervoer			

Kosten algemeen jeugdzorg

De overschrijding veroorzaakt door kosten a.g.v. implementatie van de gemeentelijke jeugdzorgtaken (inhuur van een adviesbureau, tijdelijke inhuur van een projectleider Jeugd en minimale frictiekosten van het voormalig CJG) wordt gecompenseerd door de overschrijding a.g.v. de meevallende kosten voor dienstverlening door partijen met wie wij samenwerken in het jeugddomein, zoals bijvoorbeeld gemeente Breda en de Sociale verzekeringsbank. Er resteert per saldo een voordeel van € 98.000 op dit budget.

Kosten toeleiding jeugdzorg

Het budget op deze post is het niet toegewezen deel van de ontvangen rijksmiddelen ad € 13,2 miljoen voor jeugd. De omvang van benodigde budgetten 2015 voor jeugdhulp was niet meer dan een inschatting in verband met het ontbreken van ervaringscijfers. Het geld op deze post is de buffer geweest voor het geval er grote tekorten bleken als gevolg van de werkelijk ingekochte jeugdhulp. En omdat het zorggebruik van niet vrij toegankelijke jeugdhulp binnen de geraamde financiële kaders is gebleven, is op deze post de buffer ad € 620.000 resterend.

Kosten zorg (jeugdzorg):

- Persoonsgebonden budget:

De uitgaven i.k.v. PGB's jeugd over heel 2015 komen € 755.000 lager uit. Dit valt grotendeels te

verklaren doordat begin 2015 een aantal ouders desgevraagd heeft gekozen hun kind te laten vallen onder de Wet langdurige zorg i.p.v. onder de Jeugdwet; hiermee kwam voor de gemeente Oosterhout de uitvoering van ruim € 700.000 PGB-betalverplichtingen vervallen.

- **Vrij-toegankelijke zorg:**

Het is onze wens de vrij-toegankelijke zorg in Oosterhout lokaal vorm te geven. Het eerste jaar was echt een transitie jaar en heeft vooral in het teken gestaan van het borgen van operationele processen om het werk te kunnen uitvoeren. Lokaal is er toen vooral geïnvesteerd in samenwerking. Voor organisaties was het belangrijk om elkaar goed te vinden, zodat snelle toegankelijke hulp zoveel mogelijk lokaal geboden kan worden. Daarin zien we dat er nieuwe structuren ontstaan zijn en partners elkaar opnieuw aan het leren kennen en vinden zijn, maar dit heeft er tevens voor gezorgd dat het budget wat beschikbaar was voor vrij-toegankelijke zorg in 2015 nog niet is ingezet en er € 526.000 resteert.

- **Specialistische jeugdzorg:**

Gemeente Oosterhout koopt regionaal met nog 8 andere gemeenten specialistische jeugdzorg in. Gemeente Breda koopt namens regio West Brabant Oost de zorg in en draagt zorg voor inkoop van specialistische jeugdhulp, contractmanagement, contractbeheer en financiële administratie. De kosten van de jeugdhulp worden jaarlijks per gemeente afgerekend op basis van eigen gebruik. Eén van de doelen die zijn gesteld m.b.t. jeugdhulp is dat het gebruik van specialistische hulp (behandeling, verblijf) omlaag gaat, ten gunste van lichtere vormen van hulp (ambulant, tijdig, effectief). In de verdeling van het budget 2015 is daarop voorgesorteerd.

De totale onderschrijding van € 720.000 valt uiteen in de volgende voordelen:

- In de werkelijkheid blijkt het proces van zgn. ambulantisering langzamer te gaan; er resteert € 1.000.000 op het budget ambulante specialistische jeugdzorg.
- Crisishulp laat een onderschrijding zien van € 50.000 doordat een van de aanbieders het aanbod regio-overstijgend heeft georganiseerd en aldus een kostenbesparing heeft bereikt.
- In het kader van jeugdbescherming en jeugdreclassering zijn gemeenten verantwoordelijk voor het borgen van voldoende beschikbaarheid van capaciteit (gezinsvoogden, jeugdreclasserders en gesloten jeugdzorg) en de aanvullende hulp die uit de maatregelen voortvloeit. In 2015 was er een onderschrijding op het budget van € 60.000.

En nadelen:

- Bestaande cliënttrajecten en oude aanspraken leidden tot een grote druk op duurdere verblijfszorg en pleegzorg in verhouding tot de financiële middelen; overschrijding € 430.000.
- Ook JeugdzorgPlus laat een overschrijding zien van € 24.000. Deze zorg wordt op het niveau van Landsdeel Zuid ingekocht en is een nauwelijks te beïnvloeden verplichting.

21. **Leerlingenvervoer:** Er is dit jaar minder besteed aan de medische keuringen van leerlingen omdat deze al in vorig kalenderjaar zijn gekeurd. Verder gaat hier om een open einde regeling. In de loop van een schooljaar komen er leerlingen bij en vallen leerlingen af. Sommige leerlingen dienen individueel en ver weg te worden vervoerd. Ook heeft halverwege het jaar een herverdeling van leerlingen over percelen plaatsgevonden (€ 115.000 V).

Veiligheid

22. **Veiligheidsregio:** Het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Midden- en West Brabant heeft in 2015 besloten het positief rekeningsaldo 2014 (€ 36.121 V) en het gehele restant van de in 2013 ingestelde reserve BTW herziening (€ 58.309 V) terug te storten.
23. **Vergunningen openbare orde en veiligheid:** De overschrijding op de post aansprakelijkheidsverzekering is enerzijds veroorzaakt door een uitgevoerde taxatie van gemeentelijke panden en anderzijds door de te betalen eigen risico per claim.
24. **Verlenen vergunningen / controle naleving:** In de begroting 2015 zijn nog opbrengsten opgenomen in het kader van de Wet Mulder die per september 2014 zijn afgeschaft (€ 13.000 N). Hiernaast zijn de precario opbrengsten voor het gebruik van gemeentegrounden achtergebleven als gevolg van minder aanvragen (€ 20.000 N).

Programma 3: Werkgelegenheid en economie

Bedragen * € 1.000

Nr	Omschrijving	2015	Voor-/nadeel	I / S
X	Apparaatskosten	54	N	I
X	Kapitaallasten	-	-	
	De bruisende binnenstad	30	N	
1.	Bedrijven Investeringszone	30	N	I
	Toerisme & recreatie	19	N	
2.	Toerisme/recreatie	19	N	I
	Ruimte om te ondernemen	41	N	
3.	Markten	18	N	I 9 S 9
4.	Economie	23	N	I

Toelichting:

X Apparaatskosten: Door de afdeling STO zijn meer uren verantwoord waaraan met name de extra inzet op Bruisende Binnenstad en de extra tijd benodigd voor de voorbereidingen op de vorming van een BIZ voor de bedrijventerreinen debet zijn.

X Kapitaallasten: geen afwijking.

De bruisende binnenstad

1. Bedrijven investeringszone: Voor het aantrekken van een stadsmanager voor de Stichting BIZ heeft het college een bedrag van € 30.000 beschikbaar gesteld. Dit bedrag is ten laste gebracht van het positief rekeningresultaat over 2014 (vrije reserve).

Toerisme & recreatie

2. Binnen de post toerisme en recreatie is aan de VVV € 10.000 boven de reguliere subsidie verstrekt. Dit onder de voorwaarde dat er uiterlijk 1 mei 2015 een afgerond plan zou liggen rondom de samenwerking tussen UITpunt en VVV, hetgeen inmiddels ook is geëffectueerd. Door een extern bureau is een onderzoek uitgevoerd naar de bezettingsgraad bij met name campings ten behoeve van de actualisatie van de forfaitaire heffing bij toeristenbelasting. Daarnaast is er een bijdrage betaald voor inhuur streekmanager landstad de Baronie. Deze is niet begroot omdat het een nieuw verzoek om collectief bij te dragen betrof dat pas later in het jaar werd gedaan. Deze twee niet begrote posten leiden tezamen tot een uitgave van € 17.000, die deels gedekt zijn vanuit het uitvoeringsprogramma toerisme.

Ruimte om te ondernemen

3. Markten: De inkomsten van de markten blijven door onderbenutting van de beschikbare capaciteit, waar het één en ander op berekend is (aantal kramen), achter op de raming, terwijl de kosten van onder andere reparatie stroompaaltjes en elektra hoger zijn.

4. Economie: Naar aanleiding van de wens om te komen tot een BIZ voor de bedrijventerreinen Weststad en De Wijsterd is er een formele draagvlakmeting uitgevoerd. Ter voorbereiding is een door de ondernemersvereniging ingehuurd extern bureau ingeschakeld om de aan te sluiten bedrijven te informeren en enthousiasmeren. Teneinde een goede start te maken met de uitvoering van het eerste onderdeel van het programma Bruisende Binnenstad is een bedrag van ruim € 6.000 in 2015 uitgegeven, terwijl in de begroting vanaf 2016 voor dit uitvoeringsprogramma gelden zijn opgenomen.

Programma 4: De levendige gemeente

Bedragen * € 1.000

Nr	Omschrijving	2015	Voor-/nadeel	I / S
X	Apparaatskosten	-565	V	
X	Kapitaallasten	80	N	
	Onderwijs & jeugd	30	N	
1.	Beleid onderwijs	-25	V	I
2.	Onderwijshuisvesting	76	N	I
3.	Beleid jeugd	-21	V	I
	Cultuur & evenementen	1.660	N	
4.	Bibliotheek	699	N	I
5.	De Bussel	354	N	I
6.	Uitvoering cultuur	593	N	I
7.	Evenementen	14	N	I
	Sport	-68	V	
8.	Sportparken	-140	V	I -174 S 33
9.	Sporthallen en gymzalen	-29	V	I - 62 S 33
10.	Zwembaden	101	N	I

Toelichting:

X Apparaatskosten: De onderschrijving wordt voornamelijk veroorzaakt door minder uren van de afdeling SenS. Doordat Theater de Bussel per 1 juli 2015 is verzelfstandigd zijn er maar voor een half jaar uren doorberekend (€ 320.000 V). Bij het Sportbedrijf zijn veel minder uren doorberekend door nog niet ingevulde vacatureruimte, ziekte en zwangerschapsverlof (€ 232.000 V). Dit heeft geleid tot een overschrijding bij de inhuur van extern personeel. Binnen de unit Samenleving zijn extra uren doorgerekend o.a. in verband met jeugdbeleid (dit in relatie met programma 2) en extra uren door het hogere aantal subsidieaanvragen (€ 59.000 N). Verder is de functie van evenementencoördinator gedurende het jaar ingevuld door een externe (€ 50.000V). De afdeling BV heeft minder uren besteed aan het onderhoud van de zwembaden Arkendonk en De Blikken vanwege de sluiting per juli 2015 (€ 23.000 V).

X Kapitaallasten: Het nadeel van de kapitaallasten is voornamelijk ontstaan door afboeking van de boekwaarde van sportpark Heihoef vanwege opheffing van het sportpark (€ 226.000 N) en door afboeking van de boekwaarde van De Blikken in verband met sluiting (€ 205.000 N). Door vertraging in de uitvoering van de uitbreiding van de basisschool Marcoen in Dorst en van de projecten TSC en Contreie zijn de kapitaallasten lager (resp. € 52.000 en € 56.000). De kapitaallasten van de renovatie van het gebouw de Bussel zijn lager als gevolg van aanbestedingsvoordelen (€ 154.000 V).

Onderwijs & jeugd

1. Beleid onderwijs: De regeling Brede scholen is in 2015 afgebouwd. Het overschot van € 25.000 was bestemd voor de realisatie van een derde Brede school in Vrachelen. Deze is niet gerealiseerd.
2. Onderwijshuisvesting: Voor de plannen rondom de toekomst van het Frenckencollege zijn kosten gemaakt voor de inhuur van externen. Tevens heeft met de verhuurder van de Mathildestraat een eindafrekening plaatsgevonden. Deze locatie was gehuurd van externen voor de huisvesting van MBO Flash in Oosterhout. Daarnaast is de lopende overeenkomst van PCPO voor huur van extra huisvesting voor onderwijs overgenomen. Een structurele oplossing wordt in het nieuwe op te stellen IHP meegenomen (€ 76.000 N).
3. Beleid jeugd: Door de nieuwe taken van de gemeente op het gebied van de jeugdhulp moeten nieuwe verbindingen gerealiseerd worden tussen partijen in het voorliggende veld, waardoor in 2015 nog niet het gehele budget is ingezet (€ 21.000 V).

Cultuur & evenementen

4. Bibliotheek: In 2015 is een investeringssubsidie aan Theek 5 verstrekt ten behoeve van de inrichting van de nieuwe bibliotheek in de Bussel (€ 700.000) en de frictiekosten ten behoeve van de sluiting van de wijkvestigingen (€ 100.000). Hiervan is in 2015 een voorschot van 90%, zijnde € 720.000 uitbetaald. Conform raadsbesluit is deze subsidie gedekt uit de bestemmingsreserve Santrijn. Daarnaast zijn de onderhoudskosten lager vanwege de sluiting van de bibliotheken Arkendonk en Gentiaanstraat (€ 17.000 V).
5. Theater de Bussel: Bij het vaststellen van het verzelfstandigingsplan heeft de Raad in 2014 besloten een bedrag van € 250.000 beschikbaar te stellen voor de eenmalige frictiekosten. Deze kosten zijn gedekt uit de vrije reserve (€ 250.000 N). Op basis van dit verzelfstandigingsplan is de subsidie vastgesteld voor 2015. Doordat in deze subsidie rekening is gehouden met een ingangsdatum van de huur per 1 september en een aantal kosten in 2015 hoger zijn geweest als waarmee bij de dekking van deze subsidie rekening is gehouden is er een incidenteel nadeel ontstaan (€ 103.000 N).
6. Uitvoering cultuur: De overschrijding binnen deze post wordt gekenmerkt door een aantal posten waarvan de dekking plaatsgevonden heeft middels reserves.
Voor de toekenning van activiteitsubsidies heeft de raad € 30.000 beschikbaar gesteld bij de saldobestemming jaarrekening 2014. In werkelijkheid is er een tekort van € 22.000. Verder is een startsubsidie verleend aan Stichting Bock (€ 20.000) Hiervoor was bij de bestemming jaarrekeningresultaat 2013 een bedrag gereserveerd. Aan H19 is een subsidie vertrekt ten behoeve van de frictie-, verhuis en inrichtingskosten van € 718.000. In 2015 is hiervan € 683.000 betaald. Conform raadsbesluit is deze subsidie gedekt uit de bestemmingsreserve Santrijn. De raad heeft bij de saldobestemming jaarrekening 2014 besloten om het Filmhuis eenmalig een overgangssubsidie te verlenen van € 25.000. Daarnaast is er een voorziening gevormd voor de kosten van de liquidatie van het Filmhuis (€ 166.000 N). En tenslotte zijn uit de stelpost Santrijn in 2015 alleen de kosten betaald voor de implementatiekosten van de verzelfstandiging voor theater De Bussel (€ 320.000V).
7. Evenementen: Bij de jaarrekening 2014 is van het rekeningresultaat € 10.000 bestemd voor een eenmalige subsidie voor stichting de Mienushal. Deze is in 2015 betaald en onttrokken uit de vrije reserve.

Sport

8. Sportparken: De werkzaamheden voor de sportparken zijn uitgevoerd conform de planning. Er zijn extra kosten gemaakt voor de sportparken TSC en Contreie in verband met de nieuwbouw zoals ozb en verzekeringspremie (€ 30.000 N). Verder is er door het opheffen van sportpark Heihoef een inkomst van € 174.000 geboekt ter dekking van de resterende kapitaallasten.
9. Sporthallen en gymzalen: Door minder klachtenonderhoud op de binnensportaccommodaties en onzekerheid over de toekomst van sporthal Arkendonk zijn de kosten lager (€ 52.000 V). In verband met de opzegging van het contract voor de horeca bij sporthal Arkendonk zijn er geen pachtinkomsten (€ 18.500 N). Tevens is er sprake van tegenvallende omzet door terugloop in gebruik van consumpties (€ 14.500 N). Wel zijn er door efficiënte verhuur van de beschikbare ruimte in sporthallen en gymzalen hogere huurinkomsten (€ 10.000 V).
10. Zwembaden: Het afgelopen jaar heeft de samenvoeging van de drie zwembaden plaatsgevonden. Na de opening van de vernieuwde Warande is er al een stijging van bezoekersaantal op diverse doelgroepen. Het effect hiervan is een positief resultaat op de inkomsten van € 145.000. Daarnaast zijn er een aantal eenmalige kosten (uniforme kleding, vernieuwen materiaal, investering in personeel € 139.500 N) geweest en eenmalige kosten vanwege personele inzet (€ 165.500 N) voor het optimaliseren van de bedrijfsvoering van recreatieoord de Warande in relatie met het samengaan van zwemvoorziening Arkendonk en zwembad de Blikken naar de Warande. Een deel van de inhuur is vanwege de inzet van het personeel bij de tijdelijke opvang van de AMA's. Vanuit het PBS is een bedrag van € 67.500 voor een deel van de kosten van inhuur personeel en de bedrijfskleding opgevangen. De energiekosten zijn lager door lager energieverbruik vanwege de sluiting van de twee zwembaden en door positieve afrekening 2014 (€ 104.000 V). Door nieuwbouw hogere kosten voor verzekeringen en belastingen (€ 9.000 N). Na sluiting van de Blikken zijn kosten gemaakt voor het aanpassen van het gebouw voor het gebruik door Stichting Bock (kunstenaarsgroep) waarmee binnen de begroting van de zwembaden geen rekening is gehouden (€ 21.000 N). Verder zijn er in verband met de opening van de nieuwe Warande extra uitgaven gedaan voor marketing voor o.a. het ontwerpen

van een nieuwe website, het ontwikkelen van een zwemapp, diverse openingsactiviteiten en extra profilering de nieuwe Warande (€ 16.000 N).

Programma 5: Ruimte en ontwikkeling

Bedragen * € 1.000

Omschrijving		2015	Voor-/nadeel	I / S
X	Apparaatskosten (excl. parkeren, afvalinzameling, riolering en Grex)	-63	V	I
X	Kapitaallasten (excl. parkeren, afvalinzameling, riolering en Grex)	254	N	
	Openbare ruimte	5	N	
1.	Openbare verlichting	23	N	I
2.	Wegen	57	N	I
3.	Buitenreclame	13	N	I
4.	Openbaar groen	-1	V	I
5.	Speelvoorzieningen	-68	V	I
6.	Buurt- en wijkbeheer	-19	V	I
	Verkeer & mobiliteit	-104	V	
7.	Verkeer	-78	V	I
8.	Openbaar vervoer	-26	V	I
	Parkeren (gesloten systeem)	64	N	
9.	Parkeren (incl. apparaatskosten en kapitaallasten)	64	N	I
	Natuur, milieu & afval	-32	V	
10.	Milieubeleid en beheer	-4	V	I
11.	Composteerinrichting	-28	V	I
	Afvalinzameling (100% kostendekkendheid)	455	N	
12.	Apparaatskosten	38	N	
13.	Kapitaallasten	-66	V	
14.	Inzamelingen	483	N	I
	Riolering (100% kostendekkendheid)	-105	V	
15.	Apparaatskosten	-122	V	
16.	Kapitaallasten	-60	V	I
17.	Riolering	-94	V	I
18.	Pompen en gemalen	171	N	I
	Ruimtelijke ordening & wonen	-216	V	
19.	Beheer gronden en gebouwen	-245	V	I
20.	Structuur en bestemmingsplannen	-270	V	I
21.	Beleid wonen	-44	V	I -24 S -20
22.	Bouwvergunningen	144	N	I
23.	Uitvoering wonen	199	N	I
	Grondexploitatie (zie ook separate toelichting)	-5.061	V	
24.	Apparaatskosten	-241	V	
25.	Kapitaallasten	-561	V	
26.	GREX	-4.259	V	

Toelichting:

- X Apparaatskosten: De afdeling STO heeft meer uren doorberekend voor met name wonen. Dit betreft zowel de actualisatie van de woonvisie als de grotere inzet voor de opvang en huisvesting van vluchtelingen en statushouders (€ 40.000N). Verder is er ten behoeve van gewenste stedelijke ontwikkelingen en particuliere plannen fors meer sprake van wijzigingen in de bestemmingsplannen, terwijl dit werk de laatste jaren veel meer intern wordt gedaan dan via adviesbureaus (€ 70.000 N). Minder uren van de afdeling ISC vanwege vacatureruimte en (langdurig) ziekteverzuim (€ 200.000 V). Binnen de afdeling SenS is een beperkte onderschrijding van het aantal uren met name door vacatureruimte, deels is dit gecompenseerd door overwerk en daarnaast is er ingehuurd. Er zijn met name minder uren besteed aan openbaar groen (€ 33.000 V) en speelvoorzieningen (€ 19.000 V) en meer uren besteed wegen (€ 28.000 N). Door hogere onderhoudskosten is de doorbelasting van de tractie hoger (€ 41.000 N)
- X Kapitaallasten: De kapitaallasten voor investeringen openbare verlichting JOR 2014 (€ 59.000), reconstructie wegen JOR 2014 (€ 67.000) en investeringen in openbaar groen (€ 34.000) zijn verantwoord onder programma 5, maar de dekking is begroot in programma 6. De kapitaallasten voor reconstructie Bovensteweg-Weststadweg zijn verantwoord op programma 5, maar deze kapitaallasten worden gedekt uit de reserve (€ 37.000).

Openbare ruimte

1. Openbare verlichting: Naast een lichte overschrijding van de onderhoudstermijnen heeft in 2015 de vervanging van tijdelijke armaturen door LED-armaturen plaatsgevonden. Dit kon niet worden uitgesteld naar 2016.
2. Wegen: Ter voorbereiding op de uitvoering van JOR 2016 heeft een asfaltonderzoek plaatsgevonden op negen locaties (€ 12.000 N). Deze is gedekt uit het budget IBOR (zie punt 6). Voor de uitvoering van het JOR 2015 worden meerdere onderhoudsbudgetten uit wegen, openbaar groen en verkeer ingezet ter dekking van groot onderhoud aan wegen, fietspaden, voetpaden etc. . De som van deze exploitatiebudgetten is € 1,52 miljoen en in 2015 is in totaal € 1,57 miljoen. De overschrijding van € 50.000 is veroorzaakt door: hogere waterschapslasten (€ 24.000 N) en door een aantal niet voorziene noodzakelijke reparaties o.a. middeneiland rotonde Bromtol vanwege wringing door vrachtverkeer, duiker Leijzenstraat vanwege instorting, dichten gat asfalt Klein Oosterhout en betonverharding Weststadweg door schades (€ 44.000 N). En verder lagere kosten bewegwijzering omdat vanwege faillissement van de leverancier de uitvoering is doorgeschoven naar 2016 (€ 13.000 V). Van de totale overschrijding is een overschrijding van € 113.000 verantwoord op wegen.
Daarnaast zijn de kosten voor onkruidbestrijding verharding lager vanwege een gunstige aanbesteding (€ 17.000 V), een betaalde boete door een de aannemer in verband met onvoldoende (beeld)kwaliteit van de werkzaamheden (€ 10.000V) en door minderwerk (€ 10.000 V). De post machinale straatreiniging is met € 34.000 onderschreden vanwege het stilzetten van de kolkenzuiger, minder inhuur derden door laag ziekteverzuim en minder inhuur veegmachines door betere inzet eigen materieel.
3. Buitenreclame: De exploitant voor lichtmastreclames heeft in 2015 minder reclame uitingen verkocht waardoor de inkomsten voor de gemeente ook teruggelopen zijn.
4. Openbaar groen: Voor de actualisatie van de monumentale bomenlijst was geen budget opgenomen (€ 14.000 N). Het onderhoud openbaar groen laat een voordeel zien van € 116.000. Dit bestaat uit lagere kosten voor bladruimen, minder kosten voor wintersnoei en voor snoeien heesters door WAVA (€ 56.000 V), een boete voor het niet voldoen aan de beeldkwaliteit (€ 12.000V) en besparing op de omvorming heesters door lagere onderhoudskosten WAVA (€ 48.000 V). Van dit voordeel is eind 2015 € 38.000 ingezet met een opdrachtverstrekking voor inboetwerkzaamheden, omdat einde van het jaar de beste periode is om bomen te planten. Vanwege meer maaierwerkzaamheden, veroorzaakt door een lang zomerseizoen en hogere temperaturen, is de post gras en bermen overschreden (€ 24.000 N). Verder lagere kosten voor snoei, rupsbestrijding en rooikosten voor bomen (€ 11.000 V). Daarnaast is van de totale overschrijding van de uitvoering van het JOR van € 50.000 (zie punt 2) een voordeel van € 35.000 op de post fiets- en wandelpaden verantwoord. In verband met de verrekening van de BTW is de doorbelasting vanuit de omposteerinrichting hoger uitgevallen (€ 88.000 N).

5. Speelvoorzieningen: In 2015 zijn, in afwachting van de uitkomsten van de herijking van de nota Buitenspelen, enkele de hoogst noodzakelijk plekken gerenoveerd. Het saldo dit product ad € 68.000 is gestort in de reserve Buiten Spelen.
6. Buurt- en wijkbeheer: Het budget is ingezet voor asfaltonderzoek op negen locaties. De lasten zijn verantwoord onder wegen (zie punt 2).

Verkeer en mobiliteit

7. Verkeer: Vanuit ingekomen klachten was er geen noodzaak om grotere infrastructurele maatregelen te treffen (€ 28.000 V). Grootchalige projecten worden voornamelijk opgenomen in het JOR. Van de totale overschrijding van de uitvoering van het JOR van € 50.000 (zie punt 2) is een voordeel van € 29.000 op verkeer verantwoord. In 2015 is terughoudend opgetreden met het plaatsen van nieuw straatmeubilair en verkeersborden (€ 21.000 V). Het budget voor VRI's is overschreden door de nieuwe aanbesteding (€ 20.000 N). Door uitbreiding van de verkeersregelininstallaties, loskoppeling van producten (geen kwantumvoordeel) en indexatie is dit nadeel ontstaan. Verder is er een incidentele subsidie vanuit de provincie voor Brabant Veiliger ontvangen (€ 15.000 V).
8. Openbaar vervoer: In de begroting was voor geheel 2015 een post opgenomen voor het dagelijks onderhoud van het nieuwe busstation. Gezien het feit dat dit busstation pas eind 2015 in gebruik is genomen, valt dit budget voor dit jaar vrij.

Parkeren

9. Parkeren: In 2015 zijn een tweetal onderzoeken zijn uitgezet, één in kader het van de bruisende binnenstad naar de effecten van parkeren op de aantrekkelijkheid van het winkelcentrum en één juridisch advies over de consequenties van de mogelijke verlaging van de parkeertarieven (€ 19.000 N). De kosten voor realtime parkeren zijn door toename van het gebruik van de pinpassen en daardoor hogere kosten voor het verwerken van de transacties overschreden (€ 33.000 N). Als gevolg van minder inzet van externe handhavers zijn deze kosten maar ook de inkomsten uit naheffingen minder dan begroot (€ 24.000 V). De parkeeropbrengsten blijven achter ten opzichte van de begroting door enerzijds de afschaffing van de vergoedingen in het kader van de Wet Mulder per 1 januari 2015 (€ 65.000 N) en anderzijds door minder bezoekersaantallen en het afschaffen van betaald parkeren op de koopzondag (€ 65.000 N). Dit nadeel is structureel en het budget 2016 is hierop aangepast in de programmabegroting 2016. Vanwege nieuwe parkeerautomaten zijn er minder storingsen en zijn er nog geen onderhoudskosten geboekt vanwege het ingaan van het onderhoudscontract per 2016 (€ 27.000 V). Het saldo op het product parkeren is verrekend met de bestemmingsreserve Parkeerbonds.

Natuur, milieu en afval

10. Milieubeleid en beheer: Zoals aangegeven in de 2^e concernrapportage meldde de Omgevingsdienst Midden en West Brabant in de 2^e burap een negatief resultaat, met het gevolg voor Oosterhout van een bijbetaling t.o.v. de oorspronkelijke begroting. Ondanks de bijbetaling, welke naar beneden is bijgesteld, zijn de kosten van de OMWB opgevangen binnen het budget in de begroting. Dit is gevolg van het feit dat er minder controles zijn gedaan en minder vergunningen zijn afgegeven ten opzichte van 2014. Het voordeel is met name het gevolg van een BTW wet waarbij de BTW betaald door de GR verrekend kan worden door de deelnemer.
11. Composteerinrichting: Door minder verkoop van compost en boomstammen, marktwerking prijzen afzet en vervuilde aanlevering (voornamelijk project heesters naar gazon) zijn de inkomsten lager (€ 27.000 N). Het nadeel van € 118.000 op de kosten bestaat uit onderzoeken en adviezen derden in het kader van toekomst composteerinrichting (€ 15.000 N), huur en lease vanwege hogere kosten verkleiningsapparaat en trommelzeef (€ 57.000 N) en voor reparaties en storingsen, software weegbrug en brandstofkosten (€ 43.000 N). Door de hogere kosten derden is de doorberekening naar de gemeentelijke producten openbaar groen, waterhuishouding en afvalinzameling hoger dan geraamd (€ 172.000 V).

Afvalinzameling

12. Apparaatskosten: Het nadeel is veroorzaakt door een hogere doorbelasting tractie vanwege hogere onderhoudskosten (€ 33.000 N).
13. Kapitaallasten: Lagere kapitaallasten door niet gerealiseerde investeringen uit de uitvoeringsplanning 2016. De cyclische vervanging van ondergrondse containers is niet gedaan vanwege grootchalige vervanging tijdens invoering Diftar (2012/2013). En verder is de Programmatuur ten behoeve van bedrijfsvoering Afvalinzameling verplaatst naar 2016.

14. Inzamelingen: Er is een nadeel van € 100.000 op inhuur derden met name veroorzaakt door openstaande vacatureruimte (dekking in PBS). Daarnaast blijkt na evaluatie en een behaalde efficiency slag (efficiëntere routes) de structurele bezuiniging 2013 niet (volledig) haalbaar. Er is wel een jaarlijkse daling van de inhuurkosten te zien. Vanaf de begroting 2016 is dit budget verhoogd. De invoering van de afvalbelasting (€ 13 per ton) was niet in de begroting opgenomen (€ 59.000 N). Hogere stortkosten restafval vanwege een hoger aanbod (tonnage) (€ 42.000 N). Tevens hogere stortkosten GFT vanwege een hoger tonnage en de invoering van de afvalbelasting (€ 15.000 N). En ook hogere kosten voor de sorteeraanlyse doordat de fractie kunststof hieraan toegevoegd is (€ 10.000 N). De inkomsten milieustraat zijn lager vanwege een lager tonnage aangeboden grof huisvuil en restafval (€ 45.000 N). Er zijn hogere inkomsten voor het ophalen van snoeiafval HAH (€ 14.000 V) en lagere inkomsten van bedrijfsafval door een daling van het aantal contracten ondergrondse, dus minder 'tikken' (€ 26.000 N). De fracties van de milieustraat zijn eind 2014 opnieuw aanbesteed. De nieuwe tarieven waren nog niet opgenomen in de begroting 2015 (€ 30.000 N). Het nadeel op papier wordt veroorzaakt door een lagere vergoeding (marktwerking) en hogere kosten door een hoger tonnage en tevens een hoger tarief (€ 128.000 N). Door de landelijke invoering van de vermarkting van kunststof worden sindsdien inzamelkosten betaald voor kunststof die nog niet geraamd in de begroting 2015 waren (€ 300.000 N). Hier staan meer inkomsten tegenover door de vermarkting (€ 300.000 V). Vanwege een gunstiger ledigingstarief door nieuwe, regionale aanbesteding zijn de kosten voor glas lager (€ 30.000 V). Verder een hogere doorbelasting composteerinrichting in verband met hogere kosten en lagere inkomsten op de composteerinrichting (€ 50.000 N).

Riolering

15. Apparaatskosten riolering: Om vacatureruimtes bij de werkvoorbereiders op te vangen zijn externen ingehuurd. Het gevolg hiervan was dat bij de vaste medewerkers tijdelijk is geschoven in taken. Daarnaast is een vast medewerker ingezet voor het LEAN-proces (€ 195.000 V). Verder hogere toerekening kosten straatreiniging en waterhuishouding (€ 67.000 N)
16. Kapitaallasten: Het maken van de waterader in de tunnelbak om de waterpartij Hoofseweg-Zuid te verbinden met Slotbossetorenpark is verschoven naar JOR 2016 (€ 52.000 V).
17. Riolering: Op de post Pompen en Gemalen (zie punt 18) is een forse overschrijding ontstaan. Daardoor zijn een aantal geplande activiteiten binnen de post Riolering iets in de planning verschoven. De waterschapslasten zijn structureel lager dan begroot (€ 11.000 V). Een budget van € 20.000 is voldoende voor een jaar met een gemiddelde hemelwaterafvoer. Lagere kosten voor monitoring / telemetrie omdat er minder voorzieningen geplaatst, onderhouden of verbeterd zijn (€ 37.000 V). De kosten van inhuur derden voor het verwerken van rioolmutaties in het beheerssysteem zijn lager doordat de conversie naar een nieuw rioolbeheerssysteem is verschoven naar 2016 (€ 15.000 V). Ook inhuur voor het maken van een nieuw vGRP is deels doorgeschoven naar 2016 (€ 20.000 V). Hogere kosten voor kleine reparaties riolen / kolkaansluitingen / huisaansluitingen (€ 22.000 N) met name op de Houtse Heuvel en Burg. Van Oerslaan. In 2015 zijn er verschillende gaten gevallen door schades in het riool en was het daardoor noodzakelijk om een streng van de riolering bij de Plataanstraat te vervangen (€ 16.000 N). Daarnaast is er minder reiniging en inspectie uitgevoerd (€ 12.000 V) en minder onderhoud aan bijzondere rioolputten (€ 15.000 V).
18. Pompen en gemalen: Doordat het achterstallig onderhoud aan pompen en gemalen een snelle inhaalslag noodzakelijk maakte is beroep gedaan op extern personeel. Het achterstallig onderhoud is in beeld gebracht en grotendeels uitgevoerd.

Ruimtelijke ordening & wonen

19. Beheer gronden en gebouwen: Het voordeel is het gevolg van de verkoop van het pand aan de Zandheuvel (€ 270.000) gezien het feit dat dit pand na sluiting als buurthuis niet meer nodig was ter uitvoering van gemeentelijk beleid. Voor deze verkoop zijn kosten gemaakt zoals makelaarscourtage die het voordeel verlagen.
20. Structuur en bestemmingsplannen: Ontvangen bijdragen kostenverhaal via anterieure overeenkomsten, die vervolgens zijn doorgestort naar de reserves Groenfonds en Bovenwijkse Voorzieningen (€ 275.000).
21. Beleid wonen: Het voordeel is enerzijds ontstaan omdat bij het verstrekken van een starterslening van de verkopende partij een bijdrage hiervoor verplicht gesteld is van 1% van de verkoopwaarde van de

woning (€ 28.000 V) en anderzijds is er een rentevergoeding over de startersleningen over heel 2015 van € 20.000 ontvangen die ook niet zijn begroot.

22. Bouwvergunningen: De procedures rondom Lavi hebben aan externe juridische ondersteuning en proceskosten in 2015 € 32.000 gekost . De OMWB vertegenwoordigt de gemeente in hoger beroep en dit valt binnen de reguliere werkzaamheden van de OMWB. Verder lopen er rondom Oostquartier op dit moment drie juridische procedures. In één van de bestuursrechtelijke procedures worden we juridisch ondersteund door een extern bureau. In de civielrechtelijke procedure worden wij ook, zoals vereist, vertegenwoordigd door een extern bureau. De kosten in 2015 waren hiervoor € 69.000. Hiernaast zijn er proces- en handhavingskosten gemaakt i.v.m. overige speciale handhavingsacties (€ 23.000 N)
23. Uitvoering wonen: De jaarlijkse bijdrage Hypotheekfonds Noord-Brabantse Gemeente (HNG) is onttrokken uit de bestemmingsreserve (€ 192.000) .Verder zijn er kosten gemaakt voor een onderzoek om inzicht in de afzet van de woningmarkt te verkrijgen, mede voor de actualisatie van de woonvisie (€ 7.500).

Grondexploitatie

24. GREX Apparaatskosten: Minder uren met name door stagnatie in de planvorming en besluitvorming van de projecten Everdenberg Oost (door problematiek verkeersafwikkeling) en Zwaaiikom (door onderhandelingen met ontwikkelende partij) en temporisering van de woningbouwontwikkeling van Slotjes Midden.
25. GREX kapitaallasten: Lagere kapitaallasten doordat er voorcalculatorisch is gerekend met 4,5% over de prognose van de boekwaarde per 1-1- van het betreffende boekjaar, terwijl nacalculatorisch met 2,83% is gerekend over de feitelijke boekwaarde per 1-1-.
26. Neutrale verwerking GREX: De apparaatskosten, kapitaallasten en overige uitgaven en inkomsten worden via onttrekkingen en stortingen in de reserve bovenwijkse voorzieningen en de algemene bedrijfsreserve neutraal in de gemeentelijke exploitatie opgenomen. De grondexploitatie wordt verder toegelicht in paragraaf 6.4.

Programma 6: Middelen

Bedragen * € 1.000

Nr	Omschrijving	2015	Voor- nadeel	I / S
X	Apparaatskosten (excl. adm doorbelastingen en heffingen)	165	N	
X	Kapitaallasten (excl. Equalit)	1.323	N	
	Gemeentelijke organisatie	-1.085	V	
1.	Automatisering	-1.004	V	I
2.	Financiële ondersteuning en uitvoering	-18	V	I
3.	Personeel en organisatie	30	N	I -20 S 50
4.	Telefonie	-86	V	I -75 S -11
5.	Facility management	-20	V	I
6.	Inkoop	-25	V	I
7.	Tractie	184	N	I
8.	Accommodatiebeheer	-58	V	I
9.	DIV	-29	V	I
10.	Bestuur, control en advies	-59	V	I
	Dekkingsmiddelen	-347	V	
11.	Onroerend Zaakbelasting (OZB)	349	N	I
12.	Overige belastingen	-80	V	I
13.	Afvalstoffenheffing	-365	V	I
14.	Rioolheffing	126	N	I
15.	Algemene uitkering	308	N	I
16.	Onvoorzien	-155	V	I
17.	Stelposten	-141	V	I
18.	Algemene baten en lasten	-389	V	I
	Resultaat	4.997	N	
19.	Mutaties reserves	4.997	N	I

Toelichting:

- X Apparaatskosten: De overschrijding op de apparaatskosten is meerledig. De afdeling BV heeft meer uren verantwoord voor advisering P&O vanwege overbezetting ten opzichte van de begroting (€ 107.000 N), voor promotionele activiteiten (€ 90.000 N) en voor afhandeling van bezwaarschriften (€ 56.000N). Hier staan minder uren tegenover voor inkoop vanwege vacatureruimte (€ 123.000 V), voor onderhoud gemeentelijke gebouwen (€ 48.000 V) en representatie omdat deze uren verantwoord zijn op programma 1 (€ 29.000 V). Het voordeel bij de Directie is ontstaan door openstaande vacatureruimte (€ 305.000 V). De overschrijding bij de afdeling BCA (€ 413.000 N) is het gevolg van de niet opgenomen uren van de cluster Interne Controle en laag ziekteverzuim. De afdeling ISC heeft uren besteed voor de internetpagina ter ondersteuning van de afdeling communicatie welke niet als zodanig waren begroot (€ 31.000 N). De extra uren voor het onderhoud van de tractiemiddelen heeft de overschrijding bij de afdeling SenS veroorzaakt (€ 33.000).
- De pensioenuitkeringen politieke ambtsdrager zijn geraamd binnen de apparaatskosten, maar verantwoord als overige kosten derden (€ 123.000 V) en de salariskosten ten behoeve van de non-activiteiten zijn geboekt als apparaatskosten, maar geraamd als overige derden (€ 90.000 N) (zie onderdeel Personeel en organisatie). Verder lagere doorberekening belastingsamenwerking (€ 72.000 V zie punt 2)
- X Kapitaallasten: Binnen dit programma is de stelpost kapitaallasten (€ 423.000) en de stelpost onderuitputting kapitaallasten (€ -1.150.000) opgenomen. Deze worden niet hier maar verspreid over de

gehele begroting gerealiseerd. Doordat de ICT-investeringen zijn vertraagd ontstaat een voordeel (€ 53.000 V).

Gemeentelijke organisatie

1. Automatisering: Het aandeel kosten van de gemeente Oosterhout in Equalit is hoger dan begroot (€ 105.000 N). Het resultaat van Equalit is gestort in de bestemmingsreserve (€ 964.000 V). Verder laat de post systeembeheer een onderschrijding zien van € 124.000 veroorzaakt door niet uitgevoerde Digid audit en invoering webarchief (€ 34.000 V), lagere kosten voor software doordat software niet meer wordt gebruikt of doordat er een besparing op de kosten is gerealiseerd (€ 60.000 V) en lagere kosten voor licenties omdat niet alle investeringen zijn gedaan (€ 30.000 V). Tenslotte is door een nieuw gunstiger afgesloten contract voor de multifunctionele printers een voordeel behaald ten opzichte van de raming (€ 15.000 V).
2. Financiële ondersteuning en uitvoering: Het dividend dat is ontvangen van de BNG in 2015 is € 20.000 lager ten opzichte van 2014 en het budget 2015. Deze lagere uitkering is veroorzaakt door een structurele daling van het renteresultaat. Dit nadeel wordt gecompenseerd en omgezet in een voordeel door lagere bijdragen aan GR Belastingssamenwerking West-Brabant. Met de raming van het budget voor bijdragen aan de GR is naast de vaste bijdrage rekening gehouden met een naheffing van het aantal aanslagregels en meerwerk voor WOZ-waardering. De naheffing en het meerwerk was minder dan verwacht.
3. Personeel en organisatie: Het centrale opleidingsbudget in 2015 is niet geheel benut, gezien het feit dat in 2015 de laatste mogelijkheid was om het individueel loopbaanbudget van € 500 te benutten (€ 52.000 V). Verder is er een nadeel op de pensioenen politieke ambtsdragers (€ 185.000 N). Hiervoor was € 123.000 als raming bij de apparaatskosten opgenomen. De uitkeringen van de verzekeringsproducten lopen niet jaarlijks gelijk met de betalingen aan de politieke ambtsdragers. De uitgaven voor het non-activiteitenfonds zijn geboekt als apparaatskosten maar onttrokken uit de voorziening non-activiteitenfonds (€ 90.000 V). Tot slot heeft er een afrekening plaatsgevonden van ARBO-maatregelen 2015 (€ 15.000 V).
4. Telefonie: Lagere kosten op mobiele telefonie door afname van het aantal mobiele abonnementen en minder vergoedingen (€ 23.000 V). Ook lagere kosten voor onderhoud van telefonielijnen in verband met een afbetaalde investering uit 2010 en lagere exploitatielasten door goedkopere oplossingen ACD (telefonie oplossing 1e lijn) (€ 52.000 V). Door opschoning en opnieuw afsluiten van contracten zijn de kosten van vaste telefonie ook lager dan begroot (€ 11.000 V).
5. Facility management: Hogere kosten voor bewaking door inzetten van een beveiligingsbedrijf bij openings- en sluitronde en tijdens de avondopenstelling in verband met de veiligheid. Dit geldt ook voor de Raadsvergaderingen (€ 19.000 N). De financiële consequenties van de nieuwe aanbesteding koffieautomaten in 2014 waren nog niet aangepast in het budget van 2015 (€ 9.000 V). Lagere schoonmaakkosten door verschuiving van werkzaamheden naar begin 2016 (€ 11.000 V). Verder waren de BHV-opleidingen incidenteel minder grootschalig opgezet (€ 9.000 V). En door centralisering van de uitgifte van kantoorartikelen en de afgenomen vraag zijn de kosten hiervoor € 9.000 lager dan begroot.
6. Inkoop: Minder kosten voor externe adviezen door minder grote projecten. Daarnaast zijn kosten, die op verzoek van interne afdelingen gemaakt zijn, doorbelast naar desbetreffende afdeling.
7. Tractie: Hogere onderhoudskosten doordat meerdere tractiemiddelen (met name vuilniswagens en veegmachines) aan het einde van hun technische levensduur zijn (€ 155.000 N). Er wordt een inhaalslag gemaakt in de aanschaf van nieuwe tractiemiddelen. Daarnaast zijn er hogere verzekeringspremies betaald (€ 13.000) en zijn er onvoorziene aankopen gedaan (€ 15.000).
8. Accommodatiebeheer: Hogere huurinkomsten Ridderstraat 34 (Delta Onderwijs) door de nieuwe huurder vanaf 1 juli 2014 (€ 53.000 V). Hogere onderhoudskosten stadhuis door het aanbrengen van lichtkoepels die niet waren voorzien (€ 11.000 N). Lagere onderhoudskosten van het pand Outflow door mindere bezetting, daardoor slechts instandhoudingskosten (€ 20.000 V). Hogere onderhoudskosten gemeentewerf vanwege het aanbrengen van valbeveiliging op de milieustraat in verband met de beveiliging (€ 23.000). En doordat de verbouwplannen van brandweer Den Hout nog niet concreet zijn is het dak niet vervangen en is het buitenschilderwerk niet uitgevoerd (€ 26.000 V). Voor het kalenderjaar 2015 was de eindafrekening van het gasverbruik van het gemeentehuis voordelig (€ 10.000 V).

9. DIV: Het voordeel bij de post DIV is ontstaan door lagere printkosten voor uitbesteding (€ 22.000 V) en voor intern kopiëren (€ 6.000 V).
10. Bestuur, controle & advies: Voor de invoering van VPB was een eenmalig budget geraamd van € 25.000 bedoeld voor externe advisering. Dit is niet uitgegeven, omdat de alle werkzaamheden “in huis” zijn uitgevoerd. Op contributie van VNG is een voordeel van € 17.000 vanwege een BTW correctie op samenwerkingsverbanden. Een voordeel van € 12.000 op beleidscoördinatie, vanwege minder uitgaven aan het project verbindend bestuur door uitloop van het project in 2016. Doordat er minder klachten zijn ontvangen is er een voordeel van € 7.000 op het budget ombudscommissie.

Dekkingsmiddelen:

11. Onroerend Zaakbelasting (OZB): De waardedaling van de geprognosticeerde WOZ-waarde per 1 januari 2014 (basis voor de berekening van de OZB 2015) is groter geweest dan waar rekening mee was gehouden. Hierdoor zijn de OZB-tarieven voor 2015 te laag vastgesteld en is er dus minder OZB binnengekomen.
12. Belastingen (overig): Bij de overige belastingen is per saldo sprake van een voordelig resultaat van € 70.000, bestaande uit de hondenbelasting, toeristenbelasting en de BTW-teruggave op de belastingssamenwerking.
13. Afvalstoffenheffing: Op de opbrengsten afvalstoffenheffing is een nadeel ontstaan van € 221.000, dit is voornamelijk veroorzaakt door een nadeel op de afrekening van voorgaande jaren € 81.000, het variabel gedeelte 2015 € 90.000 en het vastrecht 2015 € 30.000. Verder is er ten laste van de opbrengst een voorziening gevormd voor dubieuze debiteuren van € 20.000 (zie ook paragraaf 5.1 lokale heffingen). Het resultaat op de afvalinzameling is onttrokken uit de voorziening reiniging (€ 543.000).
14. Rioolheffing: Op de opbrengst rioolheffing is een nadeel ontstaan van € 408.000, deze is voor € 30.000 veroorzaakt doordat er minder woningen waren. Het resterende verschil van € 378.000 is veroorzaakt door de afrekening rioolheffing niet-woningen, doordat in eerdere jaren een hoger verbruik door de BWB werd ingeschat dan er werkelijk over is afgerekend. Het resultaat op de riolering is onttrokken uit de voorziening (€ 471.000), hiervan was € 170.000 opgenomen in de begroting.
15. Algemene uitkering: Het nadelige resultaat komt met name voort uit de negatieve ontwikkeling van de accressen. Daar staat een positief effect tegenover als gevolg van het groot onderhoud gemeentefonds (inclusief suppletie). Daarnaast is het werkelijk ontvangen bedrag met betrekking tot de integratieuitkering WMO hoger dan begroot.
16. Onvoorzien: De kosten voor de tracékeuze 380kV (€ 105.000) en de kosten voor de noodontsluiting Weststad 2 (€ 10.000) zijn gedekt uit de post onvoorzien. Het overige deel zijnde € 155.000 is niet benut.
17. Stelposten: De stelposten prijscompensatie en ombuigingen zijn niet volledig benut voor resp. € 85.000 en € 57.000.
18. Algemene baten en lasten: De overige algemene baten en lasten betreffen met name premierrestitutie, verrekeningen belastingdienst en vrijval van de voorzieningen FPU en Loopbaanbudget (€ 389.000 V).

Resultaat

19. Mutatie reserves: In 2015 is per saldo € 5 miljoen meer gestort in de reserves dan begroot. Enerzijds is er sprake van een € 6,6 miljoen hogere storting, maar bij de onttrekkingen zien we een € 1,6 miljoen hogere onttrekking. Zowel bij de stortingen als de onttrekkingen is een veel hoger bedrag dan begroot zichtbaar. Voor een bedrag van € 11.601.061 wordt dit veroorzaakt door de mutaties tussen de reserves (bijvoorbeeld en voornamelijk de overheveling van de investeringskosten in de Bussel vanuit de bestemmingsreserve Santrijn naar de reserve investeringsprojecten). Tot op heden werden deze verschuivingen niet in de exploitatie opgenomen. De vorige accountant was van mening dat dit ook niet per sé nodig is. De huidige accountant is op grond van de wetgeving van mening dat dit wel moet. Wij kiezen er daarom voor om deze onderlinge mutaties op de reserves nu ook via de exploitatie op te nemen. Omdat deze echter dus ook niet begroot waren, levert dit een verschil op. Hiervoor zal in de begroting 2016 ook nog een begrotingswijziging voor moeten worden opgesteld.

6.3.2 Kapitaallasten

De kapitaallasten hebben betrekking op de lasten (afschrijving en rente) die voortkomen uit investeringen. Deze kapitaallasten zijn in principe berekend op 4,5%. Per saldo zijn de kapitaallasten € 1,4 miljoen voordeliger dan in de begroting 2015 is opgenomen. Dit voordeel bestaat uit de volgende componenten:

Bedragen * € 1.000

Item	Voor-/nadeel	2015
Lagere rentekosten	Voordeel	1.037
Hogere kapitaallasten	Nadeel	-169
Lagere kapitaallasten parkeren	Nadeel	-47
Lagere kapitaallasten afvalstoffenheffing	Nadeel	-66
Lagere kapitaallasten rioolheffing	Nadeel	-30
Hogere kapitaallasten Equalit	Voordeel	722
Effect op rekeningresultaat	Voordeel	1.447

De totale kapitaallasten zijn € 1.037.000 minus € 169.000 lager dan begroot, dus € 868.000. Daarnaast is er een per saldo een voordeel op de gesloten systemen parkeren, riolering, afvalinzameling, Equalit en grondexploitatie. Voor- en nadelen bij deze producten worden geëgaliseerd via voorzieningen voor riolering en afvalinzameling (100% kostendekkendheid) respectievelijk via waardering van gronden voor de grondexploitatie.

Lagere rentekosten

Per 31 december 2014 lag het eigen vermogen € 15,4 miljoen hoger dan verwacht, dit levert een voordeel van € 0,7 miljoen aan bespaarde rente op. Daartegenover staat dat door de hogere reserve positie meer rente aan de reserves moest worden toegevoegd, hetgeen een nadeel van € 0,2 miljoen opleverde.

Door de lagere marktrente komt de gemiddelde renteomslag uit op 3,45%, dit levert een voordeel op van € 1,7 miljoen. Netto levert dit een voordeel op van € 0,5 miljoen aangezien er in de begroting al rekening werd gehouden met een voordeel van € 1,2 miljoen.

Hogere kapitaallasten

In onderstaande tabel worden de werkelijke kapitaallasten vergeleken met de begrote kapitaallasten.

Bedragen * € 1.000

Item	Begroot	Werkelijk	Verschil
Totale kapitaallasten	19.108	19.235	-127
Dekking: inzet reserves	-3.718	-3.676	-42
Nadeel kapitaallasten	15.390	15.559	-169

Voor circa € 1,6 miljoen zijn de afschrijvingen op de activa van Equalit in 2015 opgenomen in onze exploitatie. Deze hogere afschrijvingen zijn gedekt binnen de gesloten exploitatie van Equalit, dat wil zeggen ze zijn gedekt door de opbrengsten van Equalit.

6.3.3. Personele lasten

Volgens het PBS (Personeelskosten Budgettering Systeem) krijgt elke afdeling een budget op basis van de vastgestelde formatie, waarbij het budget wordt berekend aan de hand van het vastgestelde functieniveau (schaal) en een periodieke verhoging van het maximum van de schaal minus één periodiek.

De volgende tabel geeft een overzicht van de begrote formatie versus de werkelijke bezetting per 31 december 2015.

	Formatie begroting	Wijziging	Formatie begroting (na wijziging)	Werkelijke bezetting	Vacature- ruimte
Totaal	386,8	-3,3	383,5	352,7	30,8

Formatiewijziging

De formatie is ten opzichte van de begroting per saldo met 3,3 fte gedaald. Dit wordt veroorzaakt door:

- uittreden Theater De Bussel, daling 7,4 fte;
- invulling taakstelling en Businesscase 60+, daling 10,4 fte;
- uitbreiding als gevolg van de transities, stijging 15,1 fte;
- wat kleinere formatieve wijzigingen, daling 0,6 fte.

Via de selectieve vacaturestop is ook nadrukkelijk gestuurd op de hoogte van de werkelijke bezetting. Onderstaande tabel geeft inzicht in het verloop van deze bezetting.

Per einde	Bezetting in fte's (excl. Equalit)
April 2010	424,6
April 2011	404,4
December 2011	389,2
Augustus 2012	384,1
December 2012	384,8
September 2013	372,4
December 2013	371,3
Augustus 2014	354,5
December 2014	352,1
Augustus 2015	352,1
December 2015	352,7

Ontwikkeling personeelskosten

Binnen de personele kosten is sprake van voordeel van € 244.000. In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de begrote personele budgetten afgezet tegen de werkelijke kosten in 2015. In de 2^e corap werd een voordelig resultaat van € 400.000 verwacht binnen het PBS. Het nadeliger resultaat wordt met name veroorzaakt doordat er minder werd doorbelast aan investeringen, hiermee was binnen de 2^e corap nog geen rekening gehouden.

Bedragen * € 1.000

Item	Begroting	Werkelijk	Vershil
Personele kosten	23.971	23.171	800
Tijdelijk personeel	404	1.216	-813
Algemene afdelingskosten	574	711	-137
Specifieke afdelingskosten	148	91	57
Totale kosten	25.097	25.189	-93
Inkomsten	-283	-927	644
Inzet reserves	-	-	-
Doorbelasting investeringen	-833	-526	-307
Saldo	23.981	23.736	244

De lonen en salarissen laten een onderschrijding zien veroorzaakt door openstaande vacatures en het CAO effect voor 2015. De hogere inkomsten die met name het gevolg zijn van detachingsvergoedingen voor diverse medewerkers, vergoedingen voor inzet van medewerkers uit andere budgetten. De inhuur van tijdelijke krachten betreft voornamelijk vervanging van openstaande vacatures en vervanging bij detachering. De kosten van inhuur tijdelijk personeel worden in principe meegenomen in het pbs tenzij expliciet budgetten beschikbaar zijn. De analyse van de kosten van de tijdelijke krachten binnen de exploitatie is opgenomen bij de analyse van de programma's (zie 6.3.1)

Wet Normering Topinkomens

Met ingang van 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) in werking getreden. Deze wet stelt een maximum aan de bezoldiging van (top)functionarissen in de publieke en semipublieke sector. Dit maximum is voor 2015 vastgesteld op € 178.000. Uit de WNT volgt de verplichting voor de gemeente om in de jaarrekening melding te maken van:

1. Alle (gewezen) topfunctionarissen en hun bezoldiging;
2. Overige medewerkers in dienst van de gemeente welke de norm overschrijden;
3. Uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband van alle topfunctionarissen en van alle andere medewerkers indien deze uitkering de norm overschrijdt.

De gemeente Oosterhout kent in 2015 twee topfunctionarissen, te weten de gemeentesecretaris en de griffier (zie paragraaf 6.10).

Naast de hiervoor genoemde grensbedragen kent de WNT een verbod op winstdelingen, bonussen en elke andere vorm van prestatietoelagen, tenzij:

- De afspraken vallen onder het overgangsrecht doordat deze incidentele, variabele beloningen vóór inwerkingtreding van de WNT per 1 januari 2013 zijn overeengekomen en de hoogte en de voorwaarden voor een variabele beloning uit deze overeenkomst blijken; of
- Sprake is van winstdelingen, bonussen en elke andere vorm van variabele beloning die betrekking heeft op krachtens algemene maatregel van bestuur bepaalde uitzonderingen (deze zijn vastgelegd in het Uitvoeringsbesluit WNT en betreffen de jubileumuitkering bij een diensttijd van 12½, 25, 40 en 50 jaar, de eenmalige mobiliteitstoeslag en de eenmalige bindingspremie).

6.3.4. Doorberekende lasten

Binnen onze gemeentelijke exploitatie is een aantal producten waarvan de lasten worden gedekt uit tarieven en/of opbrengsten. Dit houdt in dat het meer of minder doorbelasten naar deze producten een positief dan wel negatief effect op onze exploitatie heeft. Deze producten en het effect in de jaarrekening 2015 zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Bedragen * € 1.000

Item	Begroot	Werkelijk
Afvalverwijdering	2.995	2.936
- personeel	873	879
- overhead	714	714
- kosten belastingen	197	137
- tractie	622	654
- veegkosten	310	312
- kwijtschelding	279	240
Riolering	1.944	1.959
- personeel	655	460
- overhead	409	409
- kosten belastingen	66	65
- tractie	40	46
- veegkosten	310	312
- kosten water	294	361
- kwijtschelding	170	306
Grondexploitatie / projecten	1.652	1.410
- personeel	984	824
- overhead	586	586
- archeologie	82	-
Parkeren	547	530
- personeel	202	181
- overhead	340	340
- tractie	5	9
Totaal	7.133	6.835
Toe- of afname		-298

Conclusies

Op basis van dit overzicht kan worden geconcludeerd dat er in de jaarrekening er een lagere toerekening aan deze producten heeft plaatsgevonden en dat dit per saldo een negatieve invloed heeft op het jaarrekeningresultaat van € 298.000. Dit voordeel is verdeeld over diverse posten en producten zoals in de tabel aangegeven.

Oorzaken van deze lagere doorrekening zijn:

Afvalverwijdering

Binnen afvalverwijdering wordt € 59.000 minder doorberekend dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door minder doorberekende kosten voor de kosten belastingen (€ 60.000).

Riolering

Binnen het product riolering wordt € 15.000 minder doorberekend dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat er minder uren zijn besteed (€ 195.000) en meer kwijtscheldingen (€ 136.000) en kosten water (€ 67.000).

Grondexploitaties

In 2014 wordt in werkelijkheid € 242.000 minder doorbelast naar de grondexploitaties dan begroot. Ook dit wordt veroorzaakt door een lagere doorbelasting van het aantal uren. Met name vanuit de afdeling Stedelijke Ontwikkeling zijn in 2015 minder uren doorbelast dan begroot.

Parkeren

Binnen parkeren is sprake van een iets lagere inzet van personeel, waardoor er per saldo € 17.000 minder aan personele kosten wordt doorberekend.

6.3.5. Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Bedragen * € 1.000

Toevoeging aan de reserves per programma	Raming 2015 na wijziging	Waarvan structureel	Realisatie 2015	Waarvan structureel
Verbindend bestuur	845	0	845	0
Sociaal domein	0	0	0	0
Werkgelegenheid en economie	0	0	0	0
De levendige gemeente	0	0	0	0
Ruimte & ontwikkeling	253	0	5.722	0
Middelen	1.973	1.808	3.149	2.019
Totaal	3.071	1.808	9.716	2.019

Toelichting:

De structurele toevoeging betreft de rentebijbeschrijving op de reserves.

Bedragen * € 1.000

Onttrekking aan de reserves per programma	Raming 2015 na wijziging	Waarvan structureel	Realisatie 2015	Waarvan structureel
Verbindend bestuur	351	181	263	113
Sociaal domein	420	420	430	430
Werkgelegenheid en economie	0	0	0	0
De levendige gemeente	3.164	2.637	4.595	2.581
Ruimte & ontwikkeling	241	184	480	196
Middelen	483	295	540	357
Totaal	4.659	3.717	6.308	3.677

Toelichting:

De structurele onttrekkingen betreft de onttrekking aan de reserve investeringsprojecten op de diverse programma's.

Voor verdere toelichting van de reserves wordt verwezen naar paragraaf 6.7 Toelichting op de balans.

Structurele exploitatieruimte

Met ingang van de jaarrekening 2015 dienen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting en het jaarverslag een aantal kengetallen opgenomen te worden. Deze kengetallen maken het de leden van de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente. Eén van deze kengetallen betreft de structurele exploitatieruimte van de gemeente. De berekening hiervan is onderstaand opgenomen.

	Indicator	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Jaarrekening 2015	Begroting 2016
A	Structurele lasten	138.808	161.516	149.250	164.629
B	Structurele baten	143.110	160.960	166.286	163.213
C	Structurele toevoegingen aan reserves	0	0	1.808	0
D	Structurele onttrekkingen aan reserves	4.939	5.178	3.717	6.103
E	Totale baten	146.870	161.778	166.468	163.763
	Structurele exploitatieruimte $((B-A)+(D-C))/(E) \times 100\%$	6,3%	2,9%	11,3%	2,9%

Deze percentages geven aan welke structurele ruimte er is om eigen lasten van de gemeente te dragen. Op basis van bovenstaande percentages kan de conclusie getrokken worden dat de gemeente Oosterhout voldoende ruimte heeft in de begroting om de structurele lasten te dragen en dat er dus sprake is van een solide begroting met een reëel evenwicht.

6.4 Grondexploitaties

Algemeen

Onderstaand is een toelichting gegeven omtrent de grondexploitaties. Voor een meer beleidsmatige toelichting wordt verwezen naar programma 5 Ruimte & Ontwikkeling en naar de paragraaf grondbeleid. Teneinde de leesbaarheid te vergroten is hier getracht een totaalbeeld te scheppen, dus zowel inhoudelijk als financieel, waarbij naast een toelichting van de kosten en opbrengsten in 2015 een overzicht is opgenomen van de betreffende reserves en voorzieningen en het verwachte verloop (en mogelijke winstnemingen) van de geopende grondexploitaties.

Daarnaast is zoals gebruikelijk in het bijlagenboek van de jaarrekening een overzicht van de gemaakte kosten en opbrengsten per project opgenomen voor zowel de geopende grondexploitaties als de projecten betreffende "niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG)".

Per 31 december 2015 zijn er in totaal 7 complexen waar een exploitatieberekening voor is opgesteld. Daarnaast zijn er 5 complexen die in beheer (strategische of historische aankopen) of in planontwikkeling zijn. Het laatste complex bevat erfpachtgronden. Per saldo is er ten opzichte van 2014 één complex afgesloten (Veerseweg) en een complex is overgeboekt van NIEGG naar BIE (Everdenberg Oost).

Financieel verloop en toelichting 2015

De totale boekwaarde op 31 december 2015 bedroeg € 48,497 miljoen. Dit is een daling van bijna € 1,2 miljoen ten opzichte van 31 december 2014, en procentueel een daling van 2,4%.

De totale investering in grondexploitaties uitgedrukt in bedrag per inwoner bedraagt ca. € 900

Onderstaand wordt de toename samenvattend toegelicht en vervolgens per post een korte toelichting:

Bedragen * € 1.000

Saldo voorraad (de boekwaarde) per 1 januari 2015		49.589
Verwerving grond	2.375	
Bouw- en woonrijp maken	3.732	
Planontwikkelingskosten (inclusief promotie en acquisitiekosten)	1.163	
Kapitaallasten	1.397	
Administratiekosten	170	
Beheer terreinen	30	
Mutatie saldo op basis van structurele kosten		58.456
Winstneming		0
Storting reserve infrastructurele werken (voorheen BoVo)		23
Storting groenfonds		42
Resultaat erfpachtsgronden		75
Derhalve in totaal		58.596
Verkopen	8.135	
Ontvangen huren en inschrijfgelden	273	
Afboeking boekwaarde vanuit voorziening	620	
Overige inkomsten (met name exploitatiebijdragen)	1.070	
Saldo voorraad (de boekwaarde) per 31 december 2015		48.497
Waarvan erfpachtsgronden		2.333
Saldo voorraad exclusief erfpachtsgronden per 31 dec. 2015		46.164

Verwerving grond

De totale kosten voor verwerving van ruim € 2,3 miljoen hebben met name betrekking op de aankoop van 2 grote percelen grond in de Contreie waar in 2015 de onteigeningsprocedure is afgerond. Voor deze twee onteigeningen bedroegen de kosten in 2015 ruim € 2,115 miljoen. Daarnaast is de inbrengwaarde van de gronden van het complex Heihoef in 2015 geboekt, omdat de sportvelden hun functie definitief verloren hadden, en de opstallen ten behoeve van de sportbeoefening gesloopt zijn. Deze kosten bedroegen in totaal € 214.000. Door afsluiten van de grex voor de Veerseweg zijn de restant gronden tegen boekwaarde ad € 80.000 overgeboekt naar het NIEGG complex Overige gronden. Daarnaast is een bedrag van ruim € 46.000 ten laste van dit complex gebracht, zijnde de kosten voor de sloop van een pand aan het Innovatiepark, waarvan de ondergrond begin 2016 is geleverd.

Per saldo resulteren bovengenoemde wijzigingen in een totaalpost van € 2,375 miljoen.

Bouw- en woonrijp maken

In 2015 hebben de kosten van bouwrijp maken met name betrekking op de herinrichting van het openbaar gebied binnen 5 projecten:

- Santrijng gebied, hier is het gedeelte rondom het nieuwe gebouw de Bussel woonrijp gemaakt, inclusief de Torenstraat. De totale kosten hiervoor bedroegen ruim € 950.000.
- In Slotjes Midden zijn onder andere kosten gemaakt voor het gedeeltelijk woonrijp maken van het Loevepark, (circa € 130.000) alsmede rondom de gerealiseerde nieuwbouw aan de Tweesprong (circa € 140.000). De totaal gemaakte kosten voor bouw en woonrijp maken bedragen bijna € 400.000.
- In de Contreie is in 2015 de volgende fase bouwrijp gemaakt (aanleg ondergrondse infra, -zoals riolering- en verharding), zodat de ondergrond kon worden verkocht, en er gebouwd kon gaan worden. Hiervoor is voor ruim € 1,1 miljoen kosten gemaakt. Ook zijn er inmiddels diverse woongebieden afgerond, en is hier gestart met het woonrijp maken, zoals aan de Slijpsteen. Ook is de verdere aanleg van groen-voorziening en openbare verlichting onderdeel van het woonrijp maken, waarvoor in 2015 circa € 633.000 kosten zijn gemaakt.
- Bij het bedrijventerrein Heihoef is dit jaar gestart met het bouwrijp maken van de 2^e fase. Alhoewel dit eind 2015 niet was afgerond, is een groot deel van de infrastructurele werken wel afgerond. De totale kosten hiervoor bedroegen ruim € 480.000.
- Binnen het complex Overige gronden zijn er kosten gemaakt voor de aanpassing van het openbaar gebied, nabij de nieuwbouw aan de Nijenrode, alsmede kosten voor aanpassing fundatie ten gevolge van de aanwezigheid van een kabel.

In de projectinformatie per project (zie bijlagenboek) is een globale verdeling van deze kosten in onderdelen aangegeven.

In totaal is in 2015 aan bouw- en woonrijp maken ruim € 3,688 miljoen uitgegeven.

Planontwikkelingskosten

De totaal benodigde plankosten in 2015 (ruim € 1,157 miljoen) zijn voor ruim de helft aan het project de Contreie toe te schrijven, nl. € 0,59 miljoen. In de totale kosten zitten de interne apparaats-kosten voor de planontwikkeling voor in totaal € 435.000. Daarnaast zijn er bodemonderzoeken uitgevoerd voor in totaal € 108.000 ten behoeve van de reconstructie van de Heiligerweg, ter voorbereiding van archeologisch onderzoek en voor de verkoop van gronden. Het archeologisch onderzoek zelf bedroeg € 8.000 voor de aangekochte percelen grond. De overige kosten van € 28.000 betroffen voor een deel kosten planschade en voor een deel adviezen van derden o.a. met betrekking tot verkaveling van gronden en de waterhuishouding. In bovenstaand bedrag is ook opgenomen een bedrag van € 75.000 voor promotie en acquisitie, welke kosten met name gemaakt zijn voor de verkoop van de vrije kavels in dit project. De overige projecten die hiermee belast zijn, zijn Santrijng gebied (€ 106.000) Zwaaiikom (€ 100.000) Slotjes Midden (€ 46.000), Oosterhout Oost en Everdenberg Oost (samen € 100.000), bedrijventerrein Heihoef (€ 40.000), Overige gronden (€ 71.000) en dan nog beperkte kosten op de projecten Veekestraat en Beneluxweg-Zuid.

De totale kosten van ruim € 1,157 miljoen zijn onder te verdelen in:

- interne kosten van planontwikkeling door alle vakdisciplines en projectleiding: € 840.000;

- Kosten voor bodemonderzoek totaal circa € 123.000. Zoals hierboven aangegeven betreft dit voor € 110.000 kosten binnen het project de Contreie. Daarnaast zijn er voor € 11.000 bodemonderzoeken verricht op bedrijventerrein Heihoef ter voorbereiding van het bouwrijp maken;
- Kosten voor promotie en acquisitie totaal € 80.000
- Kosten voor archeologie: € 8.000, geheel binnen het project de Contreie;
- Kosten ad € 31.000 betreffende uitbetaling van planschade, voor zowel project Santrijn als binnen de Contreie;
- Juridische advisering voor in totaal € 11.000 ten behoeve van het project Zwaaikom;
- Het restant betreft kosten voor stedenbouwkundige bureaus evenals de advieskosten betreffende waterhuishouding, grondprijzen, supervisie op ruimtelijke ontwikkeling, opstellen exploitatieplan etc.

Overige lasten (incl. financieringskosten)

De aan de projecten toegerekende financieringskosten zijn 2,83%. Dit is een verlaging ten opzichte van eerdere jaren. Zie voor een toelichting op dit beleid de paragraaf grondbeleid

De huidige rentetoevoegingen zijn berekend over de boekwaarde per 1 januari 2015 van de onderscheiden complexen. De totale rente over deze boekwaarden bedroeg in 2015 circa € 1,337 miljoen, excl. financiering complex erfpachtgronden, en in totaal € 1,396 miljoen.

De administratie en beheerskosten zijn, voor zover mogelijk, direct aan de betreffende complexen toegerekend. De indirecte kosten zijn volgens een verdeelsleutel toegerekend.

In totaal zijn de overige lasten circa € 168.000 (excl. erfpachtgronden). Dit is circa 37% lager dan in 2014. Deze kosten zijn over alle complexen verdeeld maar vooral De Contreie (€ 104.000), Zwaaikom (€ 10.000) Slotjes Midden (€ 9.200) en Santrijngebied (€ 8.000) Heihoef (5.700) Everdenberg Oost (€ 5.200) en Oosterhout Oost (€ 5.800) zijn belast. Dit is gebaseerd op een verdeelsom per complex waarbij de aan- en verkopen van de afgelopen 3 boekjaren de verdeling grotendeels bepalen. Op de overige projecten zijn deze kosten per project lager dan € 5.000. De beheerskosten voor panden en terreinen (totaal € 30.000) zijn vooral gemaakt voor panden binnen de projecten de Contreie, Oosterhout Oost en Overige gronden. Hier staan weer inkomsten van huren en erfpachtcanons tegenover alsmede rente- en optievergoedingen van totaal € 49.000 (excl. erfpachtcanon).

Uitgiften

De totale grondverkoop hebben in 2015 ruim € 8,1 miljoen opgeleverd. Deze zijn als volgt te splitsen:

▪ Verkoop grond aan projectontwikkelaars in de Contreie	€ 3,5 miljoen
▪ Verkoop kavels binnen project de Contreie	€ 2,6 miljoen
▪ Verkoop ondergrond woningen boven parkeergarage in Santrijngebied	€ 625.000
▪ Verkoop ondergrond aan de Loevesteinlaan	€ 635.000
▪ Verkoop kavel Veekestraat	€ 246.000
▪ Verkoop kavel Heihoef	€ 270.000
▪ Verkoop (laatste) kavel Vlindervallei	€ 155.000
▪ Verkoop stroken grond voor uitbreiding belendende percelen	€ 80.000

Overige inkomsten en correctie inbrengwaarden

De totale overige inkomsten bedragen ruim 1 miljoen. Er zijn exploitatiebijdragen ontvangen binnen het project Slotjes Midden (€ 1,038 miljoen) en binnen het project Overige gronden voor een bijdrage vanuit de herontwikkeling aan de Brabantlaan.

Daarnaast is de boekwaarde voor het project Veekestraat gecorrigeerd door overboeking van de eerder gevormde voorziening ad € 620.000 ten gunste van dit project. Dit leidt daarom tot een correctie van de boekwaarde van de Veekestraat met dit bedrag.

Winstneming

In de 2^e concernrapportages 2015 is aangegeven dat er over 2015 geen winstneming werd voorzien. Dit is uiteindelijk ook het geval gebleken.

Bedragen * € 1.000

Grondexploitatie	Winstneming
-	0
TOTAAL	0

In het bijlagenboek is per project een financiële toelichting over het boekjaar 2015 opgenomen.

Reserves en voorzieningen

Voor een algemene toelichting op de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid, waarin de beleidsaspecten zijn opgenomen.

Hier wordt voornamelijk ingegaan op het feitelijk verloop van deze reserves en voorzieningen met betrekking tot de grondexploitaties.

Reserve infrastructurele werken (voorheen reserve bovenwijkse voorzieningen (BoVo))

In 2015 zijn er vanuit diverse stedelijke ontwikkelingen stortingen in deze reserve gedaan:

Bedragen * € 1.000

Grondexploitatie/ruimtelijke ontwikkelingen	Storting reserve infrastructurele werken
Ontvangsten via anterieure overeenkomsten	186
Ontvangsten vanuit grondverkoop	23
Rentetoevoegingen	89
TOTAAL	298

In 2015 zijn de volgende posten ten laste van deze reserve gebracht:

Bedragen * € 1.000

Grondexploitatie	Onttrekking infrastructurele werken
Bovensteweg/Weststadweg (afronding project)	37
Infrastructurele aanpassingen project de Vliert	27
TOTAAL	64

Voor de volledigheid is hieronder een overzicht van toekomstige verwachte uitgaven van deze reserve opgenomen, waarbij de geraamde investeringen hieruit voornamelijk voor aan te leggen/aan te passen infrastructuur vanuit de structuurvisie Vrachelen zijn.

Bedragen * € 1.000

Stand op 31 december 2015	9.160
Aanpassing infra particuliere ontwikkelingen (Statendam)	145
Ontsluiting N282 Dorst West	700
Aanpassing rotonde Weststadweg/Technologieweg	2.500
Aanpassing kruispunten t.g.v. Zwaaikom	800
Aanleg en aanpassing fietspad naar Dorst	1.250
Reconstructie en aansluiting Kruising N629	1.750
Aansluiting Weststadweg op A 59	1.800
Totaal begrote kosten	8.945

Voorziening grondexploitatie

De eerder gevormde voorziening is per december 2015 opgeheven. Dit gezien het feit dat voor Everdenberg Oost een grondexploitatie is geopend. Daarnaast is een deel van de voorziening overgeheveld naar het daarvoor bestemde project te weten Veekestraat.

De stand van de voorzieningen bedroeg op 1 januari 2015 € 5,65 miljoen is per 31-12-2015 is deze nihil. Ook in het meerjaren perspectief grondexploitaties MPG (onderdeel van de 2^e corap) is hier aandacht aan besteed.

Algemene bedrijfsreserve (ABR)

Ter uitvoering van het beleid zoals beschreven in de paragraaf grondbeleid is de stand op 31 december 2015 € 16,26 miljoen.

Bedragen * € 1.000	
Verloop ABR	Storting/onttrekking
Stand 31 december 2014	11.113
Toevoeging rente 2015	111
Overboeking van voorziening grondexploitatie	5.036
TOTAAL	16.260

Weerstandvermogen

Bedragen * € 1.000		
Specificatie reserves grondexploitatie	31 december 2014	31 december 2015
Algemene bedrijfsreserve	11.113	16.260
Reserve Infrastructurele Werken	8.927	9.160
Totaal	20.040	25.420

Zoals in het meerjaren perspectief grondexploitatie (MPG) is toegelicht kan het weerstandvermogen als volgt worden bepaald:

Het weerstandvermogen bestaat uit het verschil tussen de aanwezige weerstandscapaciteit (reserves & voorzieningen) en de vereiste weerstandscapaciteit (dekking verliezen & risico's).

Op 31 december 2015 bedroeg de hoogte van de aanwezige weerstandscapaciteit:

Bedragen * € 1.000	
Aanwezige weerstandscapaciteit	Bedragen 31 december 2015
Algemene bedrijfsreserve	16.260
Reserve Infrastructurele Werken	9.160
TOTAAL	25.420

De vereiste weerstandscapaciteit kan snel worden bepaald aan de hand van de IFLO-norm (IFLO: Inspectie Financiën Lagere Overheden).

De IFLO-norm relateert de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit aan de boekwaarden van de complexen in exploitatie en de nog te maken kosten.

De norm bestaat dus uit twee elementen

- 10% van de boekwaarden van de exploitaties.
- 10% van de nog te maken kosten in deze exploitaties.

De IFLO-norm is een eenvoudige en snelle manier om het risico te berekenen maar geeft dan ook slechts een indicatieve en minimale schatting. Ten eerste levert de methode geen maatwerk ten opzichte van de risico's die worden gelopen. Ten tweede houdt de IFLO-norm onvoldoende rekening met jaarlijkse fluctuaties in de twee gebruikte grootheden, de uitkomst is dus slechts een momentopname. Ten derde worden de risico's van aankomende exploitaties nog niet meegenomen. Toepassing van deze norm betekent voor onze gemeente per 31 december 2015

- 1) 10% van de boekwaarde ad. € 38,2 miljoen is € 3,82 milj.
- 2) 10% van de nog te maken kosten in deze exploitaties circa € 2,5 milj.

Derhalve bedraagt het benodigde weerstandvermogen voor de grondexploitaties totaal circa € 6,325 milj.

Geconcludeerd kan worden dat het op deze manier bepaalde weerstandsvermogen (aanwezig versus vereiste weerstandscapaciteit) 2,6 bedraagt.

Bij een weerstandsvermogen hoger dan 1, dus bij meer aanwezig weerstandscapaciteit dan vereist, is sprake van een gezonde financiële situatie. Bij de eerstvolgende MPG zal ook een berekening via de risicokaart worden gemaakt.

Risico's binnen grondexploitatie

Binnen de grondexploitatie zijn De Contreie en Santrijn momenteel de twee grote projecten binnen onze gemeente. Voor de overige projecten is het risico beperkt te noemen. Zij zijn beperkt van omvang en hebben momenteel nauwelijks tot geen boekwaarden.

In 2016 zullen met name voor de Contreie gronden worden uitgegeven voor woningbouw. Voornamelijk de afzetbaarheid hiervan is gezien de economische situatie een risico.

De beheersing van deze risico's wordt vooral bereikt door de opbrengsten van de gronden niet te hoog in te schatten en het verwachte tempo van de afzet te matigen. Hier wordt bij iedere actualisatie nadrukkelijk op toegezien en wordt aangesloten op de, op moment van actualisatie, geldende marktomstandigheden. Als voorbeeld noemen we de Contreie. De feitelijke opbrengst die in het afgelopen jaar is gerealiseerd, komt vrijwel overeen met de prognose van de opbrengst van de eerste projecten van drie ontwikkelaars in de Contreie zoals in de laatste actualisatie opgenomen.

Eerdere jaren was er een voorziening onder andere voor de dekking van de risico's ter hoogte van ruim € 5,6 miljoen. Deze voorziening is in 2015 opgeheven. Hiervan is € 620.000 overgeboekt naar het complex Veekestraat en het resterend bedrag is overgeboekt naar de ABR, die hierdoor met ruim € 5 miljoen is verhoogd. Deze voorziening was met name bedoeld om de risico's binnen het project Everdenberg Oost af te dekken. Want de aanleg van het bedrijventerrein Everdenberg Oost staat al enige tijd op de agenda. De planvorming heeft op een laag pitje gestaan, in afwachting van de ontwikkelingen rond de N629. Inmiddels is er zicht op de realisatie van de eerste fase van de reconstructie van de N629. Hiermee is er ook zicht op een goede ontsluiting van Everdenberg Oost en is een belangrijke voorwaarde voor verdere ontwikkeling ingevuld. Daarnaast past deze ontwikkeling om van Everdenberg Oost een modern gemengd bedrijventerrein te maken voor bedrijven die een lokale of regionale binding hebben. Het gaat om 16 ha uitteefbare kavels, voor bedrijven die tussen de 1000 en 5000 m² nodig hebben. De planning is dat het bestemmingsplan in het 2e kwartaal 2016 wordt vastgesteld, en deze ontwikkeling past ook in de regionale afspraken en sluit aan bij de lokale en regionale behoefte

Prognose vastgestelde grondexploitatie

Overzicht nog te verwachten kosten en opbrengsten per complex

Bedragen * € 1.000

Complex	laatste actualisatie	Nog te maken kosten	Nog te ontvangen baten	Verwacht resultaat	Toelichting onderbouwing
Santrijn	Maart 16	2.646	5.289	418V	Grondexploitatie in juni 2012 vastgesteld; een groot deel van de kosten en opbrengsten moeten nog worden gerealiseerd
Slotjes Midden	Maart 16	5.167	2.870	3V	Gelden vanuit vrije reserve ingezet om deel kosten in openbaar gebied te dekken
De Contreie	Maart 16	14.712	48.630	2.793V	Betreft totale kosten van bouw en woonrijp maken, alsmede de laatste aankopen en de uitgifte van het gehele gebied
Veekestraat	Maart 16	53	495	13N	De uitgifte van de kavels is voorzien in 2016, gezien huidige interesse.
Beneluxweg-Zuid	Maart 16	328	890	552V	Nog een kavel voor kantoorruimte uit te geven. Kosten en opbrengsten geheel afhankelijk van moment van deze uitgifte
Heihoef	Maart 16	1.667	5.734	3.5872V	Geheel inmiddels bouw en woonrijp. Eerste uitgiften afgerond, en veel

Complex	laatste actualisatie	Nog te maken kosten	Nog te ontvangen baten	Verwacht resultaat	Toelichting onderbouwing
					interesse, hetgeen uitgiftetermijn verlaagd.
Everdenberg Oost	Maart 16	15.097	23.982	2.600V	Eind 2015 in exploitatie genomen, feitelijke werkzaamheden starten na vaststelling bestemmingsplan

Verwachte exploitatieresultaten per project

Uit bovenstaande tabel blijkt ook de te verwachte exploitatieresultaten per complex op basis van de huidige inzichten, verkoopprognoses van gronden en verwachte kostenramingen. Hierin zitten natuurlijk aanzienlijke risico's in, voornamelijk risico's wanneer de resultaten later in de toekomst worden gerealiseerd.

Daarnaast dient te worden gerealiseerd dat per 1-1-2016 de vennootschapsbelasting voor gemeenten van toepassing is met name voor de grondexploitatie, hetgeen betekent dat over de fiscale winsten (die door de regelgeving kunnen afwijken van bovenstaand resultaat) een belasting van 25% moet worden afgedragen. Dit heeft gevolgen voor het financiële eindresultaat op de projecten. Bovenstaande resultaten dienen dan ook te worden gelezen als resultaat voor belastingen.

6.5 Investerings

6.5.1. Voortgang investeringsplan 2015

Coalitieakkoord

In het coalitieakkoord is opgenomen dat het structurele investeringsniveau in principe gemaximaliseerd is op € 3,8 miljoen, exclusief investeringen op het gebied van riolering en afvalverwijdering (deze worden afzonderlijk beschouwd en worden gedekt via een kostendekkend tarief), en exclusief de specifieke investeringen ten laste van de vrije reserve.

Voor de specificatie van de investeringen ten laste van de vrije reserve wordt verwezen naar paragraaf 3.6 Vrije reserve.

Afwegingscriteria

Naast de investeringen welke voortvloeien uit het coalitieakkoord zijn de volgende criteria toegepast bij de afweging van investeringen:

- noodzakelijke vervangingsinvesteringen;
- noodzakelijke instandhouding van voorzieningen;
- investeringen voortkomend uit een beheersprogramma;
- directe impact op burgers qua service & resultaat;
- investeringen die qua uitvoering doorlopen, maar waarvoor reeds eerdere kredieten beschikbaar zijn gesteld.

Investeringskredieten

In de onderstaande tabel wordt een totaaloverzicht betreffende de kredieten gepresenteerd.

Hieruit blijkt dat er gedurende het jaar 2015 circa € 22,7 miljoen beschikbaar was voor de uitvoering van kredieten, voor een bedrag van € 16 miljoen zijn er werkelijke lasten en baten geboekt op deze kredieten. Daarnaast zijn in 2016 nog voor € 421.000 facturen ontvangen die betrekking hadden op werkzaamheden uitgevoerd in 2015.

De afgesloten kredieten per ultimo 2015 tonen per saldo een positief resultaat, ten opzichte van aangevraagde budgetten (€ 1,3 miljoen). Hierna resteert voor een totaalbedrag van € 5,0 miljoen aan restant kredieten als beginstand per 1 januari 2016.

Omschrijving	Bedrag
Restant kredieten per 1 januari 2015	€ 16.559.679
Gevoteerde kredieten 2015	€ 6.149.912
Totaal beschikbaar in 2015	€ 22.709.591
Werkelijke uitgaven en inkomsten in 2015	€ 16.000.638
Nog in 2016 te ontvangen facturen	€ 420.880
Per saldo resultaat op afgesloten kredieten 2015	€ 1.315.094
Restant kredieten per 31 december 2015	€ 4.972.979
<i>Verwachte baten en lasten</i>	€ 4.236.535

Belangrijkste posten resultaat afgesloten kredieten

Op de in 2015 afgesloten kredieten werd een positief resultaat geboekt van € 1,3 miljoen. Hieronder worden kort de opvallende resultaten toegelicht.

Herinrichting Hoofseweg:

Bij votering van het project was geen rekening gehouden met de ontvangen subsidie van de provincie. Dit heeft geresulteerd in een voordeel van € 317.000.

Realisatie kade Vijf Eiken:

Het voordeel van € 360.000 op dit project is enerzijds ontstaan door lagere kosten voor met name het verleggen van de gasleiding. De reden is dat door "afwaardering" (van hogedruk naar reguliere gasleiding) er minder technische eisen aan gesteld werden. En anderszijds zijn door deze afwaardering de kosten van het verleggen onder de subsidiabele kosten komen te vallen terwijl uitgegaan was van niet-subsidiabele kosten.

Omvorming heesters naar gazons:

Dit project was nieuw en uniek voor de gemeente, waardoor er op basis van ervaring geen goede inschatting van de kosten worden gemaakt. Tevens heeft er een gunstige aanbesteding plaatsgevonden. Het project is met een voordelig resultaat van € 277.000 afgesloten.

Voor het totale overzicht van de afgesloten kredieten wordt verwezen naar bijlage 3 Overzicht investeringen.

6.5.2. Voortgang investeringsplan 2015

In de onderstaande tabel zijn per beleidsterrein de totalen aangegeven met betrekking tot het uitvoeringsplan 2015.

Beleidssterrein	Totaal cf begroting	Beschikbaar Gesteld	Restant	Doorgeschoven naar 2016
Openbare ruimte	2.455.575	2.020.393	435.182	120.000
Sport	450.000	445.540	4.460	-
Informatisering	245.000	245.000	0	-
Accommodatiebeheer	187.832	149.428	38.404	-
Incidentele (bijzondere) investeringen	327.000	252.725	74.275	47.500
Sub-totaal	3.665.407	3.113.086	552.321	167.500-
Afvalverwijdering	267.000	0	267.000	200.000
Riolering	3.185.500	1.609.195	1.576.305	1.496.000
Tractiemiddelen	1.180.000	901.690	278.310	320.000
IHP	500.000	0	500.000	-
Activering personele kosten	750.000	525.940	224.060	-
Totaal	9.547.907	6.149.911	3.397.996	2.183.500

Toelichting voortgang investeringsplan 2015

In 2015 bedroeg het totale investeringsvolume circa € 9,5 miljoen. Dit volume is exclusief de investeringen die ten laste van de reserves (met name vrije reserve) worden gedaan. Van dit investeringsvolume is € 6,1 miljoen beschikbaar gesteld.

In de uitvoeringsplanning 2015 was een aantal projecten opgenomen waarvoor geen krediet is aangevraagd gedurende 2015. Op basis van het vastgestelde beleid (Nota investerings- en afschrijvingsbeleid 2010) valt deze niet benutte investeringsruimte in principe vrij. De overige projecten komen ten laste van de investeringsplafonds van het jaar 2016.

Hieronder worden per beleidsterrein de opmerkelijke zaken met betrekking tot de voortgang genoemd:

Openbare ruimte

In 2015 zijn de volgende in het oog springende kredieten beschikbaar gesteld:

- Reconstructie Hildebrandlaan (wegen, groen en openbare verlichting) € 414.000
- Reconstructie Leysenhoek € 595.500
- Oostpolderweg West € 454.043
- Openbare verlichting (met name Dorst, Molenbuurt, Slotjes Midden, kernen en buitengebied, Midden en Noord) € 341.300.

De meest opvallende niet aangevraagde investeringen betreffen :

- Ockenburg integraal onderhoud € 120.000. Deze investering is doorgeschoven naar 2016 vanwege onvoldoende capaciteit voor de voorbereiding en de uitvoering.
- VRI Wilhelminalaan (kruispunt Trommelen) € 156.750. De investering is eind 2014 aangevraagd.
- Heuvel verbetering van bomen € 100.000. Dit project is komen te vervallen, omdat bij uitwerking is gebleken dat structurele verbetering niet mogelijk bleek. Een alternatieve oplossing bestaat uit terugkerend onderhoud en wordt gefinancierd binnen de exploitatie.
- Slotjesveld inrichting parkgebied € 42.750. Deze investering is eind 2014 aangevraagd.

Sport

In 2015 zijn alle geplande investeringen aangevraagd. Het aangevraagde bedrag betreft voornamelijk investeringen ten behoeve van recreatieoord De Warande in combinatie met de nieuwbouw.

Informatisering

Voor het beleidsterrein informatisering is geplande investering voor het ICT investeringsprogramma 2015 aangevraagd.

Accommodatiebeheer

In 2015 zijn ook voor het beleidsterrein accommodatiebeheer de geplande investeringen aangevraagd voor buurthuis Dommelbergen, De Bunthoef en de Klip en de toren St.Jan. Vanwege aanbestedingsvoordelen is het aangevraagde bedrag lager uitgevallen dan was opgenomen in de uitvoeringsplanning.

Incidentele (bijzondere) investeringen

In 2015 zijn de volgende in het oog springende kredieten beschikbaar gesteld:

- Verbouwing kantoren gemeentewerf € 115.725
- Digitalisering bouwvergunningen € 90.000.

De meest opvallende investeringen die niet aangevraagd zijn betreffen :

- Aanschaf stroomkasten weekmarkten € 15.000: deze investering betreft cyclische vervanging die in 2015 niet nodig geweest is.
- Aanpak illegaal grondgebruik € 25.000; de voorbereiding en inventarisatie is in 2015 afgerond, de uitvoering zal plaatsvinden in 2016. Deze investering is opgenomen in de uitvoeringsplanning 2016.
- Invoering BIZ bedrijventerreinen € 15.000; vanwege onvoldoende draagvlak onder de ondernemers is deze opzet van BIZ niet doorgegaan. In 2016 wordt een nieuw draagvlakonderzoek uitgevoerd.

Afvalverwijdering

De jaarlijkse cyclische vervanging van de ondergrondse containers (€ 67.000) is in 2015 niet nodig geweest vanwege de eerder uitgevoerde grootschalige vervanging naar aanleiding van de invoering van diftar. De investeringen voor Burgerportaal ten behoeve van inzage afvalgegevens, pinautomaat milieustraat en programmatuur bedrijfsvoering (totaal € 200.000) zijn doorgeschoven naar 2016 vanwege verdere afstemming inzake optimalisatie afvalstromen.

Riolering

In 2015 zijn de volgende in het oog springende kredieten aangevraagd:

- Kleine rioolvervangingen noord, midden en zuid € 272.945

- Riolvervanging Jacob Catslaan € 94.250
- Riolvervanging Zuiderbeemd en Trekbeemd € 145.000
- Riolreparaties € 350.000
- Riolvervanging Hildebrandlaan € 256.000
- Riolerig St.Paulusweg, Slotjesveld en Elkhuizenlaan € 90.000
- Aanleg drainage Baarschotsestraat € 194.000

Verder zijn er 3 grote investeringen niet aangevraagd in 2015, zijnde:

- Persleiding Oosterheide RWZI € 1.306.000. Dit betreft het zuidelijke gedeelte, hetgeen doorgeschoven is naar 2016.
- Molenstraat € 275.500. Deze investering is in 2014 aangevraagd.
- Hoofseweg Tunnelbak € 190.000 Deze investering is doorgeschoven naar 2016 vanwege onvoldoende capaciteit voor de voorbereiding en de uitvoering.

Tractiemiddelen

De meest in het oog springende aangevraagde investeringen zijn:

- Vervanging 2 vuilnisauto's € 432.600;
- Vervanging 2 veegmachines € 317.160, in verband met de slechte staat van onderhoud is de vervanging een jaar vervroegd (in 2015 in plaats van 2016). De dekking hiervan is gevonden in de middelen die vrij zijn gekomen door de niet aangevraagde investeringen van een vuilnisauto.

De volgende investeringen zijn niet aangevraagd:

- Vervanging vuilnisauto € 320.000; de aanschaf is uitgesteld in verband met het nog te nemen besluit inzake de inzamelscenario's Afval.
- Vervanging kolkenzuiger € 200.000; in verband met uitbesteding is de investering komen te vervallen.
- Vervanging maaimachine € 120.000; deze investering is in 2014 al aangevraagd.

IHP

Het bedrag voor het IHP is opgenomen in het totale bedrag van het nieuwe IHP 2015-2018.

Het totale overzicht van de restant kredieten is te vinden in bijlage 4 Investerings 2015: restant kredieten.

6.6 Balans

Balans per
(bedragen)

ACTIVA	31 december 2015	31 december 2014
VASTE ACTIVA	203.275	186.734
Immateriële vaste activa	507	382
Kosten onderzoek en ontwikkeling	507	382
Materiële vaste activa	181.463	163.827
Investerings met economisch nut	107.819	90.553
Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	49.659	49.326
Investerings met maatschappelijk nut	23.985	23.948
Financiële vaste activa	21.305	22.525
Kapitaalverstrekkingen, deelnemingen	2.076	2.076
Verstrekte langlopende geldleningen	16.553	16.928
Uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	20	20
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	902	1.597
Overige langlopende geldleningen	1.754	1.904
VLOTTENDE ACTIVA	65.524	65.080
Voorraden	46.168	41.577
Gereed product en handelsgoederen	4	-23
Bouwgronden, niet in exploitatie genomen	7.884	8.489
Bouwgronden, in exploitatie genomen	38.280	33.111
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	6.130	7.850
Debiteuren publiekrechtelijke lichamen	323	1.229
Debiteuren privaatrechtelijk	5.192	6.576
Rekening-courantverhoudingen	174	7
Banksaldi	403	
Overige vorderingen	38	38
Liquide middelen	44	123
Kas- bank- en giroaldi	32	151
Kruisposten	12	-28
Overlopende activa	13.182	15.530
Vooruitbetaalde bedragen	1.134	3.499
Nog te ontvangen bedragen	5.166	11.742
Nog te ontvangen bedragen van het rijk	6.002	
Overige overlopende activa	880	289
TOTAAL ACTIVA	268.799	251.814

december 2015

x € 1.000)

PASSIVA		31 december 2015	31 december 2014
VASTE PASSIVA		244.395	222.508
Eigen vermogen		148.604	138.078
Algemene reserves met als onderverdeling:	60.626	55.925	
<i>Algemene reserve</i>	5.283	5.231	
<i>Financieringsreserve</i>	36.000	36.000	
<i>Vrije reserve</i>	19.343	14.694	
Reserves grondexploitatie met onderverdeling:	25.421	20.040	
<i>Algemene bedrijfsreserve</i>	16.261	11.113	
<i>Reserve infrastructurele werken</i>	9.160	8.927	
Overige bestemmingsreserves	55.440	54.802	
Gerealiseerd resultaat	7.117	7.311	
Voorzieningen		1.318	2.471
Voorzieningen (eigen middelen)	292	425	
Voorzieningen (middelen derden)	1.026	2.046	
Vaste schulden		94.473	81.959
Onderhandse geldleningen	94.472	81.958	
Besluit woning-gebonden subsidies (BWS)	1	1	
Waarborgsommen	0	0	
VLOTTENDE PASSIVA		24.404	29.306
Vlottende schulden		13.813	18.404
Crediteuren	8.598	12.054	
Kasgeldlening o/g	5.000	-3	
Overige kortlopende schulden	215	6.353	
Overlopende passiva		10.591	10.902
Vooruit ontvangen bedragen	494	437	
Vooruit ontvangen bedragen van het rijk	2.086	2.122	
Nog te betalen bedragen	5.264	5.446	
Overige overlopende passiva	2.747	2.897	
TOTAAL PASSIVA		268.799	251.814
<i>Gewaarborgde geldleningen buiten de balans</i>		<i>379.990</i>	<i>357.114</i>

6.7 Toelichting op de balans

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële activa zijn kapitaaluitgaven waar geen bezittingen tegenover staan. Er wordt onderscheid gemaakt in kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen inclusief disagio en in de kosten voor onderzoek en ontwikkeling. De immateriële vaste activa wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

Bedragen * € 1.000

Immateriële vaste activa	2014	2015
Kosten onderzoek en ontwikkeling	382	507
Totaal	382	507

Verloopoverzicht van de immateriële vaste activa	Kosten onderzoek ontwikkeling
Boekwaarde 01-01-2015	382
+ Investeringsen	315
- Afschrijvingen	7
- Afschrijvingen ten laste van reserves	183
- Bijdrage van derden	
Boekwaarde 31 december 2015	507

Toelichting immateriële vaste activa:

Kosten onderzoek en ontwikkeling

De investeringen voor onderzoek en ontwikkeling voor 2015 bedragen € 315.000

Belangrijke investeringen zijn o.a.:

o Uitwerken HRM-visie	€ 161.000
o Doorontwikkeling organisatie	21.000
o Concentratie zwembaden (advies)	132.000

Investering HRM –visie ten laste van bestemmingsreserve IZA gelden

Investering Doorontwikkeling organisatie ten laste van bestemmingsreserve doorontwikkeling

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa betreffen de kapitaaluitgaven waar tegenover een actief staat met een nuttigheidsduur over meerdere jaren. Er wordt onderscheid gemaakt in investeringen met

economisch nut en investeringen met maatschappelijk nut. Investerings met economisch nut zijn alle investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven en/of verhandelbaar zijn. Ook zijn er investeringen met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven. Investerings met een maatschappelijk nut zijn investeringen die geen middelen genereren, maar wel duidelijk een publieke taak vervullen. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om investeringen in water, wegen en pleinen. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling staan in een afzonderlijk hoofdstuk vermeld. In onderstaande overzichten worden de boekwaarden van de investeringen in de openbare ruimte onderverdeeld in economisch en in maatschappelijk nut, daarna worden de boekwaarden nader onderverdeeld en wordt vervolgens het verloop van de boekwaarden weergegeven. De overzichten bevatten cijfermatige gegevens die eveneens nader worden toegelicht.

Bedragen * € 1.000

Boekwaarde investeringen in de openbare ruimte	31 december 2014	31 december 2015
Investerings met economisch nut *	90.553	107.819
Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	49.326	49.659
Investerings met maatschappelijk nut	23.948	23.985
Totaal investeringen	163.827	181.463

Overzicht onderverdeling van de investeringen met economisch nut

Bedragen * € 1.000

Boekwaarde investeringen openbare ruimte met economisch nut	31 december 2014	31 december 2015
Gronden en terreinen	11.767	12.283
Bedrijfsgebouwen	61.112	72.583
Grond- weg en waterbouw	10.856	10.154
Grond- weg en waterbouw mbt investeringen waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	48.851	49.242
Vervoersmiddelen	557	456
Machines, apparaten en installaties	5.534	10.841
Machines, apparaten en installaties, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	86	75
Overige materiële vaste activa	727	1.502
Overige materiële vaste activa, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	389	342
Totaal	139.879	157.478

Overzicht van het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut

Bedragen * € 1.000

Investerings met economisch nut	Boek-waarde 1-1-2015	Investe-ringen	Des-Investe-ringen	Afschrij-vingen	Extra afschrij-ving ten laste van reserves	Bij-drage van derden	Boek-waarde 31 december 2015
		Toenam e	afname	afname	Afname	Afnam e	
Gronden/ terreinen	11.767	603	87				12.283
Bedrijfsgebouwen	61.112	15.977	42	2.302	2.045	116	72.584
Grond- weg- en waterbouw	10.856	211	39	291	385	198	10.154
**Grond- weg- en waterbouw, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	48.851	1.790		1.400			49.241
Vervoersmiddelen	557			101			456
Machines/appara-ten/installaties	5.534	7.885	1	2.435	135	7	10.841
**Machines/apparat en/installaties, waarvoor ter be-strijding vd kosten een heffing kan worden geheven	86			11			75
Overige materiële vaste activa	727	964		184	5		1.502
**Overige materiële vaste activa, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	389			47			342
Subtotaal	139.879	27.430	169	6.771	2.570	321	157.478

Toelichting tabel verloop boekwaarde investeringen met economisch nut

In 2015 is er voor een bedrag van € 26.838.000 geïnvesteerd in investeringen met economisch nut. Er heeft in 2015 een verschuiving plaatsgevonden van € 592.000 naar "gronden en terreinen" inzake aankoop gronden Patersef ten behoeve van sport in het jaar 1992. Dit stond abusievelijk onder activasoort "bijdrage activa derden".

Er is voor een bedrag van € 169.000 gedesinvesteerd.

Er is geen afwaardering geweest wegens duurzame waardevermindering.

Van de investeringen in 2015 betref het € 1.790.000. investeringen waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Op basis van vastgestelde afschrijvingstermijnen is € 9.510.000 aan waarde afgeschreven. M.b.t bedrijfsgebouwen is er voor € 1.761.000 aan afschrijvingen tlv de reserve investeringsprojecten gebracht. In kader van desinvestering zwembad de Blikken en zwembad Arkendonk is er naast deel dekking afschrijving tlv reserve investeringsprojecten ook deel tlv vrije reserve gebracht ad € 265.000. Tevens is conform bestemming rekeningresultaat € 19.000 tlv vrije reserve gekomen inzake realisatie kleedgebouw Twins. Voor grond- weg- en waterbouw is er € 385.000 aan afschrijving tlv de reserve investeringsprojecten gebracht. Voor machines, apparaten en installaties is er € 135.000 tlv deze reserve gebracht en voor overige materiële vaste activa € 5.000.

Onder bijdragen van derden zijn de ontvangsten van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering. Het betreft hier o.a. leges omgevingsvergunning parkeergarage Santrijn € 89.000 en subsidie van Ministerie van Infrastructuur en Milieu voor de overslagkade bedrijventerrein Vijf Eiken ad € 198.000.

De investeringen worden hieronder per categorie inhoudelijk nader toegelicht.

Toelichting onderverdeling investeringen openbare ruimte met economisch nut:

Gronden en terreinen

In 2015 is er grond aangekocht inzake wachtruimte busstation Leijzenhoek (€ 11.000). De boekwaarde van de ondergrond Heihoef is naar € 0 gebracht in verband met desinvestering.

De waarde van de erfpachtgronden (€ 2.098.000) behoren tot de materiële vaste activa en zijn ondergebracht onder gronden en terreinen met economisch nut. De reserve herwaardering erfpachtgronden is in mindering gebracht op de historische kostprijs. Zie onderstaand overzicht voor de berekening van de historische kostprijs.

De waarde van de erfpachtgronden per 31 december 2014:	
Historische kostprijs erfpachtgronden	€ 2.333.000
-/- reserve herwaardering erfpachtgronden	<u>-/- € 235.000</u>
	€ 2.098.000

Bedrijfsgebouwen

Er is in 2015 voor € 15.977.000 geïnvesteerd in (bedrijfs)gebouwen.

De belangrijkste investeringen zijn o.a.:

o Verbouwing brandweerkazerne Dorst	€ 322.000
o Aankoop- en modernisering busstation	€ 1.083.000
o Parkeergarage Santrijn	€ 3.488.000
o Uitbreiding Marcoen Dorst	€ 355.000
o Santrijn renovatie en uitbreiding Bibliotheek	€ 2.664.000
o Concentratie zwembaden Warande	€ 2.771.000
o Renovatie tegelwerk diepe bad Warande	€ 450.000
o Renovatie H19	€ 1.047.000
o Renovatie en uitbreiding de Bussel(gebouw)	€ 2.843.000

De belangrijkste desinvestering betreft zwembad de Blikken en deels zwembad Arkendonk.

Grond-, weg en waterbouw

De totale investeringen in deze activasoort bedragen € 2.001.000.

De investeringen zijn hoofdzakelijk de investeringen, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (€ 1.790.000) zoals rioolwerkzaamheden.

De belangrijkste investeringen hiervoor zijn o.a.;

- o Aanleg oostelijke persleiding € 323.000
- o Riool aanleg en vervanging JOR 2015 diverse straten € 983.000

Vervoersmiddelen

Er is € 101.000 afgeschreven op de vervoersmiddelen en er zijn geen vervoersmiddelen aangeschaft in 2015.

Dit brengt de boekwaarde per 31 december 2015 op € 456.000

Machines, apparaten en installaties

De investeringen in deze categorie bedragen € 7.885.000.

De belangrijkste investeringen zijn o.a.:

- o SSC/Equalit € 2.130.000
- o Tractie (div) € 457.000
- o ICT programma € 163.000
- o Technisch fundament/E-dienstverlening € 276.000
- o Installaties concentratie zwembaden De Warande € 2.021.000
- o Installaties renovatie en uitbreiding de Bussel € 2.321.000

Overige materiële vaste activa

De belangrijkste investeringen in 2015 zijn o.a.

- o Inventaris concentratie zwembaden de Warande € 201.000
- o Inrichting renovatie en uitbreiding de Bussel € 564.000

Overzicht onderverdeling van de investeringen met maatschappelijk nut

Bedragen * € 1.000

Boekwaarde investeringen met maatschappelijk nut	31 december 2014	31 december 2015
Gronden en terreinen	226	224
Bedrijfsgebouwen	0	0
Grond-, weg en waterbouw	18.722	18.799
Machines, apparaten en installaties	4.668	4.776
Overige materiële vaste activa	350	186
Totaal	23.966	23.985

Overzicht van het verloop van de boekwaarde van de investeringen met maatschappelijk nut

Bedragen * € 1.000

Investeringsmaatschappelijk nut	Boekwaarde 31 december 2014	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Extra afschrijving ten laste van reserve	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31 december 2015
		<i>Toename</i>	<i>Afname</i>	<i>afname</i>	<i>afname</i>	<i>Afname</i>	
Gronden en terreinen	226	0			2		224
Bedrijfsgebouwen	0	0	0	0			0
Grond- weg en waterbouw	18.704	2.389		1.520	61	713	18.799
Machines apparaten Installaties	4.668	435	0	327			4.776

Overige materiële vaste activa	350		0	164			186
Totaal	23.948	2.824	0	2.072	2	713	23.985

Toelichting bovenstaande tabel; verloop boekwaarde investeringen met maatschappelijk nut

De boekwaarde van de investeringen met maatschappelijk nut is afgenomen met € 37.000

Er is voor een bedrag van € 2.824.000 geïnvesteerd in investeringen met maatschappelijk nut.

Er is op basis van vastgestelde afschrijvingstermijnen € 2.072.000 aan waarde afgeschreven.

Een bedrag van € 61.000 is als extra afschrijving ten laste van de reserves gebracht.

Een bedrag van € 713.000 is opgenomen onder bijdragen van derden.

Toelichting onderverdeling investeringen openbare ruimte met maatschappelijk nut:

Gronden en terreinen

Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

Grond-, weg en waterbouw

Er is in 2015 voor € 2.389.000 geïnvesteerd in grond- weg en waterbouw.

Belangrijke investeringen zijn o.a. voor:

o Herinrichting Leijzenhoek (weg)	€ 770.000
o Reconstructie Oostpolderweg-West	€ 673.000
o Reconstructie wegen JOR (jaarplan Openbare ruimte2015)	€ 180.000
o Omvorming heesters naar gazon	€ 248.000

De bijdragen van derden bedraagt € 713.000

Van de provincie Noord-Brabant zijn er in 2015 subsidies ontvangen voor o.a.:

o Herinrichting Hoofseweg (weg) einddeclaratie	€ 317.000
o Hoofseweg kruising Donkenbuurt	€ 214.000

De volgende investeringen komen o.a. ten laste van de reserve bovenwijkse voorzieningen

o Reconstructie Bovensteweg- Weststadweg	€ 37.000
--	----------

Ten laste van de vrije reserve komt in totaal € 24.000 o.a. voor:

o Ecologische verbindingszone Contreie	€ 23.000
--	----------

Machines, apparaten en installaties

De belangrijkste investeringen in 2015 zijn voor openbare verlichting en verkeersregelininstallaties

o.a voor:

- Vervangen VRI kruispunt Bredaseweg/Wilhelminalaan/ van Liedekerkestraat	€ 149.000
• Openbare verlichting JOR projecten 2015	€ 259.000

Financiële vaste activa

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de financiële vaste activa. Dit zijn de activa die een financiële waarde of bezit vertegenwoordigen. In de balans wordt de financiële vaste activa onderscheiden in kapitaalverstrekkingen en leningen met een looptijd langer dan 1 jaar. Een onderdeel is ook de bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Bedragen * € 1.000		
Financiële vaste activa	31 december 2014	31 december 2015
Kapitaalverstrekkingen, deelnemingen	2.076	2.076
Verstrekte langlopende geldleningen aan woningcorporatie Thuisvester	16.823	16.473

Verstrekte langlopende geldleningen aan sportverenigingen	105	80
Uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	20	20
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.597	902
Overige langlopende geldleningen	1.904	1.754
Totaal	22.525	21.305

Toelichting onderverdeling financiële vaste activa:

Kapitaalverstrekkingen, deelnemingen

De kapitaalverstrekkingen door de gemeente bestaan uit onderstaande deelnemingen:

Bedragen * € 1.000

Onderverdeling van de kapitaalverstrekkingen, deelnemingen	Boekwaarde 31 december 2014	Boekwaarde 31 december 2015
Aandelenkapitaal REWIN	9	9
Aandelenkapitaal waterleidingsmaatschappij	70	70
Aandelenkapitaal i.v.m. fusie Brabant water	168	168
Aandelenkapitaal Intergas	1.741	1.741
Aandelenkapitaal BNG	88	88
Totaal	2.076	2.076

Verstrekte langlopende geldleningen

De verstrekte langlopende geldleningen kunnen worden onderverdeeld in:

Bedragen * € 1.000

Verstrekte langlopende geldleningen	Boekwaarde 31 december 2014	Verstrekte leningen	Aflossingen	Boekwaarde 31 december 2015
Woningbouwcorporaties	16.823	0	350	16.473
1/3 regelingen	105	0	25	80
Totaal	16.928	0	375	16.553

De gemeente verstrekt langlopende leningen in het kader van de 1/3-regeling en bij schuldhelpverlening

Uitzettingen met een looptijd > 1 jaar

De uitzettingen met een looptijd > 1 jaar kunnen worden onderverdeeld in:

Bedragen * € 1.000

Onderverdeling van de uitzettingen	Boekwaarde 31 december 2014	Aflossingen	Boekwaarde 31 december 2015
Beleggingen	0	0	0
Effecten / legaten	20	0	20
Totaal	20	0	20

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de boekwaarde van de bijdragen aan activa in eigendom van derden weergegeven.

Bedragen * € 1.000

Verloopoverzicht	Boekwaarde 31 december 2014	Netto- investe- ringen	Inkomsten	Afschrij- ving	Boekwaarde 31 december 2015
Totaal bijdragen	1.597		592	103	902

Overige langlopende geldleningen

Onderverdeling van de overige langlopende leningen	Boekwaarde 31 december 2014	Aflossingen	Boekwaarde 31 december 2015
Startersleningen (deel m.b.t. lening gemeente Oosterhout hieromtrent per 31- 12-2015	749	-42	791
Depot HNG	1.155	192	963
Totaal	1.904	150	1.754

Startersleningen

Onder de verstrekte langlopende geldleningen zijn ook opgenomen de vorderingen op particulieren voor verstrekte startersleningen voor woningbouw. De gemeente verstrekt hiervoor bijdragen uit het stimuleringsfonds volkshuisvesting. De stand met betrekking tot gemeente Oosterhout per 31-12-2015 is € 791.000. Het onderdeel tegoed rekening-courant hieromtrent (ad € 174.000) staat vanaf 31-12-2015 onder vorderingen op de balans. Hierdoor staat er in kolom aflossing een negatief bedrag.

Depot HNG

Op 22 december 1995 (effectief 1 januari 1996) werd besloten de aandelen van HNG over te dragen aan NV Bouwfonds Nederlandse Gemeenten. De koopprijs werd niet in één termijn betaald, maar uitgesmeerd over 25 gelijke jaarlijkse termijnen (eerste termijn 1996, laatste termijn 2020). Om aan de verplichtingen te voldoen heeft de koper (Bouwfonds) een bedrag in depot geplaatst bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Jaarlijks wordt 1/25 deel van dit depot vrijgemaakt en beschikbaar gesteld aan de verkoper (HNG). Het HNG boekt per dezelfde datum de ontvangen verkooptermijn door naar de diverse gemeenten, naar rato van hun aandeel in de koopprijs. Aan Oosterhout wordt tot 2020 jaarlijks € 192.000 overgemaakt.

Tot en met de jaarrekening 2013 is jaarlijks de ontvangen betalingstermijn als bate in de exploitatie verwerkt alsook meerjarig als jaarlijkse bate ingerekend. De transactie is echter gesloten en volledig gerealiseerd in 1995 en had bij een juiste verwerking in 1995 ineens voor het volledige bedrag van de koopprijs als bate moeten worden verantwoord met hier tegenover een langlopende vordering onder de financiële vaste activa. In de jaarrekening 2014 is dit hersteld door de resterende termijnen ad € 1.155.000 alsnog ineens als bate te verantwoorden met hier tegenover een langlopende vordering voor hetzelfde bedrag. Stand per 31-12-2015 is € 963.000

Vlottende activa

- Vorraden**

In de voorraden zijn de voorraden van gereed product en handelsgoederen en de voorraden van de grondexploitatie opgenomen.

Vorraden	31-12-2014	31-12-2015
Gereed product en handelsgoederen	-23	4
Grondexploitatie	41.600	46.164
Totaal voorraden	41.577	46.168

Toelichting onderverdeling voorraden:

Gereed product en handelsgoederen

Deze bestaan uit de voorraden eigen verklaringen.

Grondexploitatie

De grondexploitaties van de bouwgronden worden in onderstaand overzicht nader toegelicht.

Specificatie bouwgronden	Saldo 31-12-2014	Voorziening grondexploitatie	Saldo 31-12-2015
Niet in exploitatie genomen bouwgronden	8.489		7.884
In exploitatie genomen bouwgronden	33.111		38.280
Totaal grondexploitatie	41.600		46.164

De voorziening grondexploitatie was ingesteld ter dekking van de risico's op de voorraden van de gronden en werd in mindering gebracht op de voorraden bouwgronden van de grondexploitatie. Bij raadsbesluit van 15 december 2015 (BI.0150540) is besloten deze voorziening vrij te laten vallen en ten gunste van de algemene bedrijfsreserve grondexploitaties te brengen. Tevens is besloten de maximale hoogte van de Algemene bedrijfsreserve met 5 miljoen te verhogen.

In de huidige economische tijden worden de grondexploitaties qua omvang en risico's genoemd als één van de meest belangrijkste risicoposten. Door middel van het uitvoeren van actualisaties en het opstellen van verschillende scenario's (vb. daling grondprijzen, stijging van rente en kosten en een langere uitgifteperiode) worden de bestaande risico's zoveel mogelijk in kaart gebracht, zodat hierop tijdig kan worden geanticipeerd.

Verloopoverzicht van de niet in exploitatie genomen bouwgronden

Het verloop van de niet in exploitatie genomen en wel in exploitatie genomen gronden wordt in onderstaande verloopoverzichten in beeld gebracht.

Onderverdeling bouwgronden		Boekwaarde 31-12-2014	Investering	Des-Investering	Winst-uitname	Boekwaarde 31-12-2015
Nr.	Gronden in voorraad		toename	Afname	afname	
35	Gronden St. Antoniusstraat	210	10			220
63	Industrieterrein Everdenberg-Oost	6.045	-6.045			0
64	Industrieterrein Oosterhout-Oost	1.311	85	1		1.395
79	Plan de Zwaaihoek	2.640	186	1		2.825
80	Kanaalgronden	280	14	29		265
90	Overige gronden	3.038	405	264		3.179
	Totaal gronden in voorraad	13.524	-5.345	295		7.884

De boekwaarde voor de niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn afgenomen met ruim € 5 miljoen.

De reden hiervan is dat Everdenberg Oost van de "niet in exploitatie zijnde gronden" naar de "in exploitatie zijnde gronden" (BIE) is gegaan (raadsbesluit 15-12-2015 BI. 0150540)

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de boekwaarde van het complex erfpachtsgronden ad € 2.097 niet is bovenstaande overzichten is opgenomen.

Verloopoverzicht van de in exploitatie genomen bouwgronden

Onderverdeling bouwgronden		Boekwaarde 31-12-2014	Investering	Des-investering	Winst-uitname	Boekwaarde 31-12-2015
Nr.	Industrieterreinen		toename	afname	afname	
63	Industrieterrein Everdenberg-Oost	0	6.285			6.285
66	Bedrijventerrein Beneluxweg Zuid	0	10			10
72	Gronden Heihoef	-16	766	270		480
	Subtotaal	-16	7.061	270		6.775
Nr.	woningbouwplannen		Toename	Afname	afname	
1	Plan Santrijng gebied	1.735	1.115	625		2.225
25	Gronden Veerseweg/ Leijzenstraat	100	-76	24		0
33	Gronden Slotjes-Midden	-1.050	423	1.673		-2.300
92	Plan de Contreie	31.702	5.631	6.208		31.125
94	Plan Veekestraat	1.260	61	246	620	455
	Subtotaal	33.747	7.154	8.776	620	31.505
	Totaal	33.731	14.215	9.046	620	38.280

De boekwaarde voor de in exploitatie genomen bouwgronden is met ruim € 4 miljoen toegenomen. De reden hiervoor is dat Everdenberg-Oost naar de “in exploitatie genomen gronden”(BIE) is gegaan.

Voorziening Grondexploitatie

Ingestelde voorziening voor:	31-12-2014	31-12-2015
Risico-voorziening Everdenberg Oost	4.980	0
Risico voorziening Veekestraat (plan Vrachelen)	620	0
Schadeafwikkeling aankoop gronden	55	0
Totaal	5.655	0

De voorziening was voor de dekking van bovenstaande verliezen/tekorten. Deze voorziening is opgeheven en het saldo is ten gunste van de algemene bedrijfsreserve grondexploitatie gebracht.

Voor nadere toelichting van de grondexploitatie wordt verwezen naar met name paragraaf 6.4 (onderdeel grondexploitaties), waarin de prognose (en verwacht resultaat) van de geopende grondexploitaties (BIE) is opgenomen.

• Uitzettingen met een looptijd van < 1 jaar

Specificatie van de vorderingen en de uitzettingen met een looptijd korter dan 1 jaar

Soort vordering	Bedragen * € 1.000	
	saldo 31 december 2015	saldo 31 december 2014
Debiteuren publiekrechtelijke lichamen	323	1.229
Debiteuren privaatrechtelijke lichamen	5.192	6.576
Rekening-courantverhoudingen	174	7
Banksaldi	403	0
Overige vorderingen	38	38
Totaal vorderingen	6.130	7.850

Toelichting onderverdeling vorderingen:

Debiteuren publiekrechtelijke lichamen

De debiteuren publiekrechtelijke lichamen zijn afgenomen met € 906.000 ten opzichte van 2014. In 2014 stonden er per 31-12-2014 nog een aantal grote vorderingen open zoals o.a. Gemeente Breda € 338.000 (inzake bijdrage personele kosten, uitkering RMC-middelen, kosten Regionale samenwerking jeugdzorg) en de Belastingdienst € 538.000. Dit is begin 2015 ontvangen.

De openstaande vordering

Bedragen * € 1.000

Soort vordering	Saldo 31 december 2015	Gecorrigeerd saldo 31 december 2014
- Belastingvorderingen	1.821	2.108
- Debiteuren sociale zaken	2.092	1.660
- Debiteuren Shared Service Center	653	838
- Overige debiteuren privaatrechtelijk	626	1.970
Totaal	5.192	6.576

Belastingvorderingen

De aanslagen voor gemeentelijke heffingen en belastingen worden door de Belastingssamenwerking West Brabant opgelegd.

De parkeervergunningen en boetes worden door de gemeente Oosterhout opgelegd.

Hieronder zijn de belastingvorderingen nader gespecificeerd.

Bedragen * € 1.000

Onderverdeling belastingvorderingen	Totaal
Parkeervergunningen	35
Parkeerboetes	22
Totaal via gemeente Oosterhout	57
Gemeentelijke heffingen/belastingen via Breda	1.764
Totaal belastingvorderingen	1.821

Debiteuren sociale zaken

Onder de debiteuren sociale zaken zijn vorderingen opgenomen die betrekking hebben op diverse sociale regelingen.

Voor de dubieuze vorderingen van de sociale regelingen is in het kader van de Wet van Werk en Bijstand (WWB) een voorziening getroffen. Er is een voorziening ingesteld voor een bedrag van €1.246.

Overige Privaatrechtelijke vorderingen

De overige privaatrechtelijke vorderingen zijn afgenomen met € 1.344.000 ten opzichte van 2014. In 2014 stonden er per 31-12-2014 nog een aantal grote vorderingen open, zoals o.a. Stichting Thuisvester voor een bedrag van € 500.000 inzake bijdrage infra Slotjes Midden; Veiligheidsregio Midden en West brabant € 198.000; Stichting Noord-Brabantse Landschap met betrekking tot Bijdrage EVZ de Contreie € 522.000. Deze bedragen zijn begin 2015 ontvangen, hierdoor is saldo per 31-12-2015 lager.

Rekening-courantverhoudingen

Onder de verstrekte langlopende geldleningen zijn ook opgenomen de vorderingen op particulieren voor verstrekte startersleningen voor woningbouw. De gemeente verstrekt hiervoor bijdragen uit het stimuleringsfonds volkshuisvesting. Het onderdeel tegoed rekening-courant hieromtrent (€ 174.000) staat vanaf 31-12-2015 onder vorderingen op de balans. Voorgaande jaren was dit gesaldeerd opgenomen onder de financiële vaste activa.

Overige vorderingen

Onder de overige vorderingen is voornamelijk fietsplan opgenomen.

Toelichting op de voorzieningen oninbaarheid:

Voor de privaatrechtelijke vorderingen is eveneens een voorziening ingesteld. Oninbare posten worden ten laste van deze voorziening geboekt. Voor debiteuren sociale zaken is zoals reeds boven is vermeld in het kader van de Wet Werk en Bijstand (WWB) een afzonderlijke voorziening gevormd voor de vorderingen die naar verwachting niet zullen worden geïnd. Met betrekking tot de belastingdebiteuren is er een voorziening dubieuze debiteuren gevormd. Voor een bedrag van € 176. Oninbare posten worden ten laste van de totale opbrengst gemuteerd.

Liquide middelen

Bedragen * € 1.000

Liquide middelen	Saldo 31 december 2014	Saldo 31 december 2015
Kas, bank- en giroaldi	151	32
Kruisposten	-28	12
Totaal	123	44

Overlopende activa

Bedragen * € 1.000

Overlopende activa	Saldo 31 december 2014	Saldo 31 december 2015
Vooruitbetaalde bedragen	3.499	1.134
Nog te ontvangen bedragen van het rijk	0	6.002
Nog te ontvangen bedragen overige	11.742	5.166
Overige overlopende activa	289	880
Totaal	15.530	13.182

De overlopende activa bestaat o.a., uit de volgende posten.

	01-01-2015	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-12-2015
		<i>toename</i>	<i>afname</i>	
Afrekening subsidie	1.316	0	1.316	0
Algemene uitkering	50	0	50	0
BTW declaratie	6.201	6.002	6.201	6.002
Buitenreclame	31	8	31	8
Diverse de Bussel	37	196	37	196
Equalit dvo serverruimte	0	229	0	229
Huur golfsport	60	0	60	0
Leefbaarheid	175	0	175	0
Leerplicht	0	136	0	136
Marktgeden	10	0	10	0
OZB Riool- afvalheff.	2.960	2.445	2.960	2.445
Parkeergelden	58	79	58	79
Vergoeding inzameling	262	430	262	430
Vrijval BBZ	581	0	581	0
BWB voorschot	227	233	227	233
Jeugdzorg inkoop	1.542	800	1.542	800

	01-01-2015	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-12-2015
JOR	16	0	16	0
PGB	340	160	340	160
Regionale Omgevingsdienst	237	61	237	61
Subs.mensgerichte maatr	0	67	0	67
SVB	0	170	0	170
Transitorische rente	0	279	0	279
Verzekeringen	0	179	0	179
VNG contributie	65	0	65	0
WMO vervoer	209	0	209	0
Zorgverzekering	53	93	53	93
Overige	610	822	697	735
Totaal	15.040	12.389	15.127	12.302
Overige overl. activa	489	880	489	880
Totaal overl. activa	15.529	13.269	15.616	13.182

Passiva

Vaste passiva c.q. financieringsmiddelen

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen "eigen vermogen" bestaat uit de reserves en het exploitatiesaldo.

Specificatie eigen vermogen	Bedragen * € 1.000	
	31 december 2014	31 december 2015
Algemene reserve	55.925	60.626
Reserve grondexploitatie	20.040	25.421
Bestemmingsreserves	54.802	55.440
Totaal Reserves	130.767	141.487
Exploitatiesaldo	7.311	7.117
Totaal eigen vermogen	138.078	148.604

Volgens het besluit begroting en verantwoording worden de reserves onderverdeeld in de algemene reserves en bestemmingsreserves. De algemene reserves bestaan uit 3 reserves; algemene reserve, financieringsreserve en de vrije reserve.

De bestemmingsreserves zijn de reserves waaraan door de raad een bepaalde bestemming is gegeven. De reserves grondexploitatie behoren tot de bestemmingsreserves en worden op de balans afzonderlijk vermeld. De voorzieningen behoren niet tot het eigen vermogen, maar tot het vreemd (vast) vermogen. Tot de voorzieningen behoren ook de equalisatievoorzieningen voor de equalisering van de tarieven van reinigings- en rioolrecht. Dit zijn voorzieningen, waarvan de bestemming gebonden is. De voorzieningen worden verderop in de toelichting nader toegelicht. Het verloop van de reserves en voorzieningen worden in afzonderlijke overzichten weergegeven.

Het exploitatiesaldo 2014 behoort tot het eigen vermogen en wordt op de balans afzonderlijk vermeld en in 2015 is hier door middel van een raadsbesluit een bestemming aan gegeven.

Voor gedetailleerde informatie wordt verwezen naar de staat van reserves en voorzieningen (boek bijlagen).

Het verloop van de reserves wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Bedragen * € 1.000

Verloop reserves		Algemene reserves	Reserves Grondexploitatie	Bestemmings-Reserves	Totaal
Saldo 31 december 2014		55.925	20.040	54.802	130.767
+	Gerealiseerd resultaat 2014	5.184	0	2.127	7.311
+	Rentebijbeschrijving	199	200	1.620	2.019
+	Toevoeging	638	5.245	13.414	19.297
-/-	Ottrekking	1.320	64	16.523	17.907
Saldo 31 december 2015		60.626	25.421	55.440	141.487

Gerealiseerd resultaat 2014

Het resultaat van 2014 is € 7.311.000 positief.

Dit resultaat is deels toegevoegd aan de algemene reserves. Er heeft een storting plaatsgevonden in de vrije reserve voor een bedrag van € 5.184.000. Dit bedrag is uitgesplitst ten behoeve van de o.a. volgende bestemmingen: Vorming van bestemmingsreserve NHG (€ 1.155.000); Oostquartier (€ 96.000); sportaccommodaties (€ 105.000); Opstellen sportaccommodatiebeleid (€ 30.000); Filmhuis (€ 25.000); Re-integratie (€ 337.000); Vrachtwagenparkeren Weststad (€ 270.000); Bestemmingsreserve sociaal domein (€ 972.000); VTH kwaliteitscriteria (€ 50.000); BIZ binnenstad (€ 30.000); Subsidie Mienushal (€ 10.000) en de rest van het rekeningresultaat ad € 4.231.000 is ook toegevoegd aan de vrije reserve.

Er is in 2015 een nieuwe bestemmingsreserve gevormd mbt het NHG. Tegenover de jaarlijkse te ontvangen termijn (zie financiële vaste activa) zal deze reserve worden tegengeboekt aan de passivazijde.

Het HNG boekt ieder jaar de ontvangen verkooptermijn door naar de diverse gemeenten, naar rato van hun aandeel in de verkoopprijs. Aan Oosterhout wordt tot 2020 jaarlijks € 192.000 overgemaakt.

Rentebijbeschrijvingen

Rentebijbeschrijving vindt plaats tot het inflatiepercentage om het koopkrachtniveau te handhaven. Dat percentage bedraagt in het rekening jaar 1 %. Hierop zijn twee uitzonderingen. De rentebijbeschrijving op de reserve investeringsprojecten bedraagt 4,5 % omdat ten laste van deze reserve kapitaallasten worden gedekt die eveneens tegen 4,5 % zijn berekend.

In 2015 is er € 2.019.000 aan rente bijgeschreven. Bij de algemene reserves € 199.000, bij de reserves grondexploitatie € 200.000 en bij de bestemmingsreserves is er € 1.620.000 aan rente bijgeschreven.

Toevoegingen en onttrekkingen

Naast de toevoeging van de rente en de toevoeging van resultaatbestemming 2014, is er in 2015 totaal nog € 19.296.000 toegevoegd aan de reserves:

- o € 638.000 aan de vrije reserve
- o € 5.244.000 aan de reserves grondexploitatie (algemene bedrijfsreserve € 5.036.000 en bovenwijkse voorzieningen grondexploitatie € 208.000)
- o € 13.414.000 aan de bestemmingsreserves

In 2015 is er totaal € 17.907.000 onttrokken aan de reserves:

- o € 1.320.000 aan de algemene reserves
- o € 64.000 aan de reserve bovenwijkse voorzieningen grondexploitatie
- o € 16.523.000 aan de bestemmingsreserves

Toelichting onderverdeling algemene reserves:

Bedragen * € 1.000

Specificatie algemene reserves	31 december 2014	31 december 2015
Algemene reserve	5.231	5.283
Financieringsreserve	36.000	36.000
Vrije reserve	14.694	19.343
Totaal	55.925	60.626

Algemene reserve

De algemene reserve heeft een bufferfunctie en kan worden ingezet bij financiële tegenvallers, voor het tijdelijk opvangen van eventuele rekening tekorten.

In 2015 is er € 52.000 toegevoegd aan de algemene reserve voor rentebijbeschrijving.

De rentebijbeschrijving is om het koopkrachtniveau van de reserve op peil te houden.

Financieringsreserve

De financieringsreserve heeft een inkomensfunctie. Dit houdt in dat de rente wordt toegevoegd aan de exploitatie. De reserve is per saldo ongewijzigd gebleven.

Vrije reserve

De vrije reserve heeft een bestedingsfunctie en wordt voornamelijk ingezet voor omvangrijke investeringen. De periode van uitvoering is afhankelijk van bestuurlijke prioritering.

De vrije reserve is in 2015 per saldo vermeerderd met € 4.649.000 door toevoegingen en onttrekkingen aan de vrije reserve.

Toevoegingen aan de vrije reserve zijn o.a.;

- o Uit bestemmingsresultaat 2014 € 5.184.000
- o Rentebijbeschrijving € 147.000

Onttrekkingen aan de vrije reserve zijn o.a.;

- o Overheveling naar res.inv.projecten tbv dekking kap.lasten div.investeringen € 655.000
- o Dekking kapitaallasten inzake Arkendonk (ivm concentratie zwembaden) € 205.000

Toelichting onderverdeling reserves grondexploitatie:

Bedragen * € 1.000

Specificatie reserves grondexploitatie	31 december 2014	31 december 2015
Algemene bedrijfsreserve	11.113	16.261
Reserve infrastructurele werken	8.927	9.160
Totaal	20.040	25.421

Algemene bedrijfsreserve

De algemene bedrijfsreserve voor de grondexploitatie is met name bedoeld voor het opvangen van conjunctuurwisseling, waardoor stagnatie in de omzet kan ontstaan. Aanspraken op deze reserve geschieden als er sprake is van een verwacht verlies. Daarnaast worden planschadeclaims uit reeds afgesloten grondexploitaties ten laste van deze reserve gebracht.

De algemene bedrijfsreserve is vermeerderd met € 5.147.000.

Vanuit het resultaat uit de jaarrekening 2014 is niets toegevoegd.

Er is aan rente € 111.000 toegevoegd en er is € 5.036.000 gestort in verband met vrijval van de voorziening grondexploitatie. Zie raadsbesluit van 15 december 2015 (Bl.0150540). Tevens is besloten de maximale hoogte van de Algemene bedrijfsreserve met 5 miljoen te verhogen.

In 2015 is er niets aan de reserve onttrokken.

Reserve infrastructurele werken

(voorheen: Bovenwijkse voorzieningen; zie naamswijziging conform nota reserves en voorzieningen 2016-2019)

Deze reserve is bestemd voor de nog uit te voeren werkzaamheden in de infrastructuur waarvoor ten laste van de diverse grondexploitaties al een bijdrage is geleverd.

Per m2 opbrengst grond wordt er € 10 in deze reserve gestort.

De reserve is in 2015 per saldo vermeerderd met € 233.000.

Er zijn stortingen gedaan vanuit aangegane anterieure overeenkomsten van in totaal € 208.000 waaronder een bijdrage m.b.t. de Vliert te Dorst ad € 144.000. Aan rente is € 89.000 toegevoegd.

De afname is met name te verklaren door de reconstructie Bovensteweg/Weststadweg € 37.000 en € 27.000 naar reserve investeringsprojecten tbv dekking aankoop grond Vijftig Bunderweg Dorst.

Toelichting onderverdeling bestemmingsreserves:

Bedragen * € 1.000		
Specificatie bestemmingsreserves	31 december 2014	31 december 2015
Reserve investeringsprojecten	30.618	38.798
Reserve Sociaal Domein	2.095	3.573
Reserve herontwikkeling Santrijng gebied	14.102	3.378
Reserve SSC/ICT samenwerking	2.284	3.271
Reserve dienstverlening	1.059	1.608
Reserve boekwaarde panden verlagen	667	0
Reserve NHG	0	963
Overige bestemmingsreserves	3.977	3.849
Totaal	54.802	55.440

De bestemmingsreserves zijn in 2015 per saldo met € 638.000 toegenomen.

De belangrijkste mutaties worden hieronder toegelicht.

Reserve investeringprojecten

De reserve investeringsprojecten heeft tot doel de dekking van de kapitaallasten van investeringen met een economisch nut. Deze investeringen worden ten laste van reserves gebracht.

Voor de (toekomstige) kapitaallasten in verband met investeringsuitgaven worden gelden aan de reserve toegevoegd. In 2015 is € 10.477.000 toegevoegd aan deze reserve vanuit andere reserves (vanuit de vrije reserve € 655.000; bovenwijkse voorzieningen grondexploitatie € 27.000; bestemmingsreserve parkeergebieden € 140.000; bestemmingsreserve boekwaarde verlagen panden

€ 35.000; bestemmingsreserve dienstverlening € 157.000; bestemmingsreserve herontwikkeling Santrijgebied € 9.462.000.)

Er is € 3.676.000 ten gunste van de exploitatie gekomen ter dekking van kapitaallasten diverse investeringen.

In de afzonderlijke programma's worden de investeringen toegelicht onder "specificatie mutatie reserves".

Reserve sociaal domein

Betreft een risicoreserve om de eventuele financiële risico's rondom de invoering van de drie transities in het sociaal domein op te kunnen vangen.

In 2015 is er € 21.000 aan rente toegevoegd en € 486.000 gestort door opheffing van bestemmingsreserves transitie jeugdzorg en transitie AWBZ. Tevens is er € 972.000 gestort vanuit bestemming rekeningresultaat 2014 (besluit BI.0150201), zodat een grotere risicobuffer wordt gecreëerd.

Reserve Herontwikkeling Santrijgebied

In 2015 is er € 10.865.000 onttrokken aan deze reserve voor investeringen Santrijgebied. Hiervan is € 9.462.000 een overheveling naar de reserve investeringsprojecten (tbv dekking kapitaallasten investeringen Santrijgebied.)

Er is een bedrag van € 1.403.000 is ten gunste van de exploitatie gekomen. Het betreft hier € 683.000 dekking frictiekosten H19 (conform besluit zie BI. 0140020 en uitvoering besluit BI.0150293 is er een exploitatiesubsidie toegekend aan H19. Deze kosten worden gedekt uit deze reserve.) Tevens betreft het hier voor een bedrag van € 720.000 de dekking van de investeringssubsidie van Theek 5 (BI.0140680).

Er is € 141.000 aan rente toegevoegd.

Per saldo is deze reserve met € 10.724.000 afgenomen in 2015.

Reserve SSC/ICT-samenwerking

Deze reserve is voor ICT-samenwerking gemeenten binnen een Shared Service Center (SSC).

Voor deze activiteiten ontvangt de gemeente Oosterhout inkomsten van andere gemeenten, waarin schommelingen tussen de te verwachten kosten en de werkelijke kosten optreden.

Het bestemmingsresultaat van het SSC wordt jaarlijks toegevoegd/onttrokken aan deze reserve.

In 2015 is de reserve vermeerderd met € 986.000, waarvan € 23.000 rente. Het overige betreft het positief resultaat van Equalit over 2015.

Reserve dienstverlening

Deze reserve is ter dekking van de investeringen voortkomend uit de businesscase dienstverlening. De gerealiseerde besparingen vanuit de businesscase dienstverlening worden vanuit de PBS'en overgeheveld naar de bestemmingsreserve dienstverlening. De gemaakte kosten voor 2015 worden onttrokken uit de bestemmingsreserve. Ultimo 2017 is de bestemmingsreserve terug op haar oorspronkelijke niveau en wordt de businesscase conform afspraak terugbetaald richting de vrije reserve.

Van de vermeerdering van in totaal € 855.000 betreft € 11.000 rentetoevoeging.

Er komt € 845.000 tgv deze reserve en tlv de exploitatie en € 150.000 tlv deze reserve en tgv de exploitatie. Er is voor een bedrag van € 157.000 overgeheveld naar de reserve investeringsprojecten ten behoeve van dekking kapitaallasten van de investeringen voor technisch fundament en telefooncentrale.

Reserve boekwaarde panden verlagen

Bedoelt om boekwaardeverlies bij verkoop van panden op te vangen.

Bij raadsbesluit van 19-1-2016 jl (BI.0150609) is besloten deze reserve op te heffen en te storten in de vrije reserve.

Reserve NHG

Deze reserve is gevormd uit het rekeningresultaat 2014.

Tot en met de jaarrekening 2013 is jaarlijks de ontvangen verkooptermijn als bate in de exploitatie verwerkt alsook meerjarig als bate ingerekend. De transactie is echter gesloten en volledig gerealiseerd in 1995 en had destijds in 1995 ineens voor het volledige bedrag van de verkoopprijs als bate moeten worden verantwoord met hiertegenover de langlopende vordering onder de financiële vaste activa. In jaarrekening 2014 is dit hersteld door de resterende termijnen ad € 1.155.000 alsnog ineens als bate te verantwoorden met hiertegenover een langlopende vordering voor hetzelfde bedrag (zie financiële vaste activa).

Tevens is deze reserve gevormd ter hoogte van dat bedrag. Ieder jaar zal deze reserve dus met € 192.000 afnemen (laatste termijn in 2020) evenals de langlopende vordering. Stand per 31-12-2015 is nu € 962.000.

Specificatie overige bestemmingsreserves	31 december 2014	31 december 2015
Reserve Groenfonds	130	263
Reserve buitenspelen	56	124
Reserve doorontwikkeling	214	194
Reserve parkeerfonds	1.537	1.690
Reserve IZA-gelden	465	309
Reserve transitie jeugdzorg	232	0
Reserve transitie AWBZ	249	0
Reserve intergas	842	850
Reserve Businesscase 60+	251	419
Totaal	3.976	3.849

Reserve Groenfonds

Het groenfonds moet erin voorzien dat, een deel van de middelen die beschikbaar komen bij stedelijke ontwikkelingen, aangewend kunnen worden voor projecten die gericht zijn op een kwaliteitsverbetering in het buitengebied. Dit voor zowel gemeentelijke als private gronden)

Er zijn stortingen vanuit verkopen binnen grondexploitaties en bijdragen vanuit anterieure overeenkomsten vergelijkbaar met 2014.

De toevoeging aan de reserve is in totaal € 132.000. Er zijn in 2015 geen onttrekkingen.

Reserve buitenspelen

Deze reserve is ingesteld voor het verbeteren, samenvoegen en vernieuwen van de speelvoorzieningen. Er is € 68.000 gestort tlv de exploitatie zijnde het saldo op kostenplaats beleid en beheer speelvoorziening (raming t.o.v. werkelijkheid).

Reserve doorontwikkeling

Deze reserve is gevormd om een impuls te geven aan de doorontwikkeling.

Rentetoevoeging van € 2.000. De onttrekking volgt de uitgaven en is dit jaar € 22.000 m.b.t investering doorontwikkeling organisatie.

Reserve parkeerfonds

Doelstelling van deze reserve is het opvangen van fluctuaties in inkomsten en uitgaven op het gebied van gereguleerd parkeren (inclusief kosten van handhaving). Dit maakt het mogelijk een financiële buffer op te bouwen, noodzakelijk om het exploitatietekort ten gevolge van ingebruikname van toekomstige, gebouwde parkeervoorzieningen te dekken.

De mutaties in het fonds zijn gelijk aan het exploitatiesaldo van het product parkeren, waarvan geëlimineerd de kapitaallasten die worden gedekt uit de bestemmingsreserve investeringsprojecten.

Er is aan deze reserve € 294 000 toegevoegd, waarvan € 15.000 rente en de rest vanuit de exploitatie. En er is € 140.000 onttrokken uit te reserve t.g.v. de reserve investeringsprojecten voor de dekking van kapitaallasten investeringsprojecten.

Reserve IZA-gelden

Deze reserve is ingesteld ter dekking kosten secundaire arbeidsvoorwaarden medewerkers. Er is € 5.000 rente toegevoegd aan deze reserve. Er is € 161.000 onttrokken ter dekking van de investering uitwerken HRM-visie.

Reserve transitie jeugdzorg

Deze bestemmingsreserve is opgeheven en het saldo ad € 234.000 is toegevoegd aan de bestemmingsreserve sociaal domein (besluit BI.0150609).

Reserve transitie AWBZ

Deze bestemmingsreserve is opgeheven en het saldo ad € 251.000 is toegevoegd aan de bestemmingsreserve sociaal domein (besluit BI.0150609).

Reserve Intergas

Deze reserve heeft tot doel het risico af te dekken op het moment dat er een eventueel verlies op de aandelen Intergas zich voordoet. Deze reserve is gevormd bij de saldobestemming 2012. Er is in 2015 alleen € 8.000 rente toegevoegd.

Reserve Businesscase 60+

Met de Businesscase 60+ wordt bevorderd dat er ruimte vrijkomt in de organisatie voor mobiliteit en eerder vrijvallen van functies die niet meer opgevuld zouden worden na pensioen van een medewerker. Deze reserve is gevormd ten laste van de vrije reserve. Het betreft een voorfinanciering. Het volledige bedrag zal eind 2016, taakstellend, zijn afgelost en teruggestort in de vrije reserve. Er heeft een vermeerdering plaatsgevonden van € 167.000 t.l.v. de exploitatie, waarvan € 3 .000 toevoeging rente betreft.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn passiefposten op de balans ter dekking van voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen. De egalisatierekeningen zijn voorzieningen voor de egalisering van aan derden doorberekende tarieven voor afvalstoffenheffing en rioolrecht. Uitgangspunt is dat de tarieven 100% kostendekkend zijn. Ook kunnen deze egalisatierekeningen worden aangewend voor de matiging van de tarieven. In de kolom vrijval zijn de bedragen opgenomen welke ten gunste van de rekening baten en lasten zijn vrijgevallen. Door vrijval vermindert de voorziening. Gegevens over de voorzieningen zijn in de staat van reserves en voorzieningen in het boek bijlagen opgenomen.

Het verloop van de voorzieningen in 2015 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

Bedragen * € 1.000					
Voorzieningen	31 december 2014	Toevoeging	Vrijval	Onttrekking	31 december 2015
Voorzieningen eigen middelen	425	166		299	292
Voorzieningen middelen derden	2.046	48		1.068	1.026
Totaal	2.471	221		1.480	1.318

Toelichting onderverdeling voorzieningen eigen middelen:

Bedragen * € 1.000

Voorzieningen eigen middelen	31 december 2014	Toevoeging	Vrijval	Onttrekking	31 december 2015
Voorziening FPU	47			47	0
Salarisvergoeding non-activiteit	204			78	126
Voorziening loopbaanbudget	174			174	0
Voorziening liquidatie filmhuis		166			166
Totaal	425	166		299	292

Voorziening FPU

Deze voorziening is er om te kunnen voldoen aan de opgebouwde FPU-rechten van medewerkers tot de pensioengerechtigde leeftijd. Met ingang van 1 januari 2006 is de FPU-regeling landelijk afgeschaft. Vanaf deze datum geldt een afbouwregeling.

De mutaties betreffen actualisatie van de lopende verplichtingen/afspraken. De werkelijke kosten FPU-rechten worden onttrokken uit deze voorziening. In 2015 heeft de laatste onttrekking plaatsgevonden. Deze voorziening wordt opgeheven per 31-12-2015.

Salarisvergoeding nonactiviteit

De voorziening is ingesteld voor het opvangen van de financiële gevolgen van non-activiteit van (voormalig) personeel en bestuurders. Er is ten gunste van de exploitatie € 79.000 onttrokken aan de voorziening.

Dit betreft actualisatie van de lopende verplichtingen. De werkelijke kosten die gemaakt zijn worden gedekt uit deze voorziening.

Voorziening loopbaanbudget

In 2015 is € 56.000 onttrokken aan de voorziening voor kosten in het kader van het Loopbaanbudget. Het resterende deel € 117.000 is eind 2015 vrijgevallen ten gunste van de algemene middelen en eind 2015 is de voorziening opgeheven.

Voorziening liquidatie filmhuis

Doel van deze voorziening is om de kosten voor borgstelling lening i.v.m. liquidatie filmhuis te dekken.

Toelichting onderverdeling voorzieningen middelen derden:

Bedragen * € 1.000

Voorzieningen middelen derden	Saldo 31 december 2014	Toevoeging	Vrijval	Onttrekking	Saldo 31 december 2015
Egalisatie rekening reiniging	909			543	366
Egalisatierekening riolering	346	48			394
Egalisatierekening riolering NW	791			525	266
Totaal	2.046	55		1.068	1.026

Hieronder worden enkele voorzieningen uit bovenstaand overzicht toegelicht.

Nadere gegevens over de (overige) voorzieningen zijn in de staat van reserves en voorzieningen in het boek bijlagen opgenomen.

Egalisatierekening reiniging

Doel is het opvangen van fluctuaties in de inkomsten en uitgaven op het gebied van afvalverwijdering. Daarnaast kan de voorziening ingezet worden voor eventuele matiging van tarieven.

Er is voor een bedrag van € 543.000 aan de voorziening onttrokken om tot een sluitende exploitatie te komen.

Egalisatierekening riolering

Doel is het opvangen van fluctuaties in de inkomsten en uitgaven op het gebied van riolering. Daarnaast kan de voorziening ingezet worden voor eventuele matiging van tarieven.

In totaal is er in 2015 een bedrag van € 48.000 toegevoegd aan de voorziening, zodat de exploitatie sluitend is.

Egalisatierekening riolering NW (Niet-Woningen)

Met de invoering van een nieuwe heffingsmaatstaf is de oorspronkelijke voorziening opgedeeld in een voorziening voor woningen en niet-woningen. Deze voorziening zal de komende jaren gebruikt worden voor een overgangsregeling om de effecten van de wijziging op te vangen. Vervolgens zal de voorziening gebruikt worden voor het opvangen van de verschillen tussen lasten en baten rioolheffing in enig jaar, zodat deze steeds kostendekkend verwerkt wordt.

Er is in 2015 € 525.000 onttrokken t.g.v. de exploitatie ten behoeve van een sluitende verwerking rioolheffing.

Vaste schulden

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden is als volgt:

Bedragen * € 1.000

Langlopende schulden	31 december 2014	31 december 2015
Besluit woninggebonden subsidies (BWS)	1	1
Onderhandse geldleningen	81.958	94.472
Waarborgsommen	0	0
Totaal	81.959	94.473

Toelichting vaste schulden:

Het betreft hier vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar.

Besluit woninggebonden subsidies

Het Besluit Woninggebonden Subsidies (BWS) heeft betrekking op het verlenen van geldelijke steun voor het bouwen van woningen in de huur en koopsector en voor het treffen van voorzieningen aan woningen. De bijdrage aan woningbouwverenigingen zijn in 2012 afgekocht en uitbetaald. Het saldo betreft de bijdragen aan particulieren. Dit loopt in 2015 af. Er staat nog klein saldo bedrag op balans (€ 447,71).

Onderhandse geldleningen

Hieronder wordt het verloop van de onderhandse leningen weergegeven:

Bedragen * € 1.000

Onderhandse geldleningen	
Saldo onderhandse leningen per 31 december 2014	81.958
nieuwe leningen	25.000
Extra aflossingen	
Reguliere aflossingen	12.486
Saldo onderhandse leningen per 31 december 2015	94.472

Aflossingsverplichtingen onderhandse leningen	
2016-2019	50.429
2020-2023	29.479
Na 2023	14.564
Totaal	94.472

De onderhandse geldleningen zijn onder te verdelen in drie categorieën.

- Geldleningen aangegaan met N.V. Bank Nederlandse Gemeente (saldo per 31-12-2015 € 64.000.000)
- Geldleningen aangegaan met N.V. Bank Nederlandse Gemeente voor Thuisvester (saldo per 31-12-2015 16.472.000)
- Geldlening aangegaan met ASN bank (saldo per 31-12-2015 € 4.000.000)
- Geldleningen aangegaan met Provincie Limburg en Provincie Drenthe (saldo per 31-12-2015 € 10.000.000)

De totale rentelast voor 2015 met betrekking tot onderhandse leningen is € 1.560.000.

In 2015 zijn leningen afgelost voor een totaalbedrag van € 12.486.000.

In 2015 is er een nieuwe lening aangetrokken van € 25.000.000.

De aflossingsverplichtingen onderhandse leningen bedraagt € 94.472.000.

Waarborgsommen

In 2015 zijn er geen mutaties geweest. Boekwaarde is € 363,02

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

Bedragen * € 1.000		
Vlottende passiva	31 december 2014	31 december 2015
Vlottende schulden	18.404	13.813
Overlopende passiva	10.902	10.591
Totaal vlottende passiva	29.306	24.404

Vlottende schulden

De onderverdeling van de kortlopende schulden (< 1 jaar) is als volgt:

Bedragen * € 1.000		
Kortlopende schulden	31 december 2014	31 december 2015
Crediteuren	12.828	8.430
Crediteuren gws4all	0	345
Kasgeldleningen	-3	5.000
Banksaldi	5.579	0
Overige		38
Totaal	18.404	13.813

Toelichting onderverdeling kortlopende schulden:

Crediteuren

Omvangrijke posten zijn o.a.

• Raetsheren van Orden, brandverzekering	232.000
• Elshout Wegenbouwmij BV, termijn 3 Heihoef	223.000
• GR Belastingssamenwerking West-Brabant	234.000
• Gemeente Oosterhout- Equalit, diverse	258.000
• Van Wijlen Zuid BV, diverse fact. + Bussel renovatie	502.000
• APG Groep NV, keuzepensioen december 2015	257.000

Overlopende passiva

De onderverdeling van de overlopende passiva is als volgt:

Bedragen * € 1.000

Overlopende passiva	31 december 2014	31 december 2015
Vooruit ontvangen bedragen van het Rijk	2.122	2.086
Vooruit ontvangen bedragen van overige overheid	0	18
Vooruit ontvangen bedragen overig	437	476
Nog te betalen bedragen	5.446	5.264
Overige overlopende passiva	2.897	2.747
Totaal	10.902	10.591

Toelichting onderverdeling overlopende passiva:

	01-01-2015	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-12- 2015
		<i>toename</i>	<i>afname</i>	
Loonheffing	1198		41	1.157
Digitale interventiematrix	0	40	0	40
ESF	0	30	0	30
Begeleidingskosten	0	616	0	616
Woonrijp maken Contreie	0	109	0	109
GGZ	0	129	0	129
Recettes de Bussel	0	88	0	88
Transitorische rente BNG thuisvester	286	279	286	279
Transitorische rente BNG	672	671	672	671
Afrekening OMWB	291	105	291	105
BTW correctie Brandweer kazerne	-99	0	-99	0
Meerwerk Santrijn	101	0	101	0
Pensioentekort	104	0	0	104
Kwijtschelding afval	-32	120	-32	120
Planschade	157	0	157	0
voorschool	288	0	288	0
Renovatie de Bussel	322	0	322	0
Landschapspark Oosterhout-Breda	389	137	0	526
OAB gelden	90	305	0	395
Subsidie leefbaarheid	317	0	317	0
Zone industriellawaai	28	0	0	28
Intensivering	116	0	0	116

	01-01-2015	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-12-2015
stad.vernieuwing geluid				
LMC/RMC	133	9	0	142
ISV periode 2005-2009	552	0	2	550
Markplaats cultuureducatie	45	0	0	45
Lokale klimaatagenda	92	0	16	76
Leefbaarheid wijkprojecten	194	0	175	19
Molen de Hoop Den Hout	97	0	97	0
Overige	2.664	2.281	2.440	2.505
Totaal	8.005	4.919	5.074	7.850
Overige overl.passiva	2.897	1.310	1.466	2.741
Totaal overl. passiva	10.902	6.229	6.540	10.591

Waarborgen en garanties

De gewaarborgde geldleningen worden als volgt gespecificeerd:

Bedragen * € 1.000

	Garantiebedrag 31 december 2014	Garantiebedrag 31 december 2015
<i>Borgstellingen: (risico 100% bij gemeente)</i>		
Leningen t.b.v. zorg (oorspr.bedrag € 18.029)	5.656	4.708
Leningen t.b.v. sport (oorspr.bedrag € 1.444)	589	628
Leningen t.b.v. thuisvester (oorspr.bedrag € 3.581)	3.127	3.069
Leningen t.b.v. onderwijs, welzijn, kunst (oorspr.€ 886)	425	516
Leningen t.b.v. milieu (oorspr.bedrag € 227)	158	136
Leningen t.b.v. integrale veiligheid (oorspr.€ 340)	125	70
Leningen t.b.v. lijkbezorging (oorspr bedrag € 400)	340	283
Leningen t.b.v. particulieren (div)	6.075	4.238
Totaal	16.495	13.648
<i>Borgstellingen: (risico 50% bij gemeente)</i>		
Achtervangfunctie geldlening woningbouwverenigingen (oorspr.bedrag € 439.078)	340.619	366.342
Totaal	340.619	366.342
Totaal borgstellingen	357.114	379.990

Naast borgstellingen vervult de gemeente een achtervangfunctie voor geldleningen aan woningbouwcorporaties. Het risico voor de gemeente bedraagt 50 %. Het risico van de andere 50 % ligt bij het rijk.

Het bedrag van € 366.342 heeft betrekking op leningen aan woningbouwverenigingen die door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw zijn geborgd en waarvoor gemeente Oosterhout een achtervangfunctie heeft.

Voor leningen die vanaf 2012 door het Waarborgfonds Eigen woningen worden geborgd ligt het risico van de achtervangfunctie voor 100 % bij het rijk.

Gedetailleerde informatie is beschikbaar in de staat van gewaarborgde geldleningen.

Schatkistbankieren

Vanuit de wet FIDO zijn wij als overheid verplicht om overtollige kasgelden te storten in 's Rijks schatkist. Dit geldt voor alle gelden boven de voor onze gemeente geldende limiet. De limiet bedraagt 0,75% van het begrotingstotaal (€162.000.000) en komt daarmee op € 1.215.000

Het saldo bij de schatkist was ieder kwartaaleinde in 2015 steeds nihil

Saldi van aanwezig kasgeld per einde kwartaal was in 2015:

31 maart	+/- € 1,5 miljoen
30 juni	+/- € 2,4 miljoen
30 september	-/- € 1,4 miljoen
31 december	+/- € 0,4 miljoen

Indien saldo boven drempelbedrag komt wordt dit afgestort naar schatkist.

6.8 (Begrotings) Rechtmatigheid en SiSa

In het kader van de controle op rechtmatigheid van de accountant is het noodzakelijk om jaarlijks het normenkader te actualiseren in overeenstemming met de landelijke kadernota. Begin 2014 heeft dit plaatsgevonden en is ook de raad, conform afspraak, hierover geïnformeerd. Het normenkader dient als uitgangspunt voor de uit te voeren accountantscontrole. Net als voorgaande jaren is de norm voor inkoop en aanbesteding beperkt tot de Europese regelgeving in plaats van de normen zoals die in de Nota inkoop en aanbestedingsbeleid zijn vastgelegd.

Begrotingsrechtmatigheid

A. Algemeen

Bij de begroting is het college door de raad gemandateerd om deze binnen de afgesproken financiële kaders uit te voeren. Bij het mandaat hoort dat het college binnen een programma over- en overschrijdingen mag realiseren zolang het saldo van een programma dat door de raad is vastgesteld, niet wordt overschreden.

Volgens de kadernota rechtmatigheid moet het college bij de jaarrekening inzicht geven in de begrotingsoverschrijdingen aan de lastenkant, waarbij oorzaken en achtergronden worden toegelicht. Bij de jaarrekening krijgt de raad dit overzicht voorgelegd om overschrijdingen alsnog te autoriseren.

Voor de analyse van de overschrijdingen wordt de volgende indeling gehanteerd:

1	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten.
2	Kostenoverschrijdingen die geheel of gedeeltelijk worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn.
3	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie) regelingen.
4	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaand beleid, maar die niet tijdig konden worden gesignaleerd.

Economie	468	556	88	2	Om te komen tot een BIZ bedrijventerreinen Weststad en de Wijsterd is een formele draagvlakmeting uitgevoerd. Tussen de gemeente en de ondernemers is afgesproken dat de gemeente deze kosten voorfinanciert en na installatie van de BIZ worden deze kosten in mindering gebracht worden op de doorbetaling van de geïnde bijdrage.
----------	-----	-----	----	---	--

Programma 4 De levendige gemeente

Product	Lasten (begr na wijz)	Lasten werkelijk	Over-schrij-ding	Cate-gorie	Toelichting
Bibliotheek	1.821	2.433	611	1	Overschrijding betreft betaalde investeringssubsidie van € 720.000 aan Theek5, betreft een voorschot van 90%. Conform raadsbesluit is deze subsidie gedekt uit de bestemmingsreserve Santrijn (programma 6).
Overige podia	1.737	2.322	585	1	Hogere lasten door de uitbetaalde subsidie aan H19 voor een bedrag van € 683.000. Betreft een voorschot van 90%. Conform raadsbesluit is deze subsidie gedekt uit de bestemmingsreserve Santrijn (programma 6).
Sportparken	1.736	1.907	171	1	Door het opheffen van sportpark Heihoef is de actuele boekwaarde afgeboekt (€ 220.000). Hier staat de inbrengwaarde naar de GREX tegenover (€ 174.000)
Zwembaden	3.831	4.033	202	1	Door de sluiting van zwembad De Blikken is de boekwaarde afgeboekt (€ 205.000). Deze is gedekt uit de vrije reserve.

Programma 6 Middelen

Product	Lasten (begr na wijz)	Lasten werkelijk	Over-schrij-ding	Cate-gorie	Toelichting
Algemene inkomsten en uitgaven	-1.150	-109	1.042	1	De onderschrijving kapitaallasten is hier begroot maar wordt elders in de begroting gerealiseerd
Administratieve doorbelastingen	1.061	2.833	1.772	1	Administratief product dat samenhangt met interne verrekeningen binnen de begroting.
Mutaties reserves	3.072	9.715	6.645	4	Hogere lasten (hogere storting) in de reserves: - ABR vrijval voorziening GREX ten

Economie	468	556	88	2	Om te komen tot een BIZ bedrijventerreinen Weststad en de Wijsterd is een formele draagvlakmeting uitgevoerd. Tussen de gemeente en de ondernemers is afgesproken dat de gemeente deze kosten voorfinanciert en na installatie van de BIZ worden deze kosten in mindering gebracht worden op de doorbetaling van de geïnde bijdrage.
----------	-----	-----	----	---	--

Programma 4 De levendige gemeente

Product	Lasten (begr na wijz)	Lasten werkelijk	Over-schrij-ding	Cate-gorie	Toelichting
Bibliotheek	1.821	2.433	611	2	Overschrijding betreft betaalde investeringssubsidie van € 720.000 aan Theek5, betreft een voorschot van 90%. Conform raadsbesluit is deze subsidie gedekt uit de bestemmingsreserve Santrijn (programma 6).
Overige podia	1.737	2.322	585	2	Hogere lasten door de uitbetaalde subsidie aan H19 voor een bedrag van € 683.000. Betreft een voorschot van 90%. Conform raadsbesluit is deze subsidie gedekt uit de bestemmingsreserve Santrijn (programma 6).
Sportparken	1.736	1.907	171	1	Door het opheffen van sportpark Heihoef is de actuele boekwaarde afgeboekt (€ 220.000). Hier staat de inbrengwaarde naar de GREX tegenover (€ 174.000)
Zwembaden	3.831	4.033	202	2	Door de sluiting van zwembad De Blikken is de boekwaarde afgeboekt (€ 205.000). Deze is gedekt uit de vrije reserve.

Programma 6 Middelen

Product	Lasten (begr na wijz)	Lasten werkelijk	Over-schrij-ding	Cate-gorie	Toelichting
Algemene inkomsten en uitgaven	-1.150	-109	1.042	1	De onderschrijving kapitaallasten is hier begroot maar wordt elders in de begroting gerealiseerd
Administratieve doorbelastingen	1.061	2.833	1.772	1	Administratief product dat samenhangt met interne verrekeningen binnen de begroting.
Mutaties reserves	3.072	9.715	6.645	4	Hogere lasten (hogere storting) in de reserves: - ABR vrijval voorziening GREX ten

			5.036		gunste van de ABR conform collegebesluit.
			208		- Storting in BoVo conform uitgangspunten.
			131		- storting in reserve groenfonds conform uitgangspunten.
			68		- storting bestemmingsreserve buiten spelen conform uitgangspunten
			963		- resultaat Equalit
			211		- toevoeging rente aan reserves.
Mutaties reserves	0	11.601	11.601	1	Dit betreft mutaties tussen reserves onderling. In het verleden zijn deze niet via de exploitatie verlopen, omdat zij geen effect hebben op de exploitatie. Boekhoudtechnisch moet dat echter wel. Aan al deze mutaties liggen raadsbesluiten ten grondslag, echter ze zijn niet via de exploitatie begroot geweest, maar via de investeringen.
Automatisering	3.065	3.735	670	1	Verrekening aandeel gemeente Oosterhout in Equalit.

C. Begrotingsrechtmatigheid investeringen

Naast de begrotingsrechtmatigheid op de programma's besteden wij in deze paragraaf ook aandacht aan de beoordeling van investeringen bij de jaarrekening. In paragraaf 6.5. zijn de investeringen en de uitvoering van het investeringsplan 2015 toegelicht.

In de 2^e concernrapportage is ook gerapporteerd over de investeringskredieten. Bij het samenstellen van de jaarstukken 2015 ontstaat het volgende beeld:

Omschrijving	Bedrag
Restant kredieten per 1 januari 2015	€ 16.559.679
Gevoteerde kredieten 2015	€ 6.149.912
Totaal beschikbaar in 2015	€ 22.709.591
Werkelijke uitgaven en inkomsten in 2015	€ 16.000.638
Nog in 2016 te ontvangen facturen	€ 420.880
Restant kredieten per 31 december 2015	€ 6.288.073
<i>Resultaat op de afgesloten kredieten 2015</i>	<i>€ 1.315.094</i>
<i>Verwachte baten en lasten</i>	<i>€ 4.236.535</i>

In de bovenstaande tabel wordt een totaaloverzicht betreffende de kredieten gepresenteerd. Hieruit blijkt dat er gedurende het jaar 2015 circa € 22,7 miljoen beschikbaar was voor de uitvoering van kredieten, voor een bedrag van € 16 miljoen zijn er werkelijke lasten en baten geboekt op deze kredieten. In 2016 is er voor € 421.000 aan facturen ontvangen die betrekking hebben op 2015. Hierna resteert voor een totaalbedrag van € 6,3 miljoen aan restant kredieten per 31 december 2015.

Voor de begrotingsrechtmatigheid is het belangrijk om per beleidsterrein te onderbouwen of en zo ja waarom er overschrijdingen zijn geweest.

Het totaal van de restant kredieten per 31 december 2015 laat een onderschrijding zien van € 6.288.000 (zie onderstaande tabel). Binnen de beleidsterreinen openbare ruimte en afvalverwijdering is er sprake van een lichte budgetoverschrijding.

Bedragen x € 1.000

Beleids-terreinen	Restant kredieten per 1 januari 2015	Gevoteerd in 2015	Totale begroting 2015	Uitgaven/ inkomsten 2015	Facturen 2015	Restant krediet per 31 december 2015
Openbare ruimte	473	2.222	2.695	2.727	65	-97
Sport	6.183	486	6.668	6.063	-	605
Afvalverwijdering	10	-	10	17	-	-6
Riolering	2.032	1.754	3.786	1.749	137	1.900
Informatisering	382	267	650	169	13	468
Accommodatiebeheer	4.714	163	4.877	3.670	193	1.014
IHP	831	-	831	355	-	475
Incidenteel (bijzondere investeringen)	1.801	275	2.076	1.000	13	1.063
Tractiemiddelen	134	983	1.117	251	-	866
Totaal	7.479	1.421	22.710	16.001	421	6.288

Binnen het beleidsterrein openbare ruimte zijn in 2015 45 projecten in uitvoering geweest en een groot aantal projecten loopt nog door in 2016. Hiervoor komen nog uitgaven en inkomsten in 2016. Het project Zuiderhout parkeerterrein en Vondellaan is afgesloten per 31 december 2015 met een overschrijding van € 58.000. Deze overschrijding is veroorzaakt door te kiezen voor nieuwe bestrating in plaats van hergebruik en extra werk van huisaansluitingen.

Binnen het beleidsterrein afvalverwijdering is het project inzameling kunststof afval en vervangen glasbakken afgesloten met een overschrijding van € 6.000 veroorzaakt door meerwerkkosten voor bronbemaling.

Incidentele voor- en nadelen

Om een goed beeld te geven van het structurele karakter van het rekeningresultaat, is onderstaand een analyse gemaakt van de incidentele voor- en nadelen. Hierbij zijn alleen de grotere incidentele posten (in principe > € 100.000) betrokken om op hoofdlijnen een goed beeld te geven. Door het rekeningresultaat te corrigeren voor incidentele voor- en nadelen ontstaat een zogenaamd resultaat uit de reguliere bedrijfsvoering.

Door deze met name eenmalige voordelen ontstaat een té positief beeld van de jaarrekening. Het totale resultaat over 2015 bedraagt € 7,1 miljoen positief. Incidentele voordelen waren er voor een bedrag van € 9,3 miljoen en incidentele nadelen voor een bedrag van € 2,3 miljoen. Wanneer deze posten worden onttrokken uit het rekeningresultaat ontstaat er een voordelig resultaat uit reguliere bedrijfsvoering van € 126.000.

Dit geeft overigens géén beeld van de structurele doorwerking richting de begroting 2016, aangezien in de begroting 2016 reeds met een groot aantal nadelen rekening is gehouden.

Bedragen * € 1.000

Totaal rekeningresultaat 2015			
Incidentele voordelen	-8.658	-	V
Incidentele nadelen	2.324	+	N

Overige 'kleinere' voor- en nadelen	-658	-	V
Rekeningresultaat uit reguliere bedrijfsvoering	-126		V

De volgende incidentele voordelen ten opzichte van de begroting zijn opgenomen in het totale rekeningresultaat:

Bedragen * € 1.000	
Incidentele voordelen	
Transitie AWBZ	-1.943
Beleidsontwikkeling WMO	-286
Individuele voorzieningen	-376
Reintegratie	-107
WSW	-472
Bijzondere bijstand / minimabeleid	-134
Schulphulpverlening	-150
Transitie Jeugd	-2.719
Leerlingenvervoer	-115
Sportparken	-174
Beheer gronden en gebouwen	-245
Automatisering	-139
Onvoorzien	-155
Stelposten	-142
Algemene baten en lasten	-389
Personele kosten	-244
Kapitaallasten	-868
Totaal	-8.658

De volgende incidentele nadelen ten opzichte van de begroting zijn opgenomen in het totale rekeningresultaat:

Bedragen * € 1.000	
Incidentele nadelen	Bedrag
Huishoudelijke verzorging	1.002
Inkomensregelingen	236
Zwembaden	101
Bouwvergunningen	144
Tractie	184
Onroerend zaakbelasting	349
Algemene uitkering	308
Totaal financiële nadelen	2.324

Daarnaast is er sprake van overige 'kleinere' voor- en nadelen (< € 100.000) die in totaal € 658.000 positief zijn.

Als structurele (deel) posten in deze jaarrekening worden aangemerkt:

Structurele posten	Bedrag
Documenten	121
Individuele voorzieningen	-300
Schuldhelpverlening	-81
Beleid wonen	-20
Telefonie	-11
Kwijtschelding	40
Markten	9
Sportparken	33
Sporthallen	33
Pensioenen (oud-) wethouders	50
Totaal structurele posten	-126

6.9 Overzichten SiSa

SiSa-bijlage 2015

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF									
I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één beschikkningsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Correctie ten opzichte van jaar T verantwoordde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen
Provinciale beschikking en/of verordening	Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen		Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	€ 365.785	€ 1.891.969	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen
			1 HOV-01-13 Moderniseren	€ 0	€ 0			€ 0	€ 0
			2 B-N-09-14 Mensgerichte maatregelen	€ 61.723	€ 15.290			€ 7.500	€ 7.500
SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee
			1 HOV-01-13 Moderniseren	€ 1.318.000	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden	
			2 B-N-09-14 Mensgerichte maatregelen	€ 66.000					
SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	€ 61.723	€ 1.891.969	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Totally Traffic wordt in 2016	Totally Traffic wordt in 2016
			3 B-N-09-15 Mensgerichte	€ 61.723	€ 41.508			Nee	Nee
			Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkeplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;				
SZW	G1A	Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) na controle door de	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G1A / 01	inclusief deel openbaar lichaam	inclusief deel openbaar lichaam	Aard controle R Indicatornummer: G1A / 02	Aard controle R Indicatornummer: G1A / 03		
			1 60826 Oosterhout	241,71	8,76				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF														
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeente deel 2015	Besteding (jaar T) algemene bijstand		Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)		Besteding (jaar T) IOAW		Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)		Besteding (jaar T) IOAZ		Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
			Gemeente	Aard controle R Indicatonummer: G2 / 01	Gemeente	Aard controle R Indicatonummer: G2 / 02	Gemeente	Aard controle R Indicatonummer: G2 / 03	Gemeente	Aard controle R Indicatonummer: G2 / 04	Gemeente	Aard controle R Indicatonummer: G2 / 05	Gemeente	Aard controle R Indicatonummer: G2 / 06
SZW	G2	Alle gemeenten verantwoordten hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	I.1 Participatiewet (PW)	€ 13.134.036	I.1 Participatiewet (PW)	€ 176.501	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	€ 1.067.650	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	€ 11.385	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	€ 32.692	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	€ 0	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	€ 0	Besteding (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	€ 0	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	€ 0	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Ja/Nee	Volledig zelfstandige uitvoering	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	€ 81.555	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	€ 0	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	€ 0	I.7 Participatiewet (PW)	€ 1.074	I.7 Participatiewet (PW)	Aard controle R Indicatonummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2015	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	€ 141.109	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob)	€ 89.443	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Rijk)	€ 47.417	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob)	€ 83.605	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Aard controle R Indicatonummer: G3 / 05	Besteding (jaar T) Bob	Aard controle R Indicatonummer: G3 / 06
			Aard controle R Indicatonummer: G3 / 01	€ 0	Aard controle R Indicatonummer: G3 / 02	€ 0	Aard controle R Indicatonummer: G3 / 03	€ 0	Aard controle R Indicatonummer: G3 / 04	€ 123.926	Aard controle R Indicatonummer: G3 / 05	€ 0	Aard controle R Indicatonummer: G3 / 06	
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	€ 0	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	€ 0	Volledig zelfstandige uitvoering	Ja/Nee	Volledig zelfstandige uitvoering	Ja	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
			Besteding (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	€ 0	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	€ 0	Volledig zelfstandige uitvoering	Ja/Nee	Volledig zelfstandige uitvoering	Ja	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	

6.10 Publicatie Wet Normering Topinkomens

Publicatie bezoldiging topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen

Naam	Funcite	Duur dienst-verband	Omvang dienst-verband	Beloning	Door werk-gever betaalde SV-premies	Belast-bare kosten-vergoedingen	Voorzie-ningen Betaal-baar op termijn	Beein-diging s Uit-keringen	Jaar Be-ein-digi ng	Moti-ve-ring
Ridder, P.J. de	Gemeen tesecre-taris	In dienst: 01-01-2010	36 uur	€ 95.194	€ 7.797	€ 6.529	€ 15.019	--	--	--
Franke vijle, J	Griffier	In dienst: 15-09-2003	36 uur	€ 104.853	€ 7.797	€ 8.703	€ 15.274	--	--	--

Publicatie overige (niet-top)functionarissen

Func tie	Duur dienst-verband	Omvang dienst-verband	Beloning	Door werk-gever betaalde SV-premies	Belast-bare kosten-vergoedingen	Voorzie-ningen Betaa-baar op termijn	Beeindi-gings-Uitkering en	Jaar Beein-diging	Moti-tering
n.v.t.									

6.11 Gebeurtenissen na balansdatum

Artikel 29 van het Besluit Begroten en verantwoorden (BBV) schrijft voor dat inzichten van belang voor de financiële positie, dienen te worden verwerkt in de programmarekening, ook als deze inzichten zijn verkregen na 31 december, maar vóór het vaststellen van de jaarstukken.

In het kader hiervan is het van belang om te verwijzen naar drie richtinggevende uitspraken van de Centrale Raad van beroep die op 18 mei 2016 zijn gedaan over huishoudelijke hulp onder de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. Beslist is dat huishoudelijke hulp onder de Wmo 2015 valt. Aanspraken op huishoudelijke hulp die zijn toegekend onder de tot 1 januari 2015 geldende oude Wmo, blijven ook daarna gelden. De gemeente kan die aanspraken met toepassing van de Wmo 2015 aanpassen aan haar nieuwe Wmo-beleid. Dit beleid moet berusten op objectief en onafhankelijk onderzoek naar de tijd die nodig is voor een schoon en leefbaar huis. Deze uitspraken zijn gebaseerd op een tweetal zaken tegen de gemeente Utrecht en een zaak tegen de gemeente Aa en Hunze. Het oordeel van de Centrale Raad van Beroep is in deze zaken een eindoordeel. Partijen kunnen tegen deze uitspraken dan ook geen hoger beroep instellen. De gemeente Oosterhout onderzoekt momenteel hoe deze uitspraken moeten worden geïnterpreteerd ten opzichte van het huidige Oosterhoutse beleid. De financiële consequenties hiervan voor het jaar 2015 zijn momenteel nog niet in te schatten. Indien deze zich voordoen, zullen deze gedekt worden uit de bestemmingsreserve sociaal domein. Deze bestemmingsreserve kent ultimo 2015 een saldo van bijna € 3,6 miljoen (exclusief voorstel saldobestemming 2015).

6.11 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de gemeenteraad van de gemeente Oosterhout

Bijlagen

233	Kerngegevens
235	Personele sterkte en -lasten
236	Overzicht investeringen
239	Investeringen 2015: restant kredieten
243	Overzicht reserves en voorzieningen
244	Afkortingenlijst
247	Overzicht begrotingswijzigingen 2015
250	Kaderstellende beleidsnota's
254	Staat van gewaarborgde geldleningen

Bijlage 1 Kerngegevens

De cijfers over 2013 en 2014 zijn gebaseerd op de definitieve cijfers van o.a. het CBS (en kunnen derhalve afwijken van eerder gepresenteerde kerngegevens). De cijfers over (31 december) 2015 betreffen voorlopige cijfers welke pas in de loop van 2016 definitief worden vastgesteld.

Fysieke structuur	Rekening 2013	Rekening 2014	Rekening 2015
Oppervlakte in hectares	7.309	7.309	7.309
- waarvan stedelijk gebied ²	32%	32%	32%
- waarvan agrarisch gebied	46%	46%	46%
- waarvan bos- en open natuurgebied	19%	19%	19%
- waarvan binnenwater	3%	3%	3%
Woonobjecten:			
- woningen	23.788	24.141	24.248
- woonwagens / woonboten	26	26	26
- recreatiewoningen	562	729	729
- bijzondere woongebouwen	20	20	19
Gemiddelde woningbezetting ³	2,24	2,21	2.2
Omgevingsadressendichtheid ⁴	1.370	1.531	1.531

Sociale structuur	Rekening 2013	Rekening 2014	Rekening 2015
Aantal inwoners	53.717	53.793	54.031
- waarvan 0 t/m 19 jaar	11.870	11.742	11.679
- waarvan 20 t/m 64 jaar	31.163	31.053	30.972
- waarvan 65 jaar en ouder	10.684	10.998	11.380
Aantal uitkeringsgerechtigden:			
- Wwb / Participatie Wet (Pw) tot pensioenleeftijd ⁵	847	893	903
- Aanvullende sociale voorzieningen (IOAW/ IOAZ)	46	65	73
- Werkloosheidswet (WW)	1.707	1.620	1.630
- Arbeidsongeschiktheid (WAO/WIA/Wajong/WAZ) ⁶	2.319	2.314	2.260
-			
Minderheden (allochtonen)	9.855	9.980	10.604

² Betreft bebouwd terrein en terrein bestemd voor verkeer en recreatie conform CBS-definitie.

² Het gemiddelde aantal personen per woning (exclusief tehuisbevolking).

⁴ Het gemiddeld aantal adressen per vierkante kilometer dat een adres heeft binnen een straal van één kilometer. Dit zegt iets over de stedelijkheid van de gemeente. Op basis hiervan is Oosterhout ingedeeld bij de matig stedelijke gemeenten.

⁵ Vanaf 1 januari 2010 ligt de uitvoering van de Wwb 65+ bij de Sociale Verzekeringsbank en is daarom niet meer opgenomen in deze cijfers. De Wet Werk en Bijstand (Wwb) is vanaf 1 januari 2015 vervangen door de Participatie wet (Pw).

⁶ Cijfers 2015 t/m 3^e kwartaal 2015.

Sociale structuur	Rekening 2013	Rekening 2014	Rekening 2015
- waarvan aantal niet westerse allochtonen ⁷	5.203	5.279	5.713
Aantal leerlingen onderwijs	8.368	8.341	8.217
- waarvan op het basisonderwijs	4.502	4.393	4.280
- waarvan op het voortgezet onderwijs	3.457	3.525	3.523
- waarvan op het speciaal onderwijs	409	423	414
Klantenpotentieel ⁸			
- lokaal	55.030	54.850	54.870
- regionaal	45.820	45.060	45.070

Financiële structuur (vetgedrukte bedragen zijn * € 1.000)	Rekening 2014	Rekening 2015
Gewone uitgaven	147.468	165.656
<i>Per inwoner</i>	2.740	3.065
Opbrengst onroerende zaakbelasting	11.248	10.823
<i>Per inwoner</i>	209	200
Riolering en afvalstoffenheffing	10.768	10.008
<i>Per inwoner</i>	200	185
Algemene uitkering gemeentefonds	50.609	72.849
<i>Per inwoner</i>	940	1.348
Reserves (incl. resultaat) per einde	130.767	141.486
<i>Per inwoner</i>	2.430	2.619
Langlopende schulden per einde	81.958	94.473
<i>Per inwoner</i>	1.523	1.748

*M.i.v. de begroting 2015 zitten de inkomsten van de transities hierin opgenomen.

⁷ Niet-westerse allochtonen betreft personen die zelf (eerste generatie), of waarvan tenminste één van de ouders (tweede generatie), is geboren in Turkije, Marokko, Afrika, Azië (m.u.v. Japan en Indonesië / vml. Nederlands Indië) of Latijns-Amerika..

⁸ Klantenpotentieel: het aantal potentiële klanten van de woonkernen in de gemeente. Het aantal potentiële lokale klanten van een woonkern is het aantal klanten dat die kern aantrekt uit alle kernen binnen een straal van 20 kilometer. Voor het regionaal klantenpotentieel geldt een straal van 60 kilometer. Hoe groter de kern, hoe meer potentiële klanten deze trekt.

Bijlage 2 Personeelssterkte en – lasten 2015

Bedragen * € 1.000

Afdeling	Aantal Formatieplaatsen	Salarissen en sociale lasten
Bedrijfsvoering	74,5	4.309
Directie / management	10,5	1.042
Informatie Service Centrum	98,2	5.319
Bestuur, control en advies	20,7	1.507
Veilig	5,4	463
Stadsontwikkeling	74,5	4.908
Samenleving en stadsbeheer	96,2	5.265
Raadsgriffie	3,5	358
Totaal	383,5	23.171

Bijlage 3 Overzicht investeringen

De volgende kredieten worden per 31 december 2015 afgesloten, aangezien de projecten gereed zijn, dan wel niet meer tot uitvoering komen.

Omschrijving project	Gevoteerd bedrag	Beschikbaar 2015	Werkelijk 2015	Resultaat
Implementatietraject dienstverlening en zaakgericht werken	225.638	48.210	0	48.210
Doorontwikkeling kennissysteem	16.236	15.000	0	15.000
BGT project	89.000	36.040	32.930	3.110
Digitalisering milieuarchief en bouwvergunningen 1990-2010	77.947	15.627	5.000	10.627
ICT Planon inv. Progr. 2013	54.130	-1.059	0	-1.059
Vervanging Vrachtwagen	226.075	207.885	206.355	1.530
Vervanging dakbedekking en aanbrengen valbeveiliging gemeentewerf	70.792	65.096	62.948	2.148
Digitalisering cliëntendossiers WWB	28.275	-1.546	4.280	-5.826
Vervangen twee grasmaaiers	145.725	134.000	134.000	0
Doorontwikkeling gemeentelijke website 2015	0	21.800	1.800	20.000
Telefooncentrale	100.000	20.802	1.693	19.109
Techn.fundament ISC	70.000	54.684	62.271	-7.587
Techn.fundament PIM 2.0	122.500	23.510	8.343	15.167
Techn.fundament algemeen	247.270	131.312	201.838	-70.526
Techn.fundament algemeen/baten	0	1.760	0	1.760
Dienstverl.2013:dig.handtek	20.000	20.000	0	20.000
Dienstverl.2013:invest.WABO	50.000	38.040	0	38.040
Bestemmingsreserve dienstverlening	-438.000	-157.036	-157.036	0
Herinrichting Hoofseweg wegen Inkomsten	680.615 0	5.939 0	0 -317.000	5.939 317.000
Reconstr. Bovensteweg-Weststadweg wegen Inkomsten	3.719.350 -1.300.000	218.927 -116.415	37.294 0	181.633 -116.415
Bestemmingsreserve Bovenwijkse voorzieningen	-2.419.350	-102.512	-37.294	-65.218
Herendam integraal groot onderhoud wegen	394.579	73.881	81.740	-7.859
Reconstructie wegen JOR + subsidie 2013 Inkomsten	809.866 -214.000	28.412 -214.000	6.946 -214.200	21.466 200
Reconstructie wegen JOR 2014	561.139	151.878	96.197	55.681
Reconstructie wegen JOR 2015	0	27.250	17.880	9.370
Openbare verlichting JOR projecten 2014	21.750	0	1.726	-1.726
Vervangen voegovergangconstructie brug Wilhelminakanaal	135.938	22.817	268	22.549

Omschrijving project	Gevoteerd bedrag	Beschikbaar 2015	Werkelijk 2015	Resultaat
Reconstructie deel Vijftig Bunderweg aankoop	0	28.000	27.163	837
Bestemmingsreserve Bovenwijkse Voorzieningen Grex	0	-28.000	-27.163	-837
Santrijn ondergrondse parkeergarage plankosten	0	0	11.666	-11.666
Parkeerplaatsen OVV'67	38.062	35.000	38.976	-3.976
Realisatie kade Vijf Eiken, Inkomsten	2.179.200	199.256	-10.960	210.216
Vrije reserve	-1.243.650	-48.078	-198.356	150.278
	-235.550	0	0	0
Aanleg vijver Slotjesveld Inkomsten	54.031	-2.513	0	-2.513
	-35.000	-35.000	-29.452	-5.548
School De Muldersteeg (Bouw nabij Hans Bergerkliniek)	1.980.000	158.299	158.299	0
Vrije reserve	-1.080.000	0	0	0
Sint-Oelbert gymnasium IHP 2011-2014	570.000	88.952	0	88.952
Santrijn centrum bibliotheek plankosten	598.350	0	40.413	-40.413
Bestemmingsreserve herontwikkeling Santrijngebied	-598.350	0	-40.413	40.413
Renovatatie tegelwerk diepe bad warande	489.375	450.000	450.000	0
Recreatieoord De Warande: Diverse technische installaties)	0	77.390	79.132	-1.742
Inventaris + terras horeca	0	87.200	90.682	-3.482
Tegelwerk buitenbad	0	137.340	137.340	0
Renovatatie hoofdveld voetbalvereniging Irene'58 Den Hout	0	99.300	99.301	-1
Vrije reserve	0	-99.300	-99.300	0
Realisatie kleedgebouw Twins	487.170	-18.513	19.328	-37.841
Vrije reserve	0	18.513	-19.328	37.841
Santrijn verbouwing de Bussel plankosten	507.296	53.477	8.441	45.036
Inkomsten	0	0	-1.951	1.951
Bestemmingsreserve herontwikkeling Santrijngebied	-507.296	-53.477	-8.441	-45.036
Verbouwing kelder Pannehoef (tbv opslag H19)	0	46.000	46.411	-411
Bestemmingsreserve herontwikkeling Santrijngebied	0	-46.000	-46.411	411
Verwerving en aanleg Ecologische verbindingzone	3.100.000	121.758	15.926	105.832
Inkomsten	-700.000	-178.308	-73.058	-105.250
Vrije reserve	-2.400.000	-23.450	-22.868	-582
Openbaar groen JOR projecten 2014	218.164	15.513	72.916	-57.403
Omvorming heesters naar gazons	525.167	525.167	248.277	276.890
Aanpassingen activiteitencentra: Dommelbergen	186.700	1.512	9.859	-8.347
Slotjes Midden	201.200	12.479	17.024	-4.545

Omschrijving project	Gevoteerd bedrag	Beschikbaar 2015	Werkelijk 2015	Resultaat
Bunthoef Zuid	198.700	17.512	19.120	-1.608
tlv vrije reserve	-586.600	-31.503	-46.003	14.500
Electra install. Act.cent. Zuid(Bunthoef)	78.844	13.640	8.260	5.380
Vervanging CV ketels activiteitencentrum Zuid	0	25.561	22.137	3.425
Renovatie elektrische installatie activiteitencentrum Noord	0	24.525	11.009	13.516
Aanschaf tien AED's 2014	29.362	2.992	2.992	0
Inzameling kunststof afval/verv glasbakken	146.312	10.372	16.790	-6.418
Riool aanleg en vervanging JOR 2013	593.409	36.742	34.129	2.613
Riool aanleg en vervanging JOR 2014	901.157	428.911	331.058	97.853
Rioolaanleg en vervanging JOR 2015	0	485.050	479.630	5.420
Herinrichting voorterrein Tweesprong	41.325	61.980	42.956	19.024
Totaal	9.232.853	3.468.601	2.153.507	1.315.094

Bijlage 4 Investerings 2015: restantkredieten

De volgende kredieten zijn in 2015 gevoteerd of zijn nog beschikbaar uit voorgaande jaren, maar kunnen nog niet worden afgesloten. Hierdoor lopen ze qua uitvoering nog door in 2016.

Omschrijving project	Gevoteerd bedrag	Beschikbaar 2015	Werkelijk 2015	Restant
Doorontwikkelingorganisatie	990.000,00	165.362,00	21.630,42	143.732
Inkomsten	0,00	17.222,00	0,00	17.222
Reserve doorontwikkeling	-869.215,00	-182.584,00	-21.630,42	-160.954
Rreserve doorontwikkeling	-120.785,00	0,00	0,00	0
Oosterhout familiestad				
Noodzakelijk onderhoud Stadhuis	2.290.000,00	427.915,00	24.519,74	403.395
Vrije reserve	-1.870.000,00	-7.915,00	-7.915,00	0
Uitwerking HRM-visie	514.000,00	381.100,00	161.128,86	219.971
Bestemmingsreserve IZA gelden	-514.000,00	-381.100,00	-161.128,86	-219.971
ICT investeringsprogramma 2011 t/m 2015	612.371,00	461.087,00	164.806,33	296.280,67
ICT modernisering GBA	206.625,00	190.000,00	0,00	190.000
Vervangen beheersysteem openbare ruimte	162.390,00	72.758,00	63.232,50	9.526
Herinrichting Corsa voor zaakgericht werken	97.875,00	90.000,00	0,00	90.000
Vervanging twee vuilniswagens	0,00	471.534,00	40.434,50	431.100
Vervanging twee veegmachines	0,00	345.704,00	29.888,00	315.816
Verbouwing kantoorruimte gemeentewerf	0,00	126.140,00	105.054,00	21.086
Overdracht niet gelden milieuvergunningen en opschonen overige archieven	0,00	98.100,00	8.100,00	90.000
Nanoclear nanotechnologie Stuer Oudenbosch gladheidbestrijding lak roest	0,00	87.200,00	7.200,00	80.000
Aanschaf perscontainer, tractor, rolveggers	0,00	78.404,00	40.094,00	38.310
E-dienstverl/prest.management	75.583,00	61.564,00	9.562,35	52.002
Inkomsten	0,00	0,00	-6.901,20	6.901
Sloop Brandweerkazerne	304.800,00	217.765,00	75.376,48	142.389
Vrije reserve	-304.800,00	-217.765,00	-75.376,48	-142.389
Verbouwing brandweerkazerne Dorst	0,00	280.000,00	322.274,26	-42.274
Inkomsten	0,00	0,00	-20.628,59	20.629
Vrije reserve	0,00	-280.000,00	-280.000,00	0
Camerabeveiliging busstation Leijzenhoek	27.188,00	25.000,00	10.368,20	14.632
Herinrichting Leijzenhoek wegen	0,00	899.665,00	769.634,04	130.031
Inkomsten	0,00	-280.000,00	0,00	-280.000

Omschrijving project	Gevoteerd bedrag	Beschikbaar 2015	Werkelijk 2015	Restant
Vervangen VRI kruispunt Bredaseweg/Wilhelminalaan/ Van Liedekerkestraat	179.438,00	162.490,00	149.110,42	13.380
Reconstructie en renovatie Oostpolderweg-West	0,00	734.507,00	673.438,87	61.068
Inkomsten	0,00	-219.817,00	0,00	-219.817
Herinrichting Leijsenhoek openbare verlichting	0,00	29.430,00	25.292,50	4.138
Reconstructie wegen JOR 2015	0,00	517.309,00	161.763,93	355.545
Inkomsten	0,00	-60.000,00	0,00	-60.000
Openbare verlichting JOR projecten 2015	0,00	418.887,00	258.967,14	159.920
Reconstructie deel Vijftig Bunderweg	0,00	36.000,00	0,00	36.000
Bovenwijkse Voorzieningen Grex	0,00	-36.000,00	0,00	-36.000
Weststad I en II onderhouds- en verbeteringsmaatregelen wegen	0,00	188.350,00	1.350,00	187.000
Vrije reserve rekening resultaat 2013	0,00	-172.000,00	-1.350,00	-170.650
Voorbereidingskrediet fietspad Dorst	0,00	150.000,00	0,00	150.000
Vrije reserve	0,00	-150.000,00	0,00	-150.000
Aankoop en modernisering busstation Leijsenhoek	1.965.000,00	1.001.535,00	1.082.745,40	-81.210
Inkomsten	-1.038.000,00	-1.026.750,00	0,00	-1.026.750
Vrije reserve	-925.000,00	0,00	0,00	0
Bouw wachtruimte busstation, aankoop grond	0,00	14.980,00	11.200,00	3.780
Bouw wachtruimte busstation Leijsenhoek	0,00	55.020,00	1.428,00	53.592
Vrije reserve	0,00	-70.000,00	-12.628,00	-57.372
Vervanging parkeerverwijssysteem	250.050,00	182.040,00	140.047,73	41.992
Bestemmingsreserve Parkeerfonds	-250.050,00	-182.040,00	-140.047,73	-41.992
Parkeergarage Santrijn	7.300.000,00	4.567.948,00	3.488.569,59	1.079.378
Parkeergarage Santrijn inkomsten	0,00	0,00	-89.497,00	89.497
Parkeerterrein voorm. Brw brandweerkazerne	95.200,00	95.200,00	0,00	95.200
Vrije reserve	-95.200,00	-95.200,00	0,00	-95.200
Aanleg parkeerplaatsen Brakestein	100.000,00	100.000,00	35.453,00	64.547
Bestemmingsreserve boekwaarde panden verlagen	-100.000,00	-100.000,00	-35.453,00	-64.547
Weststad I en II vrachtwagen parkeren	0,00	270.000,00	0,00	270.000
Vrije reserve rekeningresultaat 2014	0,00	-270.000,00	0,00	-270.000
Verv. Stroomkasten tbv weekmarkten	16.312,00	15.000,00	0,00	15.000
Uitbreiding Marcoen Dorst (IHP)	741.825,00	741.825,00	355.428,94	386.396

Omschrijving project	Gevoteerd bedrag	Beschikbaar 2015	Werkelijk 2015	Restant
Concentratie zwembaden Warande	10.448.966,00	3.364.360,00	2.771.144,11	593.216
Concentratie zwembaden Warande (installaties)	0,00	2.021.010,00	2.021.010,41	0
Concentr. Zwemb. Warande (advies)	0,00	132.611,00	132.611,47	0
Concentr. Zwemb. Warande (inventaris)	0,00	201.151,00	201.150,83	0
Inkomsten	0,00	1.156,00	0,00	1.156
Recreatieoord de Warande (hekwerk)	0,00	87.200,00	75.396,71	11.803
Recreatieoord de Warande (software hardware)	0,00	76.300,00	102.676,85	-26.377
Vervanging dakbedekking gymzaal Kruidenlaan 34	0,00	20.209,00	1.669,00	18.540
Sportpark TSC velden	1.700.000,00	109.611,00	5.440,81	104.170
Vrije reserve	-1.700.000,00	-109.611,00	-5.440,81	-104.170
Sportpark TSC kleedlokaal	1.120.000,00	60.910,00	35.562,00	25.348
Vvrije reserve	-1.120.000,00	-60.910,00	-35.562,00	-25.348
Sportpark de Contreie gebouw	2.677.123,00	889.119,00	29.401,48	859.718
Sportpark de Contreie velden	2.246.243,00	-175.862,00	38.545,94	-214.408
Sportpark de Contreie kunstgrasveld	400.000,00	13.848,00	0,00	13.848
Inkomsten	0,00	0,00	-2.095,57	2.096
Vrije reserve	-5.311.075,00	-714.814,00	-65.851,85	-648.962
Santrijn: ren+ uitbr. de Brussel bibliotheek	0,00	2.756.342,00	2.663.973,44	92.369
Santrijn: ren+uitbr. De Bussel installaties	0,00	2.592.108,00	2.321.127,02	270.981
Santrijn: ren+uitbr. De Bussel inrichting	0,00	583.738,00	564.176,19	19.562
Santrijn: renovatie en uitbreiding de Bussel	12.600.000,00	2.982.513,00	2.843.143,97	139.369
Inkomsten	0,00	0,00	-66,88	67
Bestemmingsreserve herontwikkeling Santrijngebied	-	-8.914.701,00	-8.392.353,74	-522.347
Vervanging stalen kozijnen Pannehoef	25.319,00	23.387,00	0,00	23.387
Renovatie H19	0,00	1.080.000,00	1.047.253,86	32.746
Bestemmingsreserve herontwikkeling Santrijn	0,00	-1.080.000,00	-1.047.253,86	-32.746
Landschapspark Oosterhout-Breda uitv.	930.000,00	460.484,00	112.888,49	347.596
Vrije reserve	-150.000,00	0,00	0,00	0
Bestemmingsreserve groenfonds	-144.852,52	0,00	0,00	0
Inkomsten	-515.000,00	-340.337,00	-78.834,19	-261.503
Herinrichting Leijzenhoek groen	0,00	7.630,00	6.557,26	1.073
Openbaar groen JOR projecten 2015		130.800,00	58.457,05	72.343

Omschrijving project	Gevoteerd bedrag	Beschikbaar 2015	Werkelijk 2015	Restant
Aanpassingen Dorpshuis Oostquartier	237.700,00	-76.166,00	26.966,00	-103.132
Aanpassingen de Pannehoef	284.700,00	260.800,00	0,00	260.800
Vrije reserve	-522.400,00	-184.634,00	-26.966,00	-157.668
Vervanging CV ketel en technische ruimte activiteitscentrum Noord	0,00	38.181,00	33.436,88	4.744
Vervanging van een deel van de buitenkozijnen van dorpshuis de Klip te Dorst	0,00	20.110,00	9.892,84	10.217
Aanschaf AED's 2015	0,00	29.430,00	21.589,60	7.840
Aanleg Oostelijke deel persleiding	3.710.402,00	1.301.712,00	318.364,77	983.347
Aanleg Zuidelijke deel persleiding	0,00	0,00	4.917,78	-4.918
Project Giethuiserf en ander rioolprojecten (Van Wijngaardestraat vervanging rioolgemaal)	136.925,00	123.935,00	803,10	123.132
Riool aanleg en vervanging 2013	102.847,00	95.000,00	0,00	95.000
Pompen en gemalen JOR 2014	48.937,00	45.000,00	8.767,50	36.233
Reconstructie en renovatie Oostpolderweg-West riolering	0,00	21.800,00	19.987,53	1.812
Riool aanleg en vervanging JOR 2015	0,00	1.179.593,00	503.839,64	675.753
Pompen en gemalen JOR 2015	0,00	43.600,00	33.748,55	9.851
Restauratie korenmolen De hoop Den Hout	182.146,00	177.786,00	52.900,40	124.886
Inkomsten	-133.778,00	-133.778,00	-2.198,65	-131.579
Renovatie en aanpassing carillon St. Janstoren	0,00	54.500,00	50.810,17	3.690
Totaal	24.495.809	19.240.991	13.847.131	5.393.860

Bijlage 5 Overzicht reserves & voorzieningen

(Bedragen * € 1.000)

Overzicht reserves en voorzieningen	STAND PER 1-1-2015	Resultaat 2014	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	STAND PER 1-1-2016
ALGEMENE RESERVES (06110)					
<i>algemene reserve (bufferfunctie)</i>	5.231	0	52	0	5.283
<i>financieringsreserve (inkomensfuncties)</i>	36.000	0	0	0	36.000
<i>vrije reserve</i>	14.694	5.184	785	1.320	19.343
Totaal algemene reserves	55.925	5.184	837	1.320	60.626
RESERVES GRONDEXPLOITATIE (06130)					
<i>algemene bedrijfsreserve</i>	11.113	0	5.147	0	16.260
<i>Reserve infrastructurele werken</i>	8.927	0	297	64	9.160
Reserves grondexploitatie	20.040	0	5.444	64	25.420
OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES (06150)					
<i>bestemmingsreserve investeringsprojecten (bestedingsfunctie)</i>	30.619	0	11.855	3.676	38.798
<i>bestemmingsreserve SSC</i>	2.284	0	987	0	3.271
<i>bestemmingsreserve doorontwikkeling</i>	214	0	2	22	194
<i>bestemmingsreserve Buiten Spelen</i>	56	0	69	0	125
<i>bestemmingsreserve parkeerfonds</i>	1.537	0	293	140	1.690
<i>bestemmingsreserve Santrijgebied</i>	14.102	0	141	10.865	3.378
<i>bestemmingsreserve Groenfonds</i>	130	0	132	0	262
<i>bestemmingsreserve Dienstverlening</i>	1.059	0	856	307	1.608
<i>bestemmingsreserve IZA-gelden</i>	465	0	5	161	309
<i>bestemmingsreserve Sociaal Domein</i>	2.095	972	507	0	3.574
<i>bestemmingsreserve Transitie Jeugdzorg</i>	232	0	2	234	0
<i>bestemmingsreserve Transitie AWB</i>	249	0	2	251	0
<i>bestemmingsreserve Intergas</i>	842	0	8	0	850
<i>bestemmingsreserve boekwaarde panden verlagen</i>	667	0	7	674	0
<i>bestemmingsreserve Businesscase 60+</i>	251	0	168	0	419
<i>Bestemmingsreserve NHG</i>	0	1.155	0	193	962
Totaal overige bestemmingsreserves	54.802	2.127	15.034	16.523	55.440
VOORZIENINGEN					
<i>voorziening FPU</i>	47	0	0	47	0
<i>voorziening salarisvergoedingen in geval van non-activiteit</i>	204	0	0	79	125
<i>Voorziening Loopbaanbudget</i>	174	0	0	174	0
Voorzieningen eigen middelen	425	0	0	300	125
<i>voorziening exploitatie reiniging</i>	909	0	0	543	366
<i>voorziening exploitatie riolering</i>	346	0	48	0	394
<i>voorziening exploitatie riolering NW</i>	791	0	0	526	266
<i>Voorziening filmhuis</i>	0	0	166	0	166
Voorzieningen middelen van derden	2.046	0	215	1.069	1.192
TOTAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN	133.238	7.311	21.531	19.275	142.805

Bijlage 6 Afkortingenlijst

Ten behoeve van de leesbaarheid van de jaarrekening is een afkortinglijst toegevoegd.

Afkorting	Betekenis
AMHK	Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ASV	Algemene Subsidieverordening
AvA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBV	Besluit Begroten en Verantwoorden
Bbz	Bijzondere bijstand zelfstandigen
BCF	BTW Compensatiefonds
Bcf	Beleidsgestuurde contractfinanciering
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BIZ	Bedrijven InvesteringsZones
BMOO	Brabants Museum Oud Oosterhout
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOELM	Breda, Oosterhout, Etten-Leur en Moerdijk
BP	Bijzonder Programma
BSO	Buitenschoolse opvang
BsOR	Beheersysteem Openbare Ruimte
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BWB	Belastingsamenwerking West Brabant
BWS	Besluit Woninggebonden Subsidies
BWT	Bouw- en WoningToezicht
BZK	Binnenlandse Zaken
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CER	Compensatie Eigen Risico
CF	Combifunctionaris
CPB	Centraal Planbureau
CPI	Consumenten Prijsindex
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap
CZM	Collectieve Zorgverzekering Minima
EHS	Ecologische Hoofdstructuur
EMU	Europese Monetaire Unie
ESF	Europees Sociaal Fonds
EVZ	Ecologische Verbindingszone
FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
FTE	Full-time equivalent
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
GR OGZ	Gemeenschappelijke Regeling Openbare GezondheidsZorg
GS	Gedeputeerde Staten
HOV	Hoogwaardig Openbaar Vervoer
IBOR	Integraal Beheer openbare Ruimte
IHP	Integraal Huisvestings Plan
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers

Afkorting	Betekenis
IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IPO	Interprovinciaal Overleg
ISV	Investeringsprogramma Stedelijke Vernieuwing
JGZ	Jeugd Gezondheidszorg
JOR	Jaarplan Openbare Ruimte
KCC	Klant Contact Centrum
KCV	Kleinschalig Collectief Vervoer
KRW	Kaderrichtlijn Water
MARB	Gemeenschappelijke regeling Milieu & Afval Regio Breda
MaS	Maatschappelijke stage
MEK	Milieueducatief centrum en Kinderboerderij
MER	Milieu Effect Rapportage
MFA	Multifunctionele Accommodatie
MFC	Mgr. Frencken College
MJBP	Meerjaren beleidsplan
MJPOR	Meerjarenprogramma Openbare Ruimte
MPIV	Meerjarenplan Integrale Veiligheid
MVO	Maatschappelijk verantwoord ondernemen
NBW	Nationaal Bestuursakkoord Water
NHG	Nationale Hypotheekgarantie
NMA	Nederlandse Mededingings Autoriteit
OAS	Optimalisatie Afvalwatersysteem
OiB	Oosterhout in Beweging
OPC	Outputcontract
OZB	Onroerend Zaaksbelasting
PBS	Personeels Budgetteringssysteem
PGB	Persoonsgebonden budget
PIP	Provinciaal Inpassingsplan
RAV	Regionale Ambulancevoorziening
REAP	Regionaal Economisch Actieprogramma
REWIN	Regionaal werkgelegenheidsinstituut West-Brabant
RIEC	Regionaal Informatie- en Expertisecentrum
RO	Ruimtelijke Ordening
ROC	Regionaal Opleidingscentrum
RPA	Regionaal Platform Arbeidsmarkt
RWB	Regiobureau West Brabant
SBBO	Stichting Beveiliging bedrijventerreinen Oosterhout
SBO	Stichting Begraafplaatsen Oosterhout
SES	Sociaal Economische Samenwerking
SHOO	Stichting Huisvesting Onderwijs Oosterhout
SiSa	Single information Single audit
SVB	Sociale Verzekeringsbank
TIC	Telefonisch Informatie Centrum
UwW	Unie van Waterschappen
UWV	Uitvoeringsinstituut WerknemersVerzekeringen
VANG	Van Afval naar Grondstof
VGRP	Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VRI	VerkeersRegelInstallatie
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Afkorting	Betekenis
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WAVA	Werkvoorzieningschap Arbeid Voor Allen
WBO	West Brabant Oost
Wi	Wet inburgering
Wlz	Wet langdurige zorg
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOB	Wet Openbaar Bestuur
WOS	Woninginbraken, overvallen en straatroven
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
Wro	Wet Ruimtelijke Ordening
Wsw	Wet Sociale Werkvoorziening
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Wtcg	Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten
WWB	Wet Werk en Bijstand
Zvw	Zorgverzekeringswet

Bijlage 7 Overzicht begrotingswijzingen 2015

Onderstaand zijn per programma de begrotingswijzigingen toegelicht. Het betreft de wijzigingen die het verschil verklaren tussen de primitieve begroting 2015 (vastgesteld in november 2014) en de huidige actuele begroting.

Programma 1 Verbindend bestuur

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Primitieve begroting 2015	Wijzigingen 2015	Saldo begroting 2015
Relatie burger en bestuur	2.116	0	2.116
Regionale samenwerking	442	0	442
Dienstverlening	2.370	113	2.483
Totaal	4.928	113	5.041
Korte toelichting begrotingswijzigingen: De wijziging bij <u>Dienstverlening</u> betreft het toevoegen van het budget 2015 voor de projecten uit de businesscase dienstverlening. De dekking hiervan vindt plaats middels de bestemmingsreserve dienstverlening in programma 6.			

Programma 2 Sociaal domein

Omschrijving	Primitieve begroting 2015	Wijzigingen 2015	Saldo begroting 2015
Beheerskosten sociaal domein	509	6	515
Maatschappelijke zorg	17.171	-619	16.552
Sociaal beleid	14.570	319	14.889
Jeugdzorg	15.433	-932	14.501
Veiligheid	5.214	15	5.229
Totaal	52.897	-1.211	51.686
Korte toelichting begrotingswijzigingen: De wijziging bij <u>beheerskosten sociaal domein</u> betreft een administratieve overheveling van het uitvoeringsbudget van de buurtcoördinatoren in het kader van de WMO vanuit de post maatschappelijke zorg (€ 6.000). Bij <u>maatschappelijke zorg</u> is middels de 1 ^e corap € 150.000 overgeheveld van de post Hulp bij Huishouden naar de bijzondere bijstand (sociaal beleid) en is € 31.000 toegevoegd vanuit de stelpost prijscompensatie voor het OPC Surplus. Vanwege de decentralisatie AWBZ naar WMO is het budget met in totaal € 138.000 verlaagd middels de 1 ^e en 2 ^e corap vanuit de algemene uitkering (programma 6). Het bedrag voor de decentralisatie-uitkering Huishoudelijke hulp toelage is middels de 2 ^e corap verhoogd met € 257.000 vanuit de algemene uitkering (programma 6). Ten behoeve van de dekking van de uitbreiding van de formatie t.b.v. de transitie WMO is middels een collegebesluit € 612.000 overgeheveld ten gunste van het PBS. Verder heeft er een administratieve overheveling plaatsgevonden van het uitvoeringsbudget van de buurtcoördinatoren in het kader van de WMO naar de post beheerskosten sociaal domein (€ 6.000). Bij <u>sociaal beleid</u> heeft er middels de 1 ^e corap een administratieve overheveling plaatsgevonden van het budget Hulp bij Huishouden van de post individuele voorzieningen (maatschappelijke zorg € 150.000). Verder is in totaal een bedrag van € 169.000 toegevoegd voor de decentralisatie Participatiewet vanuit de algemene uitkering (programma 6) middels de 1 ^e en 2 ^e corap. Bij het onderdeel <u>Jeugdzorg</u> is een bedrag van € 379.000 overgeheveld middels een collegebesluit naar het PBS ter dekking van de uitbreiding van de formatie t.b.v. de transitie Jeugdzorg. Verder is			

middels de 2^e corap het budget voor de decentralisatie van de Jeugdzorg met € 553.000 verlaagd vanuit de algemene uitkering (programma 6).

Bij veiligheid is middels de 2^e corap de bijdrage van € 21.000 voor onderhoud van de brandweerkazerne vanuit de veiligheidsregio overgeheveld naar onderhoud gebouwen brandweer bij de post accommodatiebeheer (programma 6). Verder heeft er een interne administratieve verrekening plaatsgevonden voor een bedrag van € 36.000 middels de 2^e corap voor de kosten voor de brandweer met de post administratieve doorbelastingen (programma 6).

Programma 3 Werkgelegenheid en economie

Omschrijving	Primitieve begroting 2015	Wijzigingen 2015	Saldo begroting 2015
De bruisende binnenstad	24	0	24
Toerisme en recreatie	119	0	119
Ruimte om te ondernemen	543	0	543
Totaal	686	0	686
Korte toelichting begrotingswijzigingen:			
Niet van toepassing.			

Programma 4 De levendige gemeente

Omschrijving	Primitieve begroting 2015	Wijzigingen 2015	Saldo begroting 2015
Onderwijs en jeugd	4.312	-56	4.256
Cultuur en evenementen	5.563	85	5.648
Sport	5.845	353	6.198
Totaal	15.720	382	16.102
Korte toelichting begrotingswijzigingen:			
Bij <u>onderwijs & jeugd</u> is middels de 1 ^e corap € 56.000 overgeheveld naar de post accommodatiebeheer (programma 6) vanwege de wijziging van de functie van het pand Ridderstraat 34.			
Bij het onderdeel <u>cultuur en evenementen</u> is middels collegebesluit besloten om de eenmalige kosten voor de VVV (€ 69.000) en Theek5 (€ 15.822) te compenseren als maximale subsidie. Dit bedrag wordt gedekt uit de stelpost ombuigingen (programma 6).			
De wijziging bij <u>sport</u> betreft de administratieve overheveling van de kapitaallasten van sportpark Heihoef naar de grondexploitatie (programma 5), zoals aangegeven bij de 1 ^e corap (-€ 22.000). Tevens zijn de kapitaallasten van zwembad Arkendonk verhoogd vanwege de versnelde afschrijving als gevolg van de sluiting van het zwembad (€ 374.000). De dekking hiervan vindt plaats middels de vrije reserve en de bestemmingsreserve investeringsprojecten (programma 6).			

Programma 5 Ruimte en ontwikkeling

Omschrijving	Primitieve begroting 2015	Wijzigingen 2015	Saldo begroting 2015
Openbare ruimte	10.755	0	10.755
Verkeer & mobiliteit	1.072	0	1.072
Natuur, milieu & afval	11.259	10	11.269

Ruimtelijke ordening & wonen	1.585	127	1.712
Totaal	24.671	137	24.808

Korte toelichting begrotingswijzigingen:

Bij natuur, milieu & afval is middels een collegebesluit voor het onderzoek naar noodontsluiting Weststad 2 een budget van € 10.000 toegevoegd, ten laste van de stelpost onvoorzien (programma 6).

Bij het onderdeel ruimtelijke ordening & wonen is middels twee collegebesluiten in totaal € 105.000 aan budget toegevoegd voor inschakelen van derden in het kader van de nieuwe tracékeuze 380KV. Deze middelen komen uit de stelpost onvoorzien (programma 6). Verder heeft middels de 1e corap een administratieve overheveling van de kapitaallasten van sportpark Heihoef plaatsgevonden (€ 22.000) naar de grondexploitatie vanuit de post Sport (programma 4)..

Programma 6 Middelen

Omschrijving	Primitieve begroting 2015	Wijzigingen 2015	Saldo begroting 2015
Gemeentelijke organisatie	16.764	144	16.908
Administratieve doorbelastingen	-14.043	958	-13.085
Dekkingsmiddelen	-100.625	-36	-100.661
Resultaat	-997	-487	-1.484
Totaal	-98.901	579	-98.322

Korte toelichting begrotingswijzigingen:

Bij de gemeentelijke organisatie is bij de post accommodatiebeheer middels de 1^e en 2^e corap in totaal € 78.000 toegevoegd, zijnde het onderhoudsbudget van het pand Ridderstraat 34 die vanwege de functiewijziging van het gebouw overgeheveld zijn vanuit de post Onderwijs (programma 4) en de overheveling van de bijdrage van de veiligheidsregio voor het onderhoud van de brandweerkazerne (programma 2). Tevens heeft er een administratieve overheveling plaatsgevonden middels de 2^e corap voor de kosten brandweer met de post administratieve doorbelastingen (- € 3.000). De opgelegde ombuiging bij de post catering is komen te vervallen middels een collegebesluit. Dekking hiervan heeft plaatsgevonden uit de stelpost ombuigingen middels de stelpost ombuigingen. (€ 70.000).

Binnen de administratieve doorbelastingen is een mutatie van € 958.000 zichtbaar. Dit is zuiver administratief en komt voort uit de begrotingswijzigingen in andere programma's en het PBS. Bij het onderdeel dekkingsmiddelen is de stelpost onvoorzien middels collegebesluiten verlaagd ten behoeve van de kosten van de tracékeuze 380kV (€ 105.000) en voor het onderzoek naar noodontsluiting Weststad 2 (€ 10.000, beide programma 5). Tevens is bij de 1e corap een bedrag van € 31.000 toegekend vanuit de stelpost prijscompensatie voor het OPC Surplus (programma 2). Verder is vanuit de stelpost ombuigingen € 70.000 ingezet ter dekking van het vervallen van de ombuiging op de catering (2^e corap) en € 84.822 voor de eenmalige kosten van de VVV en Theek 5 middels collegebesluit (programma 4). De post algemene uitkering is middels de 1^e en 2^e corap in totaal bijgesteld met € 265.000 ten behoeve van de decentralisatie AWBZ naar WMO, de Participatiewet, de huishoudelijke hulptolage en de decentralisatie Jeugdzorg (programma 2). De wijziging bij resultaat betreft de onttrekking uit de bestemmingsreserve dienstverlening ten behoeve van kosten van de Businesscase Dienstverlening in 2015 (€ 113.000), de onttrekking uit de vrije reserve en uit de bestemmingsreserve investeringsprojecten voor de versnelde afschrijving van zwembad Arkendonk vanwege de sluiting (€ 374.000).

Bijlage 8 Kaderstellende beleidsnota's

De volgende kaderstellende beleidsnota's zijn van toepassing.

Verbindend bestuur	
College	
Nota voorzieningen politieke ambtsdragers	September 2010
Nota representatiebeleid gemeente Oosterhout	December 2010
Verordening onderscheidingen gemeente Oosterhout 2012	December 2011
Dienstverlening	
Zelfevaluatie BRP (basisregistratie personen)	Voor 1 oktober: ja
Zelfevaluatie paspoortwet	Voor 1 oktober: ja
Businesscase dienstverlening (begroting 2012)	November 2011

Sociaal domein	
Wet maatschappelijke ondersteuning	
Algemene Subsidieverordening Oosterhout 2012	Januari 2012
Beleidsregels voor subsidieverstreking gemeente Oosterhout 2016	Juli 2015
Communicatieplan WMO 2012-2015	Mei 2012
Keuzenota WMO 2015. Addendum Beleidskader Maatschappelijke ondersteuning 2012-2015	Oktober 2014
Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Oosterhout 2015	Oktober 2014
Gezondheidszorg	
Wet publieke Gezondheid	
Lokale gezondheidsnota 2014 – 2017 “Verbinden en verankeren”	Oktober 2013
Landelijke nota Gezondheidsbeleid “Gezondheid dichtbij”	Mei 2011
De “Agenda voor een Gezonde Samenleving” van de GGD West-Brabant	Februari 2012
Preventie- en handhavingsplan alcohol en jeugd Oosterhout 2014-2017 “Op je gezondheid!”	Juni 2014
Re-integratie	
Visienota Participatiewet	Januari 2014
Beleidsnota Participatiewet 2015	December 2014
Re-integratieverordening Participatiewet 2015	December 2014
Verordening tegenprestatie Sociale Zekerheid	December 2014
Notitie toekomstige positie WAVA binnen participatiewet	Juli 2015
Minimabeleid	
Minimabeleid 2013 en verder	Januari 2013
Verordening individuele inkomensvoet Participatiewet 2015	December 2014
Beleidsplan gemeentelijke schuldhelpverlening 2012-2015	November 2011
Preventieplan gemeentelijke schuldhelpverlening	Juli 2014
Inkomensregelingen / sociale zekerheid	
Visienota Participatiewet	Januari 2014
Beleidsnota Participatiewet 2015	December 2014
Afstemmingsverordening Sociale Zekerheid 2015	December 2014
Verordening individuele studietoelage Participatiewet 2015	December 2014
Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive	December 2014

Inburgering	
Toekomst inburgering 2010-2014	Oktober 2010
Jeugdzorg	
Beleidsplan Jeugd(hulp) 2015-2018	November 2014
Verordening Jeugdhulp gemeente Oosterhout	December 2014
Uitvoeringsbesluit Jeugdhulp gemeente Oosterhout	December 2014
Leerlingenvervoer	
Verordening leerlingenvervoer gemeente Oosterhout 2014	Juni 2014
Beleidsregels voor het leerlingenvervoer gemeente Oosterhout 2014	Mei 2014
Integrale veiligheid	
Meerjarenplan Integrale Veiligheid 2015-2018	December 2010
Beleidsplan jeugdveiligheid 2008-2012 verlengd t/m 2014	December 2012
Regionaal beleidsplan ZWB (2015-2018)	najaar 2014
Vergunningverlening openbare orde en veiligheid	
Handhavingsbeleidsplan Fysieke leefomgeving 2015-2018	December 2014
Uitvoeringsprogramma vergunningverlening, toezicht en handhaving Fysieke leefomgeving	Januari 2015
Gebruik van een probleem- of risicoanalyse bij handhavingsbeleid	ja
Regionale afstemming bij het handhavingsbeleid heeft plaatsgevonden	ja
Beleidsdoelen zijn voor het handhavingsbeleid vastgesteld	ja
Toezicht- en sanctiestrategie zijn voor het handhavingsbeleid vastgesteld	ja
Jaarlijkse evaluatie van het uitvoeringsprogramma	ja
Uitvoeringsprogramma vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) taken is op 1 januari aan de gemeenteraad aangeboden en beschikbaar voor de Gedeputeerde Staten	ja
Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant waaronder regionale brandweer	
Beleidsplan 2015-2019 Veiligheidsregio MWB	Juli 2015
Regionaal Crisisplan 2012-2016	Juli 2014

Werkgelegenheid & economie	
Ondernemen	
Agenda economie 2011-2015 Oosterhout	December 2011

De levendige gemeente	
Jeugdwelzijn en –zorg	
Actieprogramma Jong 2011-2014	
Kinderopvang en voorschoolse opvang	
Onderwijshuisvesting	
Integraal Huisvestingsplan 2011-2014	2011
Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs	December 2014
Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs 2015	December 2014
Onderwijs(achterstanden)beleid	
Onderwijsbeleid in de periode 2011-2015	
Uitvoeringsplan onderwijs beleid 2012, 2013, 2014	
Dienstverleningsovereenkomst Programma Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten regio West-Brabant	2013
Cultuur	

Cultuurnota "Laat duizend bloemen bloeien"	2009
Nota "Museumbeleid Gemeente Oosterhout"	2009
Nota Evenementenbeleid "Evenementen maken de stad"	2012
Herontwikkeling Santrijgebied, keuze voorkeursvariant / Bezuinigingsopgave bibliotheekvoorziening; Een toekomstbestendige bibliotheek in Oosterhout	2012
Masterplan Santrijn	2012
Algemene subsidieverordening Oosterhout	2012
Beleidsregels voor subsidieverstreking Gemeente Oosterhout 2016	Juli 2015
Sport	
Nota Sporten en Bewegen: "Samen werken aan sporten en bewegen"	Oktober 2013
Algemene Subsidieverordening 2012	Januari 2012

Ruimte & ontwikkeling	
Buurt- & wijkbeheer	
Evaluatie buurtbeheer	Juli 2011
Beleid en beheer openbaar groen	
Monumentale bomenbeleid	2000
Richtlijn bomencompensatie	2009
Honden uitloopplaatsen beleid	2007
Groenstructuurplan	2002
Kwaliteitsvisie Openbare Ruimte	2008
Rapport PRIO-buurt	2011
Beleid en beheer Wegen	
Masterplan fiets	Zie bij verkeer
Mobiliteitsplan	Zie bij verkeer
Kwaliteitsvisie openbare ruimte	Zie bij openbaar groen
Rapport PRIO-buurt	Zie bij openbaar groen
Beheer en onderhoud openbare verlichting	
Beleidsplan Bedrijfsvoering Elektrotechnische Installaties	2014
Beleidsplan Openbare Verlichting	2014
Bestrijding van gladheid	
Gladheidsbestrijdingsplan	
Openbaar vervoer	
Raadsbesluit inzake hoogwaardig-openbaarvervoerverbinding (HOV) met Breda	2008
Beleid verkeer	
Masterplan fiets	2008
Mobiliteitsplan	2007
Verkeersveiligheidsplan	2003
Autoparkeren	
Beleidsnota "Stilstaan in de toekomst"	2009
Milieubeleid en – beheer	
Milieubeleidsplan	2010
Riolering	
Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan	2012
Financiële meerjarenraming t.b.v. rioolheffing is aanwezig	Ja
Waterhuishouding	
Waterplan	2006

Waterakkoord waarin afspraken tussen gemeente en waterschap zijn vastgelegd	Ja
Grondexploitaties	
Nota grondexploitaties	2012
Monumentenbeleid & archeologie	
Beleidsnota Cultuurhistorie, Monumenten en Archeologie	Januari 2009
Erfgoedkaart	Januari 2012
Bouwvergunningen	
Handhavingsbeleidsplan Fysieke leefomgeving 2015-2018	December 2014
Uitvoeringsprogramma vergunningverlening, toezicht en handhaving Fysieke leefomgeving.	Januari 2015
Volkshuisvestingsbeleid	
Woonvisie	November 2011
Stedelijke ontwikkeling en Structuur- en bestemmingsplannen	
Structuurvisie	2013
Beheer van gronden en gebouwen	
Nota grondbeleid	2013

Middelen	
Dekkingsmiddelen	
Nota reserves en voorzieningen	2010
Treasurystatuut 2011-2014	2011
Gemeentelijke belastingverordeningen	December 2014

Bijlage 9 Staat van gewaarborgde geldleningen

OVERZICHT GEWAARBORGDE LENINGEN Jaarrekening 2015

Oorspronkelijk bedrag	Geldnemer	geldgever	datum besluit	Leningnr.	% van de borg	Restantbedrag 1-1-2015	Toename 2015	Aflossingen 2015	Restantbedrag 31-12-2015
Zorgsector									
3.857.131,84	Volckaert/SBO Groep	BNG4088913	2-7-1996	35248	100%	3.112.758		69.124	3.043.634
5.447.768,77	Volckaert/SBO Groep	BNG4096434		37637 96434/14242	100%	-			0
9.304.900,61	sub-totaal SBO					3.112.758	-	69.124	3.043.634
1.751.502,58	SHBO	BNG4088911	36431	35696	100%	802.689		186.455	616.234
1.754.130,61	SHBO	BNG4088912	36431	35696	100%	970.702		177.862	792.840
3.040.327,45	SHBO	ING 160500002/ NN in'	27-1-1998	3799 B-00310	100%	497.274		242.053	255.221
6.545.960,64	sub-totaal SHBO					2.270.665	-	606.370	1.664.295
2.178.145,04	Stg.Amphila vh Pasteurzkhs	BNG4087115	7-10-1997	35710	100%	272.268		272.268	0
2.178.145,04	sub-totaal Pasteurziekenhuis					272.268	-	272.268	-
18.029.006,29	totaal Zorgsector					5.655.691	-	947.762	4.707.929
Sport									
44.697,35	V.V. SCO		7-2-2002	7-2-2002	100%	-			-
31.764,62	V.V. SCO	Rabo Oosterhout	2-7-1996	35248		0-			0-
45.000,00	V.V. Oosterhout	Rabo Oosterhout	10-6-2002	37417		11.000		6.000	5.000
68.067,03	Stg Tennispark de Warande	Rabo Oosterhout	17-10-2001	37181	100%	24.391		6.806	17.585
450.000,00	O.T.C. de Warande	Rabo Oosterhout	19-7-2005	15 jaar		255.151		62.000	193.151
150.000,00	Scorpio atletiek. trimver.	Rabo Oosterhout	15-3-2005	15-3-2005		44.551		10.008	34.543
80.000,00	TV Strijdo	Rabo Oosterhout	27-6-2006	1315967251		25.973		16.008	9.965
170.000,00	TV Strijdo	Rabo Oosterhout	27-6-2006	1315967243		112.490		17.040	95.450
130.000,00	TV Tendo	niet op saldo-opgave	1-9-2008			91.000			91.000
275.000,00	St. Tennispark De Warande	Rabo Oosterhout	14-6-2010/16-3-2011			24.391	181.560	24.391	181.560
1.444.529,00	totaal Sport					588.946	181.560	142.253	628.253
Integrale veiligheid									
340.000,00	St.Beveiliging Bedr.terr. O'hc Rabo Oosterhout		2010			124.654		54.534	70.120
340.000,00	totaal integrale veiligheid					124.654	-	54.534	70.120
Kunst									
190.000,00	Stichting Filmtheater de Bussel		2014			-	190.000	23.750	166.250

Welzijn

63.741,00	Stg. dorpshuis Den Brink	Rabo Oosterhout		1315939754		28.125		14.144-	42.269
321.913,00	Stg. dorpshuis Den Brink	Rabo Oosterhout		1315939800		163.001		61.492	101.509
310.372,00	Stg. dorpshuis Den Brink	Rabo Oosterhout		1315939851		234.276		28.536	205.740
696.026,00	totaal Welzijn					425.402	-	75.884	349.518

Milieu

226.890,11	Stichting M.E.K.	Holland groen rentefon	26-11-1991	33568	100%	158.823		22.689	136.134
226.890,11	totaal Milieu					158.823	-	22.689	136.134

Lijkbezorging

400.000,00	Stichting Begraafplaatsen Oosterhout		12-9-2001	lineair, 20 jaar	100%	340.000		56.667	283.333
400.000,00	totaal Lijkbezorging					340.000	-	56.667	283.333

Volkshuisvesting

3.581.370,99	Stichting Thuisvester	BNG4083153	21-10-1994/wijz.len.eind 20	34628	83153	100%	3.127.489		58.326	3.069.163
3.581.371	totaal Stichting Thuisvester						3.127.489	-	58.326	3.069.163

24.907.822						10.421.005	371.560	1.381.864	9.410.700
176.313.127,77	Particuliere woningbouw	(zie tabblad)		diverse	100%	6.074.543		1.837.069	4.237.474

TOTAAL LENINGEN WAARVOOR DE GEMEENTE BORG STAAT						16.495.548	371.560	3.218.934	13.648.174
---	--	--	--	--	--	-------------------	----------------	------------------	-------------------

TOTAAL LENINGEN DIE GEBORGD ZIJN DOOR HET WAARBORGFONDS SOCIALE WONINGBOUW WAARVOOR DE GEMEENTE DE ACHTERVANGFUNCTIE VERVULT (zie specificatie)						340.618.366	41.720.000	15.996.000	366.342.366
--	--	--	--	--	--	--------------------	-------------------	-------------------	--------------------

						357.113.914	42.091.560	19.214.934	379.990.540
--	--	--	--	--	--	--------------------	-------------------	-------------------	--------------------

Specificatie leningen geborgd door Waarborgfonds Sociale Woningbouw (gemeente vervult achtervangfunctie):

OLO leningen zijn leningen waarvoor het WSW direct borg staat

RPF leningen zijn leningen die voortgekomen zijn uit de vrijwaring

Oorspronkelijk bedrag	Geldnemer	geldgever	Leningnr fin inst	Leningnr. WSW	% van de borg	Restantbedrag "1-1-2015	Toename ""2015	Aflossingen ""2015	Restantbedrag "31-12-2015
11.000.000	WSG Geertruidenberg	Ned. Watersch. Bank	10023866	37172	OLO	6.600.000		550.000	6.050.000
1.000.000	WSG Geertruidenberg	Ned. Watersch. Bank	10023931	37285	OLO	650.000		50.000	600.000
1.000.000	WSG Geertruidenberg	Ned. Watersch. Bank	10023936	37295	OLO	733.333		33.333	700.000
2.000.000	WSG Geertruidenberg	Ned. Watersch. Bank	10023994	37368	OLO	1.466.667		66.667	1.400.000
1.500.000	WSG Geertruidenberg	BNG40.105267	4010526701	4010526701 42009	OLO	1.500.000		0	1.500.000
25.324.000	WSG Geertruidenberg	BNG40103720	40103720	40237	OLO	25.324.000		0	25.324.000
10.000.000	WSG Geertruidenberg	BNG40104000	40104000	40673	OLO	10.000.000		0	10.000.000
19.381.366	WSG Geertruidenberg	BNG40107100	40107100	43970	OLO	19.381.366		0	19.381.366
1.600.000	WSG Geertruidenberg	BNG40106303	40106303	43215	OLO	1.600.000		0	1.600.000
72.805.366	Totaal WSG Geertruidenberg					67.255.366	0	700.000,00	66.555.366
3.812.000	Stichting Thuisvester	Gemeente Oosterhout	75451	24726	RPF	3.184.000		70.000	3.114.000
13.997.000	Stichting Thuisvester	Gemeente Oosterhout	40105866	24813	RPF	4.821.000	2.820.000	283.000	7.358.000
6.203.000	Stichting Thuisvester	Gemeente Oosterhout	4070556	24814	RPF	6.058.000		58.000	6.000.000
5.000.000	Stichting Thuisvester	Ned. Waterschapsbank	10022967	35250	OLO	5.000.000		5.000.000	0
7.500.000	Stichting Thuisvester	Ned. Waterschapsbank	10022968	35262	OLO	7.500.000		0	7.500.000
5.000.000	Stichting Thuisvester	Ned. Waterschapsbank	10023847	35538	OLO	5.000.000		5.000.000	0
38.000.000	Stichting Thuisvester	Ned. Waterschapsbank	20024181	37750	OLO	38.000.000		0	38.000.000
10.000.000	Stichting Thuisvester	Ned. Waterschapsbank	20024182	37751	OLO	10.000.000		0	10.000.000
10.000.000	Stichting Thuisvester	Ned. Waterschapsbank	20024183	37752	OLO	10.000.000		0	10.000.000
10.000.000	Stichting Thuisvester	BNG	40.101221	37761	OLO	10.000.000		0	10.000.000
10.000.000	Stichting Thuisvester	BNG	40.103962	40631	OLO	10.000.000		0	10.000.000
10.000.000	Stichting Thuisvester	BNG	40.103963	40557	OLO	10.000.000		0	10.000.000
10.000.000	Stichting Thuisvester	Ned. Waterschapsbank	10025954	40625	OLO	10.000.000		0	10.000.000
5.000.000	Stichting Thuisvester	Ned. Waterschapsbank	10025951	40626	OLO	5.000.000		0	5.000.000
6.000.000	Stichting Thuisvester	Ned. Waterschapsbank	10025952	40628	OLO	6.000.000		0	6.000.000
10.000.000	Stichting Thuisvester	Ned. Waterschapsbank	10025953	40629	OLO	10.000.000		0	10.000.000
6.000.000	Stichting Thuisvester	Ned. Waterschapsbank	10025955	40630	OLO	6.000.000		0	6.000.000
10.000.000	Stichting Thuisvester	BNG	40.103961	40632	OLO	10.000.000		0	10.000.000
5.000.000	Stichting Thuisvester	Ned. Waterschapsbank	10026059	40856	OLO	5.000.000		0	5.000.000
7.500.000	Stichting Thuisvester	Ned. Waterschapsbank	10026058	40857	OLO	7.500.000		0	7.500.000
10.000.000	Stichting Thuisvester	Rabobank	20020	40895	OLO	10.000.000		0	10.000.000
7.000.000	Stichting Thuisvester	Rabobank	20018	40897	OLO	7.000.000		0	7.000.000
6.000.000	Stichting Thuisvester	BNG	18-01-'11	FRL342 43095	OLO	6.000.000		0	6.000.000
6.000.000	Stichting Thuisvester	BNG	17-01-'11	FRL341 43177	OLO	6.000.000		0	6.000.000
5.000.000	Stichting Thuisvester	BNG	5-12-2014 2-12-2029	40.109425 46136		5.000.000		0	5.000.000
10.000.000	Stichting Thuisvester	Ned. Waterschapsbank	10027850	44902	OLO	10.000.000		0	10.000.000
10.000.000	Stichting Thuisvester	Ned. Waterschapsbank	10028113	45404	OLO	11.000.000		0	11.000.000

13.000.000	Stichting Thuisvester	Ned. Waterschapsbank start 26-5-2014	10028350	45827	olo	13.000.000		0	13.000.000
7.000.000	Stichting Thuisvester	Ned. Waterschapsbank 15-10-2014 1-10-2039	10028464	46046	olo	7.000.000		0	7.000.000
11.000.000	Stichting Thuisvester	BNG	40.108661	45402	olo	11.000.000		0	11.000.000
12.000.000	Stichting Thuisvester	Ned. Waterschapsbank 30-04-2015 30-4-2025	10028624	46250	olo	0	12.000.000	0	12.000.000
12.000.000	Stichting Thuisvester	BNG	40.109.582	40.109.582 46252	olo	0	12.000.000		12.000.000
10.000.000	Stichting Thuisvester	BNG 2-12-2015 2-12-2024	FLEX.551	46660	olo	0	10.000.000	0	10.000.000
308.012.000 Totaal Thuisvester Oosterhout						265.063.000	36.820.000	10.411.000	291.472.000
1.500.000	St. Huisv. Bejaarden O'hout	BNG 40.99315		36078	OLO	-1.500.000		-1.500.000	0
1.500.000	St. Huisv. Bejaarden O'hout	BNG 40.99314		36079	OLO	1.500.000		1.500.000	0
600.000	St. Huisv. Bejaarden O'hout	BNG 40.108258 tot 2-5-2022		45061	OLO	600.000		0	600.000
600.000	St. Huisv. Bejaarden O'hout	BNG 40.108259 tot 2-5-2023		45060	OLO	600.000		0	600.000
1.350.000	St. Huisv. Bejaarden O'hout	BNG 40.109253 1-9-2014 1-9-2024		45963	OLO	1.350.000		135.000	1.215.000
900.000	St. Huisv. Bejaarden O'hout	BNG 40.109254 30-1-2015 30-1-2025		46254	OLO	0	900.000		900.000
6.450.000 Totaal SHBO						2.550.000	900.000	135.000	3.315.000
4.750.000	Stichting Mooiland	Ned. Waterschapsbank	10022183	33588	OLO	4.750.000		4.750.000	0
5.000.000	Stichting Mooiland	BNG 31-12-2014-2-1-2017	FLEX.508	46200		1.000.000	4.000.000		5.000.000
9.750.000 Totaal Stichting Mooiland						5.750.000	4.000.000,00	4.750.000,00	5.000.000
397.017.366 Totaal Generaal						340.618.366	41.720.000	15.996.000	366.342.366